

Irina-Elena Petcu

Coordonatori:

Magda Cojocă

Adina-Roxana Milășan

DE LA TENSIUNE LA DIALOG CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ

– RESURSE, IMPACT ȘI IDEI PRACTICE –

Asociația Europeană a Profesioniștilor din Educație EDUMI

EDITURA BOOK FOR LIFE
ISBN: 978-630-95124-3-7

BUCUREȘTI, 2026

EDUMI.RO

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate. Această publicație nu poate fi reprodusă parțial sau total fără permisiunea în scris a Asociației Europene a Profesioniștilor în Educație EDUMI. Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine în exclusivitate autorilor articolelor.

ISBN: 978-630-95124-3-7

Design copertă: Irina Petcu

Tehnoredactare: Adina-Roxana Milășan, Irina Petcu, Magda Cojoccea,

Corectură: Adina-Roxana Milășan, Irina Petcu, Magda Cojoccea,

Coordonatori:

Irina-Elena Petcu

Magda Cojoc

Adina-Roxana Milășan

De la tensiune la dialog Cum gestionăm conflictele în școală

- Resurse, Impact și Idei Practice -

Asociația Europeană a Profesioniștilor în Educație EDUMI

www.edumi.ro

Editura Book For LIFE

București 2026

CUPRINS

ABORDĂRI RELAȚIONALE ȘI SOCIO-EMOȚIONALE ÎN GESTIONAREA CONFLICTELOR LA VÂRSTA TIMPURIE: DE LA TENSIUNE LA DIALOG ÎN GRĂDINIȚĂ	10
PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE: CIOACĂ CRISTINA MARIA, GRĂDINIȚA CU PP. NR. 16, SIBIU	10
PROF. EDUCAȚIE TIMPURIE: MADINA ANA-MARIA, GRĂDINIȚA CU PP. NR. 16, SIBIU	10
ACTIVITĂȚI PENTRU REDUCEREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ LA NIVELUL ȘCOLII	15
PROFESOR, MIRCESCU IONELA-MARINELA	15
FENOMENUL BULLYING-ULUI ȘI CYBERBULLYING-ULUI ÎN MEDIUL ȘCOLAR ROMÂNESC.....	22
PROFESOR ANA – IRINA BALAȘANU	22
ARTA - MEDIATOR AL CONFLICTELOR	27
PROF. HADÂMBU CRISTINA	27
ARTA TRANSFORMĂRII TENSIUNII ȘCOLARE ÎN DIALOG ȘI COOPERARE	29
PROFESOR STOICOVICI ADINA-ELENA	29
CONSTRUIREA UNUI CLIMAT EDUCAȚIONAL ARMONIOS PRIN MEDIERE ȘI COMUNICARE EMPATICĂ	31
ECATERINA-RODICA MOROCA	31
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – STRATEGII PRACTICE DE TRANSFORMARE A CONFLICTELOR ÎN OPORTUNITĂȚI DE CREȘTERE ÎN ȘCOALĂ.....	34
PROFESOR IOANA CRĂCIUNEANU	34
AGRESIVITATE, VIOLENȚĂ, BULLYING: CAUZE, FORME, SOLUȚII, COMBATERE, PREVENIRE	37
PROF. PALADE IULIAN HORAȚIU	37
DE LA TENSIUNE LA DIALOG - CUM TRANSFORMĂM CONFLICTELE DIN SALA DE CLASĂ ÎNTR-O OPORTUNITATE DE CREȘTERE.....	39
PROFESOR ARBĂNAȘ TATIANA	39
GESTIONAREA CONFLICTELOR LA COPIII MICI.....	41
PROF. ILLES GABRIELA	41
STRATEGII DE TRANSFORMARE A TENSIUNILOR DIN ȘCOALĂ ÎN DIALOG	44
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR STELA-DIANA ÎRAVA	44
CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ – DE LA TENSIUNE LA DIALOG	47
ANTINIE DANIELA CRISTINA.....	47
MANASE PAULA OLIMPIA	47
STUDIU DE CAZ: GESTIONAREA UNUI CONFLICT ÎNTRE DOI ELEVİ ÎNTR-O ȘCOALĂ GIMNAZIALĂ	50
PROF DAVID LUIZA MIHAELA	50

GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ RĂSPUNZÂND LA ÎNTREBAREA	52
“UN CONFLICT POATE FI BENEFIC?”	52
PROF. AMĂRCULESEI DIANA – MIHAELA.....	52
INFLUENȚA INTERNETULUI ȘI A REȚELELOR DE SOCIALIZARE ASUPRA DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII ȘI CARACTERULUI COPILULUI FENOMENUL DE BULLYING ȘI CYBERBULLYING – CE ESTE ȘI CUM POATE FI EVITAT.....	54
PROF. MUSCALU DANIELA-MANUELA	54
ȘCOALA PROACTIVĂ: DE LA CLĂDIRE LA UN FASCINANT LABORATOR PENTRU VIITOR	58
PROFESOR SIMONA-ANDREEA ȘOVA.....	58
BULLYING - CUM GESTIONĂM CONFLICTELE LA ȘCOALĂ?	61
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR MARIA-MARIANA GRECU	61
BUNE PRACTICI – „ACESTE MÂNUȚE NU LOVESC NICIODATĂ”	63
PROMOVAREA COMPORTAMENTELOR NON-VIOLENTE ȘI PREVENIREA BULLYING-ULUI	63
STAN MARICICA	63
DIFERENȚE CARE UNESC: DRUMUL SPRE ARMONIE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIONAL.....	65
PROFESOR DOCTOR CLAUDIA TOMA	65
GESTIONAREA CONFLICTELOR LA ELEVI: DE LA TENSIUNE LA SOLUȚIE.....	69
PROF. CHIOREAN BIANCA – RALUCA.....	69
MANAGEMENTUL CONFLICTELOR ÎN MEDIUL ȘCOLAR.....	72
PROFESOR ISABELA CÎRSTEA	72
CONFLICTUL ÎN SALA DE CLASĂ	76
PROFESOR IULIANA VASILE	76
CONFLICTUL ÎNTRE COLEGI – „A FI SAU A NU FI” ÎN CONFLICT CU COLEGII!.....	79
PROFESOR DENISIA ROXANA OANCEA	79
CONSTRUIREA UNUI CLIMAT ȘCOLAR ARMONIOS: STRATEGII ȘI BUNE PRACTICI	81
PROF. MANEA MARIOARA	81
PAS ÎNAINTE ÎN EDUCAȚIE - IMPACTUL CURSULUI ERASMUS+.....	85
PROF.ÎNV.PRIMAR MITREA VASILICA CLAUDIA	85
DE LA CONFRUNTARE LA COOPERARE: MANAGEMENTUL CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ	87
PROFESOR EDUCAȚIE TIMPURIE ANAMARIA MAJA.....	87
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	90
PROF. MARIA LUNCĂNIȚA	90
FROM TENSION TO TRUST: FOSTERING DIALOGUE AND COOPERATION IN THE TECHNICAL HIGH SCHOOL CLASSROOM	93
PROFESOR ZAHRA MARGARETA	93

DE LA TENSIUNE LA DIALOG – GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ: RESURSE, IMPACT ȘI IDEI PRACTICE.....	95
PROF. BONCA MIHAELA.....	95
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – PREVENIREA BULLYINGULUI ȘI GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ	98
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR SIMONA VERES.....	98
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	101
PROF. ÎNV. PRIMAR TĂNASE GABRIELA.....	101
CONFLICTELE DIN ȘCOALĂ.....	103
DIMENSIUNI, CAUZE ȘI STRATEGII DE GESTIONARE ÎN RELAȚIILE DINTRE ADULȚI ȘI DINTRE COPII.....	103
PROFESOR EDUCAȚIE TIMPURIE PLETEA LUIZA-ANDREEA	103
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	106
PERSPECTIVE DIN ACTIVITATEA EDUCATOAREI.....	106
PROFESOR PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE SIMONA VÎRLAN.....	106
DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ A ELEVILOR PENTRU SUCCESUL ȘCOLAR ȘI REUȘITA ÎN VIAȚĂ.....	109
PROF. DIACONESCU RODICA.....	109
DIALOGUL - CALEA SPRE O ȘCOALĂ A TUTUROR.....	111
PROFESOR GABRIELA ZĂNOAGĂ	111
DIALOGUL ÎN ȘCOALĂ ȘI GESTIONAREA CONFLICTELOR.....	113
PROFESOR ANA-CRISTINA BOCIOANCĂ.....	113
DIALOGUL – PUNTE ÎNTRE TENSIUNE ȘI COOPERARE ÎN ȘCOALĂ	116
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR DIACONU ANA MARIA	116
DISCIPLINA – FACTOR ESENȚIAL ÎN EDUCAȚIE	119
PROF. IANCU LUCREȚIA	119
DESPRE CONFLICT ȘI GESTIONAREA LUI ÎN MEDIUL ȘCOLAR.....	121
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR DORINA SAMSON.....	121
EMPATIA ÎN GRĂDINIȚĂ - BAZELE RELAȚIILOR SĂNĂTOASE.....	124
PROFESOR EDUCAȚIE TIMPURIE POJAR ANDRADA AFINIA	124
GESTIONAREA CONFLICTELOR DINTRE ELEVI, PROVOCAREA PROFESORULUI ÎN PROCESUL DIDACTIC	128
PROF. SPERANȚA PETCU	128
GESTIONAREA CONFLICTELOR DIN GRĂDINIȚĂ – DE LA PROVOCARE LA OPORTUNITATE EDUCAȚIONALĂ	130
PROF. EDUC TIMPURIE ȘOLEA GABRIELA MIRELA.....	130
GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN PERIOADA PREȘCOLARĂ.....	134

PROFESOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE SEMEN NICOLETA.....	134
GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALA PRIMARĂ.....	137
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR AURELIA CĂPĂȚINA- PLATICA.....	137
GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ.....	141
PROFESOR DOCTOR ÎNGINER ANDREEA-COSMINA MARIN	141
GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ.....	144
PROF. DR. DANIELA DRAGOMIR.....	144
PROF. ALINA NICOLETA BĂLESCU	144
GESTIONAREA CONFLICTELOR ÎNTRE ADOLESCENȚI ÎN CADRUL ȘCOLII.....	147
PROF. DĂSCĂLAȘU AMALIA.....	147
HOW TO MANAGE CONFLICTS IN SCHOOL: RESOURCES, IMPACT AND PRACTICAL IDEAS.....	150
TEACHER IVAN IULIANA CAMELIA	150
IMPORTANȚA COMUNICĂRII ÎN REZOLVAREA CONFLICTELOR DINTRE COPII.....	153
PROFESOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE IRINA IOANA MĂLUȚAN	153
CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ.....	158
PROFESOR MARIUS LAZĂR	158
CONFLICTELE DIN MEDIUL ȘCOLAR ȘI GESTIONAREA LOR.....	162
PROFESOR CRISTINA-ALEXANDRA SAIZESCU.....	162
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	165
PROFESOR PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR BRĂȚILĂ CRINA	165
MANAGEMENTUL SITUAȚIILOR CONFLICTUALE ÎN ȘCOALĂ.....	168
PROFESOR CRISTINA CONSTANTINA CONSTANTINESCU	168
MANAGING CONFLICTS IN SCHOOL.....	172
PROFESOR STEFANIA HORGA	172
POVEȘTILE - PUNȚI DE DIALOG: CONTRIBUȚIA POVEȘTIILOR ROMÂNEȘTI ȘI MOLDOVENEȘTI LA CREAREA UNUI CLIMAT EDUCAȚIONAL DESCHIS DIVERSITĂȚII, PRIN ȘCOALA NONFORMALĂ	174
PROF. NURSING MARIA PETRESCU	174
MEDIEREA ÎNTRE ELEVII ÎN ȘCOALĂ.....	177
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR MITU DANIELA.....	177
CÂND CONFLICTUL DEVINE LECȚIE: MODELE DE DIALOG ȘI RECONECTARE ÎN MEDIUL ȘCOLAR	182
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR ADRIANA LAURA NICA	182
VIOLENȚA ÎN FAMILIE – FACTOR DECLANȘATOR AL VIOLENȚEI ȘCOLARE	185
PROFESOR POPA-OLARIU ELENA	185

CLIMAT ȘCOLAR POZITIV: RESURSE ȘI PRACTICI PENTRU REZOLVAREA TENSIUNILOR	188
PROFESOR ROXANA PRISTĂVIȚA	188
TENSIUNI, VOCI, RECONCILIERI: O PERSPECTIVĂ PEDAGOGICĂ ASUPRA CONFLICTELOR DINTRE ELEVII	191
PROF. OANA DINA.....	191
PROFESORUL ȘI ROLUL SĂU DE MEDIATOR	194
PROFESOR DUMITRU ANCA	194
REZOLVAREA CONFLICTELOR PRIN DEZVOLTARE PERSONALĂ ȘI VOLUNTARIAT.....	197
PROF. CONSILIER ȘCOLAR MIHAELA-LAURA CAZACU	197
PUTEREA CUVINTELOR.....	200
PROFESOR OLIMPIA IONIȚĂ	200
PUTEREA ÎMPĂCĂRII:	203
PAȘI SIMPLI PENTRU A TRANSFORMA CONFLICTUL ÎN OCAZIE DE CREȘTERE.....	203
PROFESOR CONSTANTIN CUȚIC.....	203
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	206
PROF.ED.TIMPURIE CLOȘCA DOMNICA	206
REZOLVAREA CONFLICTELOR ÎN MEDIUL ȘCOLAR.....	209
PROFESOR EUGEN CONSTANTINESCU	209
REZOLVAREA CONFLICTELOR	212
PROF. PSIHOPEDAGOG NUȚA TIVDĂ	212
ROLUL CADRULUI DIDACTIC ÎN PREVENIREA ȘI SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR DIN MEDIUL EDUCAȚIONAL.....	216
PROF. STRATULAT ELENA	216
PROF. GHEORGHE ANA-MARIA	216
ROLUL COMUNICĂRII ÎN PREVENIREA ȘI REZOLVAREA CONFLICTELOR.....	218
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR IULIA – ELENA POPESCU	218
ROLUL INTELIGENȚEI EMOTIONALE ÎN GESTIONAREA CONFLICTELOR LA ELEVII DIN CICLUL PRIMAR.....	221
PROFESOR PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR MARINA MAGDALENA SĂRARU	221
ROLUL MUZICII ÎN PREVENIREA ȘI MEDIEREA CONFLICTELOR INTERPERSONALE	225
PROF. ALEXANDRA GEORGIANA GURGU	225
IMPORTANȚA TESTELOR SOCIOMETRICE ÎN IDENTIFICAREA SURSELOR DE CONFLICT DIN GRUPUL-CLASĂ.....	228
PROF. SĂVESCU TAMARA-IRINA.....	228
ȘCOALA CA SPAȚIU AL COOPERĂRII – ROLUL DIALOGULUI ÎN DEPĂȘIREA TENSIUNILOR	234

PROFESOR PESCARU ELENA-IRINA	234
ȘCOALA FĂRĂ CONFLICTE ȘI ILUZIA REALITĂȚII.....	237
PROFESOR IOANA VIDRIGHIN.....	237
COMBATerea VIOLENȚEI ȘI FACILITAREA DIALOGULUI ÎN RÂNDUL ELEVILOR.....	240
PROFESOR SECELEANU OANA-ALEXANDRA	240
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	242
PROF. ÎNV. PRIMAR CĂVESCU IOANA-ADINA	242
STRATEGIE DE GESTIONARE A SITUAȚIILOR CONFLICTUALE	244
PROFESOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE TIMOȘ MARIANA	244
PROFESOR PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE PROTEASA LOREDANA.....	244
STRATEGII DE GESTIONARE A CONFLICTELOR ÎN CLASĂ - „TEATRUL FORUM”.....	247
PROFESOR PEPELEA ALEXANDRA.....	247
STRATEGII DE REZOLVARE A CONFLICTELOR ÎN ȘCOALĂ. MODELE DE BUNE PRACTICI	249
PROFESOR GRADUL I DRĂGOIU CORINA -VIORICA.....	249
STRATEGII EFICIENTE PENTRU GESTIONAREA CONFLICTELOR ȘI REDUCEREA TENSIUNILOR.....	252
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR MOLDOVEANU IOANA.....	252
TEACHER-PARENT COMMUNICATION OVER TIME	254
PROFESOR ALINA MARIA MÂNDUC	254
TEHNICI DE GESTIONARE A CONFLICTELOR DIN ȘCOALĂ	257
PROF. GHINEA ANGELA	257
DE LA TENSIUNE LA DIALOG – CUM GESTIONĂM CONFLICTELE ÎN ȘCOALĂ	260
PROF. ÎNV. PRIMAR MACOVEI VERONICA	260

Abordări relaționale și socio-emoționale în gestionarea conflictelor la vârsta timpurie: de la tensiune la dialog în grădiniță

Prof. educație timpurie: Cioacă Cristina Maria, Grădinița cu PP. Nr. 16, Sibiu

Prof. educație timpurie: Madina Ana-Maria, Grădinița cu PP. Nr. 16, Sibiu

Introducere

În educația timpurie, conflictele dintre copii reprezintă un aspect frecvent și, în același timp, valoros al vieții de grup. În timp ce tensiunile apar adesea din motive banale — accesul la materiale, nevoia de atenție sau diferențe de ritm și preferințe — felul în care cadrele didactice gestionează aceste situații modelează dezvoltarea emoțională și socială a copiilor (Jennings & Greenberg, 2019). Literatura recentă subliniază importanța trecerii de la intervenții autoritare sau punitive la abordări dialogice, centrate pe sprijin emoțional și colaborare (Gartner, 2021; Lillard, 2023).

Acest articol prezintă un cadru conceptual și practic pentru înțelegerea și gestionarea conflictelor în grădiniță, integrând contribuții recente din cercetare și exemple de aplicare. Scopul este de a oferi educatorilor un set coerent de strategii prin care pot transforma tensiunile inevitabile în oportunități de învățare socio-emoțională.

1. Natura conflictelor în educația timpurie

Conflictele la vârste mici sunt mai puțin expresii ale intențiilor negative și mai mult manifestări ale limitărilor în autoreglare, limbaj și empatie (Denham et al., 2020). Cele mai întâlnite situații includ: competiția pentru jucării sau spațiu, neînțelegeri în cooperare, expresii impulsive ale emoțiilor, frustrarea cauzată de schimbări sau tranziții.

Cercetările arată că educatorii tind să utilizeze predominant strategii imediate de stopare a comportamentului, însă intervențiile formativ-dialogice sunt cele care produc efecte pe termen lung în autoreglare și cooperare (Morris et al., 2022).

2. Rolul educatorului în transformarea tensiunilor în dialog

Interacțiunea adult-copil rămâne principalul predictor al modului în care conflictul este internalizat ca experiență învățabilă. Studiile arată că educatorii care: validează emoțiile, formulează întrebări deschise, ghidează copiii să reconstituie situația și oferă alternative la comportamentul conflictual, favorizează dezvoltarea gândirii sciale și a rezolvării autonome a problemelor (Ahnert et al., 2023).

Abordările autoritare, prin contrast, reduc comportamentele perturbatoare pe moment, dar nu dezvoltă abilități socio-emoționale durabile (Kirschner & Tomasello, 2021).

3. Strategii eficiente de gestionare a conflictelor în grădiniță

3.1. Medierea prin dialog ghidat

O strategie validată empiric constă în reconstrucția narativă a conflictului. Educatorul îi ajută pe copii să exprime ce s-a întâmplat, ce au simțit și ce soluții pot formula, facilitând astfel înțelegerea perspectivei celorlalți și dezvoltarea empatiei. Această abordare presupune pași concreți, cum ar fi: identificarea emoțiilor implicate („Cum te-ai simțit când ți s-a luat jucăria?”), descrierea faptelor („Ce s-a întâmplat exact?”) și generarea de soluții posibile („Ce putem face ca să fie bine pentru amândoi?”) (Jung & Recchia, 2022; Denham et al., 2020).

Medierea narativă contribuie nu doar la reducerea comportamentelor agresive pe termen scurt, ci și la dezvoltarea competențelor socio-emoționale pe termen lung, precum autoreglarea și rezolvarea constructivă a problemelor. Studiile arată că, atunci când educatorii adoptă o abordare ghidată, copiii învață să negocieze, să exprime emoții complexe și să anticipeze reacțiile celorlalți (Ahnert et al., 2023).

În practică, această strategie poate fi integrată în rutinele zilnice ale clasei, de exemplu prin sesiuni scurte de „discuție de grup” după conflicte sau prin utilizarea unor materiale vizuale care ajută copiii să descrie emoțiile și soluțiile. Un alt element important este modelarea limbajului emoțional de către educator, folosind termeni clari și accesibili pentru vârsta copiilor, ceea ce le permite acestora să își îmbogățească vocabularul afectiv și să își exprime nevoile fără agresivitate (Zinsser et al., 2020).

Această abordare nu doar că sprijină copiii individual, ci contribuie la construirea unui climat pozitiv în întreaga grupă, unde conflictele sunt percepute ca experiențe de învățare și nu ca situații perturbatoare (Morris et al., 2022; Smith & Ramsey, 2021). Prin urmare, medierea ghidată prin dialog devine un instrument esențial în educația timpurie, sprijinind formarea unor competențe sociale durabile și favorizând relații cooperative între copii.

3.2. Utilizarea emoțiilor ca resursă educațională

Reflectarea emoțiilor reprezintă o strategie esențială pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale. Prin validarea și verbalizarea emoțiilor copiilor („Văd că ești supărat pentru că ți-ai dorit aceeași jucărie”), educatorii îi ajută să identifice și să gestioneze stările interne. Această metodă este corelată cu scăderea comportamentelor impulsive și agresive și cu creșterea capacității de autoreglare (Denham et al., 2020; Zinsser et al., 2020).

Practic, educatorii pot folosi „cartonașe emoționale” sau „table de stare” pentru ca fiecare copil să indice ce simte, facilitând astfel o discuție colectivă ghidată. În plus, aceste tehnici încurajează empatia și cooperarea: copiii învață să recunoască emoțiile celorlalți și să adapteze comportamentele proprii pentru a rezolva conflicte fără intervenția adultului (Ahnert et al., 2023).

Este important ca educatorul să fie un model de exprimare emoțională sănătoasă: verbalizarea propriilor trăiri („Și eu mă simt frustrat când lucrurile nu ies cum vreau, dar încerc să respir adânc”) oferă copiilor un exemplu concret de autoreglare și comunicare eficientă.

3.3. Spații și rutine pentru negociere

Crearea unor „spații de negociere” sau a unor rutine dedicate dialogului este o metodă practică pentru prevenirea escaladării conflictelor. Aceste spații pot fi colțuri de liniște, mese speciale pentru discuții sau sesiuni scurte zilnice de „dialog structurat”, unde copiii sunt încurajați să-și exprime nemulțumirile și să caute împreună soluții (Smith & Ramsey, 2021).

Rutinele de negociere reduc intensitatea conflictelor, cresc autonomia copiilor și dezvoltă competențele de comunicare. De exemplu, educatorii pot implementa reguli simple: „Fiecare copil vorbește câte 30 de secunde fără întreruperi” sau „Fiecare propune o soluție și apoi alegem împreună”. Astfel, copiii învață principiile democrației și ale rezolvării consensuale a problemelor (Gartner, 2021).

Pe termen lung, aceste rutine contribuie la crearea unui climat în care conflictele nu mai sunt percepute ca momente negative, ci ca oportunități de învățare și cooperare, întărind respectul reciproc și coeziunea grupului.

3.4. Modelarea comportamentelor prosociale

Modelarea este un instrument central în educația timpurie. Copiii observă și imită comportamentele adulților, mai ales în situații de conflict (Tomasello, 2019). Cadrul didactic poate demonstra verbal și non-verbal strategii de gestionare constructivă a tensiunilor: „Și eu aș vrea să termin, dar o să aștept rândul meu” sau „Hai să găsim o soluție împreună”.

Studiile arată că educatorii care modelează răbdarea, negocierea și respectul pentru ceilalți reduc frecvența comportamentelor agresive și cresc inițiativa copiilor în rezolvarea problemelor (Kirschner & Tomasello, 2021; Pianta & Hamre, 2020). În plus, modelarea comportamentelor prosociale poate fi combinată cu povești, jocuri de rol sau exerciții de grup, pentru a consolida înțelegerea și aplicarea strategiilor în situații reale (Jung & Recchia, 2022).

4. Implicații pentru formarea cadrelor didactice și colaborarea cu familiile

Programele de formare care includ elemente de reflecție ghidată, jocuri de rol și analiză de situații reale conduc la îmbunătățirea competențelor de mediere ale educatorilor (Vuorinen et al., 2022). Implicarea familiilor este, de asemenea, crucială: comunicarea consecventă și sprijinul emoțional comun între grădiniță și casă întăresc comportamentele prosociale și reduc conflictele recurente (Doumen et al., 2021).

Concluzii

Gestionarea conflictelor în educația timpurie reprezintă mai mult decât o simplă rezolvare a tensiunilor; este o oportunitate de dezvoltare socio-emoțională și de consolidare a competențelor de

dialog și cooperare. Strategiile prezentate – medierea prin dialog ghidat, utilizarea emoțiilor ca resursă educațională, crearea de spații și rutine pentru negociere și modelarea comportamentelor prosociale – demonstrează că intervenția adultului poate transforma conflictele într-un context de învățare activă.

Cercetările recente indică faptul că implicarea activă a educatorului, combinată cu rutine structurate și instrumente vizuale, sporește capacitatea copiilor de a exprima emoțiile, de a negocia și de a găsi soluții acceptabile pentru toate părțile implicate (Denham et al., 2020; Jung & Recchia, 2022; Zinsser et al., 2020). Astfel, conflictele nu mai sunt percepute ca obstacole, ci ca experiențe didactice valoroase care susțin dezvoltarea relațiilor interpersonale și a unei comunități de învățare coezive.

În concluzie, implementarea acestor practici în grădinițe și în formarea continuă a cadrelor didactice poate contribui semnificativ la crearea unui mediu educațional sigur, empatic și stimulat, în care copiii învață nu doar cunoștințe academice, ci și abilități sociale fundamentale pentru viața lor ulterioară. Mai mult, integrarea acestor abordări în curricula de formare a educatorilor poate avea efecte durabile asupra calității interacțiunilor pedagogice și asupra capacității întregului colectiv educațional de a gestiona conflictele constructiv.

Bibliografie:

- Ahnert, L., Pinquart, M., & Lamb, M. E. (2023). *The role of early educator–child interactions in socio-emotional development: Evidence from longitudinal studies*. *Early Childhood Research Quarterly*, 62, 101–115. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2023.101115>
- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsser, K. (2020). *Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence*. *Early Education and Development*, 31(4), 481–496. <https://doi.org/10.1080/10409289.2020.1748054>
- Gartner, A. (2021). *Conflict resolution and negotiation routines in early childhood education*. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 42(3), 234–250. <https://doi.org/10.1080/10901027.2021.1887954>
- Jung, E., & Recchia, S. (2022). *Narrative mediation and emotional vocabulary development in preschool settings*. *Early Childhood Education Journal*, 50(5), 789–801. <https://doi.org/10.1007/s10643-021-01273-x>
- Kirschner, S., & Tomasello, M. (2021). *Modeling prosocial behavior in early childhood: Evidence from teacher–child interactions*. *Developmental Psychology*, 57(7), 1105–1118. <https://doi.org/10.1037/dev0001225>

- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2022). *The role of the teacher in promoting social competence and conflict management in preschoolers*. *Child Development Perspectives*, 16(2), 85–92. <https://doi.org/10.1111/cdep.12435>
- Pianta, R. C., & Hamre, B. K. (2020). *Classroom management and teacher–child interactions in early education: Implications for conflict resolution*. *Early Childhood Research Quarterly*, 51, 45–57. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2019.12.005>
- Smith, J., & Ramsey, P. (2021). *Negotiation spaces and routines in early childhood classrooms: Practical strategies for educators*. *Early Years*, 41(1), 34–49. <https://doi.org/10.1080/09575146.2020.1826124>
- Tomasello, M. (2019). *Becoming human: A theory of ontogeny*. Belknap Press of Harvard University Press.
- Zinsser, K. M., Denham, S. A., & Curby, T. W. (2020). *Supporting socio-emotional competence in preschool through teacher-mediated strategies*. *Early Childhood Research Quarterly*, 50, 225–237. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2019.12.010>

Activități pentru reducerea cazurilor de violență la nivelul școlii

*Profesor, Mircescu Ionela-Marinela
Liceul Teoretic „Ioniță Asan”, Caracal*

În fiecare an, de 30 ianuarie se sărbătorește **Ziua Internațională a Nonviolentei Școlare**. Stabilită încă din 1964 pentru a comemora moartea lui Mahatma Gandhi, a cărui viață a fost dedicată luptei împotriva violenței, ziua de 30 ianuarie este o oportunitate în plus pentru a atrage atenția asupra fenomenului de violență școlară și a promova *dragostea universală, non-violența și pacea*. Cu această ocazie, Consiliul Tineretului din România a realizat o analiză succintă a fenomenului violenței școlare din România, a măsurilor care au fost luate până acum pentru stoparea acestuia, dar propune și moduri concrete prin care putem fi alături de victimele agresiunilor și cum contribuim noi înșine la eliminarea acestui fenomen nociv.

I. Ce este violența în școli și cum se manifestă în România?

La 2 ani după începutul pandemiei de COVID-19, timp în care accesul la educație a milioane de copii a fost limitat, violența școlară continuă să existe și să lase efecte tragice asupra tinerilor din România. Aceasta capătă noi forme și se adaptează noului context mai repede decât o face legislația. Însă pentru a putea combate și preveni violența școlară, este necesară o înțelegere a cauzelor și manifestărilor ei, însoțită de conștientizarea și acțiunea publicului larg/societății civile.

Violența școlară, sub toate formele ei, limitează dreptul fundamental la educație a zecii de mii de copii români. Aproximativ 1 din 3 elevi din lume a fost victima bullyingului (formă a violenței școlare), având consecințe devastatoare asupra procesului educațional, ratei de abandon școlar, sănătății fizice și psihice ale acestora. În România, se estimează că aproape jumătate dintre elevi au fost agresați de colegi cel puțin o dată. (*raportul [Un mediu de învățare nonviolent pentru toți copiii](#) – Institutul de Științe ale Educației, 2018*). Conform unui studiu realizat de Organizația Salvați Copiii România (*[Studiu Privind Incidența Violentei Asupra Copiilor](#), decembrie 2021*), 16% din adolescenții respondenți au afirmat că, în mod obișnuit, se simt încordați când sunt prezenți la școală, 12% speriați, iar 5% triști. Peste 4% afirmă că își petrec singuri pauzele, fără a comunica cu ceilalți colegi.

În acest context, numărul ridicat de cazuri de violență școlară pare a fi o consecință directă a mediului în care copiii și adolescenții învață. Lipsa unui spațiu sigur, a unor măsuri elementare de protecție a victimelor, a acțiunii cadrelor didactice și a celorlalți elevi nu fac altceva decât să permită fenomenului de violență școlară să ia amploare.

a) Tipuri de violență

În categoria violenței școlare se încadrează orice formă de violență asupra copiilor și tinerilor care se petrece pe domeniul școlii sau în timpul unei activități conexe. Acesta este experimentată de elevi din partea altor colegi/elevi, a cadrelor didactice sau a personalului auxiliar.

Aceasta poate să ia forme multiple:

Violența fizică: agresiunea fizică cu intenția de a răni cealaltă persoană (prezentă la cel puțin 1 din 10 elevi de liceu și 1 din 7 elevi de gimnaziu*);

Violența psihologică: abuzul/violența verbală și emoțională, precum insulte, amenințări, porecle, intimidare, umilire (este cea mai prevalentă formă de violență, observată de aprox. 40% dintre respondenți*) + violența socială, înțeleasă prin izolarea și controlarea acțiunilor victimei (32% dintre liceeni respondenți afirmă că au fost martorii a cel puțin un caz de violență socială*);

Bullyingul: comportament agresiv repetat asupra victimei, aflată în aceeași situație ca și agresorul (un alt elev este agresorul → bullying, un profesor/ cineva superior ca și statut este agresorul → abuz), îmbinând violența fizică cu violență verbală, socială, sexuală;

Cyberbullyingul: se referă la hărțuirea/intimidarea care are loc în mediul online (ex.: trimiterea de mesaje ofensive, însușirea identității unui alt elev pe platformele de socializare, postarea de imagini jenante și răspândirea de zvonuri pe social media etc.).

*Datele extrase provin din raportul [*Bullying-ul în Școală*](#), realizat de World Vision România.

b) Factorii de risc care determină violența

Situația socio-economică, rasa și etnia, mediul de proveniență, genul, orientarea sexuală, temperamentul, aspectul fizic, etc. reprezintă factori de risc atunci când vine vorba despre alegerea victimei. În informațiile culese la nivel mondial de către UNICEF în ceea ce privește prezența fenomenului de bullying ([*Violența în rândul copiilor 2011-2018, eng.*](#)), se poate observa o corelație evidentă între nivelul de trai al unei țări (dezvoltarea economică, investiția în educație) și incidența violenței școlare. Diferențe se observă și între mediul rural și urban, unde 62% dintre școli au raportat cel puțin un caz de violență pe an, respectiv 47% (raportul [*Un mediu de învățare nonviolent pentru toți copiii*](#) – Institutul de Științe ale Educației, 2018). De asemenea, identificarea cu o anumită comunitate marginalizată (Roma, LGBTQIA+, persoanele cu dizabilități) atrage cu sine o probabilitatea foarte ridicată de a fi victimă a violenței școlare cel puțin o dată, explicată de nivelul de discriminare a acestor comunități întâlnit în societate.

Pe de altă parte, există riscuri și pentru apariția violenței și a manifestării acesteia de către agresor: experiențe anterioare care să implice violența, consumarea de substanțe interzise, anturajul și mediul, proveniența dintr-o familie disfuncțională și/sau o comunitate săracă.

În multe cazuri, agresorul percepe victima ca pe o amenințare la propria persoană, încredere în sine, mândrie sau statut, fără a conștientiza acest lucru. E posibil ca victima să prezinte o caracteristică diferită care atrage atenția agresorului. Dorința de popularitate și deținere a controlului,

în concordanță cu credința că puterea într-un grup social poate fi obținută doar prin umilirea celorlalți, contribuie la apariția violenței școlare. În ciuda faptului că agresorii apar ca persoane care dețin controlul și puterea, în majoritatea cazurilor aceștia aduc cu sine o experiență trecută legată de violență, adoptând și imitând comportamentele celor din jur. (*Psihologia Bullying-ului, eng.*)

c) Portretele actorilor implicați

Elevul (copilul) face parte din categoria persoanelor cu vulnerabilitate victimală crescută din cauza particularităților psihocomportamentale și de vârstă specifice:

- nu dispune aproape deloc de posibilități fizice și psihice de apărare;
- anticipează în mică măsură/deloc atât propriile comportamente, cât și pe ale celorlalți (în special ale adulților);
- dispune de o capacitate redusă de înțelegere a consecințelor acțiunilor proprii sau ale altora;
- nivel redus de empatie;
- discerne cu dificultate intențiile bune de cele rele;
- prezintă un grad înalt de sugestibilitate, credibilitate.*

Există două tipuri de victime școlare:

- victima pasivă sau supusă: care transmite celorlalți, prin comportament, că este o persoană nesigură, care nu va reacționa la agresiunea asupra sa; nu dispun decât în mică măsură de abilități sociale; au un nivel scăzut al stimei de sine, sunt anxioși, nesiguri, se demoralizează ușor; întâmpină dificultăți în a lua atitudine sau în a se apăra atunci când sunt atacați;

- victima „provocatoare”: prezintă atât comportamente de tip anxios, cât și de tip agresiv; prezintă tendința de a riposta violent când este atacată într-un fel sau altul; cele mai multe victime din aceasta categorie au un temperament irascibil, sunt hiperactive și au dificultăți de concentrare; sunt nerespectuoase și au obiceiuri care îi irită pe cei din jurul lor; nu au capacitatea de a dezvolta relații cu copiii și adulții, inclusiv cu profesorii; își aleg victime pe care să își descarce frustrările provenite din agresiunile la care sunt și ele, la rândul lor, supuse.

Pe lângă victimă și agresor, violența școlară implică și un al treilea factor: martorii. Din păcate, lipsa unor acțiuni din partea acestora contribuie la normalizarea fenomenului de violență și perpetuarea acestuia.

Atunci când sunt victime sau martori ai diferitelor forme de violență, un număr îngrijorător de elevi adoptă o atitudine pasivă: aprox. 43% din elevii care au fost agresați sau hărțuiți nu cer ajutor și nu vorbesc cu o altă persoană despre incident, în timp ce mai puțin de 25% din martori raportează cazurile la care au asistat. Jumătate dintre martori nu încearcă să ajute un alt elev atunci când acesta era agresat/hărțuit.

Teama de consecințe, de la izolarea socială la devenirea noii victime, indiferența și individualismul, minimizarea gravității situației și a consecințelor și identificarea deficitară a

formelor agresiunii rămân principalele motive pentru care elevii și profesorii nu raportează cazurile de violență școlară la care sunt martori. Pe deasupra, 1 din 4 elevi nu știe cum și cui să raporteze cele întâmplate (*Bullying-ul în Școală – World Vision România*).

d) Efectele asupra actorilor implicați

Violența școlară are consecințe dezastruoase, atât asupra victimelor, cât și a agresorilor și martorilor. Pe plan educațional, victimele violenței școlare asociază școala cu emoții negative, relația cu profesorii și colegii se pierde, iar motivația de a învăța scade. Copiii victime ale bullying-ului simt deseori că se află în locul greșit, școala nefiind un mediu sigur, ceea ce crește probabilitatea de abandon școlar și/sau renunțare la studii.

În ceea ce privește sănătatea fizică și mentală, ambele sunt drastic afectate de bullying. Acesta este asociat cu rate mai ridicate ale depresiei și anxietății (sentimentelor de singurătate și neapartenență, gândurilor suicidare, consum de alcool, substanțe interzise și fumat excesiv). Toate acestea agravează și starea de sănătate fizică. Violența școlară poate cauza și injurii fizice, lăsând daune permanente victimei. Planul de măsuri pentru prevenirea și combaterea violenței în mediul școlar, urmărește alinierea cunoștințelor disponibile în prevenirea și tratarea actelor de violență, precum și stabilirea strategiilor de intervenție și practici utilizate în domeniu.

Măsurile pentru agresori, victime și martori vor permite profesorilor și părinților să se implice și să primească sprijinul de care au nevoie. În plus, ele iau în considerare actele de violență dintre elevi, precum și pe cele între elevi și adulți.

Punerea în aplicare a diferitelor măsuri ale acestui plan ia în considerare componentele esențiale în prevenirea și gestionarea violenței în școli, caracteristicile personale ale tinerilor implicați, dezvoltarea acestora (factori fizici, biologici, cognitivi și psihologici) și de mediu (factorii de familie, factorii sociali, socio-economici și culturali).

Obiectivele planului de măsuri:

1. Prevenirea și combaterea agresiunilor fizice, verbale sau de altă natură asupra elevilor și a personalului încadrat în unitățile de învățământ;
2. Conștientizarea existenței problemei violenței în mediul școlar și a necesității derulării unor programe de prevenire și combatere a acesteia;
3. Crearea unui sistem de informare și comunicare eficientă între școală și comunitate, în vederea reducerii violenței în școală;
4. Atragerea și implicarea reprezentanților comunității în acțiuni de prevenție și combatere a violenței în școală;
5. Promovarea unei culturi a toleranței și sensibilizarea tuturor actorilor școlii cu privire la prevenirea fenomenelor de violență în școală;

6. Consilierea psihopedagogică a elevilor, părinților și cadrelor didactice privind reducerea fenomenul violenței în școală.

Prevenirea și gestionarea actelor de violență care cuprinde următoarele acțiuni:

a. Elaborarea unui Raport cu privire la acțiunile desfășurate;

b. Elaborarea unui Raport semestrial cu privire la manifestările de violență.

c. Crearea unui grup de resurse la nivelul localității (Grup de suport local) Grupul de suport local poate deveni un forum pentru determinarea acțiunilor comune în fața diferitelor manifestări de violență (intimidare, rasism, homofobie, etc.), precum și în diferite circumstanțe în care acestea apar (autobuz școlar, școală, clasă etc.). Componenta acestui grup: persoanele locale de sprijin pentru elevii cu dificultăți comportamentale, diferiții parteneri: reprezentanții părinților; reprezentanții organizațiilor comunitare; reprezentant al Ministerului Sănătății; reprezentant al forțelor de poliție

d. Organizarea de sesiuni de formare și orientare

Aceste sesiuni captează participanții cu abordări eficiente pentru a preveni și trata actele de violență, și evidențiază diferite aspecte legate de psihologia victimelor, martorilor, făptuitorilor de violență, precum și nevoile specifice ale vârstei elevilor și problemele cu care se confruntă aceștia (auto-controlul, auto – stima, violența în relațiile romantice etc.).

Sesiunile oferă următoarele oportunități: Dotarea școlilor și a consiliilor școlare cu un inventar al acțiunilor care vizează prevenirea actelor de violență, având în vedere populația școlară, climatul școlar, mediul etc. precum evaluarea impactului acțiunilor lor.

Informarea participanților în legătură cu strategiile educaționale, a practicilor de succes și a programelor structurate de prevenire, care sunt recunoscute de către specialiști.

Ajutarea participanților să adopte o abordare structurată, coerentă pentru prevenirea și gestionarea actelor de violență, care acoperă diferite domenii de predare, ținând cont de nevoile victimelor și martorilor, făptuitorilor, precum și vârsta elevilor și care vizează violența în rândul elevilor, precum și între elevi și profesori. Pe de o parte, ședințele trebuie să asigure dezvoltarea unei viziuni cuprinzătoare sistemice și concertate prin încurajarea discuțiilor dintre valorile, prioritățile și nevoile locale. Scopul sesiunilor este de a integra expertiza în prevenirea și tratarea actelor de violență prin luarea în considerare a celor trei forme de intervenție (universale, direcționate și clinice) și cele patru sisteme care alcătuiesc mediul școlar (școala ca întreg, mediul său, clasă și elev).

Măsurile preventive pot fi incluse în activitățile educative și extrașcolare în vigoare. De exemplu, o discuție despre diferențele dintre culturi, sisteme de credință sau respect pentru alegerile altor oameni, fie în timpul lecției de educație civică, religie, educație fizică, ar putea constitui ea însăși o acțiune preventivă. În mod similar, activitățile extracurriculare permit elevilor să urmărească interesele și pasiunile lor, precum și să contribuie la îmbunătățirea

respectului de sine și a unui climat sănătos în cadrul școlii. Acest lucru este de prevenire universală, care se referă la creșterea competențelor personale pentru toate persoanele fizice, fără excepție, precum și o mai bună organizare a resurselor comunității școlii.

Tipuri de activități de prevenire a fenomenelor de violență organizate la nivelul unităților de învățământ

- încheierea unor protocoale de colaborare cu instituții / ONG-uri implicate în combaterea violenței și realizarea unor întâlniri de lucru ISJ, CJRAE, DGASPC, Inspectoratul Județean de Jandarmi
- intervenții și dezbateri în cadrul lectoratelor cu părinții privind sprijinul acestora în acțiunile de combatere a violenței
- organizarea unor campanii antiviolență; realizarea de către elevi a unor materiale pe tema violenței în școală(fotografii,,desene, colaje)
- activități cu elevii și părinții: ”Săptămâna toleranței”
- participarea elevilor la activități extrașcolare sportive, artistice, civice
- consilierea psihologică a elevilor care prezintă forme accentuate de manifestare violentă, agresivă, în relațiile cu colegii și cadrele didactice
- activități susținute la ora de dirigenție pe următoarele teme: „Forme de manifestare a violenței în școală”; „Cum alungăm violența”; „Violența aduce violență”; „Drogul sursă a violenței”.
- dezbaterile unor situații de violență școlară prezentate în mass-media: înțelegerea cauzelor, analiza modului în care situațiile puteau fi evitate, analiza consecințelor asupra victimelor/agresorilor;
- realizarea unui colaj de imagini din presa scrisă care prezintă situații de violență și analiza acestora;
- realizarea unei prezentări Power Point care să urmărească o temă relevantă privind violența școlară;
- organizarea de către elevii clasei a unui atelier pentru părinți pe tema „Cum așteptăm să ne sprijine familia pentru a ne simți în siguranță”;
- participarea cu lucrări artistico-plastice la Concursuri „Stop violenței verbale în școală” în scopul antrenării elevilor într-un dialog motivant pe tema nonviolentei verbale, oferind posibilitatea acestora de exprimare plastică, spontană a impresiilor, emoțiilor și sentimentelor trăite în diferite experiențe de viață legate de comunicarea nonviolentă având ca temă nonviolenta verbală și tot ceea ce înseamnă comunicarea bazată pe armonie, toleranță, solidaritate, respect pentru drepturile omului și pace, deoarece în data de 30 ianuarie se sărbătorește Ziua Internațională pentru nonviolenta în școală.

Bibliografie:

1. Strategia U.E. Europa 2020 din 3.03.2010/Bruxelles privind creșterea inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii
2. Legea Educației naționale nr. 1/2011
3. Jigău, Mihaela, Balica, Magdalena, 2006, Prevenirea și combaterea violenței în școală, ghid practic pentru directori și cadre didactice, Editura Alpha MDN, București;
4. Păunescu, Constantin, 1994, Agresivitatea și condiția umană, Editura Tehnică, București;
5. Stoica-Constantin, Ana, Neculau, Adrian, 1998, Psihosociologia rezolvării conflictului, Editura Polirom, Iași;
6. Ulrich, Louis, Godinac, Mihaela, Tudorache, Mariana, 2007, Violența în școală. Metode de intervenție, ghid de bune practici, Editura Atelier Didactic, București;
7. <https://sites.google.com/site/violentainciclulprimar/website-builder/forme-si-cauze-ale-violentei-in-scoala>

Fenomenul bullying-ului și cyberbullying-ului în mediul școlar românesc

Profesor Ana – Irina BALAȘANU

Colegiul Economic Administrativ/Colegiul Tehnic „Ioan C. Ștefănescu”, Iași

În România, hărțuirea (bullying-ul) este o problemă majoră în mediul școlar. Potrivit studiului realizat de Fundația World Vision România (2021), aproximativ 46% dintre elevi au raportat că au fost victime ale bullying-ului, în timp ce 82% dintre ei au fost martori la astfel de comportamente în școlile lor. Cea mai frecventă formă de bullying identificată este cea verbală, urmată de cea prin excludere socială și violență fizică. Această situație este confirmată și de un studiu realizat de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (2022), care arată că preponderența fenomenului este ridicată atât în școlile secundare, cât și în cele liceale, cu un impact negativ semnificativ asupra sănătății mintale și performanței academice a elevilor. Cercetările arată că băieții sunt mai des implicați în hărțuire fizică, în timp ce fetele sunt mai vulnerabile la hărțuirea relațională și online. Aceste forme de violență duc la consecințe psihologice grave, inclusiv anxietate și depresie, și pot contribui la performanțe scăzute în școală și la abandonul școlar.

În 2023, *Save the Children România* a subliniat că aproape 50% dintre elevi sunt expuși la bullying, iar 4 din 5 elevi au fost martori la astfel de incidente, subliniind necesitatea unor programe eficiente de prevenire și intervenție.

Ordinul nr. 6235/2023, aprobat de Ministerul Educației din România, reglementează procedura de gestionare a cazurilor de violență împotriva preșcolarilor, elevilor și personalului școlar. Acest ordin stabilește pașii care trebuie urmați de profesori și conducerea școlii atunci când apare un caz de violență, fie în interiorul, fie în afara școlii.¹

Conform teoriei socio-cognitive, comportamentele antisociale se dobândesc prin observație și imitație în interacțiunile sociale. Ele sunt influențate de recompensele și pedepsele pe care individul le percepe în mediul său.² Experiențele negative din copilărie și factorii individuali și sociali sunt considerați predictorii ai hărțuirii. S-a identificat o legătură strânsă între bullying, probleme de somn, abuz în copilărie și dificultăți psihosociale. Interacțiunile negative cu colegii din mediul școlar sunt asociate cu tulburări de adaptare. Aceste observații evidențiază cât de importante sunt intervențiile timpurii și sprijinul psihosocial în prevenirea comportamentelor de hărțuire.³

Studiile mai arată faptul că diferențele de gen și orientarea sexuală, împreună cu factorii de sănătate fizică și mentală, influențează anumite comportamente de hărțuire.⁴ Studiul realizat indică faptul că adolescenții cu orientări sexuale diferite se confruntă cu riscuri variate de tulburări alimentare, care sunt legate de hărțuire. Mai mult, percepțiile negative asupra climatului școlar contribuie la manifestarea violenței, inclusiv bullying-ul în contextul școlii.⁵

Influența contextului social și a trăsăturilor de personalitate asupra dinamicii relațiilor interpersonale în hărțuire este semnificativă. Cercetările realizate ne arată că elevii cu nevoi educaționale speciale sunt mai susceptibili să ocupe roluri de agresori sau victime. Preponderența bullying-ului variază în funcție de factorii demografici, cultura de grup și comportamentul observatorilor, sugerând necesitatea unei abordări care să includă atât factori individuali, cât și contextuali.⁶

Determinanții relațiilor interpersonale în hărțuire includ respingerea din partea colegilor, supravegherea insuficientă a părinților și deficiențele abilităților sociale. Studiul realizat demonstrează o corelație între supravegherea inadecvată a părinților, respingerea colegilor și comportamentele antisociale, inclusiv bullying-ul, subliniind importanța unui mediu școlar pozitiv și a relațiilor interpersonale sănătoase. De asemenea se subliniază necesitatea intervențiilor pe mai multe niveluri, de la individual la școală, pentru a aborda eficient hărțuirea. Cercetările realizate arată că elevii cu nevoi educaționale speciale sunt mai predispuși să ocupe roluri de agresor sau victime. Preponderența bullying-ului variază în funcție de factorii demografici, culturali și comportamentali observaționali, sugerând necesitatea unei abordări care să includă factori individuali și contextuali.⁷

Promovarea unui mediu școlar incluziv și a unei gestionări eficiente a conflictelor sunt esențiale pentru reducerea hărțuirii și îmbunătățirea bunăstării elevilor. Conflictele frecvente din mediul școlar, fie între elevi, fie între elevi și profesori, sunt predictorii puternici ai comportamentelor de intimidare. Un climat școlar caracterizat de conflicte nerezolvate, tensiuni și violență crește probabilitatea ca elevii să recurgă la bullying pentru a gestiona aceste conflicte sau să-și exprime frustrarea.

Conflictele interpersonale constante pot crea un mediu școlar ostil, în care comportamentele de bullying sunt văzute ca o soluție pentru a obține superioritate sau pentru a face față presiunilor sociale. Studiile arată că atunci când elevii sunt expuși frecvent la conflicte, fie ca martori, fie ca participanți, agresiunea poate normaliza și reduce empatia față de victime. Un elev implicat frecvent în conflicte poate fi marginalizat de colegii săi, ceea ce poate amplifica dorința de a-și reafirma statutul prin acte de bullying. Există o lipsă de studii efectuate pe o perioadă lungă de timp care să urmărească impactul pe termen lung al excluderii sociale și al conflictelor școlare asupra dezvoltării comportamentelor de bullying și asupra vieților adulților care au fost fie agresori, fie victime. Cercetări suplimentare în acest domeniu ar putea oferi informații esențiale despre prevenirea pe termen lung a hărțuirii.⁸

Un fenomen care a luat amploare îl constituie și cyberbullying-ul. Publicarea informațiilor neautorizate, mai ales în contextul digital, este un aspect critic al bullying-ului modern. Când elevii împărtășesc informații personale, imagini sau mesaje ale colegilor fără permisiunea acestora, acest comportament nu doar că încalcă intimitatea, dar poate duce la umilință publică și izolare socială

pentru victime. Aceste acțiuni sunt adesea considerate o formă de cyberbullying, care a devenit o problemă din ce în ce mai serioasă în școlile contemporane. Cercetările indică faptul că elevii care se angajează în postări neautorizate nu sunt doar agresori, ci și potențiale victime, deoarece astfel de comportamente creează un cerc vicios de răzbunare și represalii. Toleranța față de astfel de acțiuni în mediul școlar poate amplifica hărțuirea, pe măsură ce elevii învață că pot răni pe alții fără a suferi consecințe grave.⁹ De exemplu, într-un mediu în care comportamentele neetice sunt tolerate, elevii se pot simți liberi să împărtășească informații neautorizate fără teama de repercusiuni. În același timp, succesul în obținerea unei reacții sociale pozitive prin împărtășirea informațiilor compromițătoare poate întări și mai mult normele neetice.¹⁰

Rezultatele subliniază importanța recunoașterii și abordării bullying-ului ca un fenomen psihosocial complex care poate influența și modela conceptul de sine și funcționarea emoțională a elevului depășind perioada imediată de victimizare. Acestea pledează pentru abordări cuprinzătoare, multisistemice ale prevenirii și intervenției în caz de bullying, care să acopere domeniile educațional, organizațional și de sănătate mintală. Prin reducerea decalajului dintre cercetarea de dezvoltare și cea axată pe adulți asupra consecințelor bullying-ului, acest studiu ne îmbunătățește înțelegerea modului în care se manifestă trauma interpersonală pe parcursul vieții și evidențiază ținte critice pentru intervenție. În cele din urmă, aceste rezultate solicită o mai mare recunoaștere societală a impactului de amploare al bullying-ului și nevoia urgentă de soluții bazate pe dovezi pentru a sprijini victimele în toate etapele vieții. Cercetările științifice privind hărțuirea cibernetică identifică mai mulți factori care pot crește sau reduce probabilitatea de a fi afectat de acest fenomen. Factorii de risc includ adesea vârsta, sexul, orientarea sexuală și apartenența la grupuri minoritare rasiale, etnice sau religioase, precum și caracteristici individuale cum ar fi faptul că este un elev cu dizabilități sau supradotat. În schimb, sprijinul social perceput din partea colegilor sau profesorilor, activitatea fizică în cadrul sau în afara curriculumului (de exemplu, sport) și anumite dinamici familiale (de exemplu, activități de agrement comune, luarea unei împreună) pot reduce riscurile de hărțuire cibernetică.

Studiile privind intervențiile concepute pentru a combate hărțuirea cibernetică indică faptul că programele care vizează în mod specific hărțuirea cibernetică tind să obțină rezultate mai bune, în special cele care combină componente educaționale și de dezvoltare a abilităților. Intervențiile școlare s-au dovedit eficiente, în timp ce abordările online pot fi, de asemenea, benefice. Durata programelor nu influențează eficacitatea acestora; cu toate acestea, intervențiile mai scurte tind să aibă mai mult succes, mai ales atunci când sunt combinate cu implicarea activă a părinților. Se sugerează că participarea activă și includerea părinților în intervenții ar putea îmbunătăți rezultatele. O formă de agresivitate cu risc ridicat în dezvoltarea inteligenței emoționale, indiferent de vârsta elevilor implicați, este agresivitatea emoțională. Această formă de agresivitate emoțională poate fi determinată în spațiul școlar, în primul rând de „actorii implicați” – profesorii și elevii. Izolarea

socială este o formă de bullying ascuns, în care agresorul îi încurajează pe ceilalți să ignore victima sau chiar să o umilească.

În ultimele decenii, fenomenul bullying-ului a fost în centrul atenției, iar comunitatea academică și psihologică globală a investigat ambele fenomene din perspective diferite și a implementat proiecte importante anti-bullying la nivelul UE. Un studiu recent în cadrul *Campaniei Europene Anti-Bullying*, finanțată de UE, arată că 51% dintre elevi au fost victime ale bullying-ului în Lituania, 50% dintre elevi în Estonia, 43% în Bulgaria, 31% în Grecia, 25% în Letonia și 15% în Italia. Cifrele indică dimensiunea tot mai mare a bullying-ului în comunitățile UE.

Comportamentele de bullying sunt un fenomen răspândit în școlile din România. În urma cercetărilor s-a observat ce îi deranjează pe elevi la școală. Așadar, pe primul loc este comportamentul tulburător al elevilor și agresivitatea verbală, intimidarea colegilor, comportamente inadecvate ale unor cadre didactice observate de elevi, precum și agresivitatea fizică între elevi. În figura următoare, elevii au răspuns la formele de bullying care provoacă disconfort, confuzie și umilință, astfel încât 45% dintre ei au observat forma verbală de bullying, 18% dintre ei au raportat bullying-ul emoțional și nonverbal, iar bullying-ul fizic se regăsește în 17% din cazuri.

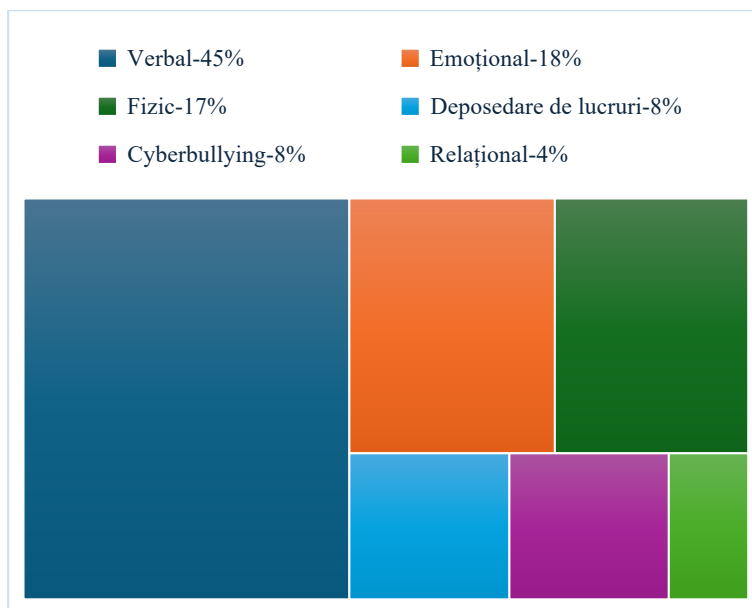

Figura 1. Forme de bullying

Interesul comunității de cercetare, al factorilor de decizie socială și al personalului școlar ar trebui să fie îndreptat către dezvoltarea unor intervenții adecvate care să vizeze reducerea acestora. Aceste intervenții ar trebui să aibă o abordare la nivelul întregii școli și să implice discipline multiple și întreaga comunitate școlară. De asemenea, vor trebui să fie intensive (mai mult de 6 luni) și să includă întâlniri cu părinții, metode disciplinare ferme aprobate de profesorii școlii și o supraveghere îmbunătățită a locului de joacă.¹¹

Bibliografie:

1. Rus, Mihaela, et al. "Predictive factors regarding bullying behavior in Romanian schools." *Frontiers in Psychology*, vol. 15, 26 Sept. 2024, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1463981>.
2. Espejo-Siles, R., Zych, I., Farrington, D. P., and Llorent, V. J. (2020). "Moral disengagement, victimization, empathy, social and emotional competencies as predictors of violence in children and adolescents" in *Children and youth services review*, vol. 118 (Kidlington: Pergamon-Elsevier Science Ltd.), 105337.
3. Li, Y., Shang, Y., Yang, Y., Hou, C., Yang, H., Hu, Y., et al. (2023). Association of Childhood Adversities with psychosocial difficulties among Chinese children and adolescents. *Int. J. Epidemiol.* 52, 1887–1897. doi: 10.1093/ije/dyad117
4. Wang, Y., Ma, Z., Lu, S., Duan, Z., Wilson, A., Jia, Y., et al. (2023). Associations between sex differences, eating disorder behaviors, physical and mental health, and self-harm among Chinese adolescents. *J. Eat. Disord.* 11:30. doi: 10.1186/s40337-023-00754-7
5. del Moral, G., Suárez-Relinque, C., Callejas, J. E., and Musitu, G. (2019). Child-to-parent violence: attitude towards authority, social reputation and school climate. *IJERPH* 16, 1–15. doi: 10.3390/ijerph16132384
6. Saarento, S., Garandeau, C. F., and Salmivalli, C. (2015). Classroom-and school-level contributions to bullying and victimization: a review. *J. Community Appl. Soc. Psychol.* 25, 204–218. doi: 10.1002/casp.2207
7. Schuetz, J., Schipper, N., and Koglin, U. (2022). Bullying in school and cyberbullying among adolescents without and with special educational needs in emotional-social development and learning in Germany. *Psychol Schools* 59, 1737–1754. doi: 10.1002/pits.22722
8. Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: a review. *Aggress. Violent Behav.* 15, 112–120. doi: 10.1016/j.avb.2009.08.007
9. Hinduja, S., and Patchin, J. W. (2010). Bullying, cyberbullying, and suicide. *Arch.Suicide Res.* 14, 206–221. doi: 10.1080/13811118.2010.494133
10. Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: a critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Comput. Hum. Behav.* 26, 277–287. doi: 10.1016/j.chb.2009.11.014
11. Bullying and Cyberbullying From the Perceptions of Students in Cluj County, Corresponding Author: Lavinia Mirela Mureşan-eISSN: 2357-1330-45.

ARTA - mediator al conflictelor

Prof. Hadâmbu Cristina

În fiecare școală există tensiuni: diferențe de opinii, competiție, neînțelegeri sau frustrări care pot escalada ușor în conflicte. Modul în care alegem să abordăm aceste situații definește, însă, calitatea comunității educaționale. Gestionarea conflictelor nu este doar o intervenție punctuală, ci un proces continuu de formare a unor comportamente sănătoase, bazate pe empatie și colaborare pentru a crea un mediu sănătos, în care elevii se simt văzuți, auziți și respectați. Conflictele nu trebuie privite ca probleme de evitat, ci ca oportunități de învățare și dezvoltare. Prin dialog, ascultare activă și colaborare, tensiunile pot fi transformate în relații mai puternice și în comunități mai unite.

Dialogul este instrumentul central în transformarea conflictului într-o oportunitate de dezvoltare. Atunci când elevii sunt încurajați să își exprime emoțiile într-un cadru sigur și să îi asculte pe ceilalți, ei învață să gestioneze diferențele cu maturitate. Profesorii, consilierii școlari și mediatorii pot oferi resurse concrete: tehnici de comunicare non-violentă, jocuri de rol, cercuri de dialog sau activități de reflecție, toate având ca scop cultivarea unei culturi a respectului.

În acest proces, arta devine un mediator universal. Artista Adrian Piper, laureată cu Leul de Aur la Bienala de Artă de la Veneția, a afirmat că „arta are puteri infinite pentru schimbări sociale”. În contexte educaționale, această putere devine vizibilă în moduri practice și transformatoare.

Prin artă – mai ales prin arta contemporană, care invită la întrebări, explorare și libertate de exprimare – elevii pot să-și exteriorizeze trăirile și să vadă lumea din perspective noi. Prin arta contemporană, elevii învață să își înțeleagă propriile perspective și să respecte diversitatea opiniilor celor din jur. Proiectele artistice colaborative creează punți între grupuri, reduc izolarea și promovează empatia. Astfel, creativitatea devine o forță reală în transformarea conflictului în conexiune, iar școala devine un spațiu în care fiecare voce contează.

Activitățile artistice colaborative:

- reduc tensiunile prin exprimarea emoțiilor într-un mod creativ
- stimulează empatia prin înțelegerea poveștilor celorlalți
- întăresc apartenența la grup și responsabilitatea colectivă
- creează punți între elevi din medii și grupuri diferite
- încurajează dialogul în locul confruntării

Un mural realizat împreună, o instalație despre prietenie sau o expoziție cu mesaje despre diversitate pot transforma spațiul școlii într-un loc al întâlnirii și al solidarității. Artă oferă limbajul prin care emoțiile capătă sens, iar diferențele devin resurse, nu bariere.

De la tensiune la dialog, școala poate deveni un laborator al păcii sociale, în care generația tânără învață să construiască un viitor bazat pe cooperare. Iar arta este una dintre cele mai eficiente și inspirate căi pentru a ne aduce mai aproape unii de ceilalți.

Arta transformării tensiunii școlare în dialog și cooperare

Profesor Stoicovici Adina-Elena

Liceul Teoretic Recaș, Recaș

Spațiul școlar este, prin definiție, un ecosistem viu, vibrant, dar inevitabil plin de tensiuni. Acestea iau forme multiple: de la șoaptele acide din cancelarie la conflictele deschise dintre elevi, de la frustrarea silențioasă a unui profesor epuizat la dialogurile dificile cu părinții. Aceste fricțiuni, dacă nu sunt gestionate, devin un factor de burnout și un blocaj în calea învățării autentice. Însă, adevărata provocare și oportunitate a sistemului de educație stă în a transforma această energie negativă – tensiunea – într-o forță pozitivă: dialog și cooperare.

Înainte de a gestiona conflictele din clasă, profesorii trebuie să își gestioneze propriile tensiuni. Cancelaria, deși este teoretic un spațiu de respiro, devine adesea un „focar” de stres profesional. Tensiunile între colegi, diferențele de viziune, sau chiar invidia profesională consumă energia pe care dascălul ar trebui să o dedice elevilor.

Pentru a transforma această energie, este vital ca profesorii să cultive o cultură a sprijinului reciproc și a transparenței constructive. Dialogul trebuie să fie bazat pe prezumția de bună-credință. În loc să se vorbească despre probleme sau despre colegi, este necesar să se vorbească cu ei. Instituirea unor sesiuni periodice de debriefing profesional, nu doar administrativ, unde profesorii pot împărtăși provocările și succesele (inclusiv cele emoționale), ajută la eliberarea tensiunii și la construirea unei echipe coezive.

Un profesor care se simte sprijinit de colegi va fi mult mai calm și prezent în clasă. A rămâne calm și prezent în mijlocul unui conflict – fie el între doi elevi, fie cu un părinte nemulțumit – este una dintre cele mai mari provocări ale profesiei. Sentimentul de burnout se instalează exact atunci când profesorul simte că întreaga sa energie este drenată de aceste conflicte externe, lăsându-l golit pentru actul didactic.

Soluția nu este ignorarea conflictului, ci ancorarea interioară. Profesorul trebuie să învețe să facă o pauză mentală înainte de a reacționa. Tehnici simple, precum o respirație conștientă sau reamintirea propriului scop educațional, pot rupe ciclul reactivității. În esență, profesorul devine un model de reglare emoțională pentru elevi. Când un elev este implicat într-un conflict, reacția calmă a profesorului îi transmite un mesaj puternic: acest spațiu este sigur, iar conflictul se poate rezolva prin cuvinte, nu prin escaladare.

Conflictul nu este un eșec, ci o parte naturală a vieții în comunitate. În mediul școlar, conflictele pot deveni experiențe educative autentice, dacă sunt gestionate corect. Profesorul, prin atitudinea sa, poate transforma o situație tensionată într-un moment de creștere personală pentru elevi.

Prin urmare, rezolvarea conflictelor presupune deschidere, echilibru, empatie și o comunicare autentică. Atunci când este abordat cu responsabilitate, conflictul devine o resursă valoroasă în procesul de învățare și formare a elevilor ca viitori cetățeni activi și responsabili.

Clasa este locul unde tensiunea se manifestă cel mai zgomotos, adesea sub forma bullying-ului sau a disputelor de grup. Tensiunea dintre elevi reflectă adesea lipsa de instrumente de comunicare și gestionare a emoțiilor. Transformarea începe prin înlocuirea modelului de intervenție punitivă cu cel de mediere și restaurare. În loc să aplice reguli „de sus în jos”, profesorul poate iniția un dialog circular după un conflict. Întrebări precum: „Ce s-a întâmplat exact?”, „Cum te-a făcut asta să te simți?” și „De ce anume ai avea nevoie acum pentru a te simți mai bine?” mută accentul de la vină la impact și soluție.

Introducerea unor programe de învățare social-emoțională (SEL) și a conceptului de elev-mentor transformă tensiunea în cooperare. Atunci când elevii învață să își exprime nevoile în loc să își atace colegii, când sunt co-creatori ai regulilor de clasă și când sunt responsabili unii de ceilalți, tensiunea scade dramatic, fiind înlocuită de un sentiment de comunitate și apartenență.

Tensiunea este o constantă umană. Însă, o școală sănătoasă nu este una lipsită de tensiune, ci una care a dezvoltat capacitatea de a o procesa. De la cancelarie la clasă, cheia transformării stă în mutarea focalizării de la luptă la ascultare. Profesorul, prin propria sa ancorare calmă, devine catalizatorul. El transformă șoaptele iritate din cancelarie în planuri de sprijin reciproc și strigătele de mânie din clasă în sesiuni de mediere. Doar printr-o cultură constantă a dialogului deschis și a cooperării deliberate școala poate evolua de la un loc al fricțiunii emoționale la un spațiu fluid, armonios, dedicat cu adevărat dezvoltării umane.

Bibliografie:

1. Goleman, Daniel. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*.
2. Rosenberg, Marshall B. (2003). *Nonviolent Communication: A Language of Life*.
3. Siegel, Daniel J., și Tina Payne Bryson. (2011). *The Whole-Brain Child: 12 Revolutionary Strategies to Nurture Your Child's Developing Mind*.
4. Voiculescu, Elisabeta.(2005) *Managementul conflictelor în mediul educațional*. Editura Didactică și Pedagogică.
5. Cerghit, Ioan.(2008). *Sisteme de instruire alternative și complementare*. Editura Aramis.

Construirea unui climat educațional armonios prin mediere și comunicare empatică

Ecaterina-Rodica Moroca

Profesor învățământ primar/ Școala Gimnazială Nr.1 Siliștea

Un climat educațional armonios nu este un detaliu secundar al vieții școlii, ci fundamentul pe care se așază întregul proces de învățare. Atunci când elevii se simt în siguranță, respectați și ascultați, ei devin mai dispuși să participe, să își asume riscuri cognitive, să pună întrebări și să accepte feedback. Când, dimpotrivă, atmosfera este tensionată sau imprevizibilă, o mare parte din energia lor se consumă în apărare, nu în învățare. Numeroase analize asupra relațiilor profesor–elev arată că acolo unde elevii percep profesorul ca fiind corect, atent și disponibil, cresc atât motivația, cât și rezultatele școlare (Cornelius-White, 2007). Experiența mea de peste 25 de ani la catedră confirmă acest lucru: aceeași lecție, predată în două clase diferite, are efecte complet opuse în funcție de nivelul de încredere și de calitatea legăturii dintre profesor și colectiv.

În acest context, rolul profesorului depășește cu mult transmiterea de conținuturi. El devine arhitect al climatului emoțional și relațional al clasei, model de gestionare a emoțiilor și mediator al conflictelor inevitabile. Studii recente privind „clasa prosocială” subliniază că profesorii cu competențe socio-emoționale dezvoltate reușesc să creeze medii de învățare mai sigure, mai stabile și mai favorabile dezvoltării integrale a elevilor (Jennings & Greenberg, 2009). Cu alte cuvinte, felul în care vorbim, ascultăm și intervenim este la fel de important ca ceea ce predăm.

Comunicarea empatică este primul pilon al unui climat armonios, deoarece transmite elevilor mesajul că sunt văzuți și auziți ca persoane, nu doar ca „elevi buni sau slabi”. Empatia înseamnă disponibilitatea profesorului de a încerca să înțeleagă perspectiva copilului, fără a renunța la fermitatea rolului adult. Practic, ea se traduce prin ascultare activă, întrebări deschise și evitarea etichetelor globale. În loc de „Ești nepolitic”, putem spune „M-a deranjat când ai vorbit peste colegul tău. Aș vrea să înțeleg ce s-a întâmplat acolo”. Această schimbare de formulare pare minoră, dar mută accentul de la judecarea persoanei la clarificarea situației.

În multe situații pe care le-am trăit la clasă, un dialog scurt, purtat la momentul potrivit, a schimbat complet dinamica relației. Îmi amintesc de un elev care întrerupea constant ora cu glume. Sancțiunile repetate nu au făcut decât să îi întărească rolul de „clovn al clasei”. Când am ales să îl chem la o discuție calmă și să îl întreb cum se simte în colectiv, mi-a spus: „Dacă nu spun nimic, parcă nici nu exist aici.” De acolo am pornit spre alt tip de soluție: i-am oferit roluri constructive, l-am lăsat să prezinte sarcini sau să ajute la organizare. Nevoia de atenție a rămas, dar și-a găsit alte canale decât perturbarea orei.

Importanța comunicării empatice nu se oprește la relația profesor–elev. Ea modelează felul în care elevii ajung, la rândul lor, să se comporte unii cu alții. Dacă adultul ridică tonul, ironizează sau minimizează emoțiile, copiii vor replica același stil în interacțiunile dintre ei. Dacă, dimpotrivă, adultul ascultă, reflectă și caută soluții, elevii învață, prin imitație, că și ei pot proceda la fel. Literaturile despre învățarea socio-emoțională subliniază că profesorii nu sunt doar transmițători de cunoștințe, ci modele vii de autoreglare și dialog (Schonert-Reichl, 2017). În acest sens, fiecare întrebare pusă cu calm și fiecare reacție controlată devin lecții tăcute despre cum se gestionează diferențele și frustrările.

Al doilea pilon al climatului armonios este rolul profesorului ca mediator. Conflictul este inevitabil într-o clasă: diferențele de temperament, de stil, de statut sau pur și simplu oboseala pot genera tensiuni. Întrebarea-cheie nu este dacă vom avea conflicte, ci cum le vom aborda. Profesorul poate alege să fie „judecător”, care decide rapid cine are dreptate, sau mediator, care creează un spațiu de ascultare și reconstrucție. Cercetările despre medierea școlară arată că atunci când elevii au ocazia să își spună punctul de vedere, să își clarifice emoțiile și să caute singuri soluții, numărul incidentelor scade, iar responsabilitatea crește (Turnuklu et al., 2010).

În practică, medierea presupune câțiva pași simpli: stabilirea unor reguli clare de dialog (nu întrerupem, nu jignim), oferirea de timp egal fiecărei părți, reformularea de către profesor a celor spuse pentru a reduce tensiunea („Tu spui că te-ai simțit exclus...”) și apoi ghidarea spre întrebarea „Ce puteți face de acum înainte ca să fie mai bine?”. Într-o clasă a IV-a, doi elevi ajunseseră să se ironizeze la fiecare oră, iar clasa se împărțise în tabere. Sancțiunile aplicate „simetric” nu rezolvaseră nimic. În momentul în care i-am adus față în față, într-un cadru de mediere, fiecare a putut spune, pentru prima dată, nu doar ce a făcut celălalt, ci cum s-a simțit. Unul vorbea despre rușine, celălalt despre frica de a nu fi ridiculizat. De la acest nivel, soluțiile au venit mai ușor și au fost asumate de amândoi.

Valoarea acestor episoade nu stă doar în dispariția unei certe, ci în mesajul pe care îl primesc elevii: conflictul nu înseamnă sfârșitul relației, ci poate fi începutul unei clarificări. Pentru mulți dintre ei, școala este primul loc în care învață că a vorbi despre ceea ce simți și ai nevoie nu este un semn de slăbiciune, ci o competență. Profesorul-mediator devine astfel un model de gestionare matură a diferențelor, iar această contribuție depășește cu mult pereții clasei.

Pe lângă empatie și mediere, construirea unui climat armonios se sprijină pe o serie de strategii concrete, aplicate consecvent. Rutinele de conectare – un minut la începutul orei în care elevii pot spune cum se simt, o scurtă reflecție la final – ajută la normalizarea emoțiilor și oferă profesorului indicii despre starea colectivului. Activitățile colaborative – proiecte în grup, sarcini pe echipe mixte, îi scot pe elevi din logica „fiecare pentru el” și le oferă ocazia să experimenteze cooperarea și responsabilitatea comună. Din experiența de la catedră, am observat că în clasele în care am introdus

constant astfel de momente, conflictele nu au dispărut, dar au fost mai puțin violente și mai ușor de reparat.

Un alt element adesea neglijat este starea profesorului. Un cadru didactic epuizat, permanent sub presiune, va avea mai puțină răbdare și disponibilitate pentru dialog, chiar dacă își dorește să fie empatic. Studiile privind „clasa prosocială” arată că bunăstarea profesorilor și competențele lor socio-emoționale influențează direct calitatea relațiilor din clasă (Jennings & Greenberg, 2009). Pentru mine, aceasta a fost o lecție greu de învățat: nu poți susține armonia în jur dacă ești mereu în tensiune în interior. A învăța să îți gestionezi propriul stres, să ceri sprijin, să îți acorzi timp de reflecție nu înseamnă egoism, ci grijă pentru calitatea prezenței tale în fața elevilor.

În concluzie, construirea unui climat educațional armonios prin comunicare empatică și mediere nu este un ideal abstract, ci o muncă zilnică, atentă, făcută din zeci de decizii mici: cum formulezi o observație, cum reacționezi la o provocare, cum alegi să asculți înainte să judeci. Empatia le arată elevilor că sunt importanți, medierea le arată că relațiile pot fi reparate, iar strategiile integrate – de la rutinele de conectare la activitățile de cooperare – transformă aceste principii în practică vie. După 25 de ani la catedră, cea mai mare confirmare a valorii acestor eforturi nu vine din cataloage, ci din mesajele foștilor elevi care spun: „În clasa aceea m-am simțit în siguranță și respectat!”

Bibliografie:

- Cornelius-White, J. (2007). Learner-centered teacher–student relationships are effective: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 77(1), 113–143. <https://journals.sagepub.com/doi/10.3102/003465430298563>
- Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1), 491–525. <https://journals.sagepub.com/doi/10.3102/0034654308325693>
- Schonert-Reichl, K. A. (2017). Social and emotional learning and teachers. *The Future of Children*, 27(1), 137–155.
- Turnuklu, A., Kaçmaz, T., Sunbul, D., & Ergul, H. (2010). Effects of conflict resolution and peer mediation training in a Turkish high school. *Australian Journal of Guidance and Counselling*, 20(1), 69–80. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1375/ajgc.20.1.69>

De la tensiune la dialog – Strategii practice de transformare a conflictelor în oportunități de creștere în școală

*Profesor Ioana Crăciuneanu
Liceul Teoretic „Ștefan Odobleja”, București*

I. Introducere

Conflictul este un element inevitabil al vieții școlare. Fie că apare între elevi, între elev și profesor, între profesori sau între profesor și părinte, el reprezintă un moment de tensiune care poate destabiliza procesul educațional. Cu toate acestea, conflictul nu este, în sine, un fenomen negativ. El devine distructiv doar atunci când nu este înțeles, ascultat sau gestionat cu calm și claritate.

Într-un cadru educațional sănătos, tensiunea este transformată în dialog, iar dialogul în învățare. Rolul adultului – profesor sau părinte – este acela de a ghida copilul către înțelegerea propriilor emoții și către exprimarea lor într-un mod constructiv.

Într-o lume în care schimbările sunt rapide, iar presiunea asupra elevilor crește, profesorul devine nu doar un transmițător de cunoștințe, ci și o prezență de echilibru, un mediator și un antrenor emoțional.

II. De la tensiune la dialog – perspectiva profesorului

Pentru profesor, conflictul aduce o încărcătură emoțională imediată: surpriză, presiune, responsabilitate. O sală de clasă în care apare tensiunea poate deveni imprevizibilă, iar reacția profesorului va influența întreaga atmosferă.

Primul pas în gestionarea tensiunii este prezența conștientă. Profesorul care rămâne calm, respiră, aude și observă este un profesor care poate schimba direcția situației în câteva secunde.

Al doilea pas este recunoașterea emoției din spatele comportamentului. Furia este adesea doar o mască pentru frică, rușine, frustrare sau lipsă de încredere.

Al treilea pas este dialogul. Un dialog calm, simplu, sincer, în care elevul este invitat să vorbească despre ceea ce simte și despre ceea ce are nevoie pentru a merge mai departe.

III. Tipuri de conflicte în școală

- * Elev–elev
- * Elev–profesor
- * Profesor–părinte
- * Profesor–profesor
- * Elev–grup.

IV. Mecanisme de transformare a conflictului în dialog

- * Stop–respiră–numește emoția.
- * Regula celor trei minute.
- * Mesajul de tip Eu.
- * Reformularea empatică.
- * Contractul de comunicare.
- * Pauza de 10 secunde.
- * Narațiunea de clarificare.
- * Exemple din practică

Exemple educaționale privind gestionarea tensiunilor și transformarea lor în oportunități de dialog și învățare.

VI. Strategii pentru profesor – aplicabile imediat

- * Fii primul care respiră.
- * Vorbește pe un ton moderat.
- * Oferă elevului spațiu sigur.
- * Normalizează greșeala.
- * Stabilește limite clare.
- * Folosește întrebări scurte.
- * Evită sarcasmul.
- * Laudă progresul.
- * Încheie conflictul cu un gest de reconectare.

VII. Concluzii

Dialogul este puntea dintre emoție și înțelegere. Conflictul devine o oportunitate de învățare atunci când este privit cu calm și empatie.

Elevii sunt motivația ta și tu-profesorul ești motivul pentru care ei vor fi oameni buni.

**Elevii sunt motivația ta
și tu – profesorul ești
motivul pentru care ei
vor fi oameni buni.**

Bibliografie:

1. Gordon – Teacher Effectiveness Training
2. Rosenberg – Comunicarea nonviolentă
3. Goleman – Inteligența emoțională
4. Glasser – Școlile care funcționează
5. Stoica – Dinamică educațională și relații interumane în școală

Sursă imagine:

Crăciuneanu, I. (2025). Ilustrație generată cu DALL·E – OpenAI [imagine digitală].

Agresivitate, violență, bullying: cauze, forme, soluții, combatere, prevenire

Prof. Palade Iulian Horațiu
Școala Gimnazială Nr.5 Galați

În vederea creării unui mediu sigur și pozitiv în școală sunt necesare acțiuni de identificare a eventualelor probleme sau situații de risc. Analiza și înțelegerea fenomenului de bullying poate pleca de la următoarele întrebări:

Ai fost vreodată martorul unor situații de agresiune verbală sau fizică repetată?

Ai fost ținta constantă a unui grup mai puternic sau mai numeros?

Ai fost victimă agresor sau martor?

Ai participat la dezbateri sau întâlniri pe această temă?

Ai cunoștință în școala ta de elevi sau profesori care să-i ajute pe cei aflați în situații de risc?

Cauzele bullying-ului includ trăsături de personalitate ale agresorului, cum ar fi lipsa de empatie, egocentrismul și orgoliul, precum și influența unor modele de comportament agresive. Alte cauze pot fi legătura cu lipsa de respect față de alți oameni sau a valorii vieții, precum și dorința de a fi un lider, de a exercita putere sau influență asupra altor persoane.

Agresorul poate fi speriat că nu este plăcut de ceilalți; nu se simte bine și nu vrea ca ceilalți să se simtă bine; este victimă în alte contexte și i se pare firesc acest comportament; poate fi gelos pe victimă.

Formele de bullying includ agresiune verbală (amenințări, porecliri, insulte și batjocură), agresivitate socio-emoțională (izolare socială, răspândirea de zvonuri) și agresiune fizică (lovire, împingere). Acestea sunt acte repetate, intenționate, prin care o persoană abuzatoare încearcă să rănească pe altcineva, profitând de o aparentă superioritate.

Ținta nu este o victimă tipică. Motivele pentru care agresorii atacă o victimă pot fi foarte diferite, de la accentul cu care acesta vorbește, la culoarea pielii, performanțele școlare, sau în afara ei, sau pentru că ascultă altă muzică. De multe ori, însă, ținta este mai slabă, mai tânără sau lipsită de un grup de suport în comparative cu cei care o agresează.

Soluțiile anti-bullying includ: identificarea și raportarea agresiunilor, crearea unor politici școlare clare și a unui mediu de sprijin, dezvoltarea abilităților de coping (gestionarea stresului, comunicare asertivă), implicarea părinților și a școlii în prevenție și intervenție, precum și accesul la consiliere psihologică pentru victime. Pentru cyberbullying, este importantă raportarea directă pe platformă și blocarea agresorului.

În Finlanda copiii se pregătesc pentru a face față comportamentelor de bullying printr-un program național intitulat KIVA. Acesta folosește trei tipuri de strategii:

- copiii sunt implicați în jocuri de rol pentru a experimenta rolul de victimă, de agresor și de martor. Astfel ei învață cum să-și asume responsabilitatea faptelor și cum să povestească unui adult;
- în prezența profesorului victima este confruntată cu agresorul. Astfel victima își face auzită povestea, iar agresorul este supravegheat de un adult;
- copiii folosesc jocuri și vizionează filme cu diferite forme ale bullying-ului, pentru a înțelege impactul acestui comportament.

Combaterea bullying-ului implică strategii precum promovarea abilităților sociale și emoționale, intervenția imediată a adulților, implicarea părinților și comunității, crearea de programe de mentorat și încurajarea elevilor să devină bystanderi activi care ajută victimele. Educația copiilor despre ce este bullying-ul și cum să-l raporteze, împreună cu o monitorizare constantă a situației, sunt, de asemenea, esențiale pentru a crea un mediu sigur.

Prevenirea bullying-ului se realizează prin politici clare, programe educaționale pentru elevi și profesori, implicarea comunității și prin crearea unui mediu școlar sigur și de susținere. Este crucial să se promoveze empatia și respectul, să se încurajeze copiii să raporteze abuzurile și să se intervină rapid în cazurile de bullying, prin proceduri instituționale clare și prin educarea elevilor, cadrelor didactice și părinților.

De la tensiune la dialog - Cum transformăm conflictele din sala de clasă într-o oportunitate de creștere

Profesor Arbănaș Tatiana

Școala Profesională Germană Kronstadt, Brașov

Ca dirigintă a clasei de liceu și profesor de limba și literatura română, mă confrunt zilnic cu o realitate complexă: elevi cu așteptări diferite, experiențe de viață distincte, energii care se intersectează și deseori se ciocnesc. În acest context, conflictul nu este doar un incident neplăcut de evitat, ci și o dimensiune a vieții școlare ce trebuie gestionată conștient.

În cele ce urmează, voi aborda câteva resurse, impacturi și idei practice din perspectiva mea de cadru didactic, sperând să contribuim la o școală în care dialogul să devină mai puternic decât tensiunea.

Conflictele din școală au o dublă față: pe de o parte, pot deveni obstacole pentru procesul de învățare; pe de altă parte, ele pot fi transformate în „laboratoare” de comunicare, cooperare și creștere personală.

Mai recent, abordările ce recomandă în școli metode precum dialogul, empatia, negocierea și medierea câștigă teren.

Ca profesor de limbă și literatură, regăsesc aici o analogie: așa cum interpretăm un text plural, cu sensuri multiple, tot așa trebuie să interpretăm și conflictele - nu ca eșec, ci ca text viu, ce poate fi citit, analizat și dialogat.

Conflictele nesoluționate creează un climat de tensiune: elevii se retrag, relația profesor–elev devine rigidă, iar învățarea are de suferit. În schimb, când se gestionează constructiv, consecințele pot fi benefice: elevii își dezvoltă competențe de comunicare, responsabilitate, empatie și cooperare - calități esențiale în secolul XXI.

Din experiența mea, atunci când intervenția este punctuală dar și consistentă clasele devin mai „conștiente” – elevii încep să spună: „Hai să vorbim”, „Ce s-a întâmplat?”.

Idei practice pentru diriginte și profesor de limba și literatura română

Iată câteva strategii pe care le aplic în clasa mea și le recomand, adaptate la profilul de liceu și disciplina mea:

a) Stabilirea unui “contract de dialog” la începutul anului

La prima oră de dirigiență propunem împreună un set de reguli pentru comunicare: fiecare are dreptul la exprimare, ascultare activă, exprimarea calmă a nemulțumirii, căutarea de soluții în comun. Aceasta creează baza pentru intervenții ulterioare.

b) Vizualizarea conflictului ca „temă de literatură”

Folosisem odată un fragment literar (de exemplu, dintr-o nuvelă sau piesă de teatru) în care apare o ruptură între personaje. Elevii au fost invitați să identifice sursa conflictului, să propună dialoguri alternative, să reflecteze ce ar fi făcut personajul lor. Apoi am legat tema la conflictul real din clasă: “dacă personajul ar fi fost al vostru, ce ai fi făcut tu?”. Această metodă interdisciplinară (limba & literatura + educație socio-emoțională) oferă elevilor o distanță și o reflecție mai sigură asupra propriului conflict.

c) Mediere cu sprijinul dirigintelui

Am format un mic grup de „mediatori de clasă” pe care îi instruiesc – câteva ședințe scurte – să intervină când apare un conflict minor (ex: neînțelegere între colegi). Eu rămân arbitru-suport.

d) „Ședințe de verificare” post-conflict

După rezolvarea unui conflict – de exemplu între doi elevi – organizez o scurtă întâlnire comună (cu elevii implicați) în care fiecare spune ce a simțit, ce ar face diferit, ce înțelege acum. Această fază de reflecție este vitală pentru a nu relua tiparele.

e) Întărirea competențelor socio-emoționale

În orele de limba și literatura română includ secțiuni scurte de dezbateri despre empatie, ascultare, respectul diferențelor – pornind de la texte care conțin tensiuni (familiale, sociale, interpersonale). Elevii reflectă asupra modului în care personajele au gestionat conflictul, apoi comparăm cu propria realitate de clasă. Această strategie este susținută de cercetări care arată că inteligența emoțională a profesorului și a elevilor contribuie la identificarea și gestionarea mai bună a conflictelor.

În concluzie, ca profesor de limba și literatura română și diriginte, am învățat că fiecare tensiune explozivă sau latentă ascunde un potențial: un potențial de înțelegere, de îmbunătățire a relațiilor, de creștere a competențelor de viață. Dacă tratăm conflictul doar ca pe o eroare de sistem, riscăm să pierdem lecția din el. Iar după cum arată studiile, școala nu este doar locul în care se predă conținuturi academice, ci și locul unde trebuie să învățăm să trăim împreună.

Gestionarea conflictelor la copiii mici

Prof. Illes Gabriela

Colegiul Național „Octavian Goga”, Marghita

Managementul eficient al conflictelor în școală implică o comunicare eficientă și soluționarea problemelor. Soluționarea acestor probleme ar trebui să înceapă de la identificarea cauzelor fundamentale și de la stabilirea unor rezolvări reciproc avantajoase.

Principiul de bază este simplu: nu căutăm vinovați, ci remedii.

Pentru a preîntâmpina apariția divergențelor apărute în clasă, este crucial ca elevii să fie implicați activ în procesul de stabilire și respectare a normelor, atât cele școlare cât și regulile specifice clasei.

La vârste mici, este necesară o empatie deosebită. Soluționarea conflictelor, a problemelor în clasă se poate realiza prin jocuri, dialog și narațiuni la nivelul de înțelegere al copiilor mici pentru a-i învăța cum să gestioneze neînțelegerile.

Fiind învățătoare de 25 de ani, la clasa mea, cu mulți băieți foarte energici, apar deseori conflicte pe diferite teme: certuri pe o jucărie, jigniri adresate colegului de clasă, râdem de un coleg când nu știe etc. De aceea pentru prevenirea acestor conflicte folosesc la clasă niște soluții practice.

1. Regulile clasei Bambi-Reguli stabilite de copii, afișate în clasă, vizibil tuturor

2. Colțul de liniște al copiilor, un spațiu unde copiii pot merge să se calmeze atunci când sunt supărați, iritați,. În acest loc avem și jucării antistres, cărți, perne etc.

3. Povești, despre prietenie, furie, respect, toleranță etc.

Copiii povestesc cele întâmplate, își exprimă propriile păreri, sentimente, trăiri, ascultă poveștile colegilor.

4. Jocuri de rol

Ex: Ce faci dacă un copil se lovește?

Ce faci dacă un coleg ia jucăria?

Ce faci când un copil vorbește urât?

5. Cutia lui Bambi (mascota clasei noastre)

Într-o cutie se pun bilețele de la copii cu situații care i-au afectat, fie prin desen, fie prin scris (cu ajutorul meu, al învățătorului) aceste comportamente. Aceste bilețele sunt extrase, sunt discutate în cerc, cu scopul de a găsi soluții.

6. Exerciții de respirație - Expiră lent/Inspiră lent

7. Dialogul

Se pun două scaune față în față pentru ca elevii să aibă un dialog constructiv.

8. Jocuri didactice

a) Mingea păcii

Copiii stau în cerc și aruncă o minge unul altuia, spunând de fiecare dată un lucru pozitiv despre ei sau despre colegul căruia îi pasează mingea. Finalul simbolizează legătura grupului.

b) Ghicește Emoția

Am folosit imagini, cartonașe cu fețe care exprimă diverse emoții (fericire, tristețe, furie, frică). La acest joc, copiii mimează emoțiile, iar ceilalți ghicesc. Se discută apoi situații din viața reală în care se simt așa.

c) Roata emoțiilor - (joc digital WordWall)

e) Lanțul scuzei(după un conflict)

Copiii stau în cerc, ținându-se de mână. Un copil începe: „Îmi ceri scuze pentru că am râs de tine.” Următorul continuă.

e) Jocuri distractive în costume haioase

Acest joc calmează copiii. Copiii se plimbă prin clasă pe muzică apoi când se oprește muzica și se strigă STOP, stau nemișcați în poziția dorită. Ultimul care se mișcă face un compliment unui coleg.

Contribuția mea, în calitate de învățător este fundamentală în modelarea acestor copii. Prin comportamentul nostru oferim un model copiilor. Noi trebuie să încurajăm constant acțiunile pozitive ale copiilor, să recompensăm comportamentul pozitiv. Datoria noastră e să laudăm copiii când folosesc cuvinte frumoase, când împart lucrurile sau când își cer scuze, când se ajută unii pe alții, când oferă din mâncarea lor etc.

Cheia la ciclul primar este să transformăm soluționarea conflictelor dintr-o pedeapsă într-o experiență constructivă despre cum să ne purtăm cu ceilalți.

Managementul conflictelor devine o lecție de viață despre prietenie, nu o sancțiune, o piatră de temelie a respectului reciproc.

Fiecare moment de tensiune este o poartă către interiorul copilului, către inima lui. Pedeapsa îl face pe copil să se închidă. Dialogul îl deschide, formând astfel viitori adulți empatici și capabili să facă față provocărilor, cu inteligență emoțională ridicată, pregătiți pentru viață.

Cel mai bun reglator emoțional pentru copii este adultul. Contactul vizual, respirația, relația cadru didactic-elev, cu voce calmă, cu ton blând, toate acestea joacă un rol important, în viața copilului preluând comportamentul adultului, învățătorului.

Un lucru fundamental este că prevenția nu este un moment ci un proces, construit pe relații sănătoase, pe reguli clare , exemple bune și o colaborare constantă dintre părinți și cadre didactice.

Strategii de transformare a tensiunilor din școală în dialog

*profesor învățământ primar Stela-Diana Irava
Școala Gimnazială „George Bacovia”, București*

Conflictul reprezintă o componentă inherentă a interacțiunilor umane, iar mediul școlar, ca spațiu complex de socializare și învățare, nu face excepție. Acest articol explorează mecanismele prin care tensiunile din școală pot fi transformate în oportunități de dialog și dezvoltare socio-emoțională. Sunt analizate perspective teoretice relevante, tipologii de conflict, strategii de management și rolul competențelor socio-emoționale în prevenirea escaladării. Studiul demonstrează că o cultură instituțională bazată pe comunicare deschisă și practici restaurative contribuie semnificativ la reducerea conflictelor și la îmbunătățirea climatului școlar.

Conflictul în școală este deseori perceput ca o perturbare a procesului educațional, însă cercetările recente arată că acesta poate deveni un instrument important pentru dezvoltarea abilităților de comunicare, gestionare emoțională și rezolvare de probleme. În contextul actual, în care elevii se confruntă cu presiuni academice, diferențe culturale și dinamici sociale variate, conflictul apare ca o manifestare naturală a interacțiunilor dintre elevi, profesori și personalul educațional.

Transformarea tensiunilor în dialog necesită un cadru sistematic, bazat pe teorii din psihologia educației, comunicare și management organizațional. Scopul acestui articol este de a analiza modul în care intervențiile structurate pot transforma conflictele din școală în oportunități de învățare și consolidare a relațiilor.

2. Cadru teoretic

2.1. Definirea conflictului în context educațional

Conflictul poate fi definit ca o situație în care două sau mai multe părți percep incompatibilitate între obiective, valori sau comportamente. În școli, acesta poate apărea între:

- elevi și elevi (ex. neînțelegeri, competiție, bullying),
- elevi și profesori (ex. neacceptarea regulilor, diferențe de comunicare),
- profesori și părinți,
- membri ai personalului didactic.

2.2. Modele teoretice

Literatura de specialitate pune în evidență câteva cadre conceptuale relevante:

- Modelul Thomas–Kilmann – stilurile de gestionare a conflictului (competitiv, evitant, adaptativ, compromis, colaborativ).
- Abordarea comunicării nonviolente (Rosenberg) – exprimarea nevoilor și emoțiilor într-un mod empatic.

- Teoriile socio-constructiviste – conflictul ca sursă de dezvoltare cognitivă (Vygotsky).

2.3. Perspectiva educațională

În ultimii ani, școlile adoptă strategii precum medierea între elevi, cercurile de dialog și practicile restaurative, care pun accent pe reconstrucția relațiilor și responsabilizare, nu pe sancționare.

3. Tipologii ale conflictelor școlare

3.1. Conflicte interpersonale

Acestea implică diferențe de personalitate, neînțelegeri sau competiții între elevi. Adesea sunt alimentate de lipsa abilităților de comunicare sau de gestionare a emoțiilor.

3.2. Conflicte structurale

Apar din cauza sistemului organizațional: reguli percepute ca nedrepte, distribuția inegală a resurselor sau stiluri pedagogice nepotrivite.

3.3. Conflicte culturale

Derivă din diversitatea etnică, lingvistică sau din diferențe între normele sociale ale elevilor și cele ale școlii.

4. Strategii de transformare a tensiunilor în dialog

4.1. Intervenții proactive

- Educația socio-emoțională (SEL): dezvoltă empatie, autoreglare, responsabilizare.
- Stabilirea unor rutine și reguli clare: previne conflictele generate de confuzie și inconsistență.
- Crearea unui climat de siguranță psihologică: elevii se simt încurajați să își exprime opiniile.

4.2. Mecanisme de intervenție

1. Medierea conflictelor

Un terț neutru facilitează dialogul între părți, ajutându-le să identifice cauzele și soluțiile.

2. Practici restaurative

Părțile implicate discută impactul comportamentelor și stabilesc modalități de reparare a relației.

3. Tehnici de comunicare nonviolentă

Elevii învață să formuleze:

- observații fără judecăți,
- exprimarea sentimentelor,
- identificarea nevoilor,
- formularea de cereri clare.

4. Rezolvarea colaborativă a problemelor

Profesorii și elevii lucrează împreună pentru a identifica soluții mutual benefice.

4.3. Rolul profesorului

Profesorul nu este doar un facilitator al procesului de învățare, ci și un model relațional. Stilul său de comunicare, modul de intervenție și capacitatea de autoreglare emoțională influențează decisiv climatul clasei.

5. Analiză: de la tensiune la dialog

Transformarea conflictelor în oportunități educaționale presupune:

- Recunoașterea tensiunilor înainte de escaladare.
- Promovarea unui vocabular emoțional comun.
- Deplasarea accentului de la vinovat la soluție.
- Valorificarea conflictului ca moment de învățare socio-emoțională.
- Implicarea activă a elevilor în procesul de rezolvare.

Studiile arată că școlile care adoptă o cultură a dialogului observă:

- reducerea incidentelor disciplinare,
- îmbunătățirea relațiilor profesor–elev,
- creșterea sentimentului de apartenență și securitate,
- consolidarea abilităților de comunicare.

6. Concluzii

Conflictul în mediul școlar nu poate fi evitat complet, însă poate fi gestionat inteligent. Prin abordări orientate spre dialog, empatie și responsabilizare, tensiunile devin oportunități de dezvoltare personală și socială. Crearea unei culturi școlare restaurative și formarea competențelor socio-emoționale sunt fundamentale pentru transformarea conflictelor în momente constructive.

În final, trecerea „de la tensiune la dialog” reprezintă un proces continuu, care presupune implicare la toate nivelurile: elevi, profesori, părinți și instituții.

Cum gestionăm conflictele în școală – de la tensiune la dialog

Antinie Daniela Cristina

Manase Paula Olimpia

Mediul școlar reprezintă un spațiu al învățării și comunicării, în care, prin complexitatea sa, se generează uneori situații conflictuale între partenerii educaționali, respectiv în cadrul grupului de similaritate (între elevi), elevi-profesori, profesori – părinți etc. Conflictele pot fi provocate de: comunicare interpersonală inadecvată, presiune academică, modul de implicare a părinților, diferențe individuale ale elevilor, lipsa unor strategii comune de prevenire a conflictelor.

O școală modernă promovează dialogul și comunicarea prin crearea de programe educaționale, cu folosirea tuturor resurselor: resurse umane (dezvoltarea de abilități), resurse materiale (platforme educaționale și alte materiale didactice), resurse comunitare (parteneriate educaționale).

Obiectivele unui program operațional realizat în scopul reducerii tensiunii create de situații conflictuale și în scopul promovării dialogului, sunt realizate pe mai multe niveluri de acțiune, implicând astfel școala, clasa de elevi, elevii (la nivel individual) și comunitatea.

Astfel:

- la nivelul școlii sunt necesare stabilirea unui program de intervenție, formarea abilităților cadrelor didactice pentru a preveni și gestiona conflictele, întâlniri de grup cu personalul școlii, introducerea regulilor stricte;
- la nivelul clasei de elevi este necesară punerea accentului pe regulile impuse de școală, întâlniri cu clasa pe tematica prevenirii și rezolvării conflictelor, precum și întâlniri cu părinții și clasa;
- la nivel individual, în cadrul programului, au loc întâlniri individuale cu elevii și părinții, precum și dezvoltarea unui plan individual pentru cei implicați;
- la nivelul comunității, programul prevede implicarea comunității, prin dezvoltarea de parteneriate, participarea la activități promovate de comunitate (afișe, postări, etc.).

Profesorul prezintă o importantă capitală în prevenția și gestionarea conflictelor datorită rolului și statutului pe care îl deține, ca persoană capabilă să înțeleagă dinamica relației dintre elevi, contribuie la climatul clasei, este cel care poate cultiva relații interpersonale pozitive, care poate preveni și rezolva situații create de agresivitate și alte conduite deviante.

De asemenea, pot fi dezvoltate programe de intervenție destinate dezvoltării abilităților sociale a elevilor. Obiectivele unui astfel de program includ: dezvoltarea abilităților de cooperare, negociere, de rezolvare a conflictelor, rezolvarea de probleme, dezvoltarea asertivității, recunoașterea

și controlul furiei, dezvoltarea abilităților de comunicare, dezvoltarea strategiilor de copying în situații de frustrare, de stres sau de persuasiune, precum și dezvoltarea moralității (rezolvarea dilemelor morale). Intervențiile trebuie să se realizeze la nivelul școlar, la nivelul clasei și la nivel individual.

Exemplificăm câteva metode de prevenire și rezolvarea a conflictelor:

Jocul de rol, este o tehnică activă, care se desfășoară în patru etape (Pânișoară, 2008, p. 369):

- Descrierea situației - prezentăm elevilor o situație conflictuală imaginată sau reală (studiu de caz);
- Repartizarea rolurilor – elevii voluntari pentru jocul de rol își pregătesc rolurile ;
- Jocul de rol propriu-zis – se desfășoară în fața clasei ;
- Analiza activității, reliefaarea concluziilor – discuții privind situația pusă în scenă.

Metoda Fishbowl (metoda acvariului) se mai numește și metoda interacțiunii observate, care constă în împărțirea participanților în roluri de observatori și roluri de actori, așezarea acestora în două cercuri concentrice, în cercul din interior având loc o dezbatere, timp de 8-10 minute, iar observatorii din cercul exterior primesc fișe/protocoale în care notează modul și contribuția elevilor-actori pentru rezolvarea cazului, sentimente, stări, reacții. După terminarea timpului de lucru se inversează rolurile, continuându-se cu o altă dezbatere. Propunem elevilor teme de dezbatere cu privire la tipuri de conflicte, cauze ale conflictelor și a strategiilor practice de revolvare a situațiilor conflictuale.

Rolestormingul-ul reprezintă o variantă a brainstormingului, în care membrii grupului își asumă alte identități, în scopul creșterii nivelului de producere a soluțiilor. Propunem elevilor tema „Modalități creative de reducerea tensiunii provocată de conflicte și promovarea dialogului”. În rolestorming se parcurg următorii pași (Pânișoară, 2008, p. 372):

- Pentru generarea ideilor se utilizează brainstormingul;
- Fiecare membru al grupului își va asuma identitatea unui personaj ori va inventa un personaj;
- Atunci când va emite idei , va face apel la această identitate, spunând *Această persoană ar sugera....;*
- Se va urmări ca membrii grupului să-și schimbe rolurile pentru a putea vedea problema din mai multe puncte de vedere.

O variantă a rolestormingului este tehnica supereroului, în care rolurile sunt interpretate de supereroi.

În concluzie transformarea tensiunii în dialog reprezintă una dintre cele mai valoroase competențe ale unei comunități educaționale. O școală în care oamenii comunică deschis devine un spațiu sigur, prietenos și stimulat. Dialogul nu elimină complet conflictele, dar le oferă un cadru în

care pot fi rezolvate matur și constructiv. În final, atât elevii, cât și profesorii au de câștigat: un mediu educațional armonios, bazat pe respect reciproc și cooperare.

Bibliografie:

1. Blîndul, V.C. (2012) *Psihopedagogia comportamentului deviant*, Editura Aramis Print, București
2. Pânișoară, O. (2008) *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, Iași

Studiu de caz: Gestionarea unui conflict între doi elevi într-o școală gimnazială

Prof David Luiza Mihaela

Context:

Într-o clasă a VII-a, doi elevi – **Andrei** și **Mihai** – au avut în ultima perioadă mai multe neînțelegeri. Amândoi sunt buni la matematică și de obicei concurează pentru note mari. Rivalitatea lor, inițial sănătoasă, se transformă treptat într-un conflict deschis.

Descrierea conflictului:

Într-o zi, la ora de matematică, profesoara formează grupe pentru un proiect. Din întâmplare, Andrei și Mihai ajung în aceeași echipă. Andrei susține că ideile sale sunt mai bune și refuză să îi asculte pe ceilalți colegi, în special pe Mihai. Mihai, iritat, îl acuză că este arogant și începe să ridice tonul.

Situația escaladează: cei doi se contrazic în mijlocul clasei, iar atmosfera devine tensionată. Restul elevilor privesc în tăcere, iar profesoara observă că discuția se îndreaptă spre jigniri.

Intervenția profesorului:

Profesoara decide să intervină calm:

1. Aplică tehnica „pauzei”.

Le cere amândurora să se oprească din discuții și să ia loc, explicând că vor clarifica situația imediat după ce se liniștesc.

2. Separă emoțiile de problemă.

După câteva minute, îi invită pe cei doi la o discuție în afara clasei. Le explică faptul că problema nu este cine are dreptate, ci modul în care comunică.

3. Ascultare activă.

Le oferă fiecăruia posibilitatea să explice ce s-a întâmplat:

- Andrei spune că simte că munca lui nu este apreciată.
- Mihai spune că nu este ascultat și că Andrei vrea mereu să fie lider.

4. Reformulează și validează emoțiile.

Profesoara confirmă că amândoi au motive să fie supărați și că e firesc să se simtă astfel, dar le amintește că jignirile nu ajută.

5. Medierea conflictului.

Îi întreabă ce soluții ar propune pentru a lucra împreună:

- Andrei acceptă ideea de a distribui sarcinile în mod egal.
- Mihai propune să își prezinte pe rând ideile, fără întreruperi.

Profesoara îi încurajează și îi ajută să stabilească reguli clare de colaborare.

6. Stabilirea unui acord.

Cei doi elevi convin:

- să își respecte ideile reciproc,
- să decidă în echipă care soluție este mai potrivită,
- să ceară ajutorul profesorului dacă situația scapă din nou de sub control.

Rezultatul

După intervenție, Andrei și Mihai revin la activitatea de grup. Aplică regulile discutate, iar atmosfera se îmbunătățește vizibil. La finalul proiectului, cei doi recunosc că lucrul în echipă le-a adus mai multe beneficii decât competiția.

Clasa observă comportamentul lor matur, iar profesoara folosește ocazia pentru a discuta cu toți elevii despre importanța comunicării și colaborare

Concluzie a cazului

Acest exemplu arată cum:

- o intervenție calmă și rapidă poate preveni escaladarea,
- medierea ajută elevii să își exprime emoțiile și nevoile,
- stabilirea unor reguli clare de colaborare poate transforma un conflict într-o oportunitate de învățare.

Concluzie

Gestionarea conflictelor în școală este un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea armonioasă a elevilor și pentru crearea unui mediu educațional sănătos. Prin promovarea comunicării eficiente, dezvoltarea abilităților socio-emoționale, implicarea întregii comunități școlare și adoptarea unor strategii de rezolvare a conflictelor bazate pe colaborare și empatie, școala poate deveni un spațiu sigur și prietenos pentru toți participanții. Un conflict bine gestionat nu doar rezolvă o problemă punctuală, ci educă, formează și pregătește elevii pentru viața reală, în care negocierea, echilibrul emoțional și cooperare.

Gestionarea conflictelor în școală răspunzând la întrebarea

“Un conflict poate fi benefic?”

prof. Amărculesei Diana – Mihaela

De cele mai multe ori ideea de conflict ne duce cu gândul la ceva ce pare a fi clar nociv, negativ. Dar, oare, după vreun conflict, am analizat vreodată schimbările pe care le produce acesta? În relațiile interumane avem adesea tendința de a pune accent pe negativ, pe consecințele unor lucruri sau experiențe și mai puțin pe ceea ce se îmbunătățește în urma unui conflict.

Conflictul poate fi constructiv dacă ținem cont de schimbările pe care le produce, de capacitatea de gestionare a emoțiilor intense în acel moment, de abilitățile de negociere ale interlocutorilor, precum și de capacitatea de clarificare a situațiilor contradictorii.

În cadrul unei lecții de dirigintie despre rezolvarea conflictelor la nivelul colectivului de elevi, am orientat prima parte a lecției spre rezultatele unui conflict. Elevii de clasa a V-a au venit imediat cu exemple clare, pe care le-au trăit pe propria piele, dornici să își prezinte observațiile. Unul dintre punctele cele mai des întâlnite a fost starea de adrenalină creată în timpul unui conflict, dar și în încercarea de a soluționa cauza. De cele mai multe ori, tindem să ne concentrăm pe ce argumente am putea aduce pentru a ieși “câștigători” în fața celuilalt, în vreme ce fix miezul conflictului ar trebui clarificat și gestionat corespunzător. Elevii propun ca în rezolvarea unei probleme să folosească comparația de tip pro și contra, evident, bazându-se tot pe argumente.

Rezolvarea conflictelor contribuie, de asemenea, la creșterea empatiei. Înțelegerea perspectivei celuilalt nu doar reduce tensiunea, ci și apropie elevii. În același timp, conflictul clarificat reduce stresul emoțional. Tensiunile nerezolvate pot genera frustrare, anxietate și disconfort, însă o discuție sinceră aduce liniște și echilibru interior, creând și în clasă un climat pozitiv. O atmosferă lipsită de tensiuni favorizează cooperarea, implicarea și motivația.

Grupurile în care conflictele sunt gestionate eficient devin mai unite și mai eficiente, deoarece energia nu mai este consumată pe neînțelegeri. Fiecare conflict rezolvat reprezintă o ocazie de învățare și dezvoltare personală. Copiii devin mai conștienți de propriile reacții, își pot îmbunătăți autocontrolul și își pot forma mecanisme sănătoase de gestionare a situațiilor deosebite. Așadar, rezolvarea conflictelor nu este doar o soluție punctuală pentru o problemă apărută, ci un proces formativ care modelează caracterul, îmbunătățește relațiile și contribuie la buna funcționare a întregului colectiv de elevi.

Societatea actuală pune accent pe gestionarea eficientă a situațiilor deosebite, chiar și a conflictelor. În cadrul marilor companii, în procesul de recrutare al unui viitor angajat, se obișnuiește ca angajatorul să îi propună candidatului să rezolve o situație sau un conflict ipotetic tocmai pentru a

sesiza capacitatea acestuia de rezolvare a problemelor, de gestionare a conflictelor în grup, de incluziune chiar. Și cum școala formează competențe și deprinderi nu doar în sfera academică, poate nu ar fi rău să aducem în evidența copiilor și beneficiile care urmează un conflict.

Influența internetului și a rețelelor de socializare asupra dezvoltării personalității și caracterului copilului

Fenomenul de bullying și cyberbullying – ce este și cum poate fi evitat

Prof. Muscalu Daniela-Manuela

Școala Gimnazială „Traian Coșovei”- com. Somova, jud. Tulcea

În ultimele două decenii, internetul și rețelele de socializare au devenit parte integrantă a vieții cotidiene, influențând profund modul în care comunicăm, învățăm, ne exprimăm și relaționăm. Pentru copii și adolescenți, mediul online nu reprezintă doar o sursă de informație, ci și un spațiu de afirmare, explorare și construire a identității personale. Totuși, odată cu avantajele semnificative pe care le oferă (acces rapid la cunoaștere, oportunități educaționale, dezvoltarea creativității), internetul aduce și o serie de riscuri: dependență digitală, pierderea intimității, expunerea la modele negative și apariția fenomenelor de bullying și cyberbullying. Astfel, se impune o analiză echilibrată a modului în care mediul digital influențează dezvoltarea personalității și formarea caracterului copilului, într-o perioadă în care acesta se află în plin proces de definire a propriei identități. Internetul a devenit principalul mediu de informare al tinerei generații. Copiii accesează zilnic conținut educativ, muzică, jocuri sau materiale video care contribuie, într-o anumită măsură, la dezvoltarea cognitivă și socială. Pe plan pozitiv, utilizarea echilibrată a internetului:

- stimulează curiozitatea intelectuală și spiritul critic;
- facilitează învățarea interactivă și participativă;
- oferă posibilitatea de a comunica rapid și eficient;
- contribuie la formarea unei identități digitale și culturale.

În același timp, lipsa ghidării și a controlului parental poate transforma internetul dintr-un instrument educațional într-o sursă de deformare a valorilor morale și a percepției de sine. Copiii care petrec foarte mult timp online pot confunda realitatea virtuală cu cea concretă, pot dezvolta dependență de ecrane, anxietate socială sau comportamente narcisiste. Rețelele de socializare (Facebook, Instagram, TikTok, Snapchat, YouTube etc.) joacă un rol semnificativ în viața copiilor și adolescenților. Ele oferă un cadru pentru exprimarea individualității, dar și un spațiu al comparațiilor sociale și al presiunilor de conformitate. Pentru tineri, imaginea de sine devine tot mai dependentă de feedback-ul primit online – aprecieri, comentarii, număr de urmăritori. Acest mecanism poate stimula încrederea în sine, dar și insecuritatea, atunci când validarea externă lipsește. Printre efectele pozitive se numără:

- dezvoltarea abilităților de comunicare și colaborare;
- accesul la comunități educative și culturale;

- exprimarea liberă a ideilor și a talentului personal.

Însă, efectele negative sunt din ce în ce mai evidente:

- expunerea la conținut violent, sexual sau manipulativ;
- compararea permanentă cu alții, generând scăderea stimei de sine;
- cultivarea superficialității și a dependenței de imagine;
- apariția izolării și a singurătății emoționale.

Așadar, rețelele sociale influențează nu doar comportamentele, ci și structura valorică și morală a copilului, orientându-l uneori către o cultură a aparenței și a competiției sociale. Odată cu creșterea utilizării internetului, a apărut o formă nouă de violență: cyberbullying-ul, adică hărțuirea online. Aceasta presupune trimiterea de mesaje jignitoare, răspândirea de zvonuri, excluderea din grupuri virtuale, publicarea de imagini sau informații umilitoare fără consimțământul persoanei vizate. Diferența majoră dintre bullying-ul tradițional și cyberbullying constă în anularea limitelor spațiale și temporale: victima poate fi atacată oricând, din anonim, iar informațiile se răspândesc rapid și rămân greu de șters.

Consecințele psihologice sunt serioase:

- anxietate, depresie, teamă de expunere;
- scăderea stimei de sine și a performanței școlare;
- comportamente de autoizolare sau chiar tentative de suicid.

Fenomenul afectează tot mai mulți elevi, iar lipsa de reacție din partea adulților agravează situația. Profesorii și părinții trebuie să colaboreze pentru identificarea semnelor de cyberbullying și pentru sprijinirea victimelor. Campaniile educative, orele de dirigiență dedicate siguranței online și consilierea psihologică reprezintă măsuri esențiale pentru reducerea fenomenului. Educația digitală trebuie să înceapă în familie, unde părinții au responsabilitatea de a ghida copilul spre o utilizare echilibrată și sigură a internetului. Monitorizarea conținutului accesat, dialogul deschis și oferirea unui model de comportament responsabil sunt cheia formării unui caracter puternic și echilibrat. La rândul ei, școala are rolul de a integra competențele digitale și etice în procesul educațional. Profesorii pot organiza activități care să încurajeze gândirea critică, empatia și responsabilitatea online. Este important ca elevii să înțeleagă că libertatea de exprimare în mediul virtual implică și responsabilitate morală și juridică. Campaniile „Stop Cyberbullying” sau „Internetul sigur pentru copii” contribuie la crearea unei culturi digitale bazate pe respect și solidaritate.

Sfaturi pentru părinți pentru reducerea bullyingului și cyberbullyingului

1. Comunică deschis și empatic cu copilul

Creează o relație bazată pe încredere, în care copilul să se simtă în siguranță să vorbească despre orice problemă. Întreabă-l cum se simte la școală, în grupurile online sau între prieteni, fără a-l judeca.

2. Educă-l despre ce înseamnă bullyingul și cyberbullyingul

Mulți copii nu își dau seama că glumele sau comentariile online pot răni. Explică-i clar diferența dintre tachinare și agresiune, și de ce comportamentele umiltoare nu sunt acceptabile.

3. Învăță-l să reacționeze corect

Copilul trebuie să știe să nu răspundă cu violență și să raporteze incidentul unui adult de încredere – părinte, profesor, diriginte sau consilier. În mediul online, încurajează-l să blocheze, să raporteze și să nu continue conflictul.

4. Supraveghează activitatea online fără a invada intimitatea

Monitorizează platformele și aplicațiile folosite, dar discută deschis despre motivul pentru care faci acest lucru – siguranța lui. Stabiliți împreună reguli clare de utilizare a rețelelor sociale, jocurilor sau dispozitivelor.

5. Fii un model de comportament respectuos

Copiii învață prin imitație. Evită folosirea unui limbaj agresiv, ironii sau atacuri verbale în prezența lor. Respectul și empatia trebuie să înceapă acasă.

6. Încurajează empatia și respectul față de ceilalți

Ajută-l să înțeleagă cum se simte o persoană agresată. Poți folosi filme, povești sau exemple din viața reală pentru a discuta despre consecințele bullyingului.

7. Colaborează cu școala

Păstrează legătura cu profesorii și consilierul școlar. Dacă observi schimbări de comportament la copil (teamă, izolare, refuzul de a merge la școală), anunță imediat cadrele didactice și căutați împreună soluții.

8. Învăță-l să-și gestioneze emoțiile

Copiii agresori reacționează adesea din frustrare sau nesiguranță. Prin exerciții simple de autocontrol (respirație, dialog interior, pauze emoționale), copilul învață să-și exprime supărările fără violență.

9. Promovează activități offline și prietenii reale

Încurajează timpul petrecut în aer liber, sportul, arta sau voluntariatul. Acestea reduc dependența de mediul online și ajută la dezvoltarea empatiei, a colaborării și a stimei de sine reale.

10. Reacționează ferm, dar echilibrat, la orice semn de bullying

Nu ignora niciun semn – fie că al tău copil este victimă sau agresor. Intervine calm, discută faptele, explică consecințele și, dacă este cazul, cere ajutorul unui consilier școlar sau psiholog.

Concluzii

Internetul și rețelele de socializare sunt instrumente puternice, care pot sprijini dezvoltarea personalității copilului, dar care, utilizate necontrolat, pot genera distorsiuni în construirea identității și a caracterului moral. Pentru o generație care își formează valorile într-un univers digital, este esențială educația pentru discernământ, autocontrol și responsabilitate online. Copiii trebuie învățați să deosebească realitatea de ficțiune, să își protejeze intimitatea și să manifeste respect față de ceilalți

utilizatori. Atât familia, cât și școala, au datoria de a cultiva o cultură a echilibrului și a nonviolentei, pentru ca mediul virtual să rămână un spațiu de cunoaștere, nu de agresiune. Adevărata dezvoltare a personalității se realizează atunci când copilul reușește să folosească tehnologia în mod constructiv, păstrându-și empatia, gândirea critică și valorile morale.

Bibliografie:

1. Daniel Goleman – *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2018.
2. Jean Twenge – *iGen: Why Today's Super-Connected Kids Are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy—and Completely Unprepared for Adulthood*, Atria Books, New York, 2017.
3. Susan Greenfield – *Mind Change: How Digital Technologies Are Leaving Their Mark on Our Brains*, Random House, 2014.
4. UNICEF România – *Raport privind siguranța copiilor în mediul online*, București, 2021.

Școala proactivă: de la clădire la un fascinant laborator pentru viitor

profesor Simona-Andreea Șova

Colegiul Național „Ferdinand I” Bacău

Într-un mediu educațional dinamic și complex, managementul școlar nu mai poate fi limitat la rezolvarea problemelor apărute. Trecerea de la un model reactiv (focalizat pe „stingerea incendiilor” – indisciplină, note mici, abandon școlar) la unul proactiv (focalizat pe prevenție, anticipare și dezvoltare strategică) devine imperativă. Managementul proactiv în educație definește capacitatea instituției de a modela viitorul său și al elevilor, în loc să fie modelată de circumstanțe externe. Într-o școală care găzduiește, de exemplu, cicluri de învățământ diverse (primar, gimnazial și liceal), managementul proactiv trebuie să integreze strategii distincte, adaptate nevoilor diferite de dezvoltare ale adolescenților (de la 6-7 ani la 18-19 ani).

Proactivitatea, în context managerial, este definită de Stephen Covey drept abilitatea de a-ți asuma responsabilitatea pentru propria viață, de a face alegeri bazate pe valori și nu pe emoții sau circumstanțe. Aplicată la școală, aceasta înseamnă:

- anticiparea schimbării: monitorizarea tendințelor naționale (reforme, examene, piața muncii) și internaționale (metode pedagogice, tehnologie).
- inițiativa strategică: dezvoltarea de politici și programe (curricula la decizia școlii, programe de mentorat, parteneriate) înainte de a deveni obligatorii sau necesare sub presiunea crizei.
- cultura prevenției: Crearea unui mediu unde riscurile (abandon, *bullying*, eșec academic) sunt identificate și neutralizate sistematic.

O școală este un sistem deschis, influențat constant de comunitate, părinți, autorități și piața muncii. Managementul proactiv recunoaște această interdependență și utilizează analiza mediului extern pentru a pregăti resursele interne. O abordare proactivă implică o continuă analiză SWOT pentru a transforma amenințările (de exemplu, scăderea demografică, lipsa de finanțare) în oportunități de diferențiere și excelență.

Implementarea proactivă cunoaște trei axe definitorii:

A. Managementul curricular și academic proactiv: se concentrează pe asigurarea faptului că procesul de învățare nu doar reacționează la programa stabilită, ci pregătește elevii pentru viitorul lor, în funcție de nivelul de învățământ.

1. Proiectarea curriculară diferențiată (gimnaziu vs. liceu):

- Gimnaziu (proactivitate exploratorie): se pune accentul pe identificarea timpurie a aptitudinilor și a dificultăților. Se implementează programe proactive remediale *înainte* de a se acumula lacunele (nu doar înaintea tezelor) și ateliere de orientare vocațională timpurie.

- Liceu (proactivitate specializată): planificarea vizează anticiparea cerințelor examenelor naționale și a admiterii la facultate. Se dezvoltă parteneriate proactive cu universități și companii pentru a alinia specializările cu nevoile pieței muncii (de exemplu, cursuri de robotică, inteligență artificială, antreprenoriat etc.).

2. Managementul riscului academic:

Managementul proactiv instituie un sistem de management al riscului academic ce identifică elevii cu risc de eșec sau abandon. Indicatorii sunt monitorizați lunar (de exemplu, frecvență, note la disciplinele critice, atitudinea la clasă), iar intervențiile (sesiuni de mentorat unu-la-unu, consiliere psihologică) sunt declanșate automat, nu doar la sfârșitul semestrului. Managementul proactiv transformă eșecul potențial dintr-un rezultat într-un punct de intervenție.

B. Managementul resurselor umane și dezvoltarea profesională

O școală proactivă își tratează personalul ca pe cel mai valoros atu, investind în dezvoltarea lui continuă.

1. Recrutarea și retenția proactivă:

Managementul proactiv nu așteaptă ca posturile să rămână vacante, ci dezvoltă o „rețea” de talente (contacte cu absolvenți, masteranzi) și un program de inducție/ mentorat robust pentru profesorii noi. Retenția este asigurată prin planuri de carieră personalizate și prin delegarea proactivă a responsabilității, transformând cadrele didactice în lideri educaționali.

2. Formarea continuă anticipativă:

Formarea nu este dictată de obligativitatea creditelor, ci de nevoile viitoare. Dacă managementul ar anticipa creșterea utilizării platformelor digitale, s-ar organiza cursuri de pedagogie digitală avansată *înainte* de o potențială criză care ar forța tranziția în mediul online (de exemplu, o pandemie, o urgență). Se implementează, de exemplu, sesiuni de *peer coaching* și *lesson study* pentru îmbunătățirea continuă a practicii la clasă.

C. Managementul climei școlare și al relațiilor comunitare: Clima școlară pozitivă este fundamentul pe care se construiește performanța.

1. Prevenția comportamentală (de exemplu, *bullying*, dispute etc.)

Managementul proactiv implementează programe de educație socio-emoțională obligatorii, de la clasa zero până la a XII-a, care dezvoltă reziliența, empatia și abilitățile de gestionare a conflictelor. Nu se reacționează la actele de *bullying*, ci se lucrează proactiv la dezvoltarea culturii respectului și a intervenției spectatorului. Se realizează sondaje anuale anonime pentru a măsura **proactiv** sănătatea socio-emoțională a școlii.

2. Parteneriatul proactiv cu părinții:

Comunicarea nu se limitează la ședințele periodice sau la anunțarea problemelor. Managementul proactiv inițiază ateliere tematice pentru părinți (de exemplu, *Cum să susții alegerea*

carierii la liceu, Cum să gestionezi stresul examenelor), transformând părinții din simpli receptori de informații în parteneri de educație.

Managementul proactiv într-o școală cu toate nivelurile de învățământ este un angajament continuu față de excelență, definit de viziune, anticipare și inițiativă. Nu este o metodă de lucru, ci o mentalitate. Succesul său este măsurat nu doar prin notele de la examene (indicatori reactivi), ci prin indicatori proactivi: rata de retenție a profesorilor, diversitatea și calitatea programelor extracurriculare oferite, numărul de parteneriate strategice încheiate, rata de tranziție a absolvenților la învățământul superior sau pe piața muncii, scăderea numărului de incidente disciplinare majore, indicând eficiența programelor de prevenție. Astfel, managementul proactiv **poziționează școala nu doar ca o instituție care transmite cunoștințe, ci ca un laborator ce creează viitorul**, pregătind proactiv elevii pentru o lume în continuă schimbare.

Bibliografie:

1. Covey, Stephen R., *Cele 7 obiceiuri ale persoanelor foarte eficiente*, București, Editura All, 2013.
2. Senge, Peter M., *Organizația care învață. Către o abordare sistemică a managementului*, București, Editura Curtea Veche, 2016.
3. Vlăsceanu, Lazăr, *Deciziile în organizațiile școlare*, Iași, Editura Polirom, 2015.
4. Goleman, Daniel, *Inteligența Emoțională*, București, Editura Curtea Veche, 2008.

Bullying - cum gestionăm conflictele la școală?

Profesor învățământ primar Maria-Mariana Grecu

Școala Gimnazială „Grigore Moisil”, Galați

Termenul de bullying provine din limba engleză și se referă la hărțuirea, umilirea, excluderea unei persoane, este o formă de abuz, atât verbală cât și fizică, prin care o persoană agresează intenționat o altă persoană. În ultimul timp, acest fenomen a luat amploare, atât în mediul școlar, cât și în mediul social sau în mediul online.

În școală, situația devine din ce în ce mai alarmantă! Statisticile arată că unul din cinci copii umilește în mod repetat alt copil din școală. Comportamentul agresorului pornește, de cele mai multe ori, din experiența proprie: probleme în familie, exigența exagerată a părinților, absența sprijinului moral oferit de un adult, a lipsei de protecție și de îngrijire primite în familie, a eșecului activității de educație, acesta căpătând un comportament deviant, o atitudine care se abate de la normele acceptate în interiorul unui grup, a unei instituții, în societate.

Există mai multe tipuri de bullying deoarece fenomenele de conduită deviantă la elevi sunt foarte variate nu numai în ce privește conținutul, frecvența și gravitatea lor, ci și în ceea ce privește cauzele care le determină. În școală, cel mai adesea întâlnim bullyingul verbal. Elevii au tendința să folosească jigniri, porecle sau să recurgă la intimidare atunci când ceva nu este pe placul lor. Limbajul trivial folosit îi dă încredere celui ce îl utilizează că este mai puternic, că deține controlul, că este superior.

Când bullyingul verbal nu este suficient, agresorul folosește și forța fizică. Această formă de agresiune este mult mai ușor de descoperit, mai ales în cazul elevilor mai mici, datorită semnelor pe care le lasă, a martorilor, fiind mai ușor să se ia și măsurile necesare.

În ultimul timp însă, abuzul acesta a trecut și în mediul online. Internetul a devenit un loc unde se desfășoară cyberbullying, delincventul trimițând mesaje batjocoritoare, amenințând, postând poze și videoclipuri răutăcioase, etichetând astfel într-un mod rușinos o persoană. Uneori, cei implicați ajung să distribuie și informații personale ale victimelor, pot crea conturi false ale acestora, pot oferi date de contact sau pot trimite mesaje umilitoare unor alte persoane în numele victimei.

Elevii cu devieri comportamentale ajung să se manifeste și în grupuri mai mari, într-un grup de prieteni, în familie, în instituția de învățământ din care fac parte, vorbindu-se astfel bullying social.

Și, totuși, de ce simt elevii nevoia de bullying? Sunt mai multe cauze, cele mai multe pornind de la climatul familial. Copiii trăiesc de multe ori într-un mediu toxic, cu părinți care se ceartă, părinți lipsiți de empatie, de compasiune față de ei, părinți care nu au timp să descopere problemele emoționale ale acestora. De aceea, delincventul este mai degrabă victimă și nu un vinovat conștient,

un individ cu stimă de sine scăzută, lipsit de atenția celorlalți, neglijat emoțional, cu experiențe traumatice. Însă nu doar familia influențează. Din cauza acestei imagini de inferioritate pe care și-o formează, copilul ajunge, uneori, să își dorească să facă parte din grupurile luate ca model și devin agresori pentru a fi acceptați și validați.

Oricare ar fi cauza, comportamentul acestor copii trebuie observat cu atenție și responsabilitate, iar pentru rezolvarea problemei trebuie să se caute soluții, ținându-se cont de particularitățile situației.

În școală, pentru a preveni bullyingul, se pot face săptămânal activități specifice în care să se prezinte situații concrete și exemple de gestionare și rezolvare a conflictelor, pot fi explicate efectele bullyingului pe termen lung, pot fi încurajați elevii să vorbească liber cu cadrele didactice în care au încredere despre ceea ce li se întâmplă, se pot institui reguli antibullying, se pot organiza activități de ventilare emoțională în spații sigure, cu psihologi, se poate observa atent dinamica fiecărui grup de dirigintele clasei, care poate chema în ajutor, dacă e cazul, consilierul școlar, se pot face anchete sociale în familiile elevilor care prezintă dezechilibru emoțional și comportamental.

Este important să conștientizăm că acțiunile noastre, mai ales cele negative, au un impact major asupra formării personalității copiilor, iar, mai devreme sau mai târziu, acesta se va manifesta în consecință. De aceea, este recomandat să încercăm să tratăm cu blândețe orice situație, să manifestăm toleranță față de cel care recurge la bullying, înțelegând că pedepsindu-l nu vom stopa un comportament negativ!

Bibliografie:

- Arsova Netzelmann, T., Steffan E., Angelova M.- *Strategii pentru o clasă fără bullying*, 2016;
- Popenici Șt., Fartușnic C., *Managementul casei de elevi*, 2008.

Bune practici – „Acele mânăuțe nu lovesc niciodată”

Promovarea comportamentelor non-violente și prevenirea bullying-ului

Stan Maricica

Scopul activităților

Proiectul „Acele mânăuțe nu lovesc niciodată” urmărește cultivarea empatiei, a respectului și a cooperării între copii. Prin activități educative și ludice, ne propunem ca elevii să înțeleagă importanța comportamentelor non-violente, să își poată gestiona emoțiile și să dezvolte strategii pașnice de rezolvare a conflictelor.

Obiective generale

- Promovarea respectului și a comunicării pozitive între copii;
- Dezvoltarea empatiei și a spiritului de cooperare;
- Formarea deprinderilor de gestionare a furiei și auto-control;
- Prevenirea și combaterea violenței verbale, fizice și emoționale;
- Crearea unui mediu sigur și prietenos, în care fiecare copil se simte valorizat și acceptat.

Activități recomandate

1. Activitatea „Mânăuțele mele fac lucruri bune” – Copiii își conturează palmele pe hârtie colorată și scriu sau desenează lucruri bune pe care mâinile lor le pot face: îmbrățișează, ajută, construiesc, pictează, plantează, oferă.

2. Activitatea „Cuvinte care vindecă” – Se realizează un panou cu expresii pozitive: Mulțumesc, Te rog, Îmi pare rău, Bravo, Ești prietenul meu.

3. Activitatea „Cum ne împăcăm după un conflict” – Prin jocuri de rol, copiii exersează moduri pașnice de reacție.

4. Activitatea „Cercul prieteniei” – Fiecare copil spune o calitate pozitivă despre un coleg.

Implicarea adulților

Cadrele didactice și părinții au un rol esențial în modelarea comportamentelor non-violente:

- Să ofere exemple pozitive de comunicare și rezolvare pașnică a problemelor;
- Să asculte copiii cu răbdare și empatie;
- Să intervină prompt și constructiv în situațiile de bullying;
- Să promoveze reguli clare de comportament și consecințe echitabile;
- Să aprecieze comportamentele pașnice și gesturile de ajutor reciproc.

Rezultate așteptate

- Creșterea gradului de siguranță emoțională în grup;

- Reducerea incidentelor de agresivitate;
- Dezvoltarea unui climat de încredere, solidaritate și bunătate;
- Consolidarea valorilor morale – respect, responsabilitate, empatie.

Concluzii

Programul „Acele mănute nu lovesc niciodată” este un pas important spre o cultură a păcii și a respectului. Prin iubire, exemplu personal și cooperare, îi învățăm pe copii că puterea adevărată nu stă în forță, ci în bunătate.

Diferențe care unesc: Drumul spre armonie în spațiul educațional

Profesor Doctor Claudia Toma

Școala Gimnazială Nr. 24 și Liceul de Arte Dimitrie Cuclin, Galați

În mediul școlar, conflictele reprezintă un element structural inevitabil, rezultat din interacțiunea dintre personalități, valori, roluri și așteptări diferite. În loc să fie privite drept probleme care trebuie eliminate, conflictele pot deveni resurse educaționale valoroase dacă sunt gestionate în mod adecvat. Articolul analizează mecanismele apariției conflictelor în școli, formele de manifestare a tensiunilor dintre elevi, dintre elevi și profesori, dar și dintre adulți, reliefând impactul acestora asupra climatului școlar, performanțelor academice și bunăstării socio-emoționale. Totodată, lucrarea propune un cadru conceptual pentru gestionarea conflictelor prin comunicare nonviolentă, cooperare, empatie și mediere, oferind exemple de practici eficiente și soluții aplicabile în școli. Obiectivul principal este acela de a demonstra că trecerea de la tensiune la dialog necesită o transformare de mentalitate la nivelul întregii comunități educaționale, precum și dezvoltarea unor competențe socio-emoționale esențiale pentru conviețuire și învățare într-un mediu incluziv și sigur.

Școala este un spațiu complex de interacțiuni sociale, în care copii, cadre didactice și părinți vin împreună cu istorii diferite, personalități diverse și așteptări variate. De aceea, conflictul nu poate fi eliminat, ci doar înțeles, reglat și transformat. În mod tradițional, sistemele educaționale au văzut conflictul ca pe un obstacol în calea disciplinei și performanței, preferând reprimarea lui prin sancțiuni, rigiditate și autoritate unilaterală. Cercetările recente arată însă că o cultură școlară sănătoasă nu evită conflictul, ci îl integrează în procesul de învățare socială.

Astfel, trecerea de la tensiune la dialog presupune reconstrucția relațiilor, promovarea empatiei și dezvoltarea unor strategii de comunicare nonviolentă, astfel încât conflictul să devină un exercițiu de învățare emoțională și civică. Conflictele școlare îmbracă forme variate, de la dezacorduri minore la episoade intense de agresivitate. Literatura de specialitate identifică trei direcții principale de apariție: conflicte între elevi, conflicte în relația elev–profesor și tensiuni în rândul adulților (profesori–profesori sau profesori–părinți).

Conflictele dintre elevi apar frecvent din motive aparent banale: diferențe de statut în grup, rivalități, competiție, percepții deformatate, imitația modelelor sociale agresive sau lipsa competențelor socio-emoționale. Totuși, ele pot ascunde frustrări personale, nevoi afective, insecurități sau dorința de recunoaștere socială. De asemenea, dinamica grupurilor de adolescenți poate amplifica tensiunile, mai ales atunci când normele colective validează comportamentele dominante.

Conflictele dintre elevi și profesori își au adesea originea în percepții diferite asupra rolurilor. Unii elevi trăiesc autoritatea profesorului ca pe o limitare a autonomiei, în timp ce profesorii pot

interpreta rezistențele elevilor ca lipsă de respect. De aici rezultă un cerc vicios în care fiecare parte se simte neîndreptățit și atacat. Comunicarea rigidă, tonul autoritar, lipsa ascultării active și supraîncărcarea emoțională pot escalada rapid tensiunile.

Conflictele între adulți din școală sunt poate cele mai puțin discutate, deși impactul lor asupra climatului educațional este major. Ele se nasc în contextul birocrăției, al responsabilităților neclare, al competiției pentru resurse sau statut profesional. Când profesorii trăiesc tensiuni nerezolvate, acestea se pot transfera, conștient sau inconștient, asupra relației cu elevii.

Efectele conflictelor sunt multidimensionale. La nivel individual, tensiunile pot genera stres, anxietate, scăderea motivației, dificultăți de concentrare și chiar absentism. Elevii care se simt într-un mediu conflictual percep școala ca pe un spațiu ostil, ceea ce reduce implicarea academică. La nivel instituțional, conflictele repetate conduc la scăderea încrederii între actori, la fragmentarea cooperării și la o atmosferă de neîncredere. În asemenea contexte, inovația pedagogică se realizează cu dificultate, iar profesorii devin mai puțin dispuși să colaboreze. Pe termen lung, o școală în care conflictul este reprimat, ignorat sau gestionat rigid riscă să devină o instituție disciplinară, nu una formativă. În schimb, o școală care abordează conflictul prin dialog și responsabilizare contribuie la dezvoltarea competențelor sociale ale elevilor, pregătindu-i pentru participarea la o societate democratică.

Conceptul de comunicare nonviolentă (CNV), propus de Marshall Rosenberg, oferă un cadru coerent pentru medierea conflictelor. El presupune patru dimensiuni fundamentale: observarea faptelor fără judecată, expresia clară a emoțiilor, identificarea nevoilor reale și formularea unei cereri constructive. Aplicată în școală, comunicarea nonviolentă devine un instrument pedagogic cu dublu rol: pe de o parte, reduce intensitatea conflictelor, iar pe de altă parte, formează abilități esențiale la elevi, precum empatia, autoreglarea emoțională și negocierea. Când un elev se simte ascultat și înțeles, nivelul tensiunii scade, iar profesorul devine un mediator credibil. De asemenea, profesorii care practică CNV în relația cu elevii devin modele de comportament, contribuind la formarea unui climat de încredere. În școlile în care acest cadru este adoptat la nivel instituțional, conflictele se transformă în momente de învățare socială, nu în episoade punitive.

Unul dintre cele mai eficiente modele de transformare a conflictelor este medierea colegială, în care elevi formați special își ajută colegii să găsească soluții. Acest model se bazează pe teoria conform căreia adolescenții răspund mai bine normelor generate de grup decât regulilor impuse de adulți. Implementarea unui program de mediere colegială presupune selecția unor elevi responsabili, formarea lor în competențe de ascultare activă, parafrizare, negociere și gestionarea emoțiilor, apoi crearea unui cadru în care conflictele pot fi discutate în mod confidențial. Efectele sunt semnificative: scăderea comportamentelor agresive, creșterea sentimentului de apartenență la comunitatea școlară și reducerea numărului de sancțiuni disciplinare. Mai mult, elevii mediatori dezvoltă competențe

socio-emoționale importante pentru viața adultă: responsabilitate, neutralitate, gândire critică și capacitatea de a gestiona situații tensionate.

Conflictele dintre profesori sau dintre profesori și părinți sunt deseori ignorate din dorința de a păstra aparența unei comunități unite. Totuși, lipsa unei rezolvări reale produce tensiuni latente, frustrare, lipsă de încredere și chiar polarizare. O școală în care adulții nu colaborează devine teren propice pentru neînțelegeri, zvonuri și rupturi de comunicare. Gestionarea conflictelor dintre adulți presupune deschidere, transparență și asumarea responsabilității. Este necesar un cadru instituțional clar, cu proceduri de comunicare și mediere, astfel încât discuțiile să nu se desfășoare haotic. Consiliile profesoriale, ședințele cu părinții și întâlnirile interdisciplinare pot deveni spații de dialog, nu doar de transmitere a informațiilor. Un element esențial în prevenirea escaladării conflictelor este clarificarea rolurilor și responsabilităților. Când profesorii și părinții știu ce se așteaptă de la ei, tensiunile se reduc. De asemenea, școlile trebuie să promoveze cultura feedbackului constructiv, în care criticile sunt formulate cu respect și orientate spre soluții.

Abordarea conflictelor nu se poate limita la intervenții punctuale. Ea necesită construirea unei culturi relaționale coerente, în care toți actorii – elevi, profesori, părinți – împărtășesc valori comune: respect, responsabilitate, solidaritate, dialog.

Prevenirea conflictelor începe cu un climat de siguranță și acceptare. Elevii trebuie să se simtă văzuți, ascultați și validați. Profesorii trebuie să se simtă sprijiniți de conducere și de colectiv. Părinții trebuie să fie incluși în dialog, nu doar chemați în situații de criză.

Școala devine astfel un ecosistem în care relațiile sănătoase sunt cultivate conștient. Activitățile extracurriculare, proiectele colaborative, consilierea, grupurile de suport și atelierele de dezvoltare personală joacă un rol crucial în prevenirea acumulării tensiunilor.

Gestionarea conflictelor în școală nu presupune doar un set de tehnici, ci angajează un proces complex care implică mentalități, valori și comportamente. Pentru a trece de la tensiune la dialog, este necesară construirea unei culturi restaurative, în care accentul se pune pe relații, nu pe sancțiuni, pe ascultare, nu pe impunere, pe cooperare, nu pe competiție distructivă.

Școlile care reușesc să integreze astfel de practici devin spații de învățare autentică, în care elevii devin persoane capabile să gestioneze conflicte în mod responsabil și empatic. Într-o societate din ce în ce mai polarizată, rolul școlii ca formator de dialog devine esențial.

Bibliografie:

Cojocaru, D. (2018). *Medierea conflictelor în mediul școlar: Perspective psihosociale și strategii practice*. Iași: Polirom.

Higgins, A. (2019). *Restorative Practices in Schools: Building Community and Transforming Conflict*. London: Routledge.

- Popescu, M. (2021). *Relații, emoții și tensiuni în școală: Ghid de intervenție pentru profesori și consilieri*. Cluj-Napoca: Editura Eikon.
- Rosenberg, M. (2015). *Comunicarea nonviolentă: Un limbaj al vieții*. București: Editura Trei.
- Stan, L. & Pânișoară, G. (2020). *Managementul conflictelor și climatul școlar: Modele de intervenție educațională*. București: Editura Universitară.

Gestionarea conflictelor la elevi: de la tensiune la soluție

Prof. Chiorean Bianca – Raluca

Introducere

Conflictul este o parte naturală și inevitabilă a interacțiunii umane, fiind o manifestare a diferențelor de nevoi, valori sau opinii. În mediul școlar, conflictele sunt omniprezente, de la neînțelegeri minore legate de un spațiu comun, până la dispute serioase care afectează coeziunea grupului. Gestionarea eficientă a conflictelor nu înseamnă eliminarea lor, ci transformarea lor în oportunități de învățare socială și dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor.

1. Cauzele frecvente ale conflictelor elev-elev

Pentru a gestiona eficient un conflict, este crucial să înțelegem ce îl declanșează. La nivelul elevilor, cauzele se împart adesea în următoarele categorii:

- **Resurse Limitate:** Dispute pentru obiecte (minge, jucărie, spațiu pe bancă) sau pentru accesul la atenția profesorului.
- **Diferențe de Percepție/Opinii:** Neînțelegeri simple sau dezacorduri privind reguli sau idei în cadrul unui proiect.
- **Nevoia de Recunoaștere și Statut:** Competiție pentru popularitate, roluri de lider sau încercări de a-și impune autoritatea în grupul de prieteni.
- **Frustrare și Emoții Nereglate:** Elevii care nu știu să-și exprime furia, dezamăgirea sau gelozia recurg adesea la un comportament conflictual (agresiune verbală sau fizică).
- **Comunicare Deficitară:** Interpretarea greșită a limbajului corpului, a tonului sau lipsa abilității de a asculta activ.

2. Abordarea proactivă: prevenirea conflictelor

Cea mai bună strategie de gestionare este prevenirea. Școala trebuie să construiască un climat care să minimalizeze tensiunile:

2.1. Educația Socio-Emoțională (SEL)

Programele de SEL îi învață pe elevi să își identifice și să își gestioneze emoțiile.

- **Antrenarea Empatiei:** Exerciții care încurajează elevii să vadă situațiile din perspectiva celorlalți (ex. „Cum s-a simțit colegul tău când i-ai luat obiectul fără să ceri?”).
- **Reglarea Emoțională:** Însușirea unor tehnici de calmare (ex. respirația profundă, *time-out*-ul personal) înainte de escaladarea situației.

2.2. Regulile Clare și Consensuale

Regulile de clasă sau de școală trebuie să fie simple, clare și stabilite, pe cât posibil, împreună cu elevii. Când elevii participă la stabilirea regulilor, simt un grad mai mare de responsabilitate în respectarea lor.

3. Strategii de Intervenție: Trecerea la Dialog

Când un conflict izbucnește, intervenția adultului trebuie să fie calmă și neutră. Scopul este de a facilita dialogul și de a-i ajuta pe elevi să găsească singuri o soluție.

3.1. Medierea Conflictului de către Adult (Profesor/Consilier)

Medierea este un proces structurat care urmărește restabilirea comunicării:

- Separarea și Calmarea: Oprirea imediată a conflictului și separarea fizică a elevilor pentru a reduce tensiunea.
- Ascultarea Părților: Fiecare elev este ascultat pe rând, fără a fi întrerupt sau judecat. Adultul reformulează afirmațiile pentru a verifica înțelegerea. *Ex: „Înțeleg că ești supărat fiindcă el ți-a luat creionul.”*
- Identificarea Nevoilor: Trecerea de la poziții (ce vor elevii – „*Vreau să mă lase în pace!*”) la nevoi (ce simt că le lipsește – „*Am nevoie de respect/siguranță/recunoaștere*”).
- Generarea de Soluții: Elevii sunt încurajați să propună singuri soluții. Profesorul le evaluează doar prin prisma siguranței și echității.
- Acordul: Părțile aleg o soluție reciproc acceptabilă și convin asupra măsurilor de urmat.

3.2. Formarea Echipelor de Elevi-Mediatori

O strategie deosebit de eficientă, mai ales în ciclul gimnazial și liceal, este formarea elevilor ca mediatori între colegii lor. Aceștia, fiind neutri și mai apropiați de limbajul colegilor, pot rezolva conflicte minore înainte ca acestea să necesite intervenția unui adult.

4. Tehnica Comunicării Nonviolente (CNV)

CNV, dezvoltată de Marshall Rosenberg, este un instrument puternic care învață elevii cum să își exprime nevoile fără a acuza:

- Observația (O): Descrie faptele concrete, fără judecată. *Ex: „Când ai vorbit peste mine în timpul prezentării...”*
- Sentimentul (S): Exprimă emoția ta. *Ex: „... m-am simțit frustrat.”*
- Nevoia (N): Identifică nevoia nerezolvată. *Ex: „... pentru că aveam nevoie de respect și de ascultare.”*
- Cererea (C): Formulează o acțiune clară pe care o dorești. *Ex: „Aș dori ca, data viitoare, să aștepți să termin propoziția înainte de a interveni.”*

Concluzii

Gestionarea conflictelor la elevi este un proces continuu de predare a competențelor de viață. Atunci când școala abordează conflictele ca pe o materie de învățat – la fel ca matematica sau istoria – elevii dezvoltă responsabilitate, empatie și abilități de negociere. Prin transformarea tensiunii în dialog, școala își consolidează rolul de mediu sigur și propice dezvoltării armonioase.

Referințe:

1. Rosenberg, M. B. (2003). *Comunicarea nonviolentă: Un limbaj al vieții*. Editura Elena Francisc.
2. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1996). *Conflict resolution and peer mediation programs in elementary and secondary schools*. Review of Educational Research, 66(4), 459-502.
3. Weissberg, R. P., Durlak, J. A., Domitrovich, C. E., & Gullotta, T. P. (Eds.). (2015). *Social and emotional learning: Past, present, and future*. American Psychological Association.

Managementul conflictelor în mediul școlar

Profesor Isabela Cîrstea

Liceul Teoretic Bechet

Conflictul este un fenomen inevitabil în orice comunitate, inclusiv în mediul școlar. Deși adesea perceput ca o problemă, conflictul poate deveni o oportunitate de învățare dacă este gestionat corect. Managementul conflictelor în unitatea școlară reprezintă un proces complex ce implică prevenție, intervenție și dezvoltarea unui climat pozitiv bazat pe comunicare, respect și colaborare.

Conflictul, din perspectiva instituțiilor școlare, apare ca efect al relațiilor interumane manifestate în timpul procesului educațional sau activităților auxiliare acestuia, având o evoluție gradată, generând prin declanșarea sa stări stresante, dereglări funcționale cu efecte negative asupra școlii. În unitățile școlare pot apărea și conflictele de putere ce sunt generate de dorința unora de a ocupa cu orice preț funcții de conducere, precum și cele de evitare a responsabilităților, ce apar ca urmare a profitării de erorile de proiectare a structurilor organizaționale.

Unitatea școlară este un spațiu social divers, în care interacționează elevi, profesori, personal administrativ și părinți. Diferențele de vârstă, valori, stiluri de comunicare și experiențe personale creează inevitabil situații tensionate.

Conflictele din școli pot avea multiple cauze: diferențe de personalitate și comportament între elevi; bullying-ul și excluderea socială, accentuate de dinamica grupurilor; comunicare deficitară între elevi și profesori; percepția nedreptății în aplicarea regulilor sau evaluării; presiune academică și competiție; așteptări contradictorii între familie și școală.

Adesea, conflictele degenerază în violență, iar violența în școli ia multe forme, fenomenul având nevoie de soluții pe măsură. În intervențiile lor, cadrele didactice sunt puse în situația de a demonstra abilități și strategii de management educațional.

Managementul conflictelor în școală presupune în primul rând recunoașterea naturii multidimensionale a conflictului. Nu toate conflictele sunt negative; unele pot conduce la clarificarea rolurilor, consolidarea relațiilor și inovarea strategiilor didactice. Cu toate acestea, transformarea conflictului într-o oportunitate depinde de competențele manageriale ale cadrelor didactice și ale echipei de conducere. Comunicarea eficientă și abilitățile socio-emoționale în prevenirea escaladării disputelor au un rol esențial, argumentând că profesorii trebuie să fie pregătiți nu doar pentru rolul de instruire, ci și pentru cel de mediator și facilitator al dialogului.

Un aspect esențial al managementului conflictelor este prevenția. Stabilirea unui climat școlar pozitiv, bazat pe încredere, colaborare și respect reciproc, reduce semnificativ probabilitatea apariției tensiunilor. În acest sens, este necesară cultivarea unui stil educațional democratic, în care elevii sunt

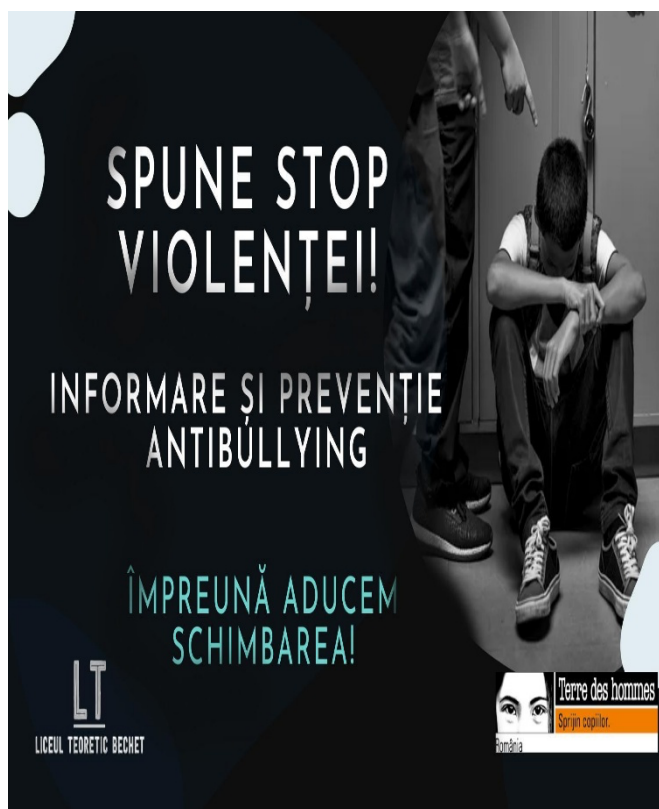
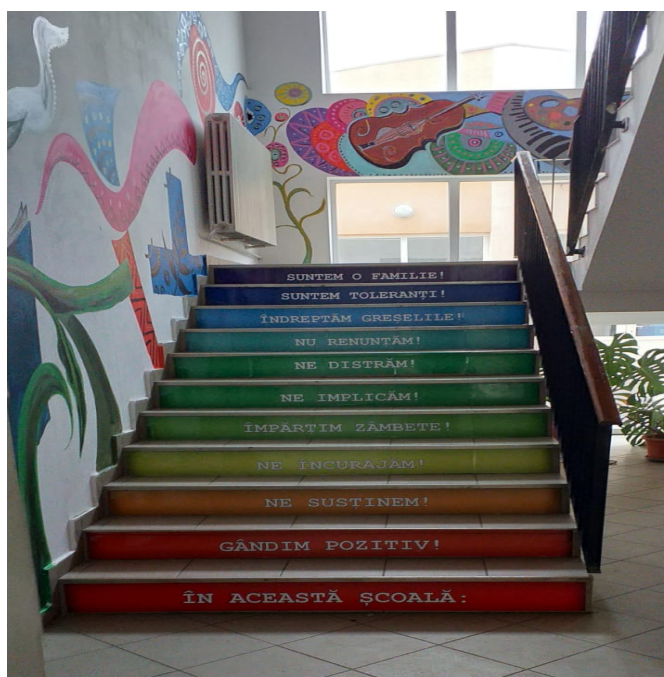
implicați în luarea deciziilor, iar regulile sunt construite împreună cu aceștia. O astfel de abordare dezvoltă responsabilitatea și reduce comportamentele problematice.

Intervenția în conflict necesită tehnici clare și adaptate situației. Medierea este una dintre cele mai eficiente metode, deoarece presupune implicarea unui terț neutru care facilitează dialogul și stimulează identificarea intereselor comune. Totodată, negocierile între părțile implicate pot conduce la soluții win-win, în care ambele părți își păstrează demnitatea și învață să coopereze. Astfel, profesorii trebuie să dețină competențe de ascultare activă, empatie și gestionare a emoțiilor, întrucât reacțiile impulsive pot amplifica tensiunile.

Pe lângă mediere, abordările restaurative – precum cercurile de dialog și reflecție – câștigă teren în școlile contemporane. Ele pun accent pe repararea relațiilor și reconstrucția comunității, nu pe sancțiuni. Această filosofie educațională este compatibilă cu ideea de educație incluzivă deoarece încurajează participarea tuturor elevilor și responsabilizarea lor afectivă și socială.

Ca profesor, am participat la sesiuni de formare pe această temă, la proiect. Unul dintre acestea a fost proiectul REVIS ”Răspuns la violența din rândul copiilor în școli și contexte similare” implementat de Fundația Terre des Hommes și care a fost derulat în școala noastră în cadrul atelierelor desfășurate cu elevii în perioada septembrie 2022 – ianuarie 2023. În proiect au fost implicați 40 de elevi cu vârste între 16 și 18 ani și doi profesori coordonatori, facilitatori. Scopul general al proiectului REVIS a fost de a preveni, combate și răspunde la violența în rândul copiilor prin transformarea normelor și comportamentelor sociale; de a crea ocazii pentru copii pentru a contesta normele sociale care duc la violență între colegi; și a dezvolta soluții la problemă.

În cadrul proiectului REVIS – *„Răspuns la violența împotriva copiilor în școli și în contexte similare”*, echipa Terre des hommes România a elaborat un Ghid care își propune să sprijine profesorii care lucrează cu liceeni astfel încât, sub îndrumarea profesorilor, tinerii să fundamenteze, să conceapă, să planifice și să desfășoare un proiect de prevenire a violenței în școală. Ghidați de profesori, tinerii vor decide împreună schimbarea pe care doresc să o producă în liceu, mai exact, normele sociale pe care vor să le schimbe, întărească sau inițieze. Tot ei vor crea un mecanism de raportare anonimă a violenței (cutia cu mărturii) și vor organiza un spațiu sigur în școală, unde toată lumea este binevenită și protejată de agresiuni. Ghidul a fost realizat de sociologi români în cadrul proiectului REVIS – *„Răspuns la violența împotriva copiilor în școli și în contexte similare”*. A rezultat un proiect deosebit, în care elevii s-au implicat fără rezerve. Piese de teatru, campanii de informare, realizarea de postere, transformarea școlii într-un loc deosebit. Entuziasmul lor s-a transmis și celorlalți, astfel că în final toată școala arată așa (fotografiile sunt realizate în interiorul școlii, ultima fiind primul slide al campaniei realizate de elevi):

În concluzie, managementul conflictelor în organizația școlară este un proces complex, ce necesită competențe avansate de comunicare, cunoaștere psihopedagogică și experiență managerială. Conflictul poate deveni un catalizator pentru creștere și dezvoltare atunci când este gestionat cu profesionalism, empatie și responsabilitate. O școală în care dialogul este încurajat, iar tensiunile sunt abordate constructiv, devine un spațiu în care toți actorii educaționali se pot dezvolta armonios, contribuind la realizarea finalităților educației.

Bibliografie:

Iosifescu, Ș., *Managementul clasei de elevi Curriculum și realitate: acordul între "ce" și "cum"*, Institutul de Științe ale Educației, 1993

Iucu R., *Managementul clasei și gestiunea clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași, 2001

Cucoș, Constantin. *Pedagogie*. Polirom, Iași, 2006.

Iucu, Romiță B. *Managementul conflictelor în mediul școlar*. Editura Universității din București, 2000.

Conflictul în sala de clasă

Profesor Iuliana Vasile

Școala Gimnazială Nr. 1 Slatina, Slatina, Olt

Conflictul poate fi definit ca stare ce se caracterizează prin manifestarea unor tensiuni acumulate în timp sau determinate de factori de moment, între două persoane sau două grupuri ce au fie aceleași interese, fie interese diferite, care nu au găsit modalități de înlăturare a acestor tensiuni. Termenul de conflict implică adesea stări de lucruri nedorite, dezacorduri, nepotriviri.

Etimologic, în limba latină, cuvântul conflict provine din *conflictus* cu sensul de *șoc, lovire, ciocnire*. Cele mai *frecvente surse ale conflictului* sunt:

- percepții greșite ale unor situații cauzate prejudecăților, diferențelor de intenții și de interese;
- competiție exagerată, agresivitate;
- discrepanțe în cultura organizațională (valori, norme, modele);
- criterii diferite de definire a performanței, ambiguitatea definirii ariilor de autoritate și responsabilitate, diferențe de mediu înconjurător.

Deși apariția unui conflict nu este pe placul nimănui, totuși noi nu trebuie să ocolim conflictele cu orice preț, pentru că ele ne conduc, de fapt, la schimbare, ci doar să fim conștienți de blocajele care pot să apară în grupul de elevi.

Conflictul poate fi de mai multe feluri:

- **conflictul latent** determinat de consecințele unor episoade conflictuale anterioare. Mediul extern influențează și el acest tip de conflict;
- **conflictul înțeles** apare odată cu conștientizarea existenței unor condiții latente. El se transformă în conflict numai atunci când noi atragem atenția asupra lui;
- **conflictul manifest** exprimându-se prin comportament, reacțiile cele mai frecvente fiind apatia, atitudinea dramatică, ostilitatea deschisă sau agresivitatea. De-a lungul procesului instructiv-educativ orice elev va întâlni și va avea probabil cel puțin un profesor pe care nu-l va plăcea cu adevărat, iar realitatea dovedește că sentimentul pornește de la profesor și, mai puțin de la elev.

Cauzele declanșatoare ale conflictului între elevi și profesori pot fi diferite:

- Profesorul poate că face comentarii inadecvate în clasă;
- Elevul nu înțelege de ce a primit o notă mică la o evaluare (în acest caz pentru a evita situația neplăcută profesorul întotdeauna trebuie să argumenteze nota acordată);
- Elevul simte că totul este la puterea de decizie a profesorului, el neavând nicio putere, niciun argument care să stea în picioare;

Poate că profesorul adresează întrebări atunci când elevul nu știe clar răspunsul și acest fapt îl incomodează și-i provoacă un sentiment de jenă.

Lipsa de comunicare, cu siguranță, este unul dintre motivele comune și o cauză de conflict între două persoane. Procesul de comunicare în cadrul relației dintre profesor - elev este extrem de important. Comunicare nu se cade să fie unidirecționată, de multe ori agresivă în raport cu elevii. Profesorul, al cărui rol primordial nu este acela doar de a transmite mecanic niște informații, ci își asumă rolul de îndrumător și coordonator al elevilor, întotdeauna atrage simpatia acestora, încrederea, facilitează colaborarea, rezultatele finale fiind întotdeauna pozitive.

Comunicarea cu elevii este foarte importantă. Astfel încă de la început se stabilește un set de reguli ce trebuie respectate pe parcurs, asumarea consecințelor în cazul încălcării regulilor, primirea unei recompense atunci când respecti și urmezi aceste reguli.

Comunicarea se face atât între elevi și profesori, dar și între elevi. Colectivul de elevi trebuie să fie unit, puternic, să știe cum să își apere interesele și dorințele, să propună activități și probleme de dezbatere.

Un obiectiv de bază al școlii este să pregătească tinerii pentru o integrare socio-afectivă, ori aceasta înseamnă promovarea unui învățământ cu preponderență de tip pragmatic, orientat spre cultivarea creativității și a unei gândiri independente, critice, dezvoltare a unui comportament de inițiativă, de întreprinzător. Școala însăși nu mai poate fi privită așa cum era odată, ca o instituție socială, exclusivă, oarecum rigidă, bazându-se pe un set de norme general recunoscute, ci ca o organizație complexă, vie, cu elemente și componente specifice, cu scopuri, obiective, structură, de diviziune a muncii, cu resurse umane și non-umane.

Pentru a evita conflictul în sala de clasă putem să încercăm câteva tehnici:

- Aflați ce așteptări are profesorul de la voi și de la ora predată!
- Apăreți la ore! Absențele nemotivate peste tot sunt penalizate.
- Fiți la timp la ore!
- Fiți respectuoși!
- Transmiteți și îndepliniți sarcinile la timp!
- Veniți pregătiți de lecție!
- Stați și fiți calmi!
- Aduceți mereu argumente și motivați-vă pozițiile, dar și răspunsurile!
- Amintiți-vă: profesorii doresc să-și vadă elevii bine.
- Vorbiți cu profesorul!
- Încercați inversarea rolurilor!

Un mod accesibil pentru a rezolva diferitele stări conflictuale dintre profesor și elev este reurgerea la un procedeu comun întâlnit în sistemul de învățământ; fiind vorba binențeles despre dezbateri.

Dezbaterea este un subiect, o situație deschisă unde nimic nu este sigur sau nu este încă decis, deoarece oamenii au opinii diferite în legătură cu acea situație. Ca metodă didactică, dezbaterea reprezintă acel proces în care predomină acțiunea de comunicare orală, interogativă. Această acțiune valorifică procedeul întrebărilor care este orientat pedagogic în direcția realizării unui schimb organizat de informații semnificative pentru soluționarea unor probleme.

O altă soluție inedită pentru a detensiona conflictul este să se folosească mediatorul, o persoană neutră care să medieze dezbaterea, să stabilească regulile de discuție și să gestioneze de comun acord soluțiile.

Profesorul trebuie să se manifeste pozitiv în orice situație ce implică un conflict în procesul instructiv-educativ, să ajute elevii să constientizeze greșelile, să realizeze un raport permanent al comportamentului unui elev aflat în conflict întărindu-i mai apoi personalitatea prin explorarea unor consecințe pozitive.

În momentul în care se ivește un conflict, este nevoie de înțelegere pentru a recepta părerile exprimate și pentru a identifica motivul real urmând ca să se realizeze o analiză comparativă din prisma obiectivității. Astfel, se vor căuta puncte comune pozitive pentru a construi o pistă de plecat. Discuțiile în prealabil vor fi realizate individual pentru a completa puzzle-ul ca un studiu de caz. Se poate, în felul acesta, solicita și implicarea unei părți neutre cum este și în cazul nostru, doamna psiholog/ consilierul școlar. Consilierea educațională este primul pas pentru a dezvolta o comunicare deschisă în discuții de grup.

Punctul final în ameliorarea unui conflict îl reprezintă și cererea de scuze în mod direct urmată de o explicație necesară și utilă pentru a preveni un viitor conflict. Astfel, elevii pot învăța o nouă lecție de viață.

În concluzie, conflictul va fi și este prezent în orice clasă, în orice grupă, la orice nivel, inclusiv în sistemul educațional. Importante sunt modul în care procesăm informația, argumentele pe care le aducem, responsabilitatea actului educațional care se vor reflecta în comportamentul elevilor noștri, viitorii adulți care vor duce mai departe ceea ce noi, profesorii, i-am învățat.

Bibliografie:

Ana Stoica-Constantin, Adrian Neculau, coord. *Psihosociologia rezolvării conflictului*, Ed. Polirom, 1998

Roxana Chivu, *Elemente generale de Managementul Educatiei*, Ed. Meronia, București, 2008.

<https://dexonline.ro/>

Conflictul între colegi – „A fi sau a nu fi” în conflict cu colegii!

Profesor Denisia Roxana Oancea

Liceul Tehnologic „Panait Istrati” Brăila

Locul de muncă este un creuzet de personalități, ambiții și stiluri de lucru diferite. În acest mediu dinamic, conflictul este inevitabil, dar nu este neapărat distructiv. Adevărata provocare nu constă în evitarea totală a dezacordurilor, ci în alegerea conștientă a modului în care le gestionăm.

Capcana evitării: „A nu fi în conflict cu orice preț”.

Profesioniștii adoptă o strategie de evitare a conflictului, crezând că armonia la suprafață este mai importantă. Deși această abordare reduce tensiunile pe termen scurt, ea are consecințe serioase:

Problemele nerezolvate persistă: Nemulțumirile mocnesc și, în cele din urmă, explodează sub o formă mult mai severă.

Lipsa de inovație: Fără un conflict constructiv (dezbateri de idei), calitatea deciziilor scade, iar echipele devin stagnante.

Stres și lipsă de autenticitate: Oamenii își cenzurează opiniile și sentimentele, ceea ce duce la epuizare emoțională și la un mediu de lucru fals.

A alege „a nu fi în conflict” înseamnă, de multe ori, a alege să fii într-un conflict intern, tăcut, care erodează moralul.

Arta relațională: „A fi în conflict” constructiv:

A fi într-un conflict nu înseamnă a fi agresiv sau nepoliticos. Înseamnă a avea curajul de a aborda dezacordul direct, cu respect și cu scopul de a găsi o soluție, nu de a câștiga o luptă.

Trei pași pentru un conflict „sănătos”:

Separați persoana de problemă: Când criticați, nu spuneți „Tu ești neglijent”, ci „Am observat că livrabilele pentru proiectul X au întârziat cu două zile”. Concentrați-vă pe comportament, acțiune sau rezultat, nu pe caracterul colegului.

Ascultați pentru a înțelege, nu pentru a răspunde: Puneți întrebări deschise: „Ce te-a făcut să iei decizia aceea?” sau „Care sunt preocupările tale principale legate de acest plan?”. Validați perspectiva celuilalt, chiar dacă nu sunteți de acord cu ea.

Concentrați-vă pe viitor și soluții: În loc să vă fixați pe cine a greșit în trecut, stabiliți pașii concreți pentru a preveni repetarea problemei. Creați un acord reciproc: „Cum ne asigurăm că data viitoare comunicarea va fi mai eficientă?”

Echilibrul emoțional - Decizia nu este între a fi sau a nu fi în conflict, ci între a permite conflictului să fie distructiv sau a-l transforma în motorul dezvoltării. O echipă matură înțelege că tensiunile rezolvate corect duc la:

- Relații mai puternice: odată ce o dispută este depășită, încrederea crește.
- Claritate operațională: rolurile și așteptările devin mai bine definite.
- Rezultate superioare: cea mai bună idee iese la iveală în urma unei dezbateri sincere.

Așadar, alegeți să "fiți în conflict" - dar faceți-o cu inteligență emoțională și cu angajamentul de a lăsa în urmă un parteneriat mai solid și începeți cu intenția pozitivă, oamenii sunt mult mai receptivi dacă simt că scopul dvs. este de a-i ajuta, nu de a-i acuza.

Transformați Critica în soluție – nu lăsați feedback-ul să se termine cu expunerea problemei, concentrați-vă pe drumul înainte:

Ascultați și confirmați înțelegerea – feedback-ul este o conversație, nu o prelegere. După ce oferiți feedback-ul, cereți părerea colegului.

Feedback-ul este o conversație, nu o prelegere. După ce oferiți feedback-ul, cereți părerea colegului:

În concluzie: Feedback-ul constructiv, oferit în privat și cu empatie, transformă o *eroare* într-o *lecție* și consolidează relațiile profesionale, în loc să le submineze.

Construirea unui climat școlar armonios: strategii și bune practici

Prof. Manea Marioara

Școala Gimnazială Nr. 39 „Nicolae Tonitza”, Constanța

În viața de zi cu zi, conflictele sunt normale și apar oriunde interacționează oamenii, inclusiv în școală. La gimnaziu, elevii trec prin schimbări emoționale și sociale importante, ceea ce poate duce la neînțelegeri, tensiuni și chiar conflicte deschise. Totuși, un conflict nu este neapărat ceva negativ; el poate deveni o ocazie de a învăța să comunicăm mai bine, să ne înțelegem pe noi înșine și pe ceilalți.

Putem transforma tensiunile din școală într-un dialog constructiv, prin metode de comunicare, empatie și cooperare.

1. Ce este conflictul și de ce apare în școală?

Conflictul apare atunci când două persoane sau grupuri au opinii, dorințe sau nevoi diferite. În școală, conflictele pot apărea aproape zilnic, deoarece elevii petrec mult timp împreună și fiecare are propria personalitate și propriile așteptări.

1.1. Exemple de conflicte la gimnaziu

- doi colegi se ceartă pentru un obiect;
- cineva face o glumă nepotrivită și altcineva se simte jignit;
- un elev este exclus din grupul de prieteni;
- apar tensiuni în echipele de lucru la proiecte;
- neînțelegeri între elev și profesor privind nota sau disciplina.

1.2. Cauzele conflictelor

Cele mai frecvente cauze sunt:

- emoțiile puternice (furie, frustrare, rușine);
- lipsa comunicării clare;
- diferențele de personalitate;
- influența grupului;
- stresul școlar;
- bullyingul, care este o formă gravă de conflict și necesită intervenție imediată.

2. Cum se manifestă un conflict?

Un conflict poate fi vizibil (ceartă, țipete, replici dure) sau ascuns (supărare, ignorare, tensiune în grup). De multe ori, în spatele unui comportament agresiv se află emoții neexprimate sau nevoia de atenție, respect ori înțelegere.

La gimnaziu, conflictele pot escalada rapid dacă nu sunt gestionate corect, de aceea este important ca elevii să învețe să recunoască momentul în care situația devine tensionată și să știe ce pot face.

3. De la tensiune la dialog: Ce putem face?

Transformarea conflictului într-un dialog înseamnă să reușim să discutăm calm, să înțelegem punctele de vedere ale tuturor și să găsim o soluție.

3.1. Comunicarea asertivă

Comunicarea asertivă este modul de a spune ce gândești și ce simți fără a răni pe cineva. Ea presupune:

- să vorbim calm;
- să folosim „mesaje eu”:

„Eu mă simt trist când glumești pe seama mea, aș vrea să te oprești.”

- să ascultăm cu atenție ce spune celălalt;
- să nu întrerupem.

Această formă de comunicare reduce mult riscul de ceartă.

3.2. Ascultarea activă

În timpul unui conflict, mulți oameni nu ascultă, ci doar se pregătesc să răspundă. Ascultarea activă înseamnă:

- privit interlocutorul în ochi,
- repetat în cuvintele tale ce ai înțeles,
- arătat respect față de opinia celuilalt.

3.3. Controlul emoțiilor

Este normal să simți furie sau frustrare, dar este important să nu acționezi impulsiv. Ajută mult:

- respirația profundă;
- număratul până la 10 înainte de a răspunde;
- luarea unei pauze scurte înainte de a continua discuția.

3.4. Medierea conflictului

Medierea este procesul prin care o persoană neutră (de exemplu, profesorul diriginte sau consilierul școlar) ajută două persoane să se înțeleagă.

Etapele medierii:

1. fiecare povestește ce s-a întâmplat;
2. mediatorul clarifică emoțiile și nevoile fiecăruia;
3. se caută soluții împreună;
4. se face un acord.

În multe școli există chiar și elevi-mediatori, colegi instruiți să ajute la rezolvarea conflictelor minore.

3.5. Discuția în cerc („circle time”)

Aceasta este o metodă folosită tot mai des în școlile moderne. Elevii stau în cerc și își exprimă emoțiile, opiniile sau descriu situații dificile. Așa se formează un climat sigur și se reduce tensiunea din clasă.

4. Rolul profesorilor, părinților și elevilor în gestionarea conflictelor

4.1. Profesorii

- stabilesc reguli clare și corecte în clasă;
- încurajează comunicarea și respectul;
- intervin calm în conflicte;
- oferă exemple pozitive de comportament.

Profesorii pot transforma conflictul într-o lecție de viață, arătând elevilor cum se discută civilizat.

4.2. Părinții

- încurajează copilul să vorbească despre emoțiile lui;
- colaborează cu profesorii;
- nu încurajează violența verbală sau fizică;
- oferă copilului un model de comunicare respectuoasă.

4.3. Elevii

Chiar dacă sunt tineri, elevii pot avea un rol important:

- își pot controla reacțiile;
- pot cere ajutor când nu se descurcă singuri;
- pot încerca să rezolve problemele prin dialog, nu prin ceartă;
- pot fi prieteni buni și sprijin pentru colegii aflați în dificultate.

5. Exemple de situații și soluții

Situația 1: Două colege se ceartă din cauza unui zvon

Soluție: Discuție mediată. Fiecare își spune punctul de vedere; se clarifică sursa zvonului; fetele convin să nu mai creadă informații neconfirmate.

Situația 2: Un coleg este exclus dintr-un grup

Soluție: O discuție de grup în care se analizează consecințele excluderii și se stabilesc reguli de incluziune și respect.

Situația 3: Conflict elev–profesor

Soluție: Discuție individuală în afara orelor, într-un climat calm. Ambii își exprimă așteptările și caută o soluție: reglarea disciplinei, clarificarea neînțelegerilor sau stabilirea unor obiective comune.

Concluzii

Conflictele sunt o parte naturală a vieții de școlar, mai ales la vârsta gimnaziului, când elevii învață să se cunoască pe ei înșiși și pe ceilalți. Important este nu să evităm conflictele cu orice preț, ci să știm cum să le gestionăm, pentru ca ele să nu se transforme în agresiuni sau situații dureroase. Prin comunicare asertivă, ascultare activă, control emoțional, mediere și colaborare, tensiunea poate fi transformată în dialog, iar dialogul în soluții. O școală în care conflictele sunt gestionate corect devine un loc mai sigur, mai plăcut și mai potrivit pentru învățare și dezvoltare.

Bibliografie:

1. Gordon, Thomas – *Profesorul Eficient*, Editura Trei, 2003.
2. Pânișoară, Ioan-Ovidiu – *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, 2019.
3. Johnson, David & Johnson, Roger – *Conflict Resolution in Schools*, Interaction Book Company, 2006.
4. Olweus, Dan – *Bullying at School*, Blackwell Publishing, 1993.
5. Voinea, Maria – *Psihologia educației pentru profesori*, Editura Polirom, 2016.
6. Ministerul Educației – *Strategia Națională pentru Reducerea Violenței Școlare*, România.

Pas înainte în educație - Impactul cursului Erasmus+

Prof.înv.primar Mitrea Vasilica Claudia
Școala Gimnazială Pietrari, județul Dâmbovița

În cadrul proiectului „Erasmus+ 2024-1-RO01-KA122-SCH-000205393– ȘCOALA, O POARTĂ DESCHISĂ PENTRU STAREA DE BINE”, trei cadre didactice ale Școlii Gimnaziale Pietrari au participat la cursul de formare „*Happy school – a psychological approach for wellbeing of student*”, desfășurat la Roma, Italia.

Cadrele didactice participante au fost instruite pentru a promova starea de bine a elevilor prin metode inovative și o abordare centrată pe copil. Instruirea a vizat dezvoltarea de strategii educaționale care să contribuie la o școală fericită, în sprijinul echilibrului emoțional și social al elevilor.

Cursul a urmărit, în primul rând, sprijinirea profesorilor în înțelegerea importanței stării emoționale și sociale a copiilor. Un elev care se simte respectat, acceptat și valorizat este mai motivat să învețe și se dezvoltă armonios atât din punct de vedere intelectual, cât și personal.

Un alt obiectiv major al instruirii a fost formarea unor strategii pentru prevenirea stresului și a fenomenului de bullying. Cadrele didactice au descoperit modalități prin care să reducă tensiunile din clasă, să promoveze respectul reciproc și să încurajeze colaborarea între elevi.

Instruirea a încurajat folosirea metodelor interactive de predare. Prin joc, activități colaborative și abordări moderne, profesorii pot transforma procesul de învățare într-o experiență plăcută, menită să trezească curiozitatea și să stimuleze creativitatea elevilor.

O școală fericită nu se rezumă doar la transmiterea de cunoștințe, ci presupune construirea unui mediu unde fiecare copil se simte valoros, sprijinit și pregătit să-și descopere potențialul.

MODELUL „PERMA” APLICAT ÎN ȘCOLI

1. Emoții pozitive

Ce înseamnă: Experimentarea unor sentimente pozitive precum fericirea, recunoștința sau entuziasmul. Putem crea emoții pozitive prin celebrarea micilor succese ale elevilor. De exemplu, după finalizarea unei sarcini dificile, spunem: „Treabă grozavă! Ai muncit foarte mult la asta”!

2. Implicare

Ce înseamnă: A fi profund implicat sau „în zonă” cu o activitate. Un profesor ar putea folosi învățarea bazată pe proiecte, unde elevii lucrează practic.

3. Relații

Ce înseamnă: Construirea unor legături puternice și de susținere cu ceilalți. Promovarea prieteniei și a interacțiunilor pozitive între elevi este crucială. De exemplu, începerea zilei cu un „timp de cerc” în care fiecare elev împărtășește ceva pozitiv despre colegii săi ajută la construirea încrederii și a relațiilor de susținere în cadrul clasei.

4.Semnificație

Ce înseamnă: A avea un simț al scopului sau sentimentul că ceea ce faci contează. De exemplu, într-o oră de științe, explicarea modului în care învățarea despre ecosisteme poate ajuta la protejarea mediului poate oferi elevilor un simț mai profund al scopului în studiile lor.

BENEFICIILE CURSULUI PENTRU ELEVI ȘI ȘCOALĂ:

- Creșterea capacității cadrelor didactice de a preveni și gestiona situațiile de bullying.
- Îmbunătățirea climatului școlar și crearea unui mediu mai sigur pentru elevi.
- Dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale elevilor prin activități moderne și interactive.
- Consolidarea colaborării dintre profesori, elevi și părinți în prevenirea comportamentelor agresive.
- Implementarea unor strategii psihologice actuale, învățate la cursul Erasmus.
- Creșterea vizibilității și prestigiului școlii prin implicarea în proiecte europene.

Bibliografie:

Materiale de curs primite în cadrul mobilității Erasmus+ „Happy School – A Psychological Approach for the Well-Being of Students”, Roma, Italia (2025).

De la confruntare la cooperare: managementul conflictelor în școală

*Profesor educație timpurie Anamaria Maja
Grădinița cu Program Prelungit „Mica Sirenă” Cluj-Napoca*

1. Introducere

Instituția școlară reprezintă un cadru social complex, în care interacțiunea permanentă dintre elevi, cadre didactice, părinți și alți membri ai comunității conduce inevitabil la apariția unor situații tensionate și a conflictelor. Diversitatea de opinii, valori, interese și stiluri de comunicare face ca mediul educațional să fie un spațiu dinamic, caracterizat atât prin cooperare, cât și prin confruntare. În mod tradițional, conflictul a fost considerat un factor perturbator al procesului educațional. Totuși, cercetările din domeniul psihologiei educaționale și al pedagogiei moderne evidențiază că acesta poate deveni o sursă importantă de dezvoltare personală și socială, dacă este gestionat prin strategii adecvate. În acest sens, conflictul capătă o valență formativă, contribuind la dezvoltarea competențelor socio-emoționale, a gândirii critice și a capacității de negociere.

Prezenta lucrare își propune să evidențieze modalitățile prin care confruntarea poate fi transformată în cooperare, analizând tipurile de conflicte întâlnite în mediul școlar, cauzele și impactul acestora, precum și strategiile eficiente de management al conflictelor, adaptate nevoilor actuale ale educației.

2. Tipologia conflictelor școlare

Conflictele din mediul educațional pot fi clasificate astfel:

2.1 Conflicte între elevi

Acestea sunt cele mai frecvente și apar ca urmare a rivalității, lipsei de toleranță, dificultăților de comunicare, bullying-ului sau diferențelor de statut în cadrul grupului. Ele pot lua forma tachinărilor, a marginalizării sociale sau a agresivității directe.

2.2 Conflicte între elevi și cadre didactice

Sunt generate, în principal, de neînțelegeri privind regulile, evaluarea, sancțiunile sau percepția de nedreptate. Diferențele de generație și stilurile de comunicare contribuie adesea la accentuarea tensiunii.

2.3 Conflicte între adulți (profesori, părinți, conducerea școlii)

Acestea sunt determinate de diferențele de viziune asupra procesului educațional, presiunea profesională, lipsa clarității rolurilor sau deficitul de comunicare instituțională.

Toate aceste forme de conflict influențează clima emoțională a clasei și, implicit, procesul de predare-învățare.

3. Cauzele apariției confruntării

Printre factorii determinanți ai conflictului în școală se numără:

- comunicarea inefficientă sau agresivă;
- lipsa empatiei și a toleranței față de diferențe;
- nivelul crescut de stres și suprasolicitare;
- competențele socio-emoționale insuficient dezvoltate;
- reguli neclare sau aplicate inechitabil;
- climat educațional bazat pe competiție exagerată.

În absența unor instrumente adecvate de gestionare emoțională, elevii și chiar adulții reacționează impulsiv, fapt care transformă divergențele minore în confruntări deschise.

4. Impactul conflictelor asupra procesului educațional

Conflictele nerezolvate afectează negativ întreaga comunitate școlară:

- scade randamentul școlar;
- se diminuează motivația pentru învățare;
- apare starea de anxietate și nesiguranță;
- se deteriorează relațiile interpersonale;
- crește riscul de absenteism și abandon școlar.

În schimb, conflictele gestionate eficient pot avea un impact pozitiv:

- dezvoltă competențe de comunicare;
- stimulează gândirea reflexivă;
- consolidează spiritul de echipă;
- favorizează autocunoașterea și reglarea emoțională.

Astfel, conflictul poate deveni o oportunitate de învățare socio-emoțională și un factor de progres educațional

5. Strategii de management al conflictelor – de la confruntare la cooperare

5.1 Comunicarea asertivă

Exprimarea clară și respectuoasă a nevoilor și emoțiilor previne escaladarea agresivității și încurajează înțelegerea reciprocă.

5.2 Ascultarea activă

Aceasta presupune atenție, empatie și reformulare a mesajului interlocutorului, pentru a demonstra înțelegere și respect.

5.3 Medierea educațională

Rolul mediatorului (consilierul școlar, profesorul diriginte) este esențial în ghidarea părților implicate spre o soluție reciproc avantajoasă.

5.4 Educația socio-emoțională

Implementarea unor activități specifice (exerciții de recunoaștere a emoțiilor, jocuri de rol, discuții ghidate) conduce la reducerea comportamentelor conflictuale.

5.5 Crearea unui climat de cooperare

Promovarea valorilor precum respectul, toleranța, solidaritatea și responsabilitatea reprezintă fundamentul unui management eficient al conflictului.

6. Aplicații practice în mediul școlar

Pentru prevenirea și diminuarea conflictelor, se recomandă:

- derularea activităților de tip teambuilding;
- organizarea cercurilor de comunicare;
- utilizarea tehnicilor de rezolvare pașnică a conflictelor;
- realizarea unor proiecte educaționale axate pe empatie și colaborare;
- implicarea părinților în parteneriate educaționale;
- consilierea individuală și de grup.

Implementarea acestor strategii contribuie la formarea unui climat educațional securizant și cooperant.

7. Concluzii

Conflictul este o componentă inevitabilă a relațiilor umane, inclusiv în spațiul educațional. Însă, printr-un management adecvat, acesta poate fi transformat într-un instrument de dezvoltare personală și socială.

Tranziția **de la confruntare la cooperare** reprezintă un proces educațional necesar, care presupune formarea competențelor de comunicare, empatie și gândire reflexivă. Prin promovarea dialogului, a educației emoționale și a respectului reciproc, școala își îndeplinește rolul fundamental de formator al viitorilor cetățeni responsabili și echilibrați.

Astfel, managementul conflictelor devine nu doar o necesitate educațională, ci și o direcție strategică în dezvoltarea unei școli moderne, incluzive și performante.

Bibliografie:

1. Cucoș, C. (2014). *Pedagogie*. Iași: Polirom.
2. Goleman, D. (2008). *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche.
3. Gordon, T. (2003). *Teacher Effectiveness Training*. New York: Three Rivers Press.
4. Vrasmas, T., Vrasmas, E. (2002). *Consilierea și educația părinților*. București: EDP.
5. Jones, V., Jones, L. (2012). *Comprehensive Classroom Management*. Pearson Education.
6. Glasser, W. (2001). *Teoria controlului și managementul clasei*. New York: HarperCollins.
7. UNESCO (2017). *Creating a Safe and Non-Violent School Environment*.
8. UNICEF (2018). *Promoting Positive School Climate*.

De la tensiune la dialog – cum gestionăm conflictele în școală

Prof. Maria Luncănița

Școala Gimnazială „Ion Irimescu” Fălticeni

În contextul educației contemporane, școala reprezintă un cadru complex în care elevi, profesori și părinți interacționează, aducând cu ei valori, stiluri de comunicare, experiențe și așteptări diferite. Conflictul devine astfel un fenomen firesc, inevitabil, dar care nu trebuie privit exclusiv ca o problemă, ci ca o oportunitate de învățare și dezvoltare. Capacitatea de a transforma tensiunea în dialog constituie una dintre cele mai importante competențe ale comunității educaționale moderne.

Gestionarea conflictelor nu este un proces intuitiv, ci unul care necesită formare, reflecție și instrumente specifice. Profesorul se află în centrul acestui proces, având un rol semnificativ în modelarea climatului clasei și în facilitarea dialogului. În același timp, elevii au nevoie să fie sprijiniți în înțelegerea propriilor emoții și în exersarea comportamentelor prosoziale.

❖ Cauzele conflictelor în mediul școlar

Conflictele pot apărea din motive diverse. Diferențele de personalitate, ritmurile diferite de învățare, nevoile emoționale neexprimate și stilurile distincte de comunicare pot genera tensiuni între elevi sau între elevi și profesori. La acestea se adaugă presiunea performanței școlare, care uneori creează competiție nesănătoasă. De asemenea, mediul familial și experiențele personale ale elevilor pot influența puternic modul în care aceștia reacționează la stres sau la autoritate. Este esențială recunoașterea faptului că în spatele unui comportament conflictual se ascund adesea emoții puternice: frustrare, teamă, neîncredere sau lipsă de siguranță. Identificarea acestor emoții este primul pas spre transformarea tensiunii într-o discuție constructivă.

❖ Construirea unui climat pozitiv pentru prevenirea conflictelor

Un climat de clasă sănătos nu elimină complet conflictele, dar reduce frecvența și intensitatea lor. Acesta se bazează pe reguli clare, stabilite împreună cu elevii, care cresc responsabilitatea și implicarea. Relația profesor–elev este un element esențial: respectul reciproc, tonul calm, disponibilitatea la dialog și consecvența în aplicarea regulilor contribuie la un mediu în care elevii se simt în siguranță. Activitățile de dezvoltare socio-emoțională (SEL) pot preveni apariția conflictelor prin exersarea abilităților de comunicare, gestionare a emoțiilor și rezolvare de probleme. Elevii care știu să își exprime nevoile într-un mod asertiv sunt mai puțin predispuși să recurgă la comportamente agresive sau conflictuale.

❖ Strategii eficiente în gestionarea conflictelor

Ascultarea activă reprezintă fundamentul oricărui proces de rezolvare a conflictelor. Profesorul trebuie să acorde atenție atât cuvintelor, cât și limbajului nonverbal, să reformuleze

mesajele pentru claritate și să valideze emoțiile fiecărei părți implicate. Această abordare reduce tensiunea și favorizează deschiderea spre dialog. Comunicarea nonviolentă (CNV), concept dezvoltat de Marshall Rosenberg, oferă un cadru eficient de exprimare fără acuzare. Ea invită la formularea observațiilor fără judecată, exprimarea emoțiilor reale, identificarea nevoilor personale și formularea unor cereri clare. CNV este un instrument util atât pentru profesori, cât și pentru elevi, deoarece încurajează responsabilitatea și respectul reciproc.

Medierea conflictelor este o altă strategie valoroasă. Profesorul sau consilierul școlar poate acționa ca mediator, oferind un spațiu neutru în care elevii pot discuta problemele într-un mod organizat. În multe școli din lume se implementează programe de mediere între elevi, în care copiii instruiți în acest sens contribuie activ la rezolvarea conflictelor colegilor lor. Acest tip de program crește responsabilitatea socială și încrederea în capacitatea grupului de a gestiona tensiunile.

❖ Rolul profesorului în transformarea conflictelor

Profesorul este un model comportamental pentru elevi. Modul în care gestionează propriile emoții, răspunsurile calme în situații tensionate și disponibilitatea la dialog reprezintă exemple puternice pentru întreaga clasă. Profesorul nu este doar un transmițător de cunoștințe, ci și un facilitator al relațiilor. A oferi feedback empatic, a menține o atitudine deschisă și a încuraja cooperarea sunt aspecte care pot transforma dinamica grupului. De asemenea, profesorul contribuie la dezvoltarea unei culturi a responsabilității. Elevii pot fi implicați în activități care cultivă cooperarea în detrimentul competiției, precum proiecte de grup, dezbateri, activități de mentorat între colegi sau jocuri de rol pe teme socio-emoționale. Prin astfel de activități, elevii învață să negocieze, să colaboreze și să își exprime opiniile fără a genera tensiune.

❖ Exemple aplicate în situații reale

Conflictele între elevi, precum certurile repetate sau competiția excesivă, pot fi gestionate prin discuții individuale, urmate de sesiuni de mediere, în care elevii își exprimă punctele de vedere și negociază soluții. În cazul elevilor care provoacă frecvent conflicte, este necesară o analiză aprofundată a cauzelor comportamentului, implicarea familiei și stabilirea unor obiective clare de comportament, însoțite de sprijin emoțional și monitorizare constantă. Tensiunile dintre profesori și elevi pot fi reduse prin adaptarea stilului de predare la nevoile clasei, prin includerea momentelor de reflecție și prin negocierea regulilor atunci când situația o impune. Implicarea elevilor în procesul de decizie crește sentimentul de control și reduce rezistența.

❖ Concluzie

Gestionarea conflictelor în școală este o componentă indispensabilă a educației moderne. Transformarea tensiunii în dialog presupune abilități de comunicare, empatie, autoreglare emoțională și colaborare. Profesorii, prin rolul lor central, pot crea un climat în care conflictul devine un prilej

de creștere și învățare. Elevii care învață să gestioneze conflictele în mod sănătos devin adulți capabili să relaționeze eficient, să lucreze în echipă și să construiască relații bazate pe respect.

Bibliografie:

Rosenberg, M. B. (2003). Comunicarea nonviolentă. Editura Trei.

Goleman, D. (1995). Inteligența emoțională. Bantam Books.

Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (2006). Conflict Resolution and Peer Mediation in Schools. Edina, MN: Interaction Book Company.

OECD (2020). Social and Emotional Skills: Well-being, connectedness and success. OECD Publishing.

Elias, M. J. (2006). The Connection Between Social-Emotional Learning and Academic Achievement. Corwin Press.

Deutsch, M. (2006). Cooperation and Competition: Theory and Research. Cambridge University Press.

From Tension to Trust: Fostering Dialogue and Cooperation in the Technical High School Classroom

Profesor Zahra Margareta

Colegiul Tehnic “Gheorghe Asachi”, Onești

As a high school teacher in technical education, I’ve come to understand that tension is not an anomaly in schools—it’s a constant undercurrent. Whether it’s friction between students, disagreements among colleagues, or misunderstandings with parents, conflict is part of the educational ecosystem. But I’ve also learned that tension, when approached with intention and presence, can be transformed into a powerful catalyst for dialogue, growth, and cooperation.

Understanding the Roots of Tension

In technical education, students often arrive with diverse backgrounds, learning styles, and emotional baggage. Many of them are hands-on learners who may struggle in traditional academic settings. This can lead to frustration, behavioral issues, or disengagement. Add to that the pressure of preparing them for real-world trades and certifications, and the classroom can quickly become a pressure cooker.

Tension also arises among staff—especially when resources are limited, expectations are high, and communication is inconsistent. And let’s not forget the parents, who may feel anxious about their child’s future or misunderstood by the school system.

Transforming Tension into Dialogue

The first step in transforming tension is to stop seeing it as a threat. Tension signals that something matters. It’s an invitation to listen more deeply.

- With students, I’ve found that creating space for their voices—through class meetings, reflective journals, or informal check-ins—can turn resistance into engagement. When a student lashes out, I try to ask: “What’s behind this behavior?” rather than “How do I stop it?”

- With colleagues, I’ve learned to approach disagreements with curiosity rather than defensiveness. A simple “Help me understand your perspective” can open doors that a rebuttal would slam shut.

- With parents, I aim to build bridges early. Regular, proactive communication—especially when things are going well—lays the groundwork for trust when challenges arise.

Staying Calm and Present Amid Conflict

Remaining calm in the face of conflict is not about suppressing emotion—it’s about cultivating awareness. Here are a few practices that help me stay grounded:

- Breath and body awareness: Before responding to a tense situation, I take a breath and notice my posture. Am I bracing? Clenching? This pause helps me respond rather than react.

- Reframing the narrative: Instead of thinking “This student is disrespecting me,” I try to reframe it as “This student is struggling to express something important.” That shift changes everything.

- Peer support: I lean on trusted colleagues. Sometimes, just talking through a difficult moment with someone who understands can restore my sense of balance.

- Boundaries and recovery: I’ve learned to protect my energy by setting clear boundaries and carving out time for recovery—whether that’s a walk after school, a hobby, or simply silence.

The Bigger Picture

Ultimately, transforming tension into cooperation is not a one-time fix—it’s a daily practice. It requires humility, patience, and a belief that every conflict holds the seed of connection. In technical education, where we prepare students not just for jobs but for life, this mindset is essential.

When we model calm presence and open dialogue, we teach our students something far more valuable than any trade: how to navigate the complexities of human relationships with courage and compassion.

De la Tensiune la Dialog – Gestionarea Conflictelor în Școală: Resurse, Impact și Idei Practice

Prof. Bonca Mihaela

Școala Gimnazială Ion Heliade Rădulescu București

Mediul școlar modern reprezintă un spațiu intens și dinamic, caracterizat de o interacțiune constantă între diverse personalități, nevoi și perspective. Din această complexitate apar, inevitabil, tensiuni și conflicte. Aceste conflicte nu trebuie percepute ca simple manifestări negative, ci, mai degrabă, ca niște semnale prețioase care indică existența unor nevoi sau valori nerezolvate în cadrul comunității. Abilitatea de a transforma aceste momente critice din tensiune în oportunități constructive de dialog și învățare socială este, fără îndoială, una dintre cele mai importante competențe pe care un cadru didactic trebuie să le dețină astăzi. O gestionare neglijentă sau pur autoritară a conflictelor nu face decât să alimenteze o spirală negativă care duce la scăderea drastică a performanței academice, la instaurarea unui climat emoțional toxic și, pe termen lung, la creșterea fenomenului de abandon școlar.

Pentru a aborda conflictele cu profesionalism și eficiență, este esențial să ne bazăm pe resurse și modele validate teoretic, care să ne ghideze intervenția.

Unul dintre cele mai utile instrumente de diagnostic este Modelul Thomas-Kilmann, care ne oferă o grilă de evaluare a propriului stil de răspuns la conflict, raportându-l la două dimensiuni fundamentale: asertivitatea – adică măsura în care un individ încearcă să-și satisfacă propriile nevoi – și cooperarea – măsura în care încearcă să satisfacă nevoile celuilalt. Înțelegerea acestui spectru ne permite să alegem abordarea optimă: de la Colaborare (stilul Câștig-Câștig, ideal când se caută o soluție creativă care să satisfacă pe toată lumea), la Compromis (potrivit când timpul este limitat și necesită ca ambele părți să cedeze puțin), trecând prin Competiție (utilă doar în situații de urgență sau când decizia corectă este neechivocă), la Acomodare (când menținerea relației este mai importantă decât problema în sine) sau, în cel mai puțin dezirabil caz, Evitare (folosită doar pentru probleme minore).

O altă resursă fundamentală o reprezintă Educația Socio-Emoțională (SEL). Programele SEL nu intervin doar punctual, ci au un rol preventiv major, oferind elevilor, încă de la vârste mici, instrumentele necesare pentru autoreglare emoțională, pentru cultivarea empatiei și pentru luarea de decizii responsabile. Prin integrarea SEL în curriculum, se construiește o bază solidă de inteligență emoțională care previne escaladarea majorității conflictelor minore.

Nu în ultimul rând, Mediarea de la Egal la Egal (*Peer Mediation*) este o resursă organizațională de neprețuit. Aceasta implică instruirea unui grup de elevi pentru a acționa ca

mediatori neutri în disputele dintre colegii lor. Acest program nu doar degrevează personalul didactic de unele sarcini de arbitraj, ci le oferă tinerilor responsabilitate și oportunitatea de a-și dezvolta abilități esențiale de ascultare activă, obiectivitate și rezolvare de probleme.

Ignorarea conflictelor sau gestionarea lor prin simplă impunere a autorității are consecințe sistemice profunde, afectând toate componentele comunității școlare.

În rândul elevilor, efectul imediat este stresul cronic, care se manifestă prin anxietate crescută și frustrare persistentă. Pe plan academic, acest climat toxic duce la dezangajare, la o scădere a motivației intrinseci și, implicit, la rezultate școlare tot mai slabe. Comportamentele negative, precum *bullying-ul* și agresiunea verbală sau fizică, proliferază într-un mediu unde conflictele sunt înăbușite, nu rezolvate.

Pentru profesori, confruntarea constantă cu indisciplina și cu conflictele nerezolvate este o cauză majoră a epuizării profesionale (*burnout*), deoarece timpul prețios destinat predării este irosit cu gestionarea disciplinară. Scăderea satisfacției muncii este un rezultat direct al percepției unui mediu de lucru ostil sau necooperant.

La nivelul climatului școlar în ansamblu, conflictele lăsate nerezolvate generează o cultură a fricii și a tăcerii, în care elevii evită să se exprime onest. Se deteriorează, de asemenea, coeziunea dintre profesori, elevi și părinți, transformând relațiile dintr-un parteneriat într-un câmp de luptă.

Scopul final al managementului conflictului nu este eradicarea tensiunilor, ci instituirea unui proces predictibil, sănătos și educativ de rezolvare a acestora.

În loc să impună reguli arbitrare, profesorul eficient elaborează regulile împreună cu elevii la începutul anului școlar. Atunci când elevii își asumă o parte din responsabilitatea pentru crearea normelor, sunt mult mai dispuși să le respecte.

Un instrument excelent pentru prevenție este Cercul de Dialog, o practică ce presupune alocarea a 10-15 minute săptămânal pentru discuții structurate, dar libere, despre sentimente, succese și provocări. Prin folosirea unui obiect simbolic (*talking stick*), se asigură că doar o singură persoană vorbește la un moment dat, dezvoltând astfel încrederea și esențiala ascultare activă.

În ceea ce privește comunicarea, este vital să adoptăm un limbaj empatic. Profesorii ar trebui să folosească în mod constant mesaje de tip "Eu" – înlocuind acuzații precum "*Tu ai greșit*" cu afirmații asumate precum "*Eu mă simt frustrat când văd că...*" Acest tip de comunicare separă persoana de problema comportamentală și încurajează asumarea responsabilității, nu doar defensivă.

Intervenția directă trebuie să înceapă cu recunoașterea nevoii de autoreglare emoțională. Tehnica „Timp de Răgaz” trebuie aplicată nu ca pedeapsă, ci ca o oportunitate. Amenajarea unui „Colț al Păcii” sau a unui spațiu neutru în clasă permite elevilor să se retragă, să se calmeze și să revină abia apoi la masa negocierilor.

În procesul de mediere, se recomandă urmarea unui model structurat, cum ar fi Modelul I-R-M (Identificare-Reglare-Mediere). În faza de Identificare, se validează emoțiile: *"Văd că ești foarte supărat. Este în regulă să te simți așa."* Urmează faza de Reglare, unde se așteaptă instalarea calmului. Apoi, în faza de Mediere, facilitatorul (profesorul) folosește întrebări deschise pentru a înțelege pe deplin perspectiva fiecărui elev: *"Ce s-a întâmplat din punctul tău de vedere?"*, *"Ce crezi că ar trebui să se întâmple acum pentru ca amândoi să fiți mulțumiți?"*

Soluția, odată găsită, ar trebui formalizată printr-un Contract de Rezoluție, chiar dacă este un acord verbal simplu, în care ambele părți își asumă în mod explicit acțiunile viitoare.

Schimbarea de paradigmă pe care o propunem vizează transformarea rolului profesorului din cel de Judecător sau arbitru autoritar, în cel de Facilitator al dialogului și al învățării sociale.

Prin investiția constantă în programe SEL, prin formarea continuă a personalului didactic în tehnici de mediere și prin aplicarea consecventă a strategiilor de dialog, putem atinge obiectivul major: acela de a transforma școala dintr-un loc unde conflictele sunt o sursă de stres, într-un mediu în care ele devin catalizatori pentru creșterea personală și comunitară.

Misiunea noastră este de a ne asigura că elevii părăsesc școala nu doar cu o bază solidă de cunoștințe, ci și cu abilitățile esențiale de a negocia, de a empatiza și de a construi relații sănătoase și durabile – competențe indispensabile pentru reușita lor ca cetățeni în societate.

De la tensiune la dialog – prevenirea bullyingului și gestionarea conflictelor în școală

Profesor învățământ primar Simona Veres

Școala Gimnazială Nr. 30, Brașov

Violența școlară și bullyingul reprezintă, în mediul educațional actual, provocări cu impact major asupra climatului de siguranță al elevilor. Studiile de specialitate arată că agresiunile apar rareori din senin, fiind rezultatul unor tensiuni emoționale sau relaționale mai vechi, adesea provenite din mediul familial sau din interacțiuni nereglementate. Dan Olweus, unul dintre cei mai cunoscuți cercetători ai fenomenului, definește bullyingul ca un comportament intenționat, repetat și susținut de un dezechilibru de putere între agresor și victimă, subliniind că prevenirea eficientă necesită înțelegerea profundă a cauzelor și contextelor în care apar aceste comportamente (Olweus, 1993).

Un episod recent petrecut în școala noastră evidențiază cât de rapid se poate ajunge de la o tensiune nerezolvată la un comportament violent. Un elev de clasa a VII-a a lovit cu pumnul un elev de clasa a IV-a, în urma unui conflict personal mai vechi, neabordat acasă și necunoscut adulților. Copilul lovit a reacționat în mod responsabil, cerând imediat ajutorul profesorului de serviciu din curtea școlii. Acesta a anunțat învățătorul, iar incidentul a fost preluat conform procedurilor interne. Fapta a fost consemnată oficial în procesul verbal întocmit de ofițerul de serviciu, iar situația a fost comunicată imediat echipei de conducere a școlii și dirigintei elevului agresor. Intervenția promptă, profesionistă, a permis atât oprirea rapidă a conflictului, cât și protejarea emoțională a copilului victimă. Totodată, episodul a devenit un prilej de analiză și reflecție asupra modului în care pot fi prevenite situații similare.

Incidentul arată cât de importantă este recunoașterea timpurie a conflictelor și comunicarea lor către adulți. Elevii implicați nu au reușit să gestioneze tensiunile apărute în mediul familial și nu au cerut ajutorul părinților sau al școlii, considerând, probabil, că soluționarea conflictului le aparține exclusiv. UNESCO atrage atenția că lipsa abilităților socio-emoționale și teama de a solicita sprijin sunt cauze frecvente ale escaladării agresiunilor între copii, iar intervenția timpurie reduce considerabil riscul apariției comportamentelor violente (UNESCO, 2017).

Modul în care copiii reacționează la conflicte depinde în mare măsură de modelele oferite de adulți și de climatul emoțional în care trăiesc. Părinții au un rol esențial în educarea autocontrolului, a empatiei și a gestionării furiei. Dacă în familie există tensiuni nerezolvate, neînțelegeri sau lipsă de comunicare, copiii pot reproduce aceleași tipare în relațiile cu colegii. În situația prezentată, lipsa

dialogului dintre familii și absența unui demers comun de clarificare a problemelor au permis transferul conflictului în spațiul școlii.

Intervenția școlii nu se limitează la consemnarea faptei, ci implică un proces complex de evaluare, mediere și sprijin. Conform ghidurilor UNICEF, intervenția adultului trebuie să înceapă cu calmarea situației, identificarea emoțiilor fiecărui elev, clarificarea faptelor și stabilirea unui plan de remediere adaptat nevoilor fiecărui copil (UNICEF, 2020). Elevul agresor trebuie sprijinit în înțelegerea consecințelor gestului său și în dezvoltarea unor alternative non-violente de reacție. Elevul victimă are nevoie de suport emoțional, încurajare și siguranță, pentru a evita apariția anxietății sau a sentimentului de vulnerabilitate în mediul școlar.

Experiența trăită oferă școlii oportunitatea de a consolida cultura dialogului și a prevenției. Activitățile de educație socio-emoțională, orele de consiliere, atelierele despre gestionarea furiei, comunicarea nonviolentă și empatia devin instrumente esențiale în prevenirea conflictelor. Programele de tip peer-support, în care elevii mai mari sunt formați să ofere sprijin colegilor mai mici, pot reduce semnificativ incidența agresiunilor. OECD evidențiază faptul că un climat școlar pozitiv, bazat pe relații sănătoase și comunicare deschisă, scade considerabil apariția comportamentelor violente (OECD, 2019).

Pentru ca prevenția să fie eficientă, este necesară și o colaborare strânsă între școală și familie. Părinții pot fi implicați în sesiuni informative despre semnele conflictelor nerezolvate, despre modul în care pot sprijini emoțional copilul, dar și despre importanța comunicării periodice cu cadrele didactice. World Health Organization subliniază că prevenirea violenței în rândul copiilor trebuie să fie rezultatul unei strategii integrate, în care familia, școala și comunitatea acționează împreună pentru bunăstarea copilului (WHO, 2021).

Episodul analizat demonstrează că indiferent de măsurile de securitate existente, conflictele pot apărea oricând, însă modul în care sunt gestionate poate transforma un incident negativ într-o lecție valoroasă. De la recunoașterea timpurie a semnelor de tensiune până la implicarea activă a adulților și întărirea colaborării cu familiile, prevenirea bullyingului presupune construirea unui mediu în care elevii se simt protejați, ascultați și încurajați să aleagă dialogul în locul violenței. Numai prin acest efort comun putem transforma școala într-un spațiu sigur, incluziv și orientat către dezvoltarea armonioasă a fiecărui copil.

Bibliografie:

Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Oxford: Blackwell Publishing.

OECD (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030 – Conceptual Learning Framework*. Paris: OECD Publishing.

UNESCO (2017). *School Violence and Bullying: Global Status Report*. Paris: UNESCO Publishing.

UNICEF (2020). *Ending Violence in Schools: A Guide for Teachers*. New York: UNICEF.

WHO (2021). *Preventing Violence Against Children*. Geneva: World Health Organization.

De la tensiune la dialog – cum gestionăm conflictele în școală

Prof. învă. primar Tănase Gabriela

Școala Gimnazială „Nichita Stănescu”, comuna Ceptura

Incivilitatea în sala de clasă este „orice acțiune care interferează cu o atmosferă de învățare armonioasă și cooperativă în sala de clasă” (Feldmann, 2001, p. 137). Conflictul din sala de clasă este inevitabil și uneori chiar necesar pentru ca învățarea să aibă loc eficient (Stone Norton, 2008). Tehnicile de mai jos sunt doar câteva strategii pe care instructorii le-au folosit pentru a crea un mediu sigur în clasă și pentru a gestiona conflictele pe măsură ce apar.

Înțelegerea a ceea ce este incivilitatea și de ce se întâmplă:

- Reflectă atât asupra propriilor așteptări, cât și asupra celor ale elevilor tăi cu privire la comportamentul din sala de clasă.
- Realizează că elevii vin la curs cu propriile prejudecăți, experiențe și relații cu învățarea, care le pot influența reacția față de tine și clasa ta.

Strategii generale pentru gestionarea conflictelor în sălile de clasă:

- În loc să evitați conținutul potențial încărcat al cursului, anticipați conflictul și fiți pregătiți să răspundeți.
- SOAR (opriți-vă, observați, evaluați, reacționați).
- Recunoașteți emoțiile („Văd că ești supărat” sau „Înțeleg că acesta este un subiect important pentru tine”).
- Gândiți-vă la moment ca la o oportunitate de învățare și prezentați-l ca atare elevilor.
- Concentrați dialogul pe concepte academice, mai degrabă decât pe opinii personale.
- Acordați elevilor câteva minute pentru a scrie un răspuns personal la situație. Colectați aceste informații și pregătiți un răspuns în următoarea oră.
- Ascultați și reformulați perspectivele, mai ales dacă un elev este cel mai criticat („Ceea ce cred că _____ încearcă să spună este...”).

- Întâlniți-vă individual cu elevii, dacă este necesar.

Dacă elevii se comportă într-un mod perturbator:

- Observați și controlați-vă reacția emoțională la sentimentele de a fi provocați sau amenințați.
- Fiți conștienți de limbajul corpului și de ceea ce comunicați prin acțiunile voastre.
- Abordați comportamentele, nu oamenii.
- Respectați normele clasei. Abordați problemele care apar de fiecare dată și rămâneți consecvenți în modul în care vă comportați cu elevii. Consultați propriile reguli ale clasei.
- Solicitați să vorbiți cu elevul/elevii în privat.

Practici de predare incluzive:

- Comunicați așteptări clare.
- Incorporați diversitatea în alegerea textelor, filmelor etc. pe care elevii le vor întâlni în timpul cursului.
- Utilizați o varietate de strategii de predare care ating diferite modalități de învățare.
- Oferiți diverse metode pentru ca elevii să demonstreze învățarea.
- Învățați despre/reflecțați asupra diferitelor identități sociale care alcătuiesc clasa dumneavoastră. Monitorizați modul în care aceste dinamici se manifestă în cadrul clasei dumneavoastră.
- Reflecțați critic asupra practicii dumneavoastră de predare.
- Evaluați periodic climatul din clasă. Rugați elevii să răspundă anonim la solicitări pe fișe pe care le puteți colecta cu ușurință pentru a le revizui.
- Organizați grupurile cu intenție (amestec de abilități, identități și personalități). În clasele mari, repartizați aleatoriu.
- Creați sarcini care încurajează interdependența.
- Rugați grupurile să își creeze propriile planuri pentru abordarea sarcinii și gestionarea potențialelor conflicte.
- Includeți autoevaluarea și evaluarea colegială ca o mică parte a evaluării (evaluări pentru eficacitatea muncii în grup).
- Atribuiți roluri în cadrul grupului și schimbați rolurile pe tot parcursul grupului.

Bibliografie:

- Davis, B. G. (2009). *Tools for teaching* (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Hirschy, A. S., & Braxton, J. M. (2004). Effects of student classroom incivilities on students. *New Directions for Teaching and Learning*, 2004(99), 67-76.
- Meyers, S. T. (2003). Strategies to prevent and reduce conflict in the classroom. *College Teaching*, 51(3), 94-98.
- Salazar, Maria D., Norton, Amanda S., & Tuitt, Franklin A. (2009). Weaving promising practices for inclusive excellence into the higher education classroom. In Linda B. Nilson and Judith E. Miller (Eds.), *To improve the academy* (pp. 208-226). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Stone Norton, A. E. (2008). *Crossing borders: Bringing students and professors to the same side of the river* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations & Theses (3320580).

Conflictele din școală

Dimensiuni, cauze și strategii de gestionare în relațiile dintre adulți și dintre copii

*Profesor educație timpurie Pletea Luiza-Andreea
Grădinița cu Program Prelungit Numărul 6, Vaslui*

Conflictele din mediul școlar reprezintă un fenomen inevitabil și multidimensional, rezultat al interacțiunilor complexe dintre actori educaționali cu niveluri diferite de dezvoltare, roluri instituționale distincte și interese uneori divergente. Înțeles într-o perspectivă psihopedagogică, conflictul nu constituie doar o disfuncție relațională, ci poate funcționa ca un vector al schimbării, atunci când este gestionat prin mecanisme constructive. Analiza conflictelor implică abordări care integrează factori emoționali, cognitivi, organizaționali și sociali.

1. Conflictele dintre copii: dinamici socio-emoționale și implicații pentru dezvoltare

În rândul elevilor, conflictele derivă frecvent din particularități de dezvoltare: autocontrol insuficient, diferențe de temperament, dificultăți în gestionarea emoțiilor, competiția pentru resurse educaționale sau atenția adultului. Modelele teoretice ale dezvoltării socio-emoționale (Vygotsky, Erikson, Hoffman) evidențiază faptul că tensiunile interpersonale din copilărie reprezintă contexte naturale de exersare a competențelor de reglare emoțională, de negociere și de perspectivare socială. Conflictele dintre copii pot îmbrăca forme variate – de la dezacorduri minore până la comportamente agresive fizice sau verbale. Nerezolvate, acestea generează efecte negative asupra climatului școlar, consolidând tipare de evitare, marginalizare sau dinamici de putere. Gestionate adecvat, însă, ele contribuie la formarea abilităților prosociale și la consolidarea identității relaționale a copilului. Strategiile de intervenție eficiente în grupurile de elevi includ:

- **medierea conflictului** prin dialog structurat;
- **predarea directă a abilităților socio-emoționale** (recunoașterea emoțiilor, exprimare asertivă, rezolvare de probleme);
- **organizarea activităților cooperative**, care reduc competiția disfuncțională;
- **implementarea rutinei comunicării nonviolente**, în care limbajul descriptiv înlocuiește etichetarea agresivă.

2. Conflictele dintre adulții din școală: roluri, ierarhii și comunicare organizațională

În context instituțional, conflictele dintre adulți (profesori, personal auxiliar, conducere sau părinți) capătă o complexitate suplimentară datorită interdependenței rolurilor și a așteptărilor

formale. Cauzele pot include: suprasolicitarea profesională, neclaritatea responsabilităților, diferențe de stil pedagogic, lipsa comunicării transparente sau rezistența la schimbare.

În literatura de specialitate, conflictele organizaționale sunt clasificate în:

- **conflicte de sarcină** (legate de metode, resurse, priorități);
- **conflicte relaționale** (tensiuni emoționale, incompatibilități interpersonale);
- **conflicte structurale** (ierarhii rigide, distribuția inechitabilă a responsabilităților).

Efectele conflictelor dintre adulți se propagă direct asupra elevilor, influențând calitatea actului didactic și stabilitatea climatului emoțional. Copiii sunt sensibili la tonul comunicării dintre adulți și pot internaliza tipare conflictuale, replicându-le în propria interacțiune.

Strategiile de abordare includ:

- **clarificarea rolurilor și a procedurilor** prin comunicare instituțională coerentă;
- **consilierea organizațională**, care ajută la restructurarea relațiilor tensionate;
- **feedback-ul profesionist**, orientat pe comportamente și nu pe persoane;
- **cultivarea unei culturi școlare bazate pe colaborare**, în care dialogul este preferat evitării sau confruntării agresive.

3. Interdependența dintre conflictele adulților și cele ale copiilor

Mediul școlar funcționează ca un ecosistem relațional: tensiunile dintre adulți pot modela indirect comportamentele elevilor, iar dificultățile emoționale ale copiilor pot genera presiuni suplimentare asupra cadrelor didactice. De exemplu, lipsa cooperării dintre profesori poate crea inconsistență în aplicarea regulilor, ceea ce amplifică conflictele dintre elevi. La rândul lor, conflictele frecvente din grupul de copii pot conduce la suprasolicitare, iritabilitate și deteriorarea comunicării între cadrele didactice. O abordare sistemică a conflictului presupune înțelegerea acestor interdependențe și dezvoltarea unor mecanisme integrate de intervenție care să vizeze atât rezolvarea situațiilor concrete, cât și fundamentarea unui climat instituțional stabil.

4. Perspective practice pentru reducerea tensiunilor și stimularea dialogului

1. **Implementarea programelor de educație socio-emoțională** – dezvoltarea empatiei, autoreglării și rezolvării pașnice a conflictelor.
2. **Medierea școlară** – formarea unor elevi și cadre didactice ca mediatori, capabili să gestioneze conflicte într-un cadru structurat.
3. **Cultivarea practicilor reflexive** – întâlniri periodice de analiză a dificultăților, în care profesorii își ajustează strategiile.
4. **Crearea unui climat de încredere între școală și familie** – comunicare bidirecțională, evitarea judecăților premature și co-construirea soluțiilor.
5. **Formarea continuă în managementul conflictelor** – cursuri dedicate comunicării asertive, negocierii și prevenirii escaladării tensiunilor.

Conflictele din școală, fie că apar între copii, fie între adulți, reprezintă o componentă inevitabilă a vieții instituționale. Valoarea lor educativă depinde însă de modul în care sunt gestionate. O abordare profesională, bazată pe dialog, empatie și claritate organizațională, transformă conflictul dintr-un factor perturbator într-o resursă pentru coeziune, dezvoltare socio-emoțională și consolidarea unui climat școlar sănătos.

Bibliografie:

Deutsch, M. (1973). *The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes.* Yale University Press.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1995). *Creative Conflict Resolution.* Interaction Book Company.

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence.* Bantam Books.

Hoffman, M. L. (2000). *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice.* Cambridge University Press.

Elias, M. J., et al. (1997). *Promoting Social and Emotional Learning: Guidelines for Educators.* ASCD.

De la tensiune la dialog – Cum gestionăm conflictele în școală

Perspective din activitatea educatoarei

*Profesor pentru educația timpurie Simona Vîrlan
Grădinița cu Program Prelungit Dumbrăvița, jud. Timiș*

Conflictul este o realitate inevitabilă în orice instituție educațională, iar grădinița nu face excepție. Deși cadrul școlar urmărește formarea unor valori precum cooperarea, empatia și comunicarea nonviolentă, relațiile dintre adulți — în special dintre educatoare și părinți — pot deveni uneori tensionate. În grădiniță, conflictul nu apare atât între educatoare și copii, cât între educatoare și părinți, ca urmare a diferențelor dintre așteptări, percepții, valori sau moduri de comunicare.

Acest referat urmărește să evidențieze cauzele frecvente ale conflictelor, dinamica lor, dar mai ales modalități practice prin care educatoarea poate transforma tensiunea într-un dialog constructiv, contribuind la un climat educațional sănătos.

Conflictele dintre educatoare și părinți pornesc adesea din cauza diferențelor de percepție asupra copilului. Părintele vede copilul prin filtrul emoției, al atașamentului și al proiecțiilor personale. Educatoarea observă copilul în context de grup, prin prisma dezvoltării, a normelor școlare și a obiectivelor educaționale.

De asemenea, conflictul poate apare atunci când informațiile nu ajung corect la părinți sau sunt interpretate diferit atunci când comunicarea este insuficientă sau neclară.

Unii părinți au așteptări nealiniate privind rolul grădiniței, ei văd grădinița ca pe un spațiu de joacă, alții ca pe unul de performanță, ceea ce generează tensiuni.

Însă debutul grupei mici generează cele mai multe conflicte, pe fondul anxietăților parentale.

Rolul educatoarei în prevenirea și gestionarea conflictelor constă în adoptarea de strategii proactive și reactive, menite să reducă tensiunile și să mențină un climat pozitiv. Între educatoare și părinți trebuie să existe o comunicare transparentă, să informeze părinții despre evoluția copilului (feedback constant, nu doar la probleme), să clarifice de la începutul anului care sunt așteptările, să transmit regulile grupei și a normelor unității.

Construirea relației cu părinții se realizează încă din perioada de adaptare a copilului. Un părinte care simte deschidere, empatie și competență educațională va reacționa mai echilibrat în situații tensionate. Observarea copilului și utilizarea fișelor de observație, a exemplurilor concrete, va fi de ajutor educatoarei în analiza comportamentului copilului în context diferite. Se vor evita etichetele de genul „este rău”, „este obraznic”, în favoarea descrierilor comportamentale.

În timpul conflictului, părintele simte că este respectat și că perspectiva sa contează. Dacă este ascultat cu atenție și fără întreruperi și prin evitarea contradicțiilor frontale. Educarea este un model pentru educarea nonviolentă. Tensiunea părintelui nu trebuie să genereze tensiune la rândul său. În loc de „Nu aveți dreptate” se poate folosi „Simt nevoia să clarificăm acest aspect pentru a colabora eficient”

Pentru rezolvarea conflictului se vor stabili câțiva pași de urmat: soluții concrete și realiste, responsabilități ale ambelor părți, revenirea cu feedback după câteva zile, adaptarea soluțiilor dacă este necesar.

O gestionare corectă a conflictelor în instituția preșcolară contribuie la creșterea încrederii părinților în instituție, diminuarea nemulțumirilor și a reclamațiilor, îmbunătățirea climatului educațional, creșterea calității actului educațional, îndeplinirea criteriilor deontologice și profesionale prevăzute în evaluarea personalului didactic.

Conflictele dintre educatoare și părinți sunt inevitabile deoarece au la bază diferențe de percepție, comunicare și emoție. Totuși, educatoarea, prin rolul ei formator, mediator și profesionist în relația cu familia, poate transforma tensiunea în dialog și colaborare. Prin strategii de prevenire, comunicare eficientă și intervenție calmă, conflictul devine o oportunitate: de cunoaștere, de îmbunătățire a practicii și de consolidare a relațiilor.

Gestionarea corectă a conflictelor contribuie la un climat sănătos, crește încrederea părinților și îmbunătățește calitatea actului educațional. Iată exemplul unui conflict apărut ca urmare a faptului că la grădiniță copilul lovește alți copii, le strică jocul, împinge, iar părintele spune că acasă copilul e cuminte.

Educatoarea trebuie să evite etichetele și să transmită doar fapte observabile, precum: „Astăzi, în timpul jocului cu cuburi, copilul a împins doi colegi.” Rămânem calme și obiective și explicăm diferența dintre comportamentul de acasă și cel din grădiniță: părintele vede copilul într-un mediu diferit. Acasă are reguli previzibile și puțini stimuli, pe când în grădiniță sunt mulți copii, reguli noi și jucării de împărțit. Educatoarea nu acuză copilul, ci înțelege cauza: comportamentul negativ poate apărea din frustrare, dorința de integrare, nevoia de atenție sau dificultăți de reglare emoțională.

În grădiniță educatoarea supraveghează copilul, modelează comportamente, oferă alternative, încurajează comunicarea verbală. Acasă, părintele poate continua antrenarea răbdării, folosirea poveștilor terapeutice și discuțiile despre emoții și prietenie. Validăm emoția părintelui care afirmă: „La noi nu se face așa!”, explicăm profesional contextual și folosim exemple concrete. Evităm confruntarea și oferim soluții comune, nu ridicăm tonul, nu etichetăm copilul, nu comparăm cu alți copii și nu acuzăm părintele.

Finalul discuției trebuie să fie constructiv, asigurăm părintele că împreună sprijinim copilul să își facă prieteni și să se simtă bine la grădiniță.

Bibliografie:

1. C. Cucos – Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice
2. M. Ionescu – Management educațional
3. V. Pânișoară – Comunicarea eficientă
4. Legea educației naționale nr. 1/2011
5. Ordinul 6143/2011 – Metodologia de evaluare anuală a personalului didactic

Dezvoltarea emoțională a elevilor pentru succesul școlar și reușita în viață

Prof. Diaconescu Rodica

Colegiul Național Vladimir Streinu Găești, jud. Dâmbovița

Dinamica schimbărilor sociale contemporane solicită o bună capacitate de adaptare a individului la mediu, care se poate realiza numai dacă înțelegem rolul extraordinar pe care îl are folosirea inteligentă a emoțiilor. Teoriile moderne despre inteligență s-au dezvoltat prin observarea faptului ca individul uman, pe parcursul vieții, este într-o permanentă dezvoltare personală care, pentru a avea succes, ar trebui să îndeplinească anumite condiții. Aceste condiții de realizare a succesului în viață depind de abilități care se formează pe tot parcursul educației formale sau cel puțin ar trebui să fie urmărite ca obiective, dincolo de discipline.

În ultimul timp se observă interesul special acordat inteligenței emoționale și sociale, care se referă la abilitatea de a te înțelege pe tine și de a-i înțelege pe ceilalți. Prin învățare socială și emoțională, inteligența emoțională a copiilor este dezvoltată, constituind un bagaj enorm pentru viitorul lor personal și profesional.

În anii '80, Howard Gardner, în teoria inteligențelor multiple a identificat inteligența interpersonală și inteligența intrapersonală, care, combinate, reprezintă ceea ce este cunoscut astăzi sub numele de IE. Inteligența emoțională este abilitatea individului de a recunoaște, identifica, conștientiza, exprima și controla emoțiile sau, dezvoltând, abilitatea de a recunoaște propriile emoții, sentimente, dar și pe ale celor din jurul nostru, precum și identificarea lor în diferite persoane, obiecte, artă, povești, muzică sau alți stimuli.

Dezvoltarea emoțională a elevilor este decisivă pentru succesul școlar și pentru reușita în viață. Astfel, au fost evidențiate drept componente ale inteligenței emoționale:

- aspectul intrapersonal: conștientizarea propriilor emoții, optimism, asertivitate, respect pentru propria persoană, autorealizare, independență
- aspectul interpersonal: empatie, relații interpersonale, responsabilitate socială
- adaptabilitatea: rezolvarea problemelor, testarea realității, flexibilitate
- controlul stresului: toleranța la stres, controlul impulsurilor
- dispoziția generală: fericire, optimism.

În cartea sa „Inteligența emoțională” (1995), Daniel Goleman cercetează competențele sociale și emoționale, demonstrează că abilitățile sociale și emoționale pot fi dezvoltate, iar copiii implicați în astfel de programe pot beneficia de avantaje pe termen scurt și lung în ceea ce privește starea de

bine, performanțele și succesul în viață. Autorul consideră că există 5 elemente care compun inteligența emoțională:

- *Conștiința de sine*: identificarea și înțelegerea emoțiilor, conștientizarea unei emoții care se schimbă, înțelegerea diferenței dintre gânduri, emoții și comportamente, încrederea în sine, înțelegerea consecințelor unor comportamente în termeni de emoții.
- *Autocontrolul*: managementul emoțiilor dificile, controlul impulsurilor, managementul constructiv al furiei, mâniei, dorința de adevăr, conștiinciozitatea, adaptabilitatea, inovarea, disciplina.
- *Motivația*: a fi capabil(ă) să stabilești obiective și să le îndeplinești, optimism și speranță în fața obstacolelor și eșecurilor, inițiativă, optimism, dorința de a reuși, perseverență, dăruire.
- *Empatia*: a fi capabil(ă) să te pui „în pantofii diferitelor persoane cu care relaționezi”, cognitiv și afectiv, a fi capabil(ă) de a-i înțelege pe ceilalți, perspectivele acestora, a fi capabil(ă) de a arăta grijă, atenție, înțelegerea diversității.
- *Managementul relațiilor sociale*: stabilirea și păstrarea relațiilor (prieteni), rezolvarea conflictelor, cooperarea, colaborarea, capacitatea de a lucra în echipă, comunicarea, influența, conducerea (leadership)

Înțelegerea și managementul emoțiilor, cuplate cu abilitățile sociale de a relaționa efectiv cu ceilalți, de a negocia, de a rezolva creativ problemele sociale, de a fi efectiv lideri și colaboratori, de a fi asertivi și responsabili sunt, în opinia cercetătorilor, competențe sociale și emoționale. Acestea pot fi învățate și dezvoltate la orice vârstă, dar cu cât implicarea în programe de dezvoltare socială și emoțională se produce mai devreme cu atât avantajele sunt mai mari.

Emoțiile se formează în principal de la naștere până la adolescență. Și după ce se formează, apare o altă etapă necesară și anume, identificarea lor, înțelegerea lor, acceptarea lor, asocierea lor cu acțiunile curente. Acest lucru se manifestă și se poate educa cel mai bine în școală. Pentru a avea tineri cu un comportament inteligent din punct de vedere emoțional și social este decisiv să fim foarte atenți la ce lucrăm și cum lucrăm cu ei în școală. Introducerea strategiilor de dezvoltare a inteligenței emoționale în școală și a abilităților cognitive multiple pare să producă o schimbare radicală!

Bibliografie:

1. Cosmovici Andrei, Luminița Iacob, Psihologie școlară, Editura Polirom, Iași, 1999;
2. Faber A, Elaine Mazlish, Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală, Editura Curtea Veche, București, 2002;
3. Goleman D, Inteligența emoțională, Editura Curtea Veche, București, 2001

Dialogul - calea spre o școală a tuturor

Profesor Gabriela Zănoagă

*Liceul Tehnologic „Tudor Vladimirescu”,
Comuna Tudor Vladimirescu, Județul Galați*

Violența reprezintă un act distructiv ce nu poate fi justificat în niciun fel în condițiile vieții contemporane, întrucât utilizează forța, constrângerea, afectând grav și iremediabil personalitatea celuilalt.

În mediul școlar, una dintre formele de violență cele mai întâlnite este discriminarea de gen.

În primul rând, trebuie depășită mentalitatea că este o „problemă sensibilă”, greu de abordat, iar subiectul trebuie „văzut” într-o manieră accesibilă, deoarece evitarea acestuia nu duce decât la perpetuarea și accentuarea unor prejudecăți și a unor comportamente discriminatorii cu consecințe grave.

Școala poate contribui la eliminarea lor și la crearea unor comportamente nediscriminatorii în relațiile dintre colegi.

La nivel gimnazial se poate opta pentru activitățile următoare: Elevii se vor grupa. Li se va cere să noteze pe o foaie A4 trăsăturile pe care ar trebui să le dețină „un bărbat adevărat” și o femeie „adevărată”. Răspunsurile se vor sintetiza pe un flipchart și se va discuta despre stereotipurile de gen, prejudecățile despre cum trebuie să se comporte un bărbat/o femeie, rolurile pe care aceștia trebuie să le adopte în societate, modul în care copiii pot fi hărțuiți dacă nu respectă normele de gen, rolurile și așteptările.

O altă activitate implică elevii așezați în echipe, care vizualizează reviste și ziare cu imagini/materiale relevante privind stereotipurile sociale referitoare la femei. Echipele vor analiza cum sunt ele reprezentate în mass-media și cum pot fi hărțuite dacă nu se potrivesc cu această imagine. Urmează schimbul de impresii și tragerea concluziilor.

La nivel liceal accentul se poate pune pe un exercițiu de reflecție, de exemplu pregătirea unei liste cu caracteristici umane: curaj, frumusețe, putere, răbdare, tandrețe, eleganță, logică, seriozitate, inițiativă, simț practic...Ea îi va ajuta să stabilească așteptările sociale ale fiecăruia dintre ei: Ce se așteaptă de la un băiat?/Ce se așteaptă de la o fată?/Ce este perceput ca fiind feminin?/Ce este perceput ca fiind masculin? Urmează discuțiile.

Se pot adresa și alte întrebări: Așteptările identificate ne influențează? Dacă da, cum?/Sunt caracteristicile umane văzute ca un portret ideal pentru băieți și pentru fete?/Etichetăm oamenii în funcție de aceste tipare?/Putem oare să punctăm toate așteptările pentru băieți și pentru fete?/Sunt toți băieții și toate fetele așa în viața reală? Și lista poate continua...

Concluzia este că școala, prin activitățile specifice, poate modela personalitatea elevilor pentru a deveni adulți responsabili, deschiși, capabili să combată stereotipurile și discriminarea în societate.

Bibliografie:

1. David, Cezara, Nediscriminarea în educație. O analiză a situației actuale din perspectiva nediscriminării în mai multe sectoare ale sistemului educațional românesc, CRJ, București, 2020
2. David, Cezara, Barbu, Simona, Discriminare, stimă de sine și sistemul educațional din România, CRJ, București, 2021

Dialogul în școală și gestionarea conflictelor

*Profesor Ana-Cristina Bocioancă
Liceul Tehnologic „Mediensis” Mediaș*

1. Importanța dialogului în mediul școlar

Școala este un spațiu în care elevi, profesori și părinți interacționează constant, fiecare având propriile valori, interese și stiluri de comunicare. În acest context, dialogul devine un instrument esențial pentru:

- dezvoltarea relațiilor sănătoase;
- sprijinirea învățării;
- prevenirea tensiunilor;
- crearea unui climat educațional pozitiv.

Un dialog autentic presupune ascultare activă, respect reciproc și disponibilitatea de a înțelege punctul de vedere al celuilalt. Gestionarea conflictelor prin dialog susține atât învățarea academică, cât și dezvoltarea socio-emoțională a elevilor, contribuind la prevenirea violenței și la consolidarea unei culturi a cooperării.

2. Dialogul ca instrument educațional

2.1. Concepția dialogică asupra educației

Mikhail Bakhtin consideră dialogul drept modalitatea fundamentală prin care individul își construiește identitatea și sensul lumii. În școală, acest tip de interacțiune creează oportunități pentru ca elevii să își exprime perspectivele, să confrunte idei și să construiască în comun cunoaștere.

2.2. Dialogul și învățarea socio-constructivistă

Vygotsky subliniază rolul interacțiunii sociale în dezvoltarea cognitivă. Conceptul de zonă proximală de dezvoltare indică faptul că învățarea se realizează optim atunci când elevii participă la procese de cooperare și comunicare.

2.3. Dialogul ca instrument pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale

Comunicarea deschisă și empatică dezvoltă abilități esențiale precum autoreglarea emoțională, rezolvarea de probleme, negocierea și cooperarea.

3. Conflictul în mediul școlar: Tipologii și mecanisme

3.1. Definirea conflictului

Conflictul este o formă naturală de interacțiune umană și apare atunci când interesele, valorile sau percepțiile indivizilor intră în coliziune.

3.2. Tipuri de conflicte în școală

- a) Conflicte între elevi
- b) Conflicte elev–profesor
- c) Conflicte între cadre didactice

3.3. Cauzele frecvente ale conflictelor în școală

Conflictele sunt naturale și apar în mod inevitabil în orice comunitate. În școli, cele mai comune surse de neînțelegeri sunt:

- Diferențe de opinie între elevi (gusturi, valori, grupuri de prieteni).
- Așteptări diferite între profesori și elevi privind disciplina sau performanța.
- Presiunea notelor și a competiției.
- Neînțelegeri între părinți și profesori legate de progresul copilului.
- Comunicarea deficitară, bazată pe presupuneri și mesaje incomplete.

Recunoașterea acestor cauze ajută la prevenirea escaladării conflictelor.

4. Dialogul ca bază pentru gestionarea conflictelor

4.1. Medierea conflictelor

Un adult (profesor, consilier școlar) sau chiar un elev pregătit poate juca rolul de mediator.

Pașii sunt:

- Stabilirea regulilor de discuție
- Ascultarea ambelor părți
- Identificarea nevoilor reale
- Găsirea de soluții acceptate de toți
- Monitorizarea aplicării acordului

Medierea reduce competiția „cine are dreptate” și mută accentul pe rezolvarea problemei.

4.2. Tehnici de comunicare non-violentă (CNV)

Modelul lui Marshall Rosenberg poate fi folosit cu succes în școli:

- Observare fără judecată;
- Exprimarea emoțiilor;
- Explicarea nevoilor;
- Formularea unei cereri clare.

Această abordare îi ajută pe elevi să interacționeze calm și responsabil.

4.3. Intervenția rapidă în situații tensionate

Profesorii trebuie să intervină prompt când observă semne de conflict: ridicarea tonului, retragerea unui elev, glume ironice repetate etc. O oprire scurtă a activității și un moment de reflecție pot preveni escaladarea.

4.4. Construirea competențelor socio-emoționale

Orele dedicate dezvoltării emoționale îi ajută pe elevi să recunoască, gestioneze și exprime sănătos emoțiile. Un elev care își înțelege propriile trăiri este mai puțin predispus la conflict.

4.5. Implicarea părinților

Dialogul dintre școală și familie este esențial. Comunicarea clară și cooperarea previn apariția tensiunilor și sprijină soluțiile pe termen lung.

Beneficiile unui mediu bazat pe dialog

- Climat școlar mai calm și mai prietenos.
- Creșterea implicării elevilor în activități.
- Scăderea comportamentelor agresive.
- Relații mai bune între profesori, elevi și părinți.
- Dezvoltarea abilităților sociale necesare vieții adulte.

Concluzii

Dialogul reprezintă fundamentul unei culturi școlare sănătoase și un element central în gestionarea eficientă a conflictelor. Integrat în procesul educațional, dialogul contribuie la dezvoltarea competențelor sociale, emoționale și cognitive ale elevilor.

Bibliografie:

1. Bakhtin, M. (1981). The Dialogic Imagination.
2. Deutsch, M. (2006). The Handbook of Conflict Resolution.
3. Johnson, D. W., & Johnson, R. (1996). Conflict Resolution and Peer Mediation in Schools.
4. Rosenberg, M. (2003). Nonviolent Communication.
5. Vygotsky, L. (1978). Mind in Society

Dialogul – punte între tensiune și cooperare în școală

Profesor învățământ primar Diaconu Ana Maria

Școala Gimnazială Gabriel Marinescu, Tigveni

Introducere

Conflictul este o realitate inevitabilă în orice comunitate, iar școala nu face excepție. Într-un spațiu în care interacționează elevi cu temperamente diferite, profesori cu stiluri pedagogice variate, părinți cu așteptări distincte și specialiști care susțin dezvoltarea copiilor, apariția tensiunilor este naturală. Importanța unei culturi a dialogului devine esențială pentru transformarea conflictelor în oportunități reale de învățare. Un conflict gestionat eficient contribuie la dezvoltarea competențelor socio-emoționale, la consolidarea relațiilor și la crearea unui climat școlar bazat pe siguranță, cooperare și încredere.

1. Tipologii ale conflictelor din școală

Conflictele din mediul educațional se manifestă în forme variate și au cauze multiple. Uneori apar între elevi: certuri spontane, tachinări, excluderi sociale, competiție excesivă, neînțelegeri sau lupte pentru statut. Alteori se manifestă între elevi și profesori, mai ales atunci când regulile nu sunt clare sau când apare un dezechilibru între nevoile de autonomie ale copilului și stilul de management al cadrului didactic. De asemenea, conflictele pot apărea între profesori, între profesori și părinți sau chiar între părinți, în cadrul comunității școlare.

Aceste tensiuni nu sunt întotdeauna vizibile. Există conflicte deschise, marcate de izbucniri emoționale sau comportamente agresive, dar și conflicte ascunse, în care nemulțumirile mocnesc și afectează subtil relațiile. Indiferent de forma lor, ele transmit un mesaj: există o nevoie neîmplinită. Nevoia de siguranță, de respect, de claritate, de apreciere sau de ascultare stă la baza celor mai multe situații tensionate.

2. Impactul conflictelor asupra climatului școlar

Impactul conflictelor asupra copiilor este profund și, uneori, de lungă durată. Elevii implicați frecvent în tensiuni pot dezvolta anxietate, scăderea stimei de sine, retragere socială sau comportamente distructive. Un climat conflictual afectează atenția, motivația și performanțele academice. Copiii absorb emoțiile mediului, iar o școală în care predomină stresul generează nesiguranță și blocaje emoționale.

Profesorii, la rândul lor, resimt presiunea unor conflicte nerezolvate. Oboseala emoțională, frustrarea sau neputința pot afecta calitatea actului didactic. O comunitate tensionată poate rupe comunicarea între cadre didactice și poate afecta încrederea părinților în instituție.

Pe de altă parte, atunci când conflictele sunt gestionate în mod conștient și profesionist, beneficiile sunt vizibile: elevii se simt protejați, profesorii au resurse emoționale pentru a-și desfășura activitatea, iar părinții percep școala ca pe un partener credibil. În acest sens, conflictul devine o oportunitate de creștere, nu o amenințare.

3. Resurse interne și externe pentru gestionarea conflictelor

Strategiile eficiente de rezolvare a conflictelor se sprijină pe două categorii de resurse: interne (abilitățile personale ale actorilor implicați) și externe (instrumentele și structurile oferite de școală).

Comunicarea asertivă reprezintă fundamentul abordării conflictelor. Elevii și adulții au nevoie să învețe cum să exprime clar ceea ce gândesc și simt, fără a jigni sau a acuza. Asertivitatea nu înseamnă agresivitate, ci respect.

Empatia este o altă resursă importantă. Capacitatea de a asculta activ, de a înțelege perspectiva celuilalt și de a valida emoțiile acestuia reduce tensiunea și deschide drumul către negociere.

Autoreglarea emoțională permite actorilor implicați să-și tempereze impulsurile, să respire, să se oprească din reacții dramatice și să aleagă un comportament adecvat. Profesorii modelează aceste abilități, iar copiii le învață prin observare.

Consilierul școlar joacă un rol esențial în identificarea timpurie a conflictelor și în medierea lor. Intervențiile sale pot preveni escaladarea tensiunilor și pot sprijini dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale elevilor.

Regulamentele interne, elaborate transparent și împărtășite cu toți membrii comunității, elimină ambiguitățile și dau coerență procesului de disciplină.

Programele de mediere între elevi, tot mai întâlnite în școlile moderne, transformă copiii în actori responsabili ai rezolvării conflictelor. Ei învață dialogul, negocierea și construirea consensului.

Activitățile cu părinții susțin comunicarea sănătoasă dintre familie și școală. Atelierele, discuțiile și întâlnirile periodice îi ajută să înțeleagă rolul lor în prevenirea tensiunilor și în construirea parteneriatului educațional.

4. Strategii practice pentru transformarea conflictelor în dialog

Profesorii pot identifica rapid semnalele care prevestesc tensiuni: schimbări de comportament, replici ostile, retragere, hiperactivitate sau scăderea motivației. Prevenția presupune rutine clare, un climat emoțional stabil și reguli formulate împreună cu elevii. Când copiii participă la stabilirea regulilor, responsabilitatea lor crește.

Metoda CNV propusă de Marshall Rosenberg este una dintre cele mai eficiente strategii pentru gestionarea conflictelor în școli. Ea se bazează pe patru etape:

1. Observarea faptelor fără interpretări.
2. Exprimarea emoției reale.
3. Identificarea nevoii neîmplinite.

4. Formularea unei cereri clare, posibile și respectuoase.

Acest demers dezvoltă responsabilitate și coerență în comunicare.

Medierea presupune existența unui mediator neutru, un spațiu sigur și un proces structurat. Elevii își expun pe rând perspectiva, identifică punctele comune și propun soluții. Medierea îi învață să-și asume rolul în conflict, să caute soluții echitabile și să înțeleagă impactul comportamentului lor asupra celorlalți.

Programele care dezvoltă competențele emoționale ale copiilor reduc semnificativ numărul conflictelor. Activitățile de identificare a emoțiilor, jocurile de colaborare, exercițiile de autocunoaștere sau proiectele de grup îmbunătățesc coeziunea colectivului.

O comunicare eficientă cu părinții, bazată pe transparență, respect și colaborare, previne multe situații tensionate. Atunci când părinții sunt informați, ascultați și implicați, parteneriatul se consolidează, iar problemele se rezolvă mai ușor.

5. Rolul adultului ca model emoțional

Adultul are rolul de „reglator emoțional” în școală. Modul în care un profesor vorbește, ascultă, gestionează propriile emoții și rezolvă tensiunile devine model pentru elevi. Copiii preiau ceea ce văd, nu ceea ce li se spune. De aceea, profesorul calm, empatic și consecvent devine un reper esențial pentru întregul proces educațional.

Concluzii

Conflictele din școală nu reprezintă un eșec, ci o parte firească a dezvoltării copiilor și a comunității școlare. Gestionate corect, ele devin instrumente de formare morală și socială. Educația pentru dialog, respect și cooperare contribuie la construirea unui climat școlar în care toți actorii – elevi, profesori, părinți – se simt în siguranță și valorizați.

Transformarea tensiunilor în dialog necesită competențe, resurse și o cultură instituțională a comunicării. Când aceste elemente se află în echilibru, școala devine un spațiu al armoniei, al învățării autentice și al dezvoltării personale pentru fiecare membru al comunității.

Disciplina – factor esențial în educație

Prof. Iancu Lucreția

Școala Gimnazială Nr. 1 Umbrărești

Familia, nucleu de bază al societății noastre, are rolul de a asigura dezvoltarea fizică și morală a copilului. De familie depinde dirijarea judicioasă a maturizării psihice a copilului, dezvoltarea lui, etc. De felul în care părinții vor educa copiii în sensul unei morale riguroase dar suple, de felul cum vor ști să dirijeze viața afectivă a copilului, de acestea va depinde formarea personalității copilului.

Educația copilului este strict dependentă de maturitatea părinților, privind capacitatea acestora de înțelegere a micului univers, pe care copilul și-l formează încă de la primul contact cu lumea exterioară.

Educația copilului, lipsită în general de înțelegerea psihologiei lui, găsește greu modalitățile necesare pentru evitarea eventualelor greșeli. Nu trebuie scăpat din vedere faptul orice copil își formează personalitatea în condițiile lui de viață și în împrejurările în care își desfășoară activitatea lui psihică. El nu trebuie considerat ca un mecanism al perceperii voinței părinților, dar nici ca o ființă fără mobiluri. Trebuie să recomandăm copilului, ca o ființă ce prezintă și la unele interese, dar permanent plin de dorințe, sentimente ce trebuie stimulate în cadrul complexității factorului educațional. Spiritul lui de observație, imaginația, percepția, gândirea și orice conexiune pozitivă în relația copil-mediul se desăvârșesc numai sub influența unei bune educații familiale. Pentru aceasta trebuie ca părinții să se autoeduce în spiritul amprentei noului față de ei însăși, să se debaraseze de prejudecăți, obiceiuri învechite și superstiții spre a le putea evita din educația copiilor lor.

Exemplul părinților rămâne pilda unică în fața copilului, dar și mobilul cel mai interpretativ al său. Pentru copil, părinții sunt unici și desăvârșiți. Atenție asupra acestei gratitudini ce este acordată părinților și pe care aceștia nu au dreptul s-o infirme, căci o singură greșală a lor poate năruie întreg edificiu etic pe care copilul își formează și dezvoltă întreagă personalitate. Toate eșecurile educaționale pleacă de la încălcarea acestui principiu, știrbind toată munca educațional ulterioară peste care optica copilului nu poate trece, el neputând depăși sau atribui părinților nicio clemență în capul vreunui eșec.

De aici începe declinul, uneori irecuperabil, căci nicio altă imixiune explicativă nu va mai afla asupra copilului calitatea pe care o obține anterior. Și, din păcate, de aici copilul începe să devină autodidact, căutând să-și explice totul prin capacitatea sa de înțelegere și interpretare, renunțând la sprijinul atât de complet-inițial-al părinților. De acum încolo, capacitatea copilului rămâne unica lui

armă în desăvârșirea educației sale. Este adevărat că o serie de mari pedagogi pledează în favoarea acestui lucru considerând că prin aceasta se stimulează la copil capacitatea personificării sale.

Există și se cunosc o serie de exemple geniale de autodidacți precum: Creangă, Brâncuși, Babeș, Pavlov, Gorki, etc, care au depășit cadrul educațional părintesc. Nu trebuie uitat însă că la baza elementelor educaționale ale acestora s-a impus ca o piatră fundamentală tocmai educația părinților.

Depășirea acestora la un moment dat a creat copilului necesitatea evadării din leagănul părintesc al educației spre culmi pe care aceștia din urmă nu se puteau posta. Aceste elemente ce se „cer” nu neagă, însă elementul de bază al leagănului părintesc, ci cu menajamente se desprind de acesta spre a-și crea universul lor, respectiv spre factorii care fără a-i diminua pe primii, le oferă suportul real al necesităților lor spirituale.

Acest suport, pentru unii reprezintă un simplu refugiu în lumea plină de înțelepciune a poporului, sau pentru alții însăși viața. Din acest punct de vedere, se pare că tocmai acest element conjunctural reprezintă nivelul educațional al copilului și nu trebuie să negăm faptul că el se află la granița capacității sale de sinteză și reactivitate. Căci aici se oferă copilului drumurile orientative de viață în sensul concepției sale, dar mai ales, aici intervine personalitatea sa de discernământ în alegerea drumului său. Unii pedagogi susțin că acest stadiu este determinat de „temperamentul” copilului ca și cum „temperamentul” poate fi rupt de cadrul educațional inițial. Oare un copil crescut inițial într-un mediu de teroare poate deveni un element plin de curaj și inițiativă? Sau, un copil crescut sub raportul unipersonal al elementului său convențional, căruia i se îndeplinesc toate „ifosele”, poate deveni ulterior un element social dependent normelor sociale elementare?

Binențeles că nu, căci echilibrul său este viciat tocmai de piatra fundamentală a educației părinților care fie au neglijat personalitatea copilului subordonându-l, viciindu-le astfel reactivitatea, rațiunea și-n speță personalitatea, fie se află în postura de „subordonați” ai voinței copilului, datorită greșitei aprecieri de „supranaturali”, așa cum sunt tentați să vadă în copilul lor. Pentru a avea un copil pregătit suficient și apt pentru a păși mai departe pe drumul educației reprezentate de școală și societate este nevoie ca exigența să se îmbine cu gingășia într-un perfect echilibru. Dar asta nu înseamnă că munca educațională a părinților se oprește aici și nici că sarcina acestora încetează, de-ndată ce copilul a intrat în cea de-a doua fază a educației sale. Educația copilului asupra sa nu trebuie să diminueze „acțiunea” educațională a părinților. Din contră, educația colectivului trebuie să facă trecerea spre o nouă fază, superioară. Acum se produce așa-numita „șlefuire” a elementului, ce va confirma sau infirma munca educațională a părinților.

Despre conflict și gestionarea lui în mediul școlar

Profesor învățământ primar Dorina Samson

Școala Gimnazială, Comuna Urecheni, Județul Neamț

Școala este adesea privită ca un spațiu al cunoașterii, al regulilor și al formării caracterului. Totuși, ea este și un microcosmos al societății, în care se întâlnesc oameni diferiți – elevi, profesori, părinți – fiecare cu propriile valori, emoții și moduri de a relaționa. Într-un asemenea cadru, conflictele sunt inevitabile. Ele sunt elemente firești ale activității educaționale însă ceea ce diferențiază o comunitate educațională matură de una disfuncțională este felul în care aceste conflicte sunt gestionate. În urma unui conflict bine condus, participanții dezvoltă noi achiziții atât cognitive, cât și afective. Trecerea „de la tensiune la dialog” presupune o transformare profundă: de la reacție la reflecție, de la competiție la cooperare, de la judecată la înțelegere. Astfel, managementul eficient al unui conflict educațional poate duce la apariția unor soluții care vor ajuta elevul în momentul confruntării cu un conflict mai puternic.

Natura conflictului în mediul școlar

Conflictul nu trebuie privit doar ca o problemă, ci ca o manifestare firească a diversității umane. După cum afirmă psihologul american Morton Deutsch, conflictul este „o interacțiune între persoane care percep scopurile lor ca fiind incompatibile” – însă percepția nu este mereu realitate. În școală, multe tensiuni provin din neînțelegeri de comunicare, diferențe de statut sau lipsa unor abilități socio-emoționale.

De exemplu, un elev care se simte marginalizat într-un grup poate reacționa agresiv, nu pentru că este „rău”, ci pentru că nu știe cum să își exprime frustrarea. În același mod, un profesor care ridică tonul poate fi, de fapt, copleșit de stresul zilnic și lipsa sprijinului instituțional. Înțelegerea cauzelor reale ale conflictului este primul pas spre soluționare.

Modalitățile de abordare a conflictelor sau rezultatele acestora pot fi constructive sau dimpotrivă, distructive. Deoarece conflictul este o parte firească a vieții, fiind întâlnit în școală între elev-elev; diriginte-elevi; profesori-elevi; clasa de elevi-alte colective de elevi; elevi-părinți sau profesori-profesori, provocarea este nu de a elimina conflictul, ci de a-l determina să devină constructiv, nu distructiv.

Conflictul distructiv este violent cu rezultate negative, părțile implicate fiind în postura de a dirija aceste relații și să le structureze prin colaborare. Cauzele care pot genera conflicte sunt foarte diferite, situându-se atât la nivelul profesorului, la nivelul elevului, cât și la nivelul dirigintelui, al conducerii școlii sau al părinților.

Aceste conflicte sunt cel mai adesea provocate de: lipsa de comunicare sau de comunicarea defectuoasă, insuficienta cunoaștere a elevilor și a specificului interacțiunii în clasa de elevi, lipsa de atenție în raport cu dorințele și așteptările actorilor implicați în educație, lipsa de obiectivitate a educatorului în conduita față de elevi, supraîncărcarea elevilor cu sarcini nediferențiate, aplicarea acelorași măsuri în raport cu toți elevii; nevalorificarea și lipsa de apreciere a aptitudinilor elevilor, nesusținerea la timp a influențelor informale asupra elevilor, neacceptarea exprimării unor opinii opuse de către elevi.

Prin nerezolvare, un conflict poate degenera în criză, aceasta constând într-un eveniment neașteptat, neplanificat. Poate fi efectul unei acumulări tensionale, generatoare de stres și de pericolozitate în raport cu climatul educativ de la nivelul clasei, dar chiar și cu integritatea fizică sau psihică a actorilor actului educațional. Se impune în aceste situații nu numai rezolvarea acestor situații de criză, cât, mai ales, prevenirea acestora.

Comunicarea – puntea dintre tensiune și înțelegere

Dialogul autentic este antidotul tensiunii. În locul etichetelor („Tu ești vinovat!”, „Niciodată nu ascultă!”), elevii și profesorii ar trebui să învețe să folosească mesaje de tipul „Eu simt...”, „Eu cred că...”, care exprimă emoția fără a ataca persoana.

Un exemplu concret: într-un proiect de grup, doi elevi se ceartă pentru că unul consideră că face mai multă muncă decât celălalt. Profesorul intervine nu prin sancțiuni, ci prin mediere – invitându-i să își exprime punctele de vedere. Astfel, conflictul se transformă într-un exercițiu de ascultare activă și empatie. Cei doi ajung să stabilească un nou plan de lucru, în care sarcinile sunt distribuite clar și echitabil. Rezultatul? Nu doar o lucrare finalizată, ci și o lecție de viață despre colaborare.

Rolul profesorului și al mediului educațional

Profesorul nu este doar un transmițător de informații, ci și un model de comportament relațional. Un dascăl care își gestionează calm conflictele inspiră elevii să facă la fel. În unele școli, s-au introdus programe de educație emoțională și de mediere școlară, în care elevii sunt învățați să recunoască emoțiile proprii, să își exprime nemulțumirile fără violență și să caute soluții prin dialog.

Un exemplu real este programul „Mediatori între colegi”, implementat în mai multe licee din România. Elevii-voluntari sunt instruiți să asculte conflictele dintre colegi și să îi ajute să găsească soluții pașnice. Rezultatele au arătat o scădere semnificativă a cazurilor de bullying și o îmbunătățire a climatului școlar.

Empatia – cheia transformării

După cum arată Daniel Goleman, autorul lucrării *Inteligența emoțională*, empatia este „capacitatea de a recunoaște sentimentele celui alt și de a răspunde adecvat la ele”. În școală,

cultivarea empatiei schimbă radical dinamica relațiilor. A înțelege că celălalt poate avea o zi proastă, o problemă acasă sau o nesiguranță ascunsă ne ajută să reacționăm cu blândețe, nu cu ostilitate.

Atunci când elevii și profesorii își privesc unii altora greșelile prin prisma înțelegerii, nu a judecății, dialogul devine posibil, iar tensiunea dispare. Un simplu „Îmi pare rău că am ridicat tonul” sau „Am înțeles că te-ai simțit nedreptățit” poate repara o relație deteriorată.

Concluzie – Școala ca laborator al dialogului

A gestiona conflictul nu înseamnă a-l evita, ci a-l transforma într-o ocazie de învățare. Când elevii sunt încurajați să comunice, să asculte și să empatizeze, tensiunile devin momente de creștere, nu de ruptură. Astfel, școala își îndeplinește una dintre cele mai importante misiuni: aceea de a forma cetățeni echilibrați, capabili să trăiască în armonie într-o lume diversă.

Trecerea de la tensiune la dialog este, în fond, o artă – o artă a cuvântului, a ascultării și a respectului reciproc. Este dovada că educația nu se reduce la acumularea de cunoștințe, ci include și formarea inimii.

Bibliografie:

1. **Deutsch, Morton.** *The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes.* Yale University Press, 1973.
2. **Goleman, Daniel.** *Inteligența emoțională.* Editura Curtea Veche, București, 2008.
3. **Bocos, Musata & Jinga, Ioan.** *Management educațional.* Editura Polirom, 2011.
4. **Managementul conflictului, 2001. Ghid MEC – CNPP: București.**

Empatia în grădiniță - bazele relațiilor sănătoase

Profesor educație timpurie POJAR ANDRADA AFINIA
Grădinița cu Program Prelungit „Mica Sirenă” Cluj-Napoca

*„Adevărata compasiune nu înseamnă doar să simți durerea altuia,
ci să acționezi pentru a o alina.”*

– Daniel Goleman

Mediul educațional din grădiniță reprezintă un spațiu complex, în care copiii învață să interacționeze, să-și exprime emoțiile și să coopereze cu cei din jur. La această vârstă, conflictele sunt firești și inevitabile, apărând adesea din dorința de autonomie, diferențe de temperament, dificultăți de comunicare sau simple neînțelegeri. În acest context, rolul cadrelor didactice este esențial, deoarece acestea transformă momentele tensionate în oportunități de învățare socio-emoțională. O gestionare calmă și constructivă a conflictelor contribuie semnificativ la dezvoltarea empatiei, a autocontrolului și a competențelor de comunicare ale copiilor.

Fenomenul bullying-ului este una dintre cele mai întâlnite forme de agresivitate în mediul educațional. Deși este adesea asociat cu vârsta adolescenței, comportamentele de intimidare, excludere sau agresiune pot apărea încă din primii ani de viață. Atunci când abilitățile de comunicare, reglare emoțională și cooperare sunt insuficient dezvoltate, copiii pot manifesta comportamente ostile. Un factor esențial în prevenirea bullying-ului este empatia, deoarece aceasta sprijină înțelegerea emoțiilor celorlalți și reduce tendința de a răspunde agresiv. Dezvoltarea empatiei reprezintă, astfel, un element fundamental în prevenirea comportamentelor de tip bullying în rândul copiilor. Prin activități educative structurate, prin modelul oferit de adulți și prin colaborarea constantă cu familia, copiii învață să își recunoască emoțiile, să le înțeleagă pe ale semenilor și să manifeste comportamente responsabile în contexte sociale. Empatia contribuie la formarea unui climat sigur, echilibrat emoțional și bazat pe respect reciproc. Investiția în dezvoltarea competențelor socio-emoționale susține diminuarea comportamentelor agresive și favorizează construirea unor relații sănătoase pe termen lung. Cultivarea empatiei în perioada preșcolară sprijină formarea unor copii mai sensibili față de ceilalți, capabili să lege prietenii stabile și să gestioneze eficient conflictele. Prin interacțiunile cotidiene, copiii își dezvoltă treptat abilitățile socio-emoționale, învățând să se alăture jocului altor copii, să împartă jucării, să ofere ajutor, să își ceară scuze, să recunoască și să denumească emoțiile proprii și pe cele ale colegilor, precum și să le asocieze situațiilor în care acestea apar (de exemplu, bucuria la primirea unui cadou sau tristețea cauzată de durere). Totodată, învață să gestioneze furia prin strategii simple și să găsească soluții atunci când apar dificultăți în interacțiunile sociale.

Jocurile care implică rezolvarea conflictelor oferă copiilor ocazia de a experimenta situații provocatoare într-un cadru controlat și de a învăța modalități constructive de gestionare a acestora. Jocurile de rol și scenariile sociale îi ajută să negocieze, să colaboreze și să își dezvolte abilități de comunicare eficiente, utile pe termen lung. Mai mult decât simple activități recreative, jocurile devin un instrument valoros de învățare și dezvoltare emoțională. Prin joc, copiii pot deveni persoane empaticе, echilibrate și capabile să gestioneze complexitatea relațiilor sociale.

Părinții și educatorii au un rol important în promovarea unui mediu de joc interactiv și educativ, care să sprijine formarea unor viitori adulți capabili să înțeleagă și să se conecteze cu cei din jur. Jocurile reprezintă adevărate lecții de viață, care contribuie la crearea unei comunități unite și emoțional echilibrate. În continuare vor fi prezentate câteva exemple de jocuri potrivite pentru dezvoltarea empatiei la preșcolari, adaptabile indiferent de vârsta grupei. Pe lângă joc, și alte activități pot contribui la dezvoltarea empatiei și a competențelor sociale. Lectura și analiza unor povești relevante ajută copiii să înțeleagă perspective diferite și să identifice soluții alternative la diverse situații problematice, putând chiar să creeze variante proprii ale poveștilor. Activitățile de grup, proiectele comune, construcțiile sau reprezentațiile teatrale încurajează colaborarea, respectul reciproc și sensibilitatea față de nevoile celorlalți. Empatia, ca abilitate socio-emoțională de bază, nu se dezvoltă spontan, ci printr-un proces continuu de observare, imitație și exersare în contexte sociale semnificative. La vârsta preșcolară, copiii sunt profund influențați de modelele emoționale oferite de adulți și de atmosfera relațională din jurul lor. Atunci când educatorii și părinții manifestă disponibilitate, răbdare și înțelegere, copiii internalizează treptat aceste comportamente și încep să le reproducă în relațiile cu cei de aceeași vârstă.

De asemenea, empatia se formează prin expunerea repetată la situații în care copilul este încurajat să observe semnalele emoționale ale altora, să reflecteze asupra lor și să găsească modalități adecvate de răspuns. Prin întrebări simple, precum „Cum crezi că se simte colegul tău?” sau „Ce l-ar ajuta acum să se simtă mai bine?”, adulții stimulează copilul să își dezvolte capacitatea de a înțelege sentimentele celorlalți și de a acționa în mod prosocial. În mod treptat, copiii învață nu doar să recunoască emoțiile, ci și să își adapteze comportamentul pentru a sprijini, consola sau ajuta un coleg aflat într-o situație dificilă. Practicate constant, aceste comportamente empaticе contribuie la formarea unei comunități de învățare armonioase, în care copiii se simt în siguranță, valorizați și sprijiniți. Într-un astfel de cadru, relațiile se consolidează, conflictele se reduc, iar cooperarea devine un element natural al interacțiunilor zilnice. Empatia, odată consolidată, devine o resursă esențială pe care copiii o vor folosi pe parcursul întregii vieți, sprijinindu-i în construirea unor relații sănătoase și în gestionarea provocărilor emoționale din diverse contexte.

Empatia, ca abilitate socio-emoțională de bază, nu se dezvoltă spontan, ci printr-un proces continuu de observare, imitație și exersare în contexte sociale semnificative. La vârsta preșcolară,

copiii sunt profund influențați de modelele emoționale oferite de adulți și de atmosfera relațională din jurul lor. Atunci când educatorii și părinții manifestă disponibilitate, răbdare și înțelegere, copiii internalizează treptat aceste comportamente și încep să le reproducă în relațiile cu cei de aceeași vârstă. De asemenea, empatia se formează prin expunerea repetată la situații în care copilul este încurajat să observe semnalele emoționale ale altora, să reflecteze asupra lor și să găsească modalități adecvate de răspuns.

Un copil empatic este mai dispus să ofere ajutor, să colaboreze, să împartă resurse și să exprime compasiune atunci când un alt copil este trist sau rănit. De aceea, cultivarea empatiei încă din primii ani de viață are un impact major asupra modului în care copiii gestionează conflicte, formează prietenii și evită comportamentele agresive sau de tip bullying. Cu cât copiii sunt mai des expuși la situații în care pot exercita empatia, cu atât vor dezvolta un comportament social mai armonios. Dezvoltarea empatiei la copiii preșcolari reprezintă o componentă fundamentală în prevenirea comportamentelor agresive și în consolidarea unui climat pozitiv în grădiniță. Empatia îi ajută pe copii să înțeleagă emoțiile celor din jur, să răspundă adecvat în situații tensionate și să construiască relații sănătoase bazate pe respect și cooperare. Jocurile și activitățile practice constituie modalități eficiente de a transforma învățarea emoțională într-o experiență plăcută și accesibilă. Prin intermediul lor, copiii explorează, experimentează și exersează comportamente empaticе într-un mod natural și atractiv. Implicarea activă a educatorilor și a părinților, precum și modelarea constantă a unui comportament pozitiv, contribuie la formarea unor viitori adulți sensibili, echilibrați și capabili să construiască relații armonioase într-o societate diversă. Câteva jocuri care dezvoltă empatia la preșcolari sunt:

1. „Cutia emoțiilor”

- Materiale: imagini cu expresii faciale.
- Copiii extrag o imagine, iar restul grupei ghicește emoția.
- Apoi discută situații în care s-au simțit la fel.
Ajută la identificarea și înțelegerea emoțiilor.

2. „Cum ai reacționa dacă...?”

- Educatorul prezintă scenarii simple:
„Un coleg a căzut.”
„Cineva a pierdut o jucărie.”
„Un prieten e trist pentru că nu a câștigat.”
Copiii propun reacții potrivite.
Învăță rezolvarea empatică a situațiilor reale.

3. „O zi în locul tău” – joc de rol

- Copiii schimbă roluri: educatorul devine copil, copilul devine educator, iar alții devin personaje din scenarii.
- Scop: înțelegerea punctului de vedere al celuilalt.
Consolidează perspectiva și cooperarea.

4. „Prietenul meu secret”

- Fiecare copil primește în secret numele unui coleg căruia trebuie să-i facă un gest frumos: să-l ajute, să-i dea o jucărie, să-i spună ceva frumos.
- La final, fiecare ghicește cine i-a fost „prietenul secret”.
Întărește comportamentele prosoziale.

5. „Semaforul emoțiilor”

- Verde = calm / bine
- Galben = confuz / emoții mixte
- Roșu = supărat / frustrat

Copiii își aleg „culoarea” la începutul activității și explică de ce. Ajută la verbalizarea stării interioare.

Așadar, dezvoltarea empatiei la copiii preșcolari nu este doar un obiectiv educațional, ci o investiție esențială în formarea caracterului și a abilităților sociale ale viitorilor adulți. Prin activități adecvate vârstei, prin sprijinul educatorilor și al familiilor și printr-un mediu bazat pe înțelegere și respect, copiii învață să recunoască emoțiile, să gestioneze conflictele și să construiască relații armonioase. Empatia devine astfel un instrument valoros în prevenirea comportamentelor agresive și în consolidarea unui climat pozitiv în grădiniță, oferind o fundație solidă pentru o dezvoltare sănătoasă și echilibrată pe termen lung.

Bibliografie (selectivă):

1. Goleman, D. (1995). *Inteligența emoțională*. Editura Curtea Veche.
2. Salovey, P., & Mayer, J. (1990). *Emotional Intelligence*. Imagination, Cognition and Personality.
3. Gordon, T. (2003). *Educația eficientă*. Editura Trei.
4. Cazan, A.-M. (2020). *Dezvoltarea competențelor socio-emoționale la copii*. Editura Polirom.

Gestionarea conflictelor dintre elevi, provocarea profesorului în procesul didactic

Prof. Speranța Petcu

Școala Gimnazială „Alexandru Ștefulescu” Tg Jiu

În contextul social și politic actual, imaginea școlii și profesorului a avut de suferit. Am simțit o scădere a respectului și încrederii părinților și elevilor în școală și profesori. De fapt care este rolul școlii, acela de a forma personalitatea copilului alături de dezvoltarea gândirii critice până ajunge un adult responsabil și implicat. În ultima perioadă am simțit o presiune datorată părerilor negative legate de prestația profesorilor în general, adică toți am fost „puși în aceeași oală” indiferent de prestația pe care o avem în procesul didactic. A devenit un fenomen necontrolat, astfel încât tu ca profesor cu ani de vechime și rezultate cu elevii îți pui întrebarea dacă ceea ce faci, faci bine. În acest context elevul își pierde încrederea în tine, te privește ca pe un „prestator de servicii” și nu ca pe un „modelator de caractere”. I se pare corect să facă la școală doar ce vrea el și ce îi place, fără a respecta regulile, profesorii și colegii. De aici și până la conflict nu este decât un mic pas. Nu generalizez că toți copiii dintr-o clasă sunt așa, dar este suficient unul care să creeze situații ce conduc la conflicte. Atunci trebuie să oprești lecția, să intervii, iar atmosfera de colaborare și cooperare în procesul de învățare se alterează. Sunt profesoară de chimie în învățământul gimnazial, o disciplină nu tocmai plăcută copiilor, pentru că face parte din științele exacte ce necesită eforturi mai mari pentru învățarea și înțelegerea logică a noțiunilor. Nu de puține ori am fost pusă în situații de gestionare a conflictelor dintre elevi, dar provocarea cea mai mare o am la o clasă a VIII a. În această clasă a fost transferat un elev de la o școală foarte bună la nivel local. De la început atitudinea lui față de colegi a fost una de superioritate, a încercat să se implice în oră, să dea numai el răspunsuri, dar nu își lua notițe decât pe foi pe care le pierdea. L-am rugat să-și aducă caiet de notițe, dar a ignorat rugămintea. A început să vină cu întârziere la oră și am observat că în pauze pleacă la alte clase unde își făcuse prieteni, dar care erau elevii problemă. L-am rugat să nu mai întârzie, dar nu a respectat cerința invocând că întârzie la baie. În timpul orei, când elevii dau răspunsuri greșite se uita către ei și începe să zâmbească ironic, taxează verbal elevul care se ocupa de tabla inteligentă și greșește unele operațiuni, vorbește în oră cu colegul de bancă în timp ce eu explic lecția etc. Am încercat să stau cu el de vorbă în pauză pe holul școlii astfel încât să nu-i fac observație colectivă, dar mesajul lui nonverbal a fost de genul „eu nu am făcut nimic și procedez corect”. Într-un context de răutate față de mai mulți colegi am oprit lecția, am mers la fereastră și am deschis-o zicând cu voce tare „ieși răutate din această clasă!”, apoi am închis fereastra și am rugat elevul din ultima bancă să deschidă fereastra și am spus „intră bunătate în această clasă!”. Așa am simțit atunci să îi atrag atenția să nu-și mai verse răutatea asupra colegilor.

Elevii s-au uitat mirați la mine, dar atmosfera s-a detensionat și mi-am continuat lecția. Din păcate elevul a continuat să facă alte fapte astfel încât diriginta a recurs la aplicarea unui avertisment și discuții cu părinții. Credeam că și-a schimbat comportamentul, dar la ultima oră mi-a dovedit că m-am înșelat. Totul a culminat în momentul când le-am spus modalitatea de evaluare prin proiecte individuale pe care le realizează acasă. Am început să le explic cum v-a decurge metoda, că vor realiza un experiment chimic acasă cu substanțe avute în gospodărie, vor primi de la mine materialele necesare și modul de lucru, iar ei le procură, realizează experimentul care trebuie filmat de un membru al familiei. Apoi realizează un mic filmuleț pe care îl postează pe grupul clasei de chimie. Filmulețul reprezintă produsul pentru care primesc nota conform unor criterii menționate anterior. În acest moment fetele din clasă m-au întrebat dacă pot să mi-l trimită în privat, iar eu le-am spus că mi-aș dori să își vadă produsele uni la alții mai ales că în grup nu sunt decât elevii și eu ca profesor. Atunci au avut o izbucnire spunându-mi că le va fi folosită imaginea din aceste filmulețe de către noul coleg pentru denigrarea pe grupuri de socializare. Am privit către el, iar el uitându-se către colegi a spus cu voce tare că abia așteaptă. La nici o clasă nu mi s-a întâmplat acest lucru, ba dimpotrivă copiii erau încântați de metodă, mai ales că am aplicat-o și anul anterior și am avut surprize foarte plăcute descoperind la copii creativitate și imaginație. Atunci am realizat că ceea ce încercasem ca elevul să-și schimbe comportamentul nu avusese efect. M-am așezat în fața clasei și l-am privit spunându-i că ceea ce îi spun în prezența colegilor poate nu o să-i placă. I-am spus că ar trebui să fie recunoscător școlii, profesorilor și colegilor care l-au primit cu căldură și au făcut tot ce se poate pentru o integrare ușoară, mai ales că este ultima clasă din învățământul gimnazial, dar trebuie să înțeleagă că atitudinea lui este nepotrivită, iar umilirea colegilor nu este corectă. I-am spus că dacă este nevoie voi contacta părinții, dar sper să înțeleagă că a mers prea departe. Acest lucru s-a întâmplat la ultima oră și aștept cu nerăbdare să văd dacă a avut impact sau data viitoare primesc o altă provocare.

Știu că aș fi putut scrie un articol cu noțiuni teoretice legate de gestionarea conflictelor, dar una este teoria și alta este practica. Mergem la oră pregătiți cu un scenariu de lecție, cu materiale didactice și obiectivele de atins, dar nu anticipezi niciodată ce te așteaptă. Trebuie să ne adaptăm din mers la situațiile create. De fiecare dată trebuie să avem ca arme calmul și răbdarea, abilități atât de necesare profesorului. Nu putem lăsa la voia întâmplării derapajele comportamentale deși unele sunt mai greu de gestionat. Ce presupune gestionarea unui conflict - implicare în lucruri mai puțin plăcute și observații făcute elevului pentru a-i îndrepta comportamentul. În acest context elevul s-ar putea „să nu te mai placă” însă acesta este rolul tău - acela de a conștientiza copilul că greșește, asumarea greșelii și îndreptarea ei.

„Secretul și farmecul vieții noastre nu stau în lipsa unui conflict, ci în hotărârea și priceperea noastră de a-l rezolva.”

Anton S. Makarenko

Gestionarea conflictelor din grădiniță – de la provocare la oportunitate educațională

Prof. educ timpurie Șolea Gabriela Mirela

Grădinița Benești

Școala Gimnazială Drăgotești, Dolj

Conflictul reprezintă o componentă inevitabilă a vieții sociale. Grădinița este primul cadru instituțional în care copiii învață să interacționeze, să împartă, să se exprime. Pe de altă parte, în grădiniță lucrează cadre didactice și personal auxiliar. Aceștia trebuie să lucreze în echipă și este necesar să împartă sarcini și responsabilități. În acest context grădinița devine și un spațiu în care tensiunile, neînțelegerile și confruntările apar frecvent: între copii, dar și între cadrele didactice și copii, între personalul grădiniței sau între personal și părinții preșcolarilor.

Dar conflictul nu este neapărat un element negativ al vieții sociale. Acesta reprezintă și o oportunitate de învățare, de dezvoltare personală, profesională și socială. Conflictul este un mijloc prin care copiii își dezvoltă abilitățile socio-emoționale, exersează comunicarea și dobândesc strategii de autoreglare. Bineînțeles că aceste conflicte apărute între preșcolari trebuie gestionate cu mult tact pedagogic de către educatoare. Pentru o bună gestionare a conflictelor, educatoarea nu trebuie să se limiteze la „stingerea” unor situații tensionate; gestionarea conflictelor în grădiniță devine o dimensiune fundamentală a educației timpurii, bazată pe înțelegerea copilului, pe respectarea nevoilor sale și pe cultivarea empatiei.

Cooperarea, negocierea și toleranța sunt dimensiuni indispensabile ale lumii în care trăim. Educația timpurie joacă un rol decisiv în formarea viitorului adult și de aceea este esențial ca educatorii să fie pregătiți nu doar să intervină în momentele de conflict și să le stingă, ci și să creeze un climat care previne apariția lor. Măiestria cadrului didactic constă în capacitatea acestuia de a transforma eventualele tensiuni în lecții valoroase de viață.

În perioada preșcolară, copiii se află în plină dezvoltare socio-emoțională. Ei învață treptat cum să-și gestioneze emoțiile, cum să se raporteze la ceilalți și cum să interpreteze normele sociale. În acest proces, conflictele apar frecvent și sunt firești.

Conflictele în grădiniță între copii sunt generate de diverși factori. Iată care ar fi cele mai frecvent întâlnite surse de conflict:

✓ Nevoile și dorințele contradictorii

În perioada preșcolară, copiii se află în plină dezvoltare socio-emoțională. Ei învață treptat cum să-și gestioneze emoțiile, cum să se raporteze la ceilalți și cum să interpreteze normele sociale. În acest proces, conflictele apar frecvent și sunt firești.

✓ Dezvoltarea incompletă a limbajului și a autocontrolului

Copiii mici nu au încă dezvoltată capacitatea de a negocia sau de a renunța temporar la o dorință în favoarea altuia. Astfel că apar frecvent conflicte generate de folosirea unei anumite jucării, pentru alegerea unui joc sau a unei activități preferate, pentru folosirea spațiului sau pentru a primi atenția adultului.

✓ Diferențele de temperament

Unii copii sunt mai impulsivi, alții mai sensibili, alții dominanți. Aceste diferențe generează frecvent tensiuni, mai ales în timpul jocului liber.

✓ Nevoia de autonomie

La această vârstă, cei mai mulți copii își afirmă intens independența („Pot și singur!”, „E al meu!”), iar confruntările devin parte a procesului de afirmare personală.

Cadrele didactice trebuie să cunoască și să înțeleagă foarte bine aceste mecanisme. Cunoașterea lor le permite să adopte strategii adecvate și să intervină proporțional cu maturitatea emoțională a copiilor.

Educatorul are o dublă responsabilitate: să protejeze copilul și să îl învețe competențe sociale. Intervenția acestuia trebuie să fie empatică, calmă și educativă, nu autoritară. (Întotdeauna spunem: ”Înțeleg că ești supărat dar colegul tău se juca deja cu acea mașinuță. Îi spui că o vrei și tu iar el ți-o va da când dorește sau poate vă jucați împreună! Jucăriile nu se smulg și nu lovim!” în loc de ”De ce l-ai lovit pe colegul tău și ai smuls jucăria? Ești pedepsit!”)

Educatorul este principalul model pentru copii. Modul în care răspunde la frustrare, cum comunică și cum mediază conflictele are un impact profund asupra felului în care copiii învață să reacționeze. Copiii trebuie să simtă că emoțiile lor sunt validate și că pot cere sprijin. Un mediu tolerant și calm reduce frecvența conflictelor și crește încrederea în adult.

Modul în care educatorul intervine într-un conflict trebuie adaptat fiecărui caz în parte. Uneori este nevoie de intervenții directe (ex: despărțirea copiilor pentru siguranță), alteori doar de ghidare verbală. O intervenție prea rapidă poate împiedica dezvoltarea competențelor sociale, în timp ce una întârziată poate amplifica tensiunile. Educatorul îi ajută pe copii să identifice emoții, să pună în cuvinte frustrările, să caute soluții și să reflecteze asupra efectelor comportamentului lor.

Pentru gestionarea eficientă a conflictelor comunicarea empatică este o strategie de bază și constă în validarea emoțiilor copilului înainte de a trece la soluționare. (Vom spune de exemplu: „Văd că ești supărat pentru că îți doreai aceeași jucărie.” sau „Înțeleg că te-ai simțit ignorat.”) Validarea va reduce tensiunea și îl face pe copil să se simtă înțeles.

Vom urma apoi următorii pași esențiali:

1. Calmarea copiilor – fără explicații complexe înainte ca emoțiile să scadă.
2. Ascultarea ambelor perspective – fiecare copil implicat își exprimă versiunea.

3. Reformularea neutră a conflictului de către adult ("Înțeleg că Maria se juca cu păpușa iar Ema, pentru că o dorea și ea, a încercat să o ia și a lovit-o pe Maria.").
4. Căutarea soluțiilor împreună – copiii sunt încurajați să propună soluții viabile (așteptarea rândului sau jocul împreună).
5. Implementarea și verificarea rezultatului – educatorul urmărește aplicarea soluției.

Pentru a preveni apariția conflictelor educatorul trebuie să folosească anumite strategii și anume:

- folosirea unor rutine clare – reduc incertitudinea și frustrarea;
- formularea pozitivă a regulilor (de exemplu: „Folosim jucăriile pe rând”, nu „Nu ne certăm pe jucării!");
- amenajarea unor zone de calmare – spații unde copiii pot merge voluntar pentru autoreglare;
- practicarea unor jocuri care stimulează cooperarea, nu competiția.

Prin citirea povești, jocuri de rol, pictură sau conversații, educatorul poate îmbogăți limbajul emoțiilor. Atunci când copiii pot verbaliza ceea ce simt sunt mai puțin predispuși la reacții agresive. Cu ajutorul jocului de rol copiii pot să experimenteze situații conflictuale într-un mediu sigur. Putem desfășura cu preșcolarii diverse jocuri de rol prin care aceștia să învețe să împartă jucăriile, să aștepte rândul sau să-și comunice frustrările fără violență("La grădiniță", "De-a educatoarea", "Ce facem dacă...?").

Putem folosi și diverse metode creative care fac procesul de gestionare a conflictelor accesibil și atractiv: „roata emoțiilor” (copilul își identifică printr-o imagine emoția), „borcanul cu soluții” (acesta conține cartonașe cu modalități de rezolvare) sau „cufărul plângerilor” – copiii pot desena sau dicta educatorului ce i-a supărat iar foaia este așezată în cufăr).

Gestionarea conflictelor nu poate avea loc doar în spațiul grădiniței. Părinții trebuie să fie parteneri în învățarea comportamentelor socio-emoționale. Când regulile și valorile sunt similare acasă și la grădiniță, copiii își însușesc mai ușor comportamentele dorite.

Educatorii trebuie să informeze părinții despre: progresul copilului, dificultăți emoționale ale acestuia, comportamentele repetitive, strategii folosite la grupă. Astfel se realizează o bună colaborare familie – grădiniță și se asigură continuitatea metodelor educative.

Se pot organiza ateliere pentru părinți cu teme ce abordează autoreglarea, comunicarea non-violentă sau dezvoltarea emoțională. Acestea pot îmbunătăți semnificativ gestionarea conflictelor. Mai sus am prezentat modalitatea de intervenție în cazul unui conflict apărut pentru o jucărie.

Iată cum vom interveni într-un conflict verbal, când un copil îl jignește pe altul: vom discuta impactul cuvintelor, apoi explorăm motivele (frustrare, gelozie, nevoia de atenție), iar la final încurajăm repararea relației prin scuze sincere și stabilirea unei reguli pentru viitor.

În cazul unui conflict fizic vom interveni astfel: asigurăm mai întâi siguranța copiilor, îl calmăm pe cel agresiv prin tehnici de respirație sau timp de liniștire, discutăm (numai după calmare) cauzele conflictului și moduri adecvate de exprimare a emoțiilor, abordăm reconstrucția relației.

Atunci când în educația timpurie conflictele sunt abordate constructiv se produc beneficii pe termen lung: dezvoltarea empatiei și a comportamentului prosocial, scăderea agresivității și a comportamentelor distructive, creșterea stimei de sine (copilul se simte înțeles și capabil să rezolve probleme), îmbunătățirea climatului clasei, pregătirea pentru integrarea în școală.

Copiii învață că tensiunile pot fi depășite, că opiniile pot fi negociate, iar diferențele sunt normale și valoroase.

Gestionarea conflictelor între copii în grădiniță reprezintă un proces complex, care cere educatorilor competențe pedagogice, răbdare, empatie și capacitatea de a crea un mediu sigur și stimulativ. Conflictele sunt inevitabile, dar modul în care sunt gestionate poate transforma experiențele negative în oportunități de dezvoltare.

Prin intervenții corecte, prin cultivarea comunicării și prin implicarea activă a copiilor în găsirea soluțiilor, educatorul îi ajută să devină autonomi, responsabili și empatici. În plus, cooperarea cu familiile asigură coerență și continuitate, iar impactul educativ se amplifică.

O abordare eficientă a conflictelor în educația timpurie contribuie nu doar la buna funcționare a grupului, ci și la formarea unor adulți capabili să relaționeze cu respect, să gestioneze emoțiile și să construiască relații sănătoase.

Gestionarea conflictelor în perioada preșcolară

Profesor pentru educație timpurie SEMEN NICOLETA

Grădinița cu Program Prelungit „Constantin Brâncuși”, Târgu Jiu

Perioada preșcolară reprezintă o etapă esențială în dezvoltarea socio-emoțională a copilului. În cadrul grădiniței, copiii învață să interacționeze, să împartă, să colaboreze și să își exprime emoțiile într-un mediu social complex, diferit de cel familial. În mod firesc, aceste interacțiuni pot conduce la apariția conflictelor. Gestionarea adecvată a lor este fundamentală pentru formarea unor abilități sociale sănătoase și pentru crearea unui climat educațional pozitiv.

Conflictul reprezintă o neînțelegere sau o ciocnire de interese, dorințe sau emoții între doi sau mai mulți copii. La vârsta preșcolară, conflictele apar frecvent din cauza:

- dorinței de a păstra o jucărie;
- nevoii sporite de atenție;
- limitărilor de limbaj;
- impulsivității caracteristice vârstei;
- neînțelegerilor legate de reguli sau roluri în joc.

În general, conflictele între preșcolari nu sunt intenționate, ci reprezintă manifestări firești ale unui proces complex de dezvoltare cognitivă, emoțională și socială.

Cauzele conflictelor la grădiniță:

a) Dificultăți de comunicare. Copiii dispun de un vocabular încă în formare, iar exprimarea emoțiilor este adesea dificilă. În lipsa cuvintelor potrivite, frustrarea se poate manifesta prin comportamente tensionate.

b) Necesitatea de autonomie. Pe măsură ce își afirmă personalitatea, preșcolarii pot intra în conflict cu colegii sau chiar cu figura de autoritate, în încercarea de a-și testa limitele și capacitatea de independență.

c) Impulsivitatea și autocontrolul redus. Autoreglarea emoțională este în plin proces de formare. Copiii reacționează spontan, fără a anticipa consecințele, ceea ce poate genera situații conflictuale.

d) Resursele limitate (jucării, spațiu, materiale). Partajarea este dificilă la această vârstă. Accesul simultan la resurse poate declanșa neînțelegeri.

e) Diferențele temperamentale. Ritmurile individuale de reacție, temperamentul mai energic sau mai retras al copilului și stilurile de joc diferite pot genera tensiuni în interacțiunile cotidiene.

Rolul educatoarei în gestionarea conflictelor. Educatoarea are un rol crucial în prevenirea, identificarea și medierea conflictelor, contribuind la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

a) Observare și intervenție promptă. Prin observarea atentă a comportamentelor, educatoarea poate anticipa escaladarea conflictelor și poate interveni calm pentru a preveni reacțiile agresive.

b) Medierea conflictului. Se creează un spațiu sigur în care fiecare copil este încurajat să își exprime emoțiile, să fie ascultat și să înțeleagă perspectiva celuilalt. Medierea devine astfel un exercițiu de empatie și cooperare.

c) Promovarea comunicării eficiente. Copiii sunt învățați să utilizeze formule adecvate pentru exprimarea sentimentelor și dorințelor, precum: „Nu îmi place când...”; „Aș vrea să...”; „Pot să folosesc jucăria după tine?”. Aceste formule reduc tensiunea și facilitează dialogul.

d) Stabilirea și explicarea regulilor. Regulile clare și consecvente privind cooperarea, împărțirea jucăriilor și respectul contribuie la crearea unui climat previzibil și sigur.

e) Modelarea comportamentului pozitiv. Copiii învață prin imitație. Atitudinea empatică, tonul calm și disponibilitatea educatoarei de a asculta devin repere esențiale pentru dezvoltarea comportamentelor prosoziale.

Strategii eficiente de gestionare a conflictelor:

a) Tehnica „Stop – Respira – Gândește”. Această strategie ajută copilul să își identifice și să își controleze emoțiile înainte de a reacționa impulsiv.

b) Colțul emoțiilor. Un spațiu special în sala de grupă, unde copilul se poate retrage pentru a se liniști și a-și regăsi echilibrul emoțional.

c) Jocurile de rol. Prin dramatizări, copiii exersează modalități de soluționare a conflictelor și își dezvoltă capacitatea de a adopta perspective diferite.

d) Activitățile de cooperare. Jocurile și sarcinile realizate în echipă întăresc colaborarea, comunicarea și empatia, reducând predispoziția la conflict.

e) Educația empatiei. Prin discuții ghidate, copiii sunt încurajați să identifice emoțiile celorlalți și să înțeleagă consecințele propriilor acțiuni.

f) Implicarea familiei. Gestionarea eficientă a conflictelor în grădiniță necesită coerență între mediul educațional și cel familial. Este importantă:

- comunicarea constantă între educatoare și părinți;
- alinierea regulilor și a așteptărilor comportamentale acasă și la grădiniță;
- încurajarea comportamentelor prosoziale în mediul familial, prin modele pozitive și feedback constructive.

Gestionarea conflictelor în perioada preșcolară este un proces complex, dar esențial pentru dezvoltarea armonioasă a copilului. Prin intervenții adecvate, educatoarea contribuie la formarea unor competențe sociale durabile: comunicare eficientă, empatie, autoreglare emoțională și rezolvarea pașnică a disputelor. Astfel, conflictul nu mai este perceput ca o problemă, ci ca o oportunitate de învățare și dezvoltare personală.

Bibliografie:

1. Golu, Florin (coord.), *Psihologia dezvoltării*, Editura Polirom, Iași, 2015;
2. Bucur, Emilia, *Educația timpurie și dezvoltarea socio-emoțională a copilului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2018;
3. Tăutu, Ana-Maria, *Dezvoltarea competențelor sociale în educația preșcolară*, Editura Aramis, București, 2019.

Gestionarea conflictelor în școala primară

Profesor învățământ primar Aurelia Căpățina- Platica

Școala Gimnazială „Maria Lazăr”, București, sector 5

Școala primară reprezintă primul cadru organizat în care copilul interacționează constant cu alți copii în afara familiei. În această etapă, elevii învață nu doar să scrie, să citească sau să calculeze, ci și să relaționeze, să respecte reguli și să coopereze. Din cauza nivelului diferit de dezvoltare emoțională și socială, conflictele apar frecvent în mediul școlar primar. Acestea pot lua forme simple, precum certuri, tachinări, neînțelegeri în jocuri sau refuzul de a colabora. Gestionarea eficientă a conflictelor este esențială pentru crearea unui climat educațional sigur și favorabil dezvoltării armonioase a copiilor.

La vârsta școlară mică, copiii nu au încă formate pe deplin abilitățile de autocontrol emoțional și de rezolvare a problemelor. De multe ori, ei reacționează impulsiv, fără a conștientiza consecințele faptelor lor. Dacă aceste conflicte sunt ignorate sau tratate superficial, ele pot degenera și pot afecta relațiile dintre elevi, stima de sine și motivația pentru învățare.

În activitatea mea didactică, desfășurată la clasa pregătitoare, urmăresc realizarea următoarelor obiective, pentru a gestiona următoarele obiective:

1. Dezvoltarea capacității elevilor de a recunoaște emoții de bază (bucurie, tristețe, furie, frică).
2. Formarea comportamentelor de comunicare verbală adecvată în situații conflictuale.
3. Dezvoltarea empatiei și a capacității de a respecta colegii.
4. Învățarea regulilor simple de conviețuire în colectiv.
5. Formarea unor comportamente prosociale (așteptarea rândului, împărțirea materialelor, cooperarea).

Astfel, conflictul nu trebuie perceput ca un eșec educațional, ci ca o oportunitate de învățare și formare a caracterului.

Conflictele dintre elevii de vârstă mică apar din diverse motive, precum:

- dorința de a fi primul sau de a deține controlul într-un joc;
- dificultăți de comunicare;
- neînțelegerea regulilor;
- diferențe de temperament;
- imitarea unor comportamente observate în familie sau în mediul online.

Înțelegerea cauzelor este un prim pas important în prevenirea și soluționarea conflictelor.

Exemple concrete din activitatea mea la clasa pregătitoare

➤ Medierea unui conflict în timpul jocului liber

În timpul jocului cu cuburi, doi elevi au intrat în conflict din cauza unui obiect dorit de amândoi, am intervenit calm, invitând copiii să spună pe rând ce s-a întâmplat. Prin întrebări simple („Cum te-ai simțit?”, „Ce putem face ca să fie bine pentru amândoi?”), elevii au fost ghidați să găsească o soluție: folosirea alternativă a materialului. Activitatea a fost reluată fără tensiuni.

➤ Activitate de educație emoțională: „Termometrul emoțiilor”

În cadrul orei de Dezvoltare personală, elevii au identificat emoțiile trăite în diferite situații școlare, folosind imagini sugestive. Copiii au învățat să denumească emoțiile și să spună ce pot face atunci când sunt supărați (respirăm adânc, cerem ajutor, vorbim cu doamna).

➤ Joc de rol: „Ne certăm și ne împăcăm”

Elevii au participat la un joc de rol în care au simulat o situație conflictuală apărută în pauză. Cu sprijinul cadrului didactic, au identificat comportamentele greșite și au propus soluții corecte: cererea scuzelor, împărțirea jucăriilor, respectarea regulilor.

➤ Stabilirea regulilor clasei

La începutul anului școlar, elevii au participat la stabilirea regulilor clasei, formulate simplu și ilustrate prin imagini (vorbim frumos, ne ajutăm, așteptăm rândul). Regulile sunt afișate vizibil și reamintite periodic, contribuind la reducerea conflictelor.

➤ Colaborarea cu familia

Pentru un elev cu dificultăți de adaptare la colectiv, am realizat o colaborare constantă cu familia. Prin aplicarea acelorași reguli acasă și la școală și prin încurajarea comportamentelor pozitive, s-au observat progrese semnificative în relaționarea cu colegii.

Metode utilizate:

1. Comunicarea adaptată vârstei

Învățătorul are rolul de mediator și model de comportament. Este important ca acesta să folosească un limbaj clar, calm și adaptat nivelului de înțelegere al elevilor. Copiii trebuie încurajați să își exprime emoțiile: „Sunt supărat pentru că...”, „M-a deranjat când...”. Astfel, ei învață să comunice fără agresivitate.

2. Ascultarea activă și empatia

Cadrele didactice trebuie să asculte fiecare elev implicat în conflict, fără a judeca sau a favoriza o parte. Prin întrebări simple și explicații concrete, copiii sunt ajutați să înțeleagă punctul de vedere al celuilalt și să dezvolte empatia.

3. Medierea conflictelor

Medierea este o metodă foarte eficientă la ciclul primar. Învățătorul ghidează elevii implicați spre identificarea problemei și găsirea unei soluții comune. Accentul cade pe repararea relației, nu pe pedeapsă.

4. Jocurile de rol și activitățile de grup

Prin jocuri de rol, elevii pot simula situații conflictuale și pot exersa comportamente adecvate. Activitățile de grup dezvoltă cooperarea, respectul reciproc și responsabilitatea față de ceilalți.

5. Stabilirea regulilor clasei

Regulile trebuie formulate împreună cu elevii, într-un limbaj accesibil, și afișate vizibil în clasă. Respectarea consecventă a regulilor contribuie la prevenirea conflictelor și la formarea disciplinei.

6. Educația emoțională

Activitățile de identificare și gestionare a emoțiilor (recunoașterea emoțiilor pe chipuri, discuții despre sentimente, jurnale emoționale simple) sunt extrem de utile în școala primară. Copiii învață să își controleze reacțiile și să aleagă comportamente adecvate.

7. Implicarea părinților și a consilierului școlar

În situațiile mai dificile, colaborarea cu părinții și cu consilierul școlar este esențială. O abordare comună școală–familie asigură coerență în intervenție și sprijină copilul pe termen lung.

Învățătorul are un rol-cheie în prevenirea și gestionarea conflictelor. Prin comportamentul său, acesta devine un model de comunicare, respect și echilibru emoțional. Atmosfera creată în clasă influențează direct modul în care copiii relaționează între ei.

Concluzii:

Gestionarea conflictelor în școala primară este un proces educativ complex, dar necesar. Prin metode adecvate vârstei, conflictele pot fi transformate în experiențe de învățare valoroase. Elevii învață să își gestioneze emoțiile, să comunice eficient și să respecte diferențele dintre ei. Un climat școlar pozitiv contribuie la dezvoltarea armonioasă a copilului și la formarea unor viitori adulți responsabili, empatici și capabili să rezolve pașnic situațiile conflictuale.

Bibliografie:

- Gestionarea conflictelor în mediul școlar contribuie la menținerea unui climat educațional pozitiv (Cucos, 2008).
- Dezvoltarea competențelor socio-emoționale este esențială la vârsta școlară mică (Zlate, 2009).
- Rolul cadrului didactic în prevenirea conflictelor este determinant pentru echilibrul clasei (Iucu, 2015).
- Educația emoțională sprijină autoreglarea comportamentală a elevilor (Goleman, 2008).

- Activitățile propuse respectă competențele prevăzute în programa școlară pentru disciplina Dezvoltare personală (Ministerul Educației, 2013).

- Exprimarea emoțiilor prin comunicare verbală este susținută de programa de Comunicare în limba română (Ministerul Educației, 2014).

Gestionarea conflictelor în școală

Profesor Doctor Inginer Andreea-Cosmina Marin

Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu” Municipiul Ploiești

Școala Gimnazială „Nicolae Titulescu” Municipiul Ploiești

„Educația este un vaccin contra violenței.”

Edward James Olmos

Conflictul reprezintă o parte inevitabilă a interacțiunilor umane, iar mediul școlar, prin diversitatea personalităților, valorilor și a rolurilor sociale, devine adesea scena unor tensiuni care, dacă nu sunt gestionate adecvat, pot afecta atât procesul de învățare, cât și climatul educațional. Totuși, conflictul nu este doar o manifestare negativă, ci și o oportunitate de dezvoltare personală și colectivă, dacă este abordat în mod constructiv. În școală, unde elevii își formează deprinderile socio-emoționale, modul în care sunt rezolvate conflictele poate modela viitori adulți capabili să comunice eficient și să găsească soluții pașnice.

1. Cauzele conflictelor în mediul școlar

Conflictele din școală pot avea numeroase surse. Printre cele mai frecvente se regăsesc:

- diferențele de personalitate și stilurile diferite de comunicare;
- competiția pentru statut, resurse sau atenția grupului;
- presiunea academică, stresul și oboseala;
- neînțelegerile dintre elevi asupra unor situații aparent banale;
- relația elev–profesor, uneori tensionată de reguli percepute diferit;
- influențele familiale și contextul social al fiecărui elev.

Însă, în multe situații, conflictul apare nu din rea-voință, ci din lipsa abilităților de comunicare și de gestionare a emoțiilor.

2. Tipuri de conflicte

În mediul școlar pot apărea diverse tipuri de conflicte:

- *conflicte între elevi* – cele mai frecvente, variind de la dispute minore la situații complexe de excludere sau agresiune;
- *conflicte între elevi și profesori* – generate de neînțelegeri disciplinare sau diferențe de percepție;
- *conflicte între profesori* – mai puțin vizibile elevilor, dar cu impact asupra climatului instituției;
- *conflicte între școală și familie* – legate de așteptări, comunicare sau responsabilități educaționale.

Fiecare tip de conflict necesită metode specifice de abordare și un cadru adecvat de dialog.

3. Impactul conflictelor asupra mediului școlar

Gestionate necorespunzător, conflictele pot conduce la:

- deteriorarea relațiilor dintre elevi;
- absenteism sau scăderea motivației pentru învățare;
- apariția comportamentelor agresive;
- scăderea randamentului școlar;
- afectarea stării emoționale a elevilor și profesorilor.

În schimb, conflictele rezolvate în mod sănătos pot produce efecte pozitive:

- ✓ creșterea coeziunii grupului;
- ✓ dezvoltarea empatiei și responsabilității;
- ✓ îmbunătățirea comunicării;
- ✓ formarea unei comunități școlare armonioase.

4. Strategii eficiente de gestionare a conflictelor

Gestionarea conflictelor în școală presupune un set de strategii adaptate vârstei elevilor și contextului:

- Comunicarea nonviolentă:* aceasta presupune exprimarea clară a sentimentelor și nevoilor fără acuzare sau critică. Tehnica mesajului „eu” (exemplu: „Eu mă simt..., când..., pentru că...”) este extrem de eficientă în evitarea escaladării tensiunilor.
- Ascultarea activă:* elevii și profesorii sunt încurajați să asculte cu atenție, să redea ceea ce au înțeles și să adreseze întrebări pentru a obține clarificări. Dezvoltarea acestei abilități diminuează confuziile și reduce frustrarea.
- Medierea conflictelor:* profesorii, consilierul școlar sau elevii mediatori pot facilita discuția dintre părțile aflate în conflict. Medierea încurajează dialogul, responsabilizarea și găsirea unei soluții acceptate de ambele părți.
- Regulile de grup și climatul pozitiv:* stabilirea unor reguli clare de comportament și crearea unui mediu bazat pe respect și colaborare previn multe conflicte înainte ca ele să apară.
- Dezvoltarea competențelor socio-emoționale:* activitățile care dezvoltă empatia, autocontrolul emoțional și cooperarea contribuie la diminuarea tensiunilor.
- Intervenția promptă și echilibrată:* profesorii trebuie să intervină cu calm, echidistant, fără a favoriza o parte sau a judeca pripit, oferind timp pentru explicarea situației.

5. Rolul profesorului în prevenirea și gestionarea conflictelor

Profesorul nu este doar un mediator, ci și un model de comportament. Modul în care reacționează în fața tensiunilor devine o lecție pentru elevi. Un profesor care ascultă, vorbește respectuos și explică rațiunea regulilor îi învață pe elevi să facă la fel. De asemenea, gestionarea

emoțiilor personale este esențială, un profesor calm poate transforma un conflict într-o oportunitate educațională.

6. Rolul consilierului școlar

Consilierul intervine în situațiile complexe, oferă suport emoțional, facilitează comunicarea dintre elevi, părinți și profesori și derulează programe de dezvoltare socio-emoțională. Consilierul este un actor-cheie în prevenirea bullying-ului și în consolidarea unui climat școlar sănătos.

7. Concluzii

Gestionarea conflictelor în școală este un proces esențial pentru buna funcționare a mediului educațional. Conflictele nu trebuie evitate, ci înțelese și transformate în oportunități de învățare. Prin dialog, empatie, reguli clare și intervenții profesioniste, școala poate deveni un spațiu în care elevii nu doar învață cunoștințe, ci își formează abilități esențiale pentru viață.

O școală în care conflictele sunt gestionate cu înțelepciune este o școală în care crește respectul, încrederea și cooperarea — valori fundamentale ale unei societăți armonioase.

Bibliografie:

1. Deutsch, M. (2006). Cooperation and Conflict: A Personal Perspective on the History of the Social Psychological Study of Conflict Resolution. *International Journal of Conflict Management*.
2. Chiriță, L. (2018). „Medierea conflictelor în școală – abordări moderne.” *Revista de Pedagogie*, 66(3), 45–58.
3. Ministerul Educației (2016). *Strategia Națională privind Reducerea Violenței în Școli*. București.
4. UNICEF România (2020). *Bunăstarea elevilor și climatul școlar*. București.

Gestionarea conflictelor în școală

Prof. dr. Daniela Dragomir

Prof. Alina Nicoleta Bălescu

Școala Gimnazială „Ion Heliade Rădulescu”, București

Conflictele reprezintă o componentă inherentă a interacțiunilor umane și, prin urmare, sunt inevitabile și în mediul școlar. Într-o instituție educațională converg persoane cu valori, așteptări, personalități și stiluri de comunicare diferite, motiv pentru care neînțelegerile apar în mod natural. Modul în care sunt gestionate aceste tensiuni poate produce efecte semnificative asupra climatului educațional, a performanțelor academice și, mai ales, asupra dezvoltării socio-emoționale a elevilor. De aceea, școala trebuie să transforme conflictul dintr-o sursă de disconfort într-o oportunitate de învățare, contribuind la formarea unor adulți capabili să comunice eficient, să colaboreze și să găsească soluții constructive în situații tensionate.

Conceptul de conflict în mediul educațional

În literatura de specialitate, conflictul este definit ca o situație în care două sau mai multe părți percep o incompatibilitate între interesele, obiectivele sau perspectivele lor. În școală, conflictul poate apărea atât la nivel interpersonal, cât și intrapersonal, iar formele pe care le poate lua sunt variate:

- **conflicte între elevi:** competiție, excludere, bullying, diferențe de opinii;
- **conflicte profesor–elev:** neînțelegeri privind disciplina, evaluarea sau comunicarea;
- **conflicte între cadre didactice:** diferențe metodologice, stiluri educaționale, roluri instituționale;
- **conflicte cu părinții:** așteptări nealiniate privind performanța școlară;

Analiza conflictului presupune înțelegerea emoțiilor și percepțiilor implicate. Adesea, nu situația în sine generează tensiunea, ci interpretarea și reacțiile participanților. De aceea, dezvoltarea competențelor socio-emoționale devine un element fundamental.

Impactul conflictelor: între risc și oportunitate

Conflictele gestionate deficitar pot avea efecte negative asupra stării de bine și asupra procesului educațional: anxietate, izolare, scăderea motivației pentru învățare, deteriorarea relațiilor sociale, apariția comportamentelor violente sau a climatului ostil. În aceste cazuri, tensiunea devine un obstacol în dezvoltarea personală și academică.

În schimb, conflictele abordate constructiv pot genera beneficii importante:

- dezvoltarea abilităților de comunicare asertivă
- creșterea empatiei și a respectului reciproc
- învățarea responsabilității și a cooperării

- consolidarea gândirii critice și a capacității de negociere

Prin urmare, gestionarea conflictelor trebuie privită nu doar ca intervenție disciplinară, ci ca parte a actului educațional.

Resurse pentru gestionarea conflictelor în școală

Instituțiile educaționale dispun de numeroase resurse pentru prevenirea și rezolvarea conflictelor, care pot fi structurate astfel:

1. Resurse interne

- **Profesorul clasei** – rol central în cunoașterea grupului și în medierea situațiilor
- **Consilierul școlar** – suport specializat pentru dificultăți emoționale și sociale
- **Profesorul mediator** – cadru didactic cu formare în comunicare și mediere
- **Elevii mediatori** – resurse valoroase în conflictele între colegi

În multe școli, echipa educațională poate beneficia de formări în tehnici de mediere sau comunicare nonviolentă pentru a interveni eficient.

2. Resurse educaționale

- Programe de educație socio-emoțională
- Activități de dezvoltare personală
- Campanii anti-bullying și proiecte colaborative

Acestea facilitează învățarea emoțiilor, autoreglarea și cooperarea.

3. Resurse metodologice

Metode validate pentru transformarea conflictelor includ:

- **medierea** (soluții negociate, acord comun)
- **negocierea** (identificarea intereselor comune)
- **comunicarea nonviolentă** (observații, sentimente, nevoi, cereri)
- **ascultarea activă** (reformulare, clarificare, validare)

Aplicarea constantă a acestor metode reduce tensiunile și promovează dialogul.

Strategii și idei practice pentru gestionarea conflictelor

Pentru un impact rapid și eficient, profesorii pot utiliza următoarele practici în sala de clasă:

Construirea unui climat de respect prin stabilirea de reguli clare și așteptări comune și recunoașterea valorii fiecărui elev; **Tehnica pauzei emoționale** prin acordarea unui timp scurt pentru reglarea emoțiilor înainte de discuție; **„Eu-mesajul”** - exprimarea propriilor emoții fără a acuza („Mă simt... când...”); **Dialog ghidat** - fiecare parte își prezintă punctul de vedere pe rând iar profesorul intervine ca facilitator, nu ca arbitru; **Activități de cooperare** prin proiecte pe echipe, jocuri de rol, exerciții de negociere.

Am implementat aceste tehnici pentru rezolvarea unui conflict existent la clasă și pentru a preveni apariția altor conflicte și dezvoltarea competențe sociale durabile. Am intervenit prin:

1. separarea temporară a părților pentru calmare
2. ascultarea individuală și clarificarea faptelor
3. utilizarea tehnicii „eu-mesaj” pentru exprimarea emoțiilor
4. identificarea nevoilor fiecăreia (acceptare, siguranță, recunoaștere)
5. negocierea unei soluții acceptate reciproc
6. monitorizarea ulterioară a relației

Gestionarea conflictelor în școală reprezintă o responsabilitate comună a profesorilor, elevilor și părinților. Trecerea „de la tensiune la dialog” presupune formarea unor deprinderi de comunicare eficientă, crearea unui mediu educațional sigur emoțional și utilizarea resurselor instituționale disponibile. Conflictele nu trebuie evitate, ci valorificate ca oportunități de dezvoltare personală și socială. Prin implementarea unor strategii coerente de prevenire și rezolvare, școala își consolidează rolul de spațiu în care elevii învață nu doar conținuturi academice, ci și competențe esențiale pentru viață: empatie, cooperare, responsabilitate și dialog.

Gestionarea conflictelor între adolescenți în cadrul școlii

Prof. Dăscălașu Amalia

Colegiul Tehnic Grigore Cobălcescu Moinești

Gestionarea conflictelor în rândul adolescenților reprezintă una dintre preocupările centrale ale instituțiilor educaționale, având în vedere că această etapă a dezvoltării este caracterizată prin schimbări cognitive, emoționale și sociale semnificative. Conflictul, ca fenomen inerent interacțiunilor umane, devine în mediul școlar un indicator al dinamicii grupurilor, dar și un prilej de formare a competențelor socio-emoționale. Un cadru didactic are responsabilitatea de a identifica, preveni și media situațiile tensionate, contribuind astfel la dezvoltarea armonioasă a elevilor și la menținerea unui climat educațional sănătos.

1. Adolescența – context psihosocial favorabil conflictelor

Adolescența reprezintă o perioadă de tranziție în care individul caută să își definească identitatea, să își afirme independența și să își consolideze poziția în grupul de egali. Toate aceste transformări generează vulnerabilități emoționale și comportamentale, manifestate uneori prin impulsivitate, reacții disproporționate sau dificultăți de gestionare a stresului. Relațiile dintre adolescenți sunt marcate de nevoia de apartenență și de competiție, ceea ce poate conduce la apariția conflictelor atât interpersonale, cât și de grup.

În acest context, cadrele didactice și consilierii școlari trebuie să înțeleagă specificul dezvoltării adolescenților pentru a interveni eficient. Conflictele nu trebuie percepute strict ca manifestări negative, ci ca oportunități de învățare socială, cu condiția să fie gestionate adecvat.

În plan social, adolescenții se confruntă cu presiunea de a-și afirma autonomia, de a-și contura identitatea și de a se poziționa în grupuri a căror acceptare este vitală pentru echilibrul lor emoțional. Nevoia de apartenență poate genera atât solidaritate, cât și rivalitate, iar respingerea sau marginalizarea pot declanșa reacții de ostilitate, anxietate sau comportamente defensive. De asemenea, adolescenții sunt sensibili la fenomene precum comparația socială, competiția pentru statut, influența liderilor informali și replicarea modelelor comportamentale observate în mediul familial sau digital.

În acest context psiho-social volatil, conflictul apare adesea ca o expresie a unor emoții neputernicite, a unor neînțelegeri sau a unor disfuncții ale comunicării. Pentru cadrele didactice, înțelegerea acestor particularități constituie premisa esențială a gestionării eficiente.

2. Tipuri de conflicte întâlnite în mediul școlar

Conflictele din rândul adolescenților pot avea forme variate, fiecare necesitând o abordare diferențiată:

- **Conflicte relaționale** – apar din neînțelegeri, gelozie, competiție sau excludere socială. Acestea sunt frecvente în grupurile de prieteni și pot escalada rapid în lipsa intervenției.
- **Conflicte comportamentale** – se manifestă prin acte de agresivitate verbală sau fizică, comportamente de intimidare ori bullying, fiind adesea rezultatul unor frustrări sau probleme emoționale nerezolvate.
- **Conflicte academice** – generate de percepția diferențiată asupra corectitudinii evaluării, competiției pentru performanță sau presiunea părinților.
- **Conflicte culturale sau de valori** – apar în contexte multiculturale sau atunci când elevii au sisteme de valori diferite, iar comunicarea este deficitară.

Înțelegerea tipologiei conflictului reprezintă primul pas în alegerea strategiilor adecvate de intervenție.

3. Rolul cadrului didactic în prevenirea conflictelor

Prevenirea conflictelor are la bază crearea unui climat educațional incluziv și predictibil.

Cadrul didactic are un rol major în acest proces prin:

- **Stabilirea și comunicarea clară a regulilor de conduită** – elevii trebuie să aibă repere ferme privind comportamentele acceptabile.
- **Promovarea unei culturi a respectului și empatiei** – profesorul poate modela comportamentul elevilor prin exemple personale și activități axate pe colaborare.
- **Observarea timpurie a tensiunilor** – identificarea indicatorilor pre-conflictuali, precum schimbările bruște de comportament sau formarea grupurilor antagonice.
- **Cooperarea cu familia și consilierul școlar** – prevenirea eficientă presupune un efort comun al tuturor actorilor implicați.

4. Strategii de intervenție în gestionarea conflictelor

Gestionarea conflictelor presupune aplicarea unor metode pedagogice și psihologice adaptate fiecărei situații. Printre cele mai eficiente strategii se numără:

4.1. Medierea conflictului

Medierea reprezintă o metodă centrată pe dialog și negociere. Cadrul didactic sau consilierul școlar facilitează comunicarea între părțile implicate, ajutându-le să își exprime punctele de vedere și să identifice soluții reciproc avantajoase. Medierea contribuie la dezvoltarea abilităților de ascultare activă, respect și responsabilizare.

4.2. Intervenția cognitiv-comportamentală

Această abordare vizează identificarea emoțiilor și gândurilor care stau la baza conflictului și înlocuirea comportamentelor disfuncționale cu unele constructive. Prin tehnici precum restructurarea cognitivă, elevii învață să își controleze impulsivitatea și să interpreteze situațiile sociale într-un mod mai realist.

4.3. Intervenția restaurativă

Practica restaurativă pune accent pe repararea relațiilor afectate de conflict. Elevii sunt încurajați să reflecteze asupra consecințelor faptelor lor și să își asume responsabilitatea. Această metodă promovează empatia și solidaritatea, consolidând legăturile dintre membri comunității școlare.

4.4. Activități de dezvoltare socio-emoțională

Programele centrate pe dezvoltarea competențelor socio-emoționale contribuie la prevenirea conflictelor pe termen lung. Activități precum jocurile de rol, discuțiile ghidate și proiectele de colaborare îi ajută pe elevi să își gestioneze emoțiile și să comunice eficient.

5. Implicarea instituției școlare în gestionarea conflictelor

Școala, ca instituție, are responsabilitatea de a implementa politici și proceduri clare privind prevenirea și soluționarea conflictelor. Printre aceste măsuri se regăsesc:

- **Regulamente interne clare și coerente**, adaptate specificului adolescenților.
- **Formarea continuă a cadrelor didactice** în domeniul managementului conflictelor și al comunicării eficiente.
- **Programe de intervenție anti-bullying**, care includ sesiuni educative, ateliere și campanii de sensibilizare.
- **Colaborarea cu specialiști externi**, precum psihologi sau organizații non-guvernamentale specializate în educație.

6. Concluzii

Gestionarea conflictelor între adolescenți în mediul școlar este un proces complex, care necesită competențe socio-emoționale, abilități de comunicare și o înțelegere profundă a particularităților de vârstă. Conflictul nu trebuie privit ca un eșec al instituției, ci ca un prilej de învățare pentru elevi și profesori deopotrivă. Prin intervenții adecvate, conflictul devine o oportunitate de creștere, de responsabilizare și de dezvoltare a unui climat educațional bazat pe respect, cooperare și incluziune.

În calitate de cadre didactice, responsabilitatea noastră este de a transforma aceste situații tensionate în ocazii de formare personală și socială, oferind elevilor instrumentele necesare pentru o viață adultă armonioasă și echilibrată.

How to Manage Conflicts in School: Resources, Impact and Practical Ideas

*Teacher Ivan Iuliana Camelia
Școala Gimnazială Nr. 7, Buzău*

Conflict is an unavoidable part of school life. Students interact with peers from varied backgrounds, teachers manage diverse classrooms, and families collaborate with schools in complex ways. When conflict is addressed thoughtfully, it becomes an opportunity for communication, learning, and strengthened relationships instead of tension or disruption.

This article explores why conflict management is essential in schools, what resources are available to support it, and which practical strategies educators and students can use to turn conflict into growth.

1. Understanding the Impact of Conflict in Schools

a. Social and Emotional Impact

Unresolved conflict can lead to stress, anxiety, social withdrawal, and reduced self-esteem. Students who experience persistent conflicts often struggle with emotional regulation and relationship-building.

b. Academic Impact

Classroom conflict—whether between students or between teachers and students—can disrupt lessons, decrease focus, and reduce instructional time. Students who feel unsafe or unsupported academically typically show lower participation and achievement.

c. School Climate and Culture

A school's overall climate is shaped by how conflict is handled. Institutions that promote open communication, fairness, and restorative practices tend to have fewer disciplinary issues and stronger community trust.

2. Common Types of School Conflicts

1. Student-to-student conflicts: teasing, competition, misunderstandings, social pressure, bullying
2. Student-to-teacher conflicts: miscommunication, behavioural expectations, differing perceptions of fairness
3. Teacher-to-teacher conflicts: workload issues, teaching styles, collaboration challenges
4. School-to-family conflicts: disagreements around academic expectations, disciplinary actions, or accommodations

Understanding the root cause—such as unmet needs, emotional stress, cultural differences, or unclear expectations—helps schools respond constructively.

3. Key Resources for Managing Conflict in Schools

a. Restorative Practices- restorative conferences, talking circles, and reflection sessions help students repair harm, rebuild trust, and take responsibility for actions.

b. School Counsellors and Psychologists- counsellors offer mediation, emotional support, and coping strategies. They help students de-escalate conflict and build interpersonal skills.

c. Social and Emotional Learning (SEL) Programs- SEL programs help students strengthen skills such as empathy, emotional regulation, communication, and decision-making—core elements in conflict prevention and resolution.

d. Peer Mediation Programs- trained student mediators guide peers through resolving disputes collaboratively. These programs empower students to participate in maintaining a peaceful school community.

e. Teacher and Staff Training

Professional development in:

- trauma-informed care
- culturally responsive teaching
- de-escalation techniques
- conflict-resolution strategies give educators the tools to handle conflicts effectively and prevent escalation.

f. Family and Community Partnerships-families who understand school expectations and feel involved in communication processes are more likely to support conflict-management initiatives.

4. Practical Strategies for Managing Conflict in Schools

a. Establish Clear, Shared Expectations-define respectful communication and behaviour norms early and reinforce them regularly through modelling and practice.

b. Practice Active Listening- encourage students and staff to listen without interrupting, acknowledge emotions, and restate what they hear before responding.

c. Address Issues Early- small misunderstandings can grow into major conflicts if ignored. Early intervention prevents escalation and builds trust.

d. Use Mediation and Restorative Dialogue- structured conversations provide safe spaces for students to express concerns, understand different perspectives, and collaborate on solutions.

e. Teach Problem-Solving Skills- schools can implement lessons or activities that help students:

- identify the problem
- name emotions
- brainstorm solutions
- evaluate outcomes

f. Encourage Emotional Regulation Techniques- breathing exercises, mindfulness moments, and self-reflection breaks help students calm down before attempting resolution.

g. Promote Positive Reinforcement- recognizing respectful behaviour helps reinforce a culture of empathy, cooperation, and accountability.

5. Long-Term Benefits of Effective Conflict Management

Schools that invest in conflict management experience:

- lower rates of bullying and discipline referrals
- stronger relationships among students and staff
- greater emotional well-being and resilience
- improved academic engagement
- a more inclusive and peaceful learning environment

Ultimately, conflict becomes a teaching tool, equipping students with communication and problem-solving skills they will use throughout life.

Bibliography:

- Deutsch, M., Coleman, P. T., & Marcus, E. C. (Eds.). (2011). *The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice*. Jossey-Bass.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). *Teaching Students to Be Peacemakers*. Interaction Book Company.
- Thorsborne, M., & Blood, P. (2013). “Implementing Restorative Practices in Schools.” *International Institute for Restorative Practices*.
- CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) – resources on SEL programs, <https://casel.org/>

Importanța comunicării în rezolvarea conflictelor dintre copii

*Profesor pentru educație timpurie Irina Ioana Măluțan
Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța Fermecată”, Gherla*

Dezvoltarea abilităților de rezolvare a conflictelor este, probabil, cea mai importantă lecție din copilăria mică. Rezolvarea problemelor este una din cele mai importante abilități pentru viață, iar rezolvarea eficientă a conflictelor stă la baza inteligenței sociale, abilitate ce se poate dezvolta numai prin practică. Nimeni nu poate învăța să rezolve conflictele, evitându-le. Copiii, mai ales, au nevoie să se joace și să interacționeze cu alți copii cât mai mult pentru a experimenta conflictul și a exersa rezolvarea lui. Aceste abilități pot fi învățate încă de la grădiniță.

Gestionarea eficientă a conflictelor îi poate învăța pe copii abilități esențiale pentru viață: *asertivitatea* (exprimarea opiniilor, nevoilor și emoțiilor într-un mod clar, direct, încrezător și respectuos, fără a fi agresiv), *independența* (autonomie în acțiune, a alege sau a lua decizii, fără a fi influențat de alții), *setarea de limite sănătoase pentru sine și respectarea limitelor celorlalți* (respect față de sine și față de ceilalți) și *abilități de negociere* (căutarea unor soluții în care ambele părți simt că au câștigat).

Copiii care nu știu să se descurce în caz de conflict așteaptă mereu intervenția adultului și fug la adulți pentru a raporta cea mai mică problemă, și adesea folosesc pâră ca modalitate de a cere ajutorul adultului.

E nevoie să îi învățăm pe copii concret cum să comunice, ce să facă pentru a rezolva conflictul iscat cu un alt copil, stând lângă ei la început, dar încurajându-i să se adreseze direct celuilalt copil, astfel îi împuternicim să rezolve singuri conflictul.

Desprinse din psihologia educației bazate pe cercetările contemporane asupra comunicării interpersonale, principiile *comunicării eficiente* între preșcolari trebuie induse de timpuriu copiilor. În funcție de vârstele copiilor cărora le predăm, aceste principii pot fi aplicate gradual, prin diverse tehnici combinate.

Comunicarea eficientă, în ambele sensuri, presupune exprimarea conținutului și a intenției, vorbind în limbajul logicii și al emoției - aceasta din urmă fiind de departe cu cel mai mare efect de motivare. Este inutil să folosim mintea pentru a domina inima. Acționăm mai mult pe baza a ceea ce simțim decât pe baza a ceea ce gândim.

Un proces eficient de comunicare implică empatia. Aceasta ajută individul să separe problema de persoană. Empatia este definită ca aptitudine de înțelegere și apreciere a trăirilor celorlalți.

Copiii învață cum să își exprime și să își gestioneze emoțiile de disconfort (furie, frică, dezamăgire, tristețe, plictiseală) în cadrul relațiilor pe care le stabilesc cu persoanele semnificative

din viața lor. Cadrul didactic este o persoană semnificativă pentru un copil, iar contextul grupei oferă cadrul oportun pentru exersarea și învățarea abilităților sociale și emoționale care constituie baza manifestării unui comportament adecvat.

Copilul are nevoie să se simtă acceptat cu emoțiile sale pentru a putea să fie receptiv la recomandarea adultului. În acest mod copilul poate să se schimbe, fără să simtă că ceva este în neregulă cu el.

Mesajele de **validare emoțională** oferă copilului posibilitatea să înțeleagă că *toate emoțiile noastre, pozitive sau negative, sunt firești*, ele regăsindu-se în repertoriul comportamental al fiecărei persoane. Profesorul poate să utilizeze mesaje de validare emoțională în măsura în care acceptă și înțelege faptul că și copilul are aceleași emoții ca și el, singura diferență constând în resursele limitate de care dispune copilul pentru o gestionare adecvată a lor. Validarea emoțională se face sub forma traducerii în cuvinte a stării emoționale citite pe fața sau din acțiunile copilului. Mesajele trebuie să sublinieze faptul că înțelegem și acceptăm ceea ce simte copilul.

O altă modalitate eficientă de exprimare a emoțiilor de disconfort este folosirea limbajului responsabilității (asumarea responsabilității pentru ceea ce o persoană simte. Formularea mesajului este la persoana I „sunt furios” și nu la persoana a II-a „mă enervezi”).

Limbajul responsabilității este o formă de comunicare prin care cadrul didactic își poate exprima propriile opinii și emoții fără să atace copilul. Această formă de exprimare are o mare utilitate practică prin faptul că deschide comunicarea chiar în situațiile potențial conflictuale, previne declanșarea reacțiilor defensive în comunicare prin evitarea criticii și a evaluării preșcolarului.

Limbajul responsabilității utilizează trei componente:

- descrierea comportamentului (ex. „când folosești cuvinte nepotrivite”, „când nu respecti regula”);
- exprimarea propriilor emoții ca și consecință a modului de interpretare a comportamentului elevului („mă supără când ... sunt furios când ”);
- formularea consecințelor comportamentului asupra propriei persoane („pentru că mă deranjează să nu respectăm regulile”);

Limbajul la persoana a II-a, „tu”, implică judecarea copilului și întrerupe comunicarea datorită reacțiilor defensive pe care le declanșează („Nu înțelegi ce-ți spun? ”, „Nu-mi spui adevărul!”, „Mă enervezi”).

Limbajul responsabilității are o eficiență mare în comunicarea emoțiilor. Formularea mesajelor la persoana întâi comunică copiilor modul în care comportamentul lor a interferat cu cel al adulților și ceea ce simte adultul despre această situație, din perspectiva modului în care interpretează situația respectivă. Este foarte important ca adultul să comunice emoțiile pe care le simte fără să învinovățească copilul: „M-a deranjat că ai ridicat tonul la mine” și nu formulări ca „Uite ce am pățit din cauză că tu nu ai...!!!”.

Un aspect foarte important pe care îl transmite cadrul didactic prin limbajul responsabilității este că acceptă responsabilitatea pentru ceea ce simte. Astfel în loc de „M-ai supărat” el poate spune „Sunt supărat” sau în loc de „M-ai rănit” – „Mă simt rănit când faci acest lucru”. Asumarea responsabilității a ceea ce simțim și exprimăm este o formă de validare personală.

Reacțiile și mesajele adecvate în situațiile în care cadrul didactic gestionează comportamentele neadecvate care se manifestă în interacțiunile dintre copii reprezintă contexte de învățare a comportamentelor potrivite în relațiile copiilor unii cu alții. Aceasta este o reacție congruentă cu nevoia de învățare a copilului.

La grădiniță cea mai frecventă situație conflictuală apare atunci când un copil dorește o jucărie pe care o folosește deja un alt copil, o smulge din mâna celui copil, spunând că el vrea să se joace cu ea. Dacă nu o primește, este furios, strigă și lovește.

Fiind confruntată și eu cu o astfel de situație, am ales să recurg la folosirea limbajului responsabilității pentru rezolvarea problemei apărute în grupă, aceasta fiind o tehnică de comunicare congruentă cu nevoia de învățare a copilului.

Obiectivul operațional a constat în exersarea abilității de formulare a unei cereri, de așteptare a rândului și de redirecționare a atenției pe o altă activitate. Am identificat în spatele acestui comportament nepotrivit lipsa abilității de a formula în mod adecvat o cerere (te rog să îmi dai) sau a abilității de așteptare a rândului. Reacția educatoarei a fost centrată pe exersarea abilităților care lipsesc, modalitatea respectivă de comunicare urmând a fi repetată ori de câte ori copilul va avea același comportament.

În mesajul transmis copilului, care va fi integrat în comunicarea cu acesta în următoarele situații identice, am utilizat toate cele trei componente ale limbajului responsabilității:

- ☐ descrierea comportamentului copilului („când smulgi jucăria din mâna colegului tău”)
- ☐ exprimarea propriilor emoții ca și consecință a modului de interpretare a comportamentului copilului („mă deranjează/mă supără când”)

„Mă supără când smulgi jucăria din mâna colegului tău”

- ☐ formularea consecințelor comportamentului copilului asupra propriei persoane („pentru că mă deranjează să nu respectăm regulile.”)

„Regula spune să ceri spunând <<Te rog să îmi dai>>, să spui <<Mulțumesc>> dacă ai primit sau să aștepți făcând altceva dacă al tău coleg nu poate să îți dea imediat jucăria pe care ai cerut-o. Jucăria o primește colegul tău, iar tu vei mai aștepta 5 minute. Până atunci, poți să te joci cu altceva de pe raft sau să ceri altui coleg altă jucărie, spunând <<Te rog să-mi dai>>.”

Educatoarea interpretează situația creată ca pe o oportunitate a-i învăța pe cei doi copii cum să se comporte altfel, într-o situație similară. Ca urmare a acestei perspective, educatoarea va putea

să rămână calmă, să adopte un comportament care să fie în acord cu obiectivele de învățare pentru cei doi copii.

Obiectivele de învățare în această situație sunt pentru ambii elevi. Amândoi au nevoie să învețe să facă ceva diferit într-o situație similară viitoare. Cel care a lovit are nevoie să învețe modalități adecvate exprimare și gestionare a furiei, iar celălalt are nevoie să învețe abilitatea de a cere permisiunea pentru a folosi un obiect care nu este al lui. Copiii învață aceste abilități dacă adultul le oferă contexte în care să le exerseze. În consecință, pentru a le oferi copiilor un context de învățare este important ca educatoarea să aibă un răspuns congruent cu obiectivul de învățare.

Astfel, ea:

- ✓ observă și traduce în cuvinte emoția copilului (observ că ești trist!), relaționează emoția cu contextul (ce s-a întâmplat?);
- ✓ facilitează exprimarea emoțională (spune-i lui... cum te simți pentru că te-a lovit), se raportează în egală măsură la experiența celui alt copil (care a lovit);
- ✓ traduce în cuvinte emoția celui alt copil (observ că ești furios); relaționează emoția cu contextul (ce s-a întâmplat?);
- ✓ face apel la regulă (regula este ca atunci când dorești să iei un lucru care nu este al tău să ceri permisiunea, regula este ca atunci când ești furios să spui în cuvinte cum te simți); aplică consecințe logice pentru încălcarea regulilor (x minute în timpul de liniștire);
- ✓ identifică soluții pentru situațiile viitoare (cum putem rezolva altfel situația? ce poți să faci diferit când ești furios în loc să lovești: să spui în cuvinte cum te simți, să îți iei distanță, să soliciți ajutorul adultului dacă nu poți rezolva problema singur; ce poți să faci când dorești să iei ceva ce nu este al tău: să ceri permisiunea).

Într-o astfel de situație, copiii învață:

- să își exprime în mod adecvat emoțiile;
- să privească lucrurile din perspectiva celui alt;
- să folosească comportamente care facilitează interacțiunea socială (exprimarea emoțiilor în cuvinte, solicitarea permisiunii);
- să își gestioneze în mod adecvat emoția de furie.

Ca profesioniști în educație, avem responsabilitatea de a sprijini copiii în obținerea unei imagini clare despre propria persoană și despre societate, transformând conflictele în oportunități educative. Conflictul constituie o componentă naturală a existenței umane, iar educatorii ar trebui să îl perceapă ca pe o șansă de maturizare, prin care copiii își conștientizează consecințele acțiunilor lor.

Pentru a fi eficientă în rezolvarea unui conflict, educatoarea își va diversifica modalitățile de acțiune, optând pentru strategiile cele mai potrivite situației specifice. Va demonstra flexibilitate în schimbarea strategiei pentru a optimiza rezolvarea situației conflictuale.

Copiii trebuie să învețe să interacționeze armonios cu semenii lor, să beneficieze de oportunități egale indiferent de originea etnică, să primească sprijin în momentele dificile și să fie ajutați să devină o persoane responsabile, capabile să ofere la rândul lor suport unei familii și să constituie într-adevăr un pilon al societății în care s-au născut.

Bibliografie:

1. „Comunicarea și tehnici psihologice de influențare a comportamentului” – suport de curs
2. <https://edict.ro/rezolvarea-conflictelor-in-unitatea-scolara-exemple-de-bune-practici/>
3. <https://tikaboo.ro/conflictele-dintre-copii-gestionare/>

Conflictele în școală

Profesor Marius Lazăr

Școala Gimnazială Nr. 29 „Mihai Viteazul” Constanța

Introducere

Conflictele din mediul școlar reprezintă unul dintre cele mai subevaluate, dar decisive fenomene educaționale. Ele nu sunt doar simple incidente ce trebuie gestionate în mod corect, ci procese sociale complexe, integrate în dinamica dezvoltării copilului și în cultura organizațională a școlii. Într-o epocă în care diversitatea, presiunea academică, digitalizarea și schimbările socio-economice modelează profund relațiile dintre elevi, profesori și instituție, gestionarea conflictelor devine un indicator al maturității sistemului educațional.

Transformarea tensiunilor în dialog presupune trecerea de la o logică disciplinară, centrată pe control, la una relațională, centrată pe sens și coeziune. Această schimbare nu se produce spontan, ci prin investiție în competențe, resurse și o infrastructură educațională orientată spre incluziune și comunicare.

1. NATURA CONFLICTULUI ÎN ȘCOALĂ

1.1. Conflictul ca fenomen psihosocial

În psihologia dezvoltării, conflictul este privit ca motor al maturizării identitare. În școală, el devine locul unde elevii învață să negocieze limite, să-și exprime nevoile și să experimenteze consecințele interacțiunilor sociale. Prin urmare, conflictul nu este un simptom al eșecului, ci un indicator al interacțiunii autentice.

1.2. Conflictul ca expresie a structurii școlare

Conflictul în mediul școlar nu este doar rezultatul interacțiunilor interpersonale, ci și al structurilor și mecanismelor instituționale care organizează viața școlii. Fiind o instituție socială complexă, școala funcționează prin reguli, ierarhii, proceduri, standarde de evaluare și roluri bine definite. Acestea, deși necesare pentru menținerea ordinii, pot genera tensiuni atunci când sunt percepute ca fiind neclare, inechitabile sau inflexibile.

În interiorul școlii coexistă multiple viziuni educaționale: unele mai tradiționale, axate pe disciplină și conformitate, altele mai moderne, centrate pe participare, autonomie și dialog. Diferențele dintre aceste orientări se reflectă atât în practicile profesorilor, cât și în așteptările elevilor și ale familiilor. Astfel, conflictul poate apărea nu doar între persoane, ci și între filozofii pedagogice, între „cultura oficială” a școlii și experiențele cotidiene ale elevilor.

1.3. Tipuri de conflicte în mediul școlar

- Conflicte relaționale (neînțelegeri, excludere, gelozie socială);

- Conflicte academice (percepții despre corectitudine, evaluare, performanță);
- Conflicte instituționale (profesori–conducere, școală–familie);
- Conflicte generate de mediul digital (cyberbullying, competiție pentru vizibilitate, neînțelegeri mediate tehnologic).

2. IMPACTUL CONFLICTELOR

2.1. Efecte negative

Lipsa intervenției poate transforma conflictul într-un factor cronic de dezorganizare școlară ce poate duce la:

- degradarea sentimentului de siguranță;
- apariția fenomenelor de bullying și victimizare;
- scăderea performanței academice și creșterea absenteismului;
- demotivarea profesorilor și erodarea relației cu familiile.

Studiile arată că un climat școlar tensionat afectează nu doar binele individual, ci întreaga comunitate prin „contagiune emoțională” – stresul se propagă de la profesor la elevi și invers.

2.2. Potențialul transformator al conflictului

Într-o abordare modernă, conflictul devine o resursă educațională ce:

- consolidează competențele sociale și emoționale;
- stimulează gândirea critică și capacitatea de negociere;
- promovează empatia și responsabilitatea socială;
- favorizează cultura dialogului și a cooperării.

Școlile orientate spre practici restaurative raportează îmbunătățiri semnificative în climatul social, disciplină și participare.

3. RESURSELE NECESARE PENTRU GESTIONAREA CONFLICTELOR

3.1. Resurse individuale – competențele socio-emoționale

Gestionarea conflictelor începe cu dezvoltarea abilităților personale ale elevilor și profesorilor, abilități ce au în vedere o:

- autoreglare emoțională;
- ascultare activă;
- comunicare asertivă;
- recunoaștere și exprimare a nevoilor;
- empatie cognitivă și emoțională.

Programele SEL (Social and Emotional Learning) demonstrează creșteri ale performanței academice și reduceri consistente ale comportamentelor problematice.

3.2. Resurse pedagogice – didactica relațională

Profesorii pot preveni escaladarea conflictelor prin:

- organizarea cooperativă a învățării;
- structuri de dialog (dezbateri, reflecție, jocuri de rol);
- rutine de comunicare transparentă;
- evaluare descriptivă și feedback non-punitiv.

Clasele conduse prin metode relaționale au un climat mai predictibil și mai cooperant.

3.3. Resurse instituționale – infrastructura conflictului

O școală pregătită pentru conflict dispune de:

- proceduri clare și consecvente de intervenție;
- echipe multidisciplinare (consilier, psiholog, diriginte);
- spații dedicate pentru dialog și mediere;
- programe de formare continuă pentru profesori;
- parteneriate solide cu familiile și comunitatea.

4. PRACTICI TRANSFORMATOARE: DE LA REACȚIE LA PREVENȚIE

4.1. Medierea școlară profesionalizată

Medierea eficientă este un proces neutru și colaborativ, facilitând înțelegerea perspectivelor și identificarea soluțiilor comune. Elevii-mediatori și formarea specifică a profesorilor contribuie la o cultură a responsabilității.

4.2. Practicile restaurative

Practicile restaurative reprezintă o abordare educațională orientată spre reconstruirea relațiilor și restabilirea echilibrului comunitar, în locul aplicării exclusive a sancțiunilor. Aceste practici sunt adaptate mediului școlar pentru a transforma conflictele într-o oportunitate de învățare socială și emoțională. În centrul lor se află ideea că un conflict afectează nu doar persoanele implicate direct, ci întreaga comunitate a clasei. Prin urmare, soluția nu constă în penalizarea unui „vinovat”, ci în înțelegerea impactului produs, asumarea responsabilității și implicarea activă în repararea prejudiciului. Această abordare dezvoltă empatia, responsabilitatea morală și sentimentul de apartenență.

Instrumentele principale ale practicilor restaurative sunt:

- cercuri de dialog;
- conferințe restaurative;
- planuri de reparare a prejudiciului;
- reintegrarea elevilor după conflicte.

Efectul este durabil deoarece participarea este voluntară și procesul generează empatie.

4.3. Comunicarea Nonviolentă (CNV)

Modelul CNV (Rosenberg) devine eficient în școli când:

- profesorii modelează limbaj empatic;

- elevii învață să exprime emoțiile fără judecată;
- conflictele sunt analizate prin nevoi, nu prin etichete.

4.4. Educația pentru coeziune socială

Proiectele colaborative, voluntariatul și mentoratul între elevi reduc distanțele sociale care generează tensiuni. Ele creează spații de cooperare, nu de competiție.

5. ROLUL PROFESORILOR ȘI AL ȘCOLII ÎN CREAREA UNEI CULTURI A DIALOGULUI

Profesorii modelează climatul emoțional al clasei: calmul, predictibilitatea și respectul reduc automat conflictele.

La nivel instituțional, leadershipul educațional trebuie să dezvolte o serie de aspecte, între care cele mai importante sunt:

- transparența în decizii;
- colaborarea cu familia;
- reducerea supraîncărcării profesorilor;
- orientarea spre soluții, nu spre sancțiuni.

Concluzii

Gestionarea conflictelor este o competență fundamentală a școlii moderne. Tensiunile apar inevitabil, dar felul în care sunt gestionate determină calitatea relațiilor și a procesului de învățare. O școală orientată spre dialog formează nu doar elevi bine pregătiți academic, ci și cetățeni capabili să colaboreze, să negocieze și să construiască comunități sănătoase. Transformarea tensiunilor în dialog nu este o tehnică izolată, ci o filosofie educațională și o investiție în viitor.

Bibliografie:

- Bodine, R. J., Crawford, D. K., & Schrumpf, F. (2014). *The handbook of conflict resolution education*. Jossey-Bass.
- Deutsch, M., Coleman, P. T., & Marcus, E. C. (2011). *The handbook of conflict resolution: Theory and practice*. Wiley.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2020). *Restorative approaches in schools*. Interaction Book Company.
- Rosenberg, M. B. (2015). *Comunicarea nonviolentă: Un limbaj al compasiunii*. Centre for Nonviolent Communication.
- UNESCO. (2020). *Education and conflict prevention: Global strategies for safe learning environments*. UNESCO Publishing.
- Voinea, M. (2017). *Management educațional și climat școlar*. Editura Polirom.

Conflictele din mediul școlar și gestionarea lor

profesor Cristina-Alexandra Saizescu

Liceul Tehnologic Energetic „Regele Ferdinand I” Timișoara

În mediul școlar actual există o multitudine de motive generatoare de comportamente agresive între elevi, în funcție de nivelul de școlaritate, de atmosfera generală din cadrul colectivului clasei, de mediile diferite de unde provin elevii, de turnura situațiilor anterior petrecute, de modul de implementare al regulilor de către diriginte/ învățător și multe altele. Pentru a le putea distinge, pe categorii, este utilă o clasificare a lor, astfel avem:

1) Conflictele de comunicare, care apar datorită unor neînțelegeri, interpretări greșite, ton nepotrivit, lipsa abilităților de exprimare nuanțată și precisă sau zvonuri sau informații transmise incorect. De exemplu: „Mi-ai vorbit urât!”, „N-am zis asta!”, „A țipat la mine!” etc.

2) Conflictele relaționale sau sociale, legate de popularitate, de grupuri formate în colectivul clasei, de anturaje, care creează excludere socială, chiar izolare, formarea de „clici/ biserițe”, competiții pentru statut.

3) Conflictele generate de competiție apar în contextul rezultatelor școlare, a competițiilor sportive, a proiectelor de grup și iau forma rivalității, a comparațiilor dezavantajante, a acuzații de „favoritism” și altele.

4) Conflictele emoționale au la bază trăiri puternice: stres intens, frustrare, anxietate, rușine, cum sunt reacțiile exagerate la glume, izbucnirile de nervi, hiper-sensibilitatea la critică.

5) Conflictele de personalitate apar atunci când temperamentele elevilor se ciocnesc: introvertit versus extrovertit, lider puternic versus alt lider doritor de recunoaștere, elev impulsiv versus calm etc.

6) Conflictele generate de resurse, legate de folosirea materialelor didactice în comun - în laboratorul de chimie sau fizică, în sala de sport, în cabinetul de informatică, ocuparea unui loc favorit în sala de clasă sau roluri în cadrul proiectelor școlare.

7) Conflictele culturale sau de valori diferite, generate de diferite diferențe între norme familiale, valori morale, cultură, limbă, etnie, religie, obiceiuri și tradiții.

8) Conflictele generate de comportamentele agresive sau perturbatoare: lipsă de respect, insulte, ignorarea regulilor, comportamente violente verbal sau fizic, cum sunt tachinarea, bullying-ul, provocările repetate.

9) Conflictele legate de tehnologie sau cyber-conflicte sunt tot mai frecvente și apar în mediile virtuale: mesaje jignitoare pe grupurile de socializare online, răspândire de poze fără acord, comentarii răutăcioase la diferite postări sau altele, cu efecte ulterioare în interacțiunile din clasă.

10) Conflictele accidentale sunt cele apărute fără intenție, cum ar fi: împingerile din greșeală, coliziunile pe holurile școlii, neatenții care pot genera supărări. Ele pot fi clasificate după intensitate:

- conflicte minore: tachinări, discuții contradictorii, neînțelegeri simple
- conflicte moderate: excludere socială, izolare, grupări ostile, tensiuni recurente între elevi
- conflicte severe: agresiune fizică, bullying (agresiune psihologică recursivă), amenințări, acte de vandalism.

Pentru gestionarea conflictelor din mediul școlar este bine să ne păstrăm obiectivitatea și calmul personal, precum și să aplanăm atmosfera tensionată din perimetrul evenimentului. Pentru o aplanare eficace a situației este bine să aplicăm etapele planului de intervenție stabilit pentru diriginți de către consilierii școlari, care are următoarea secvențiere:

1. Identificarea conflictului sub aspectul radiografierii evenimentelor petrecute: observarea comportamentelor în clasă, colectarea informațiilor de la elevi, colegi sau părinți, stabilirea tipului de conflict - minor, moderat sau sever și notarea circumstanțelor (cine? când? unde? cum?).

2. Stabilirea nivelului de risc a evenimentului, răspunzând la următoarele întrebări:

- Există violență fizică? → se impune o intervenție imediată, pentru a înlătura pericolul
- Există bullying? → se impune o raportare imediată către comisia anti-volență din școală și o aplicare a unei strategii pe termen lung, care să implice intervenții individuale sau de grup ale elevilor implicați la cabinetul de consilieri psihologică a școlii.
- Există risc emoțional (anxietate, izolare)? → caz în care se impune implicarea consilierului școlar în acel eveniment.

3. Intervenția rapidă a dirigintelui, care presupune oprirea comportamentului perturbator, separarea elevilor implicați, folosirea unui ton calm, non-agresiv și evitarea umilirii vreunui elev în public.

4. Discuția individuală cu elevii implicați, care presupune pentru diriginte ascultarea activă, clarificarea perspectivelor fiecărui elev și validarea emoțiilor fără a încuraja comportamente greșite.

5. Discuția comună, dacă situația face posibilă această abordare, astfel încât fiecare elev explică pe scurt situația din perspectiva sa, stabilirea faptelor, nu a acuzațiilor, respectiv identificarea punctului în care vreun elev a comunicat deficitar sau nu a fost bine înțeles de ceilalți.

6. Stabilirea potențialelor soluții prin brainstorming împreună cu elevii, căutarea modalității de prevenire a repetării conflictului, ce responsabilități are fiecare elev pentru viitor și cum se pot stabili reguli mai clare de comportament în cadrul mediului școlar.

7. Anunțarea părinților elevilor implicați în evenimentul petrecut.

8. Monitorizarea comportamentului elevilor implicați în incident și apoi reevaluarea evenimentului petrecut după 1–2 săptămâni, observarea integrării sau reintegrarea socială în mediul clasei sau școlii (dacă a fost cazul), respectiv menținerea comunicării cu părinții, dacă este cazul.

9. Implicarea altor resurse în remedierea situației apărute (dacă este nevoie): părinții, consilierul școlar, directorul sau conducerea școlii și elevii cu aptitudini de cooperare și aplanare a evenimentelor agresive.

Astfel, orice situație conflictuală poate fi gestionată prompt, într-un mod natural, care să fie eficace și să preîntâmpine repetarea sa în mediului școlar sau în alte comunități de elevi – în internat, la cantină sau în excursii. Beneficiile rezolvării acestor tipuri de evenimente sunt optimizarea regulilor clasei sau a regulamentelor școlii, exersarea păstrării calmului, a gândirii raționale în situații tensionate, impulsivitatea generării de soluții practice și exersarea empatiei, a spiritului de colegialitate și de cooperare în cadrul colectivităților de elevi.

De la tensiune la dialog – cum gestionăm conflictele în școală

*Profesor pentru învățământul primar Brătilă Crina
Școala Gimnazială „N. I. Jilinski” “Vernești, județul Buzău*

Conflictul este o realitate inevitabilă a oricărui mediu social, iar școala, ca spațiu în care interacționează elevi, profesori, părinți și comunitatea, nu face excepție. Deși adesea este perceput ca un obstacol în calea învățării, conflictul poate deveni, printr-o gestionare adecvată, o oportunitate de creștere, dezvoltare emoțională și consolidare a relațiilor. Trecerea „de la tensiune la dialog” reprezintă un proces esențial pentru o cultură școlară sănătoasă, în care siguranța psihologică și respectul reciproc sunt valori centrale.

1. Natura conflictelor în mediul școlar

Conflictele din școală pot lua forme diverse – de la neînțelegeri minore între elevi, la tensiuni între profesori și elevi, competiții între grupuri sau divergențe între familie și instituție. În spatele lor se află, cel mai adesea, diferențe de perspective, nevoi emoționale nesatisfăcute, presiuni sociale sau lipsa unor abilități de comunicare.

În contextul actual, marcat de ritm alert, diversitate și acces constant la tehnologie, conflictele pot apărea mai ușor și pot escalada rapid. Elevii se confruntă cu anxietate, stres academic, comparații sociale permanente și presiunea performanței. Toate acestea pot transforma orice situație tensionată într-un conflict deschis dacă nu există mecanisme de reglare și sprijin.

2. Rolul comunicării în dezamorsarea tensiunilor

Comunicarea este instrumentul fundamental prin care un conflict poate fi transformat într-un dialog constructiv. În școală, promovarea comunicării deschise presupune disponibilitatea tuturor părților de a asculta activ, de a se exprima fără agresivitate și de a căuta soluții comune.

Un element esențial îl reprezintă ascultarea empatică – capacitatea de a înțelege emoțiile și nevoile celuilalt înainte de a formula un răspuns. Elevii și profesorii au nevoie să se simtă auziți și respectați, iar simplul fapt de a valida o emoție poate reduce considerabil intensitatea unui conflict.

Totodată, formulările non-acuzatoare („Eu mă simt... când se întâmplă...”) ajută la păstrarea unui ton colaborativ. Școala trebuie să încurajeze un limbaj al responsabilității, în care fiecare parte își asumă propriile acțiuni și reacții.

3. Medierea – un instrument eficient de gestionare a conflictelor

În ultimii ani, multe școli au început să adopte programe de mediere formală sau informală, în care un adult sau chiar un elev mediator facilitează dialogul dintre părțile aflate în conflict. Medierea are avantajul de a fi un proces neutru, structurat, în care accentul cade pe soluții și pe înțelegerea nevoilor fiecăruia.

Mediatorul creează un cadru sigur, stabilește reguli ale conversației, ghidează discuția și încurajează exprimarea calmă a perspectivelor. Prin acest proces, elevii învață abilități esențiale de negociere, toleranță și responsabilitate – competențe care îi vor ajuta și în afara școlii.

De asemenea, practicile restaurative – cercul de dialog, conferințele restaurative, întâlnirile de grup – s-au dovedit eficiente în reducerea comportamentelor agresive și în reconstruirea relațiilor deteriorate.

4. Rolul profesorului în transformarea conflictului într-o lecție

Profesorul nu este doar un transmițător de cunoștințe, ci și un model de comportament social. Modul în care reacționează la conflicte, tonul pe care îl folosește, răbdarea și disponibilitatea pentru dialog transmit elevilor mesaje despre cum se rezolvă divergențele.

Un profesor care rămâne calm în situații tensionate, care explică limitele și care oferă alternative constructive de reacție devine un exemplu puternic pentru elevi. Totodată, profesorul trebuie să fie atent la semnele timpurii ale unui conflict – schimbări de comportament, izolare, replici agresive – și să intervină preventiv.

Educația socio-emoțională, inclusă în activități de consiliere sau în momente informale ale lecției, îi învață pe elevi cooperarea, reglarea emoțiilor și respectul reciproc. În acest sens, profesorii pot folosi dialogul deschis, exerciții de reflecție, jocuri de rol sau discuții despre valori pentru a preveni tensiunile viitoare.

5. Implicarea părinților și comunității

Gestionarea conflictelor în școală nu poate fi un proces complet dacă nu include și familia. Părinții trebuie informați cu tact și implicați în găsirea unor soluții echilibrate, evitându-se poziționarea conflictuală „școală versus familie”.

Ședințele de consiliere, discuțiile individuale, comunicarea transparentă și implicarea în activități educative comune creează o relație de încredere. Atunci când părinții susțin regulile și valorile școlii, elevii primesc un mesaj coerent, ceea ce reduce riscul unor comportamente conflictuale.

Comunitatea locală – asociații, ONG-uri, specialiști în psihologie sau mediere – poate contribui la formarea unui ecosistem educațional orientat spre colaborare, incluziune și dialog.

6. De ce dialogul este cheia transformării

Transformarea tensiunii în dialog nu este doar o metodă de rezolvare a conflictelor, ci un principiu educațional. Dialogul presupune recunoașterea celuilalt ca partener de comunicare, nu ca adversar. El creează spațiu pentru empatie, înțelegere și responsabilitate.

Într-o școală în care dialogul este practicat constant:

- conflictele devin mai rare și mai ușor de gestionat;
- elevii dezvoltă competențe de viață esențiale;
- profesorii lucrează într-un climat pozitiv;

- părinții simt că fac parte din soluție, nu din problemă;
- cultura instituției se construiește pe respect și colaborare.

Astfel, conflictul nu mai este perceput ca o amenințare, ci ca o șansă de învățare.

Concluzie

Gestionarea conflictelor în școală este un proces continuu, care necesită asumare, răbdare și deschidere. Trecerea de la tensiune la dialog implică îmbinarea comunicării autentice, a medierii și a educației emoționale într-o viziune unitară. Atunci când elevii, profesorii și părinții lucrează împreună pentru a construi relații sănătoase, școala devine nu doar un loc al învățării academice, ci și un laborator al vieții sociale.

Prin cultivarea dialogului, instituția școlară își îndeplinește una dintre cele mai importante misiuni moderne: formarea unor oameni capabili să gestioneze diferențele într-un mod matur, respectuos și constructiv.

Bibliografie:

1. Deutsch, M. (2006). *The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice*. Jossey-Bass.
2. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. Pearson.
3. Gordon, T. (2010). *Profesorul eficient*. Editura Trei.
4. Rosenberg, M. B. (2015). *Comunicarea nonviolentă: Un limbaj al vieții*. Editura Elena Francisc.
5. Glasser, W. (1998). *Choice Theory: A New Psychology of Personal Freedom*. HarperCollins.
6. Gherguț, A. (2013). *Psihopedagogie specială*. Editura Polirom.
7. Șerbănescu, L. (2017). *Medierea conflictelor în școală*. Editura Didactică și Pedagogică.
8. Rădulescu, D. M. (2020). *Educația emoțională în mediul școlar*. Editura Trei.
9. Voiculescu, F. (2015). *Managementul clasei de elevi*. Editura Polirom.
10. UNICEF & UNESCO (2022). *Whole-School Approach to Preventing Violence in Schools*.
11. European Commission (2019). *Toolkit for Schools: Preventing Bullying and Promoting Well-Being*.

Managementul situațiilor conflictuale în școală

Profesor Cristina Constantina Constantinescu

Școala Gimnazială „George Emil Palade” Buzău

Școala contemporană a traversat o perioadă profund reformatoare și astăzi ar trebui să ne aflăm în faza în care ar trebui să se producă o anumită așezare, mai ales la nivelul învățământului preuniversitar.

Am abordat conflictul în organizația școlară, ținând seama de caracterul particular al activităților desfășurate în școală, activități distincte și interdependente în același timp

În școală, conflictele sunt prezente atât în interiorul diverselor categorii de resurse umane care constituie organizația școlară (elevi, personal didactic, personal didactic auxiliar, personal administrativ), cât și între aceste grupuri, între școală și familie, între școală și comunitatea locală.

Gestionarea conflictului sau rezolvare acestuia reprezintă un demers esențial al managementului procesului de învățământ.

Profesorul se confruntă în fiecare zi cu un număr foarte mare de conflicte. El trebuie să fie un pacificator care utilizează, însă, constructiv conflictul în vederea atingerii finalităților educaționale stabilite. De aceea el trebuie să afle, în primul rând, cauzele concrete ale conflictului apărut.

Acestea pot fi:

➤ **Atmosfera competitivă.** Elevii au fost obișnuiți să lucreze individual pe bază de competiție, lipsindu-le deprinderea de a munci în grup, încrederea în colegi și profesori. Ei nu doresc decât victoria asupra celorlalți și dacă nu o obțin își pierd stima de sine. Competiția apare în toate momentele, chiar în cele în care ea este neproductivă.

➤ **Atmosfera de intoleranță.** În clasă se formează grupuri, iar lipsa sprijinului între colegi duce de multe ori la singurătate și izolare. Apar resentimente față de capacitățile și realizările celorlalți, neîncrederea și lipsa prieteniei.

➤ **Comunicare slabă.** Aceasta reprezintă solul cel mai fertil pentru conflict. Cele mai multe conflicte pot fi atribuite neînțelegerii sau percepției greșite a intențiilor, sentimentelor, nevoilor și acțiunilor celorlalți. Elevii nu știu să-și exprime în mod pozitiv nevoile și dorințele sau le este frică să facă asta.

➤ **Exprimarea nepotrivită a emoțiilor.** Orice conflict are o componentă afectivă. Conflictele se pot accentua atunci când elevii au sentimente deplasate, nu știu să-și exprime supărarea sau nemulțumirea într-un mod neagresiv, își suprimă emoțiile și sunt lipsiți de autocontrol. Utilizarea repetată și consecventă a tehnicilor de rezolvare a conflictelor de către profesori va face ca elevii să fie capabili, după un timp, să-și rezolve singuri conflictele și să nu le aducă de fiecare dată

în fața profesorului. Acest lucru are efecte benefice asupra atmosferei din clasă, contribuind la crearea unei comunități educaționale în care elevii se sprijină unii pe alții. Caracteristicile acestea sunt:

- **Cooperare.** Elevii învață să lucreze împreună, să aibă încredere unii în ceilalți și să-și împărtășească preocupările.
- **Comunicare.** Elevii învață să observe atent, să comunice cu acuratețe ceea ce au de spus, să-i asculte atent pe ceilalți.
- **Toleranță.** Elevii învață să respecte și să valorizez pozitiv diferențele între oameni, să înțeleagă propriile prejudecăți și modul în care acestea acționează.
- **Expresie emoțională pozitivă.** Elevii învață să-și exprime sentimentele, în special, supărarea sau nemulțumirea, în modalități neagresive și nedistructive. Totodată ei învață autocontrolul.

Conflicte între elevi – profesori

W. Weber definea managementul clasei astfel „setul de activități prin intermediul cărora profesorul promovează comportamentul adecvat al elevului și elimină comportamentul inadecvat, dezvoltă relații interpersonale bune și un climat socio-emoțional pozitiv în clasă, stabilește și menține o organizare eficientă și productivă a clasei”. Existența unor relații tensionate între profesori și elevi pot duce oricând la conflicte. K.P. Kasambira precizează câteva dintre cauzele ce țin de profesor:

- ❖ *Lipsa de experiență.*
- ❖ *Probleme de comunicare.*
- ❖ *Probleme personale.*
- ❖ *Diferențe de atitudine.*

Într-o sinteză a cauzelor comportamentelor perturbatoare ale elevilor, cauze ce țin de profesor, sunt menționate:

- *Nerezolvarea unor probleme mai vechi, ignorarea unor comportamente care indică o stare de tensiune;*
- *Stimularea inegală a elevilor în activitate;*
- *Subiectivitate în evaluarea cunoștințelor și a comportamentelor afectiv- atitudinale;*
- *Neacceptarea exprimării unor opinii opuse, diferite de cele exprimate de profesori;*
- *Recurgerea la argumentul autorității în rezolvarea unor probleme;*
- *Pasivitatea, amânarea problemelor constatate;*
- *Utilizarea „expresiilor și atitudinilor ucigașe” atunci când elevii formulează anumite soluții sau puncte de vedere;*
- *Afirmarea deschisă a neîncrederii în forțele elevului;*
- *Neadaptarea la evoluția dezvoltării elevilor, la particularitățile de vârstă și individuale;*
- *Nu sunt discutate cu elevii regulile și consecințele nerespectării acestora;*

- *Utilizare redusă a variatelor rețele de comunicare cu elevii;*
- *Slaba comunicare cu părinții pentru cunoașterea evoluției elevilor și crearea unui parteneriat pentru soluționarea tensiunilor ivite;*
- *Practicarea stilului permisiv sau a celui rigid, autocratic.*

Toate aceste cauze derivate, în special, din aplicarea unui management defectuos în clasă conduc la trăiri negative care se acumulează și ajung să se exprime în conflicte deschise, în situații de criză.

Pentru a face față unei situații de conflict, profesorul dezvoltă una dintre următoarele strategii:

- 1) *strategii de evitare*
- 2) *strategii de diminuaire (moderare),*
- 3) *strategii de putere (de coerciție),*
- 4) *strategii de compromis,*
- 5) *strategii de rezolvare negociată a problemei;*

Pentru a evita apariția conflictelor în clasă, profesorul nu trebuie să-și utilizeze puterea, cu scopul de a evidenția lipsa de putere a elevilor. Autoritatea profesorului trebuie să se manifeste constructiv prin crearea unui mediu propice învățării, prin menținerea ordinii și prin evidențierea a ceea ce este mai bun din elevi. De aceea, trebuie gândită și realizată exercitarea autorității dar fără a cădea în autoritarism.

Pentru aceasta:

- *Stabiliți reguli cu ajutorul clasei.*
- *Prezentați lista de reguli clasei și explicați rațiunea fiecărei reguli.*
- *Decideți împreună consecințele pentru încălcarea regulilor.*
- *Nu faceți nici un rabat de la respectarea regulilor – trebuie să existe și sancțiuni mai puțin grave pentru a putea fi aplicate când există circumstanțe atenuante.*

Orice rezolvare a conflictelor implică o mai bună comunicare cu elevii. Cu cât comunicarea este mai bună și mai completă, cu atât crearea unui climat de siguranță fizică și psihică va fi mai probabilă, iar conflictele vor fi mai ușor de rezolvat.

Este recomandabil să abordăm conflictele ca un element al vieții organizaționale.

Este necesar să fim conștienți că fiecare dintre noi, aduce cu sine, la locul de muncă diferite valori, credințe, scopuri și strategii individuale de lucru, în aceste condiții oportunitățile de conflict sunt numeroase. Deși conflictul ca fenomen are, în sine, o conotație negativă, valorizarea pozitivă a unui anumit grad conflictual favorizează consolidarea relațiilor dintre angajați, inovația, dezvoltarea organizațională și schimbarea.

Bibliografie:

1. Stoica-Constantin A. Conflictul interpersonal. Prevenire rezolvare și diminuare a efectelor.
Iași: Polirom, 2004.
2. Panișoară I. O. Comunicarea eficientă. Metode de interacțiune educațională.
Iași: Editura Polirom, 2003.

Managing Conflicts in School

Profesor Stefania Horga

Colegiul de științe ale naturii „Emil Racovita”, Brașov

Conflicts are an unavoidable part of school life, as students and teachers interact daily in a dynamic and often demanding environment. Differences in temperament, communication styles, or expectations can easily lead to misunderstandings. Yet, when a school approaches conflict thoughtfully, these moments can become valuable chances for students and adults to grow, reflect, and strengthen relationships. Effective conflict management relies on prevention, constructive dialogue, and solutions that prioritize understanding rather than punishment.

A key starting point is the creation of a supportive and respectful school atmosphere. When the school community is built on trust and inclusion, negative behaviors tend to diminish. Clear behavioral guidelines, consistent routines, and activities that celebrate diversity all help reduce tension. Students who feel accepted are more inclined to express their thoughts calmly and to listen genuinely to others.

Another crucial element is developing students' social-emotional competencies. Skills such as emotional regulation, empathy, cooperation, and active listening play a major role in how young people handle disagreements. When students learn to identify and manage their emotions, they become more capable of approaching conflict with patience rather than impulsivity. Classroom activities like group discussions, reflection journals, and role-playing scenarios can significantly strengthen these abilities.

Teachers influence how conflicts unfold inside the classroom. Their responses can either calm a challenging situation or add pressure to it. Educators who communicate clearly, remain consistent, and treat students fairly help reduce tension before it escalates. Instead of focusing solely on discipline, effective teachers aim to understand the cause of the conflict. Techniques such as restorative conversations, peer mediation, and guided problem-solving encourage students to find solutions together and take responsibility for their choices.

Open communication among students, teachers, and families also contributes to healthier conflict resolution. When students feel safe sharing their concerns, and when teachers maintain constructive dialogue with parents, problems can be addressed early. This prevents minor issues from becoming more complex.

Ultimately, conflicts—when handled properly—can teach students essential life skills. Through guided resolution, children and teenagers learn resilience, cooperation, negotiation, and

empathy. Schools that treat conflict as a learning moment help build a more understanding and responsible community.

In summary, managing conflicts in school requires a balanced mix of prevention, communication, and emotional education. When the school environment encourages respect, when teachers lead with empathy, and when students are taught practical skills, conflicts become opportunities for meaningful growth. Such an approach not only improves daily interactions but also prepares young people for the interpersonal challenges they will face beyond the classroom.

Poveștile - punți de dialog: contribuția poveștilor românești și moldovenești la crearea unui climat educațional deschis diversității, prin școala nonformală

*Prof. nursing Maria Petrescu
Colegiul Universitar Spiru Haret, București,
consilier educațional/consilier sesiuni prevenire –
unități de învățământ primar/gimnazial/liceal București/Ilfov/Gorj*

Modalitatea de abordare a educației nonformale diferă de cea sistemică specifică educației formale prin faptul că elevului, care este considerat beneficiarul direct, îi revine principala responsabilitate pentru rezultatul învățării, aspect care generează atât o motivație mai profundă, cât și premisele dezvoltării unor competențe utile într-un mediu în continuă transformare. Din acest punct de vedere, rolul complementar al educației nonformale în raport cu educația formală sporește prin existența căilor alternative de dezvoltare personală, profesională și socială în contextul actual.

Pentru mine școala nonformală este instrumentul care creează un climat pozitiv în sala de clasă, ca element esențial pentru dezvoltarea armonioasă a elevilor. Implementarea Proiectului "Cafenele literare în școli", de aproximativ patru ani, folosește, pe lângă alte tehnici literare și povestea, ca instrument pedagogic, cu scopul de a modela un mediu școlar în care empatia, colaborarea și respectul reciproc înfloresc. Proiectul a demonstrat, dacă mai era nevoie, că poveștile au puterea de a transmite valori, modele de comportament, de a facilita înțelegerea emoțiilor, contribuind astfel la consolidarea unor relații interpersonale sănătoase și la promovarea stării de bine în clasă.

Studiul realizat în luna iunie a acestui an, cu privire la școala nonformală și la impactul pe care îl are derularea Proiectului "Cafenele literare în școli" ne-a arătat că 98.90%, dintr-un total de 180 de cadre didactice, consideră că educația nonformală, cu ajutorul poveștilor, a diminuat incidentele de bullying și a îmbunătățit comunicarea între elevi iar, 83.90% consideră că întâlnirile cu scriitorii au dezvoltat creativitatea elevilor și au crescut interesul pentru carte și literatură.

Deoarece o parte din școlile în care mergem sunt școli incluzive sau școli cu elevi din comunități diferite, rromă, turcă, asiatică, ucraineană, moldovenească, elenă este importantă construirea unei comunități unite, tolerante și mai înțeleghătoare, unde elevii sunt valorizați egal. Asta ne-a determinat să ne dorim să construim punți interculturale și să folosim poveștile ca instrument de acceptare a diversității tuturor elevilor, de reducere a barierelor în învățare, de eliminare a barierelor de comunicare și promovarea un mediu în care toți elevii se simt incluși, respectați și încurajați să-și atingă performanțele.

Plecând de la faptul că România și Republica Moldova sunt două spații culturale unite prin limbă, am dezvoltat parteneriatul cu scriitori din Chișinău, specialiști în literatură pentru copii și creatori de personaje de poveste. Poveștile românești și moldovenești, scrise ambele în limba română, oferă nuanțe distincte de stil, tematică și expresivitate. Valorificarea lor în cadrul școlii nonformale ne-a creat oportunitatea unui dialog intercultural autentic, în care copiii au putut descoperi asemănările și diferențele, au descoperit personaje și eroi de care nu știau și au învățat să aprecieze diversitatea ca sursă de dezvoltare personală.

Am creat pentru elevi un micro-univers literar, unde poveștile au captivat atenția, le-au dezvoltat creativitatea, funcționând ca o fereastră către interiorul fiecărui elev participant. Prin intermediul personajelor create de mine și de scriitoarea Ana Onica din Chișinău, elevii au descoperit bucuria, tristețea, frica, furia, dar într-un cadru sigur și controlat, cu care ei s-au identificat. Poveștile despre furnica Nica au fost o lecție despre hărnicie, muncă, implicare, Găinușa Pușa sau Melcul Luca le-au dat lecții despre curaj, empatie, ajutor, bunătate, onestitate, echipă, iar poveștile despre familie, bunici, i-au dus în lumea copilăriei la țară, unde simplitatea este trăsătura principală și unde au învățat lecții despre respect, natură, tradiții. Elevii au înțeles că fiecare dintre noi, la fel ca și personajele din cărți, avem emoții diferite dar, în fiecare moment suntem dispuși să oferim sprijin și să colaborăm frumos, transformând clasa într-o comunitate fericită.

Poveștile românești și moldovenești au adus elevii împreună, au creat experiențe colective, de neuitat, au ajutat elevii să călătorească într-o lume imaginară unică, fără diferențe culturale sau de limbă, consolidând relațiile dintre ei și ajutându-i să-și exprime opiniile dar să și asculte perspectivele celorlalți, transformând clasele într-un spațiu de dialog și validare reciprocă.

Proiectul ne-a ajutat să explorăm impactul pe care poveștile l-au creat asupra grupurilor de elevi, rolul lor în gestionarea conflictelor, promovarea incluziunii și diversității, dar cel mai important crearea unui mediu sigur, un climat deschis și o stare de bine.

Într-o lume în care timpul aleargă prea repede, am reușit să oferim copiilor răgazul de a se conecta cu ajutorul poveștilor, de a naviga, dar de această dată nu online, ci față în față, fără să predăm lecții ci doar povestind și călătorind în lumea personajelor. Dar și eu ne-au oferit o surpriză pe care nu o anticipasem, au creat propriile lor cărți, în care au devenit personaje principale.

Schimbul de povești între România și Republica Moldova a crescut interesul pentru povești, pentru cărțile scrise, cu desene, a format un climat educațional incluziv dar și dorința de a reveni în clasele lor.

Medierea între elevi în școală

Profesor învățământ primar Mitu Daniela

Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava

Inconștient sau conștient, incompatibilitatea comunicării duce la conflict. De-a lungul existenței, omenirea a progresat prin îmbunătățirea comunicării.

Istoria ne dă o infinitate de exemple - cu o mulțime de învățăminte - atât despre comunicare cât și despre conflicte: comunicarea defectuoasă care a provocat conflicte sau comunicare eficientă care a rezolvat conflicte.

Dicționarul de psihologie Larrousse definește conflictul ca „luptă de tendințe, de interese, ca situație în care se găsește un individ supus unor forțe vectorial opuse și de puteri aproape egale”, menționând ca forme: conflicte afective, cognitive și sociale.

Conflictul reprezintă o tensiune, o neînțelegere sau orice problemă divergentă care apare între doi sau mai mulți parteneri, indivizi, grupuri. Este o realitate cotidiană absolut normală într-o colectivitate umană. Printre cele mai importante cauze care generează conflicte putem enumera:

- comunicarea defectuoasă (oferirea de informații insuficiente, trunchiate sau folosirea unor mijloace și canale inadecvate); schimbul de informații corecte, în cooperare, permite fiecărei părți să aibă acces la raționamentele și cunoștințele celeilalte, confuzia și neînțelegerea putând fi astfel diminuate în mod sensibil;
- existența unor scopuri diferite, dar și între persoane care urmăresc același obiectiv;
- resursele limitate;
- nemulțumirile (față de idei, rezistența la noutate, probleme complicate, sfaturi ignorate, învinuiri etc.).

Conflictele pot fi reale, latente, false sau inexistente în funcție de cum sunt percepute de cei implicați. Tinerii se confruntă cu numeroase conflicte și de cele mai multe ori încearcă să le nege, să le reprime să le camufleze sau să le soluționeze de tipul învingător - învins sau învins - învins ceea ce atrage o serie de efecte negative cum ar fi scăderea implicării în activitate, diminuarea sentimentului de încredere în sine, polarizarea pozițiilor și formarea de alianțe, dileme morale, dificultăți în luarea deciziilor. Trebuie căutate soluții de tip câștig-câștig.

Într-un proces de comunicare părțile trebuie să-și acorde atenție reciproc - pe plan procesual și pe plan sentimental. Abilitatea de comunicare presupune și abilitatea de rezolvare a conflictelor de comunicare.

O modalitate alternativă de rezolvare a conflictelor este medierea. Aceasta constituie un proces structurat în care o a treia parte neutră, nepărtinitoare asistă voluntar la rezolvarea unei dispute

între două persoane sau grupuri, constituite în „părți” și este acceptată de toți cei implicați. Scopul este acela de a găsi soluții consimțite de „părți”. Procedurile de mediere se bazează pe principiul echilibrării intereselor.

Școlii îi revine sarcina de a pregăti viitorii adulți pregătiți în a preîntâmpina conflictele sau de a le rezolva în cel mai bun mod, de a le soluționa cât mai eficient când sunt implicați în ele.

Ca mediatori, elevii sunt considerați mai eficienți în influențarea colegilor lor pentru rezolvarea pașnică a situațiilor conflictuale. Ei înțeleg caracteristicile celor de o vârstă cu ei, pătrund elementele culturale specifice, folosesc limbajul egalilor lor și sunt capabili să determine o atitudine respectuoasă prin metodele pe care le utilizează și prin modul de valorizare a procesului de rezolvare a problemelor. Deși sunt necesare tot mai multe cercetări în acest domeniu, există tot mai multe argumente în favoarea medierii între elevi. Este o procedură răspândită în timp în multe școli, este o metodă eficientă de soluționare a conflictelor sociale ce apar zilnic între copii și tineri.

Efectele asupra nivelului comportamentelor agresive, asupra stimei de sine și a lipsei controlului se manifestă la toate vârstele școlare. Rezultatele unor astfel de programe se amplifică prin utilizarea deprinderilor acumulate aici în rezolvarea conflictelor personale și sociale, în situații de viață reale și din afara școlii.

Medierea dintre elevi funcționează cu succes în acele unități școlare în care este susținută de echipa managerială a școlii, de corpul profesoral, de personalul administrativ, dar și de către părinți. Fiecare școală are însă propriul model de funcționare, planurile proprii de dezvoltare. Este foarte important cum este văzută medierea între egali de comunitate.

În țările care au deja experiență în acest domeniu, sunt invitați adulți-formatori pentru a forma grupurilor de elevi deprinderile necesare medierii între egali. Criteriile de selectare a elevilor participanți diferă de la o școală la alta. În unele instituții sunt votați, desemnați, dar în altele sunt acceptați la acest tip de stagii cei interesați de acest subiect.

În cadrul unui stagiu de formare elevii participă la jocuri de rol sau la jocuri creative, fac analiză de caz. Sunt sprijiniți de coordonator în soluționarea tuturor neclarităților pentru a deveni mediatori în adevăratul sens al termenului. Atitudinea pozitivă a formatorilor în raport cu situațiile conflictuale, cu manifestarea relațiilor de putere și a controlului are o mare importanță și influență asupra cursanților. Mediatorii - elevi beneficiază în mod regulat de sprijin și supervizare din partea adulților. Acest suport este diferit în funcție de vârsta elevilor implicați, dar se fac întâlniri săptămânale în care se împărtășesc experiențe și se instruiesc, se iau decizii asupra modului în care problemele apărute pot fi rezolvate de mediatorii-elevi și cum pot beneficia colegii lor de acest sprijin.

Stadiul de la care se pornește în formarea mediatorilor-elevi este școala primară sau gimnazială. Cei din clase mai mari pot oferi servicii neutre, fără să-i judece pe cei implicați. Ei îi

ajută pe colegii aflați în dispută să identifice problema, să aprecieze punctul de vedere al celuilalt și să aleagă o cale de urmat.

Mediatorii învață să își exprime punctele de vedere în așa fel încât ambele părți să simtă că mediatorul este imparțial. Tactica lor presupune o discuție cu cei implicați astfel încât să-i determine să se asculte fără întreruperi sau insulte. Ei reușesc astfel să convingă fiecare parte să se calmeze și să-și exprime poziția, după care fiecare lucru spus trebuie clarificat pentru a vedea dacă s-a înțeles cum trebuie.

Utilizarea consecventă și repetată a tehnicilor de rezolvare a conflictelor va face ca elevii să fie capabili să și le rezolve singuri. Acest lucru are un efect benefic asupra atmosferei din clasă, elevii ajungând să se sprijine unii pe alții. Se dezvoltă toleranța, comunicarea, cooperarea, elevii dovedind capacitatea de a răspunde într-un mod creativ în cadrul unui conflict.

Se poate vorbi de o diversitate în rezolvarea conflictelor datorită diferențelor sociale și culturale, a reacțiilor negative - cum ar fi prejudecățile și predispozițiile care constituie puncte de plecare pentru furie, nemulțumire și violență. În general profesorii și elevii găsesc dificilă recunoașterea situațiilor conflictuale ca fiind conectate la o diversitate de probleme și totodată consideră neadecvat răspunsul în momentul identificării conflictelor bazate pe diversitate. Ideea asupra diversității sociale constituie o sursă pentru înțelegerea rădăcinilor violenței tinerilor. Procesul de mediere între egali necesită respect pentru diferențe și „utilizarea diferențelor pentru a facilita soluții creative fără a solicita celor aflați în dispută să renunțe la credințele și valorile lor”.

Pentru fiecare din părțile implicate medierea are multe avantaje.

Pentru elevi, se încurajează centrarea asupra problemei dintre ei:

- procesul oferă ambelor „tabere” posibilitatea de a relata versiunea proprie asupra evenimentelor și de a asculta povestirea celeilalte părți;
- elevii învață cum să rezolve constructiv un conflict;
- încurajează rezolvarea timpurie a unui conflict;
- fiecare din cei implicați își poate modifica acțiunile, comportamentul, atitudinea, dacă află cum toate acestea îi afectează pe ceilalți;
- elevii vor descoperi soluții potrivite situațiilor în care se află la un moment dat;
- adolescenții și tinerii pot să respecte mai ușor o decizie în care sunt implicați decât una care a fost impusă, dictată de „sus” printr-un ordin;
- medierea este confidențială;
- atenția se concentrează asupra viitorului, chiar dacă se rezolvă un conflict aflat în trecut; cele mai multe dispute implică persoane aflate într-o continuă relație socială și este foarte important să se găsească soluții pentru modul în care vor interacționa în viitor;

- se încurajează stima de sine, încrederea în propria persoană, permițându-le elevilor să fie mai eficienți în conducerea propriei învățări.

Pentru a fi soluționate conflictele dintre elevi, trebuie să se cunoască foarte bine originea lor: atmosfera competitivă, atmosfera intolerantă, exprimarea nepotrivită a emoțiilor, comunicarea slabă, absența priceperilor de rezolvare a conflictelor, utilizarea într-un mod greșit a puterii pe care o dețin unii profesori.

Pentru profesori, medierea oferă:

- reducerea ocaziilor de producere a stresului;
- împuținarea timpului acordat disciplinării;
- posibilitatea direcționării energiei spre realizări personale;
- utilizarea strategiilor de mediere în cadrul întâlnirilor cu părinții, în formarea adulților;
- o mai eficientă organizare și conducere a clasei, planificarea sarcinilor de învățare, astfel încât elevii au șansa îmbunătățirii deprinderilor.

Acest program este așadar o procedură cu o structură transparentă, ușor de învățat, ale cărei beneficii s-au dovedit în practică. Școlile în care se desfășoară acțiuni de mediere beneficiază de un mediu mai pașnic, numărul disputelor dintre elevi fiind semnificativ redus mai ales în rândurile elevilor care participă la stagiile de formare. Se minimizează manifestările antisociale și agresive. Astfel se pot evita exmatriculările prin descoperirea unor probleme înainte ca acestea să devină sursă de agresivitate și comportament neacceptat de către societate. Aceste programe trebuie integrate în contexte ce implică întreaga societate, și mai ales în organizații și instituții. Astfel, în școli, trebuie să existe de pe lângă programele de mediere a conflictelor ce au ca obiect indivizii, și concepte de dezvoltare la nivelul organizării școlilor și de reformă școlară, pentru a crea aici condițiile proprii pentru schimbările dorite. Școlii îi revine sarcina de a pregăti viitorul adult astfel încât să fie pregătit pentru a preîntâmpina conflictele cu care se confruntă și a le evita atunci când e cazul, sau cel puțin a le rezolva în cel mai bun mod, astfel încât atât el, cât și cei implicați să nu fie stopați în acest proces de schimbare și de evoluție și, deci, de dezvoltare personală.

Medierea se dovedește a fi de ajutor atunci când părțile doresc să păstreze relația dintre ele, există interesul de a scurta neînțelegerile, ambele părți sunt obosite de dispută, fiecare își manifestă interesul de a rezolva conflictul. Sistemul ideal de soluționare a disputelor trebuie să găsească soluții satisfăcătoare și de durată. Medierea nu se potrivește situațiilor în care nici una din părți nu poate câștiga, nu există un interes real de rezolvare a situației, lipsa echilibrului de putere, există teamă sau frica de violență, atunci când se petrec acțiuni violente.

Într-un conflict sunt foarte importante sentimentele. Uneori nu putem ajunge la motivele conflictului dacă nu luăm în considerare sentimentele neconștientizate. Trebuie să colaborăm pentru

a ajuta sau pentru a fi ajutați de cei de lângă noi și să-i învățăm și pe elevii noștri să facă acest lucru pentru a putea conviețui alături de cei asemeni lor sau cu oameni total diferiți.

Bibliografie:

1. Cornelius, Helena; Faire, Shoshana – „Știința rezolvării conflictelor” , Editura Știință și Tehnică 1996, București
2. Hiltrop Jean; Udall Sheila – „Arta negocierii”, Editura Teora 1998, București
3. Daniel Goleman – „Inteligența emoțională” – Editura Curtea Veche, București 2005

Când conflictul devine lecție: modele de dialog și reconectare în mediul școlar

Profesor învățământ primar Adriana Laura Nica

Școala Gimnazială Drăgotești, Județul Dolj

Conflictul este o componentă inevitabilă a interacțiunilor din mediul școlar, iar modul în care cadrele didactice, elevii și părinții îl gestionează influențează direct clima educațională. Articolul analizează conflictul ca oportunitate de dezvoltare socio-emoțională, oferă exemple concrete din practica școlară și evidențiază importanța dialogului, medierii și culturii organizaționale pozitive. Studiul se bazează pe principii din pedagogie, psihologie educațională și comunicare nonviolentă.

Cuvinte-cheie: conflict școlar, comunicare empatică, educație socio-emoțională, mediere, climat educațional

În școli, conflictele sunt adesea percepute ca situații negative ce perturbă procesul educativ. Literatura de specialitate susține însă că tensiunea poate deveni un catalizator pentru învățare și dezvoltare personală, atunci când este gestionată adecvat (Johnson & Johnson, 2006). Prin urmare, capacitatea instituției școlare de a transforma conflictul în oportunitate reprezintă un indicator al maturității organizaționale.

1. Conflictul ca proces educativ – o perspectivă teoretică

Conflictele nu sunt doar manifestări ale comportamentelor impulsive, ci expresii ale unor nevoi, emoții sau diferențe de perspectivă. Rosenberg (2003) subliniază că un conflict neabordat lasă loc pentru frustrare, etichetare și comportamente agresive, în timp ce unul gestionat corect creează șansa reconectării.

Exemplu concret

Într-o pauză, doi elevi se ceartă pentru accesul la o tabletă. Situația escaladează. Profesorul intervine nu cu sancțiuni, ci cu întrebări: „Ce ai simțit atunci?”, „Ce ai fi avut nevoie?”. Copiii propun împreună o soluție echitabilă: folosirea cronometrului pentru împărțirea timpului. Astfel, conflictul devine lecție de autoreglare și negociere.

2. Rolul cadrului didactic: de la autoritate la mediator educațional

Cercetările arată că elevii răspund mai bine la mediere decât la judecată (Deutsch, 2011). Un profesor mediator nu caută vinovați, ci facilitează dialogul, ascultarea și responsabilitatea.

Exemplu concret

La clasa a IV-a, doi elevi se acuză că și-au copiat tema. În locul unei sancțiuni, cadrul didactic cere o scurtă pauză, apoi invită elevii să explice pe rând ce s-a întâmplat. Se reformulează emoțiile („Ai simțit că nu ești crezut”), se clarifică intențiile și se stabilesc reguli pentru lucrul independent. Conflictul se încheie prin înțelegere, nu prin teamă.

3. Dialogul empatic – metodă de dezamorsare

Dialogul empatic se bazează pe formulări descriptive, nu acuzatoare. Comunicarea nonviolentă (CNV) propusă de Rosenberg (2003) susține folosirea mesajelor de tip „*Eu simt... când...*”.

Exemplu concret

Două eleve din clasa a II-a refuză să-și vorbească după ce una a făcut o glumă nepotrivită. Profesorul folosește întrebări deschise:– „*Ce anume te-a deranjat?*”– „*Ce ai fi vrut să auzi în loc?*” Fetele reformulează conflictul în termeni emoționali, apoi își propun soluții. Relația se repară.

4. Cultura organizațională – terenul în care cresc relațiile sănătoase

O școală cu un climat socio-emoțional pozitiv reduce numărul conflictelor și încurajează cooperarea (Cohen, 2009).

Exemple de bună practică

„**Cutia emoțiilor**” la clasa pregătitoare – elevii își exprimă zilnic starea, prevenind acumularea tensiunilor.

„**Colțul dialogului**” la ciclul primar – elevii implicați într-un conflict discută ghidat: spun ceva apreciativ, descriu situația, propun soluții.

5. Prevenția – fundamentul unei școli armonioase

Programele de educație socio-emoțională (SEL) reduc comportamentele agresive cu până la 20% (Durlak et al., 2011).

Exemplu concret

La clasele gimnaziale din școala mea, elevii completează săptămânal „Jurnalul emoțiilor”, reflectând asupra unui conflict și asupra modului în care l-au gestionat. După câteva luni, profesorii observă scăderea tensiunilor și creșterea empatiei între elevi.

Gestionarea conflictelor în școală nu este un proces spontan, ci unul învățat. Mediul educațional devine spațiu de creștere socio-emoțională atunci când tensiunile sunt privite ca oportunități, profesorii adoptă poziția de mediatori, iar cultura școlii promovează comunicarea deschisă și colaborarea. Transformarea conflictului în dialog devine astfel un demers esențial pentru dezvoltarea competențelor de viață ale fiecărui copil.

Referințe bibliografice:

- Cohen, J. (2009). *School Climate: Research, Policy, Practice, and Teacher Education*. Teachers College Record.
- Deutsch, M. (2011). *The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes*. Yale University Press.

- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., et al. (2011). *The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions*. Child Development.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. (2006). *Conflict Resolution, Peer Mediation, and Peacemaking*. In Handbook of Classroom Management.
- Rosenberg, M. B. (2003). *Nonviolent Communication: A Language of Life*. PuddleDancer Press.

Violența în familie – factor declanșator al violenței școlare

Profesor Popa-Olariu Elena

Liceul Tehnologic “Dobrogea” Castelu, Județul: Constanța

Violența în familie reprezintă orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare ori de apărare, manifestată fizic sau verbal, săvârșită de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă ori poate cauza un prejudiciu sau suferințe fizice, psihice, sexuale, emoționale ori psihologice, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, constrângerea sau privarea arbitrară de libertate. Constituie, de asemenea, violență în familie împiedicarea femeii de a-și exercita drepturile și libertățile fundamentale.

Violența în familie se manifestă sub următoarele forme:

a) violența verbală - adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum utilizarea de insulte, amenințări, cuvinte și expresii degradante sau umilitoare;

b) violența psihologică - impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod și prin orice mijloace, violență demonstrativă asupra obiectelor și animalelor, prin amenințări verbale, afișare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângerile de orice fel, precum și alte acțiuni cu efect similar;

c) violența fizică - vătămarea corporală ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, inclusiv mascate ca fiind rezultatul unor accidente, prin otrăvire, intoxicare, precum și alte acțiuni cu efect similar;

d) violența sexuală - agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare, manipulare, brutalitate în vederea întreținerii unor relații sexuale forțate, viol conjugal;

e) violența economică - interzicerea activității profesionale, privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, acțiunea de sustragere intenționată a bunurilor persoanei, interzicerea dreptului de a posedea, folosi și dispune de bunurile comune, control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, refuzul de a susține familia, impunerea de munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv unui membru de familie minor, precum și alte acțiuni cu efect similar;

f) violența socială - impunerea izolării persoanei de familie, de comunitate și de prieteni, interzicerea frecventării instituției de învățământ, impunerea izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială, privare intenționată de acces la informație, precum și alte acțiuni cu efect similar;

g) violența spirituală - subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase, impunerea aderării la credințe și practici spirituale și religioase inacceptabile, precum și alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare.

Toți copiii au dreptul la protecție împotriva violenței, exploatării și abuzului. Și totuși, zeci de mii de copii sunt supuși zilnic violenței, exploatării și abuzului. Alte zeci de mii riscă să ajungă în aceeași situație.

Există numeroase date potrivit cărora violența, exploatarea și abuzul pot afecta sănătatea fizică și mentală a copilului pe termen scurt și lung, limitându-i capacitatea de învățare și socializare și afectându-i tranziția la maturitate, cu consecințe negative ulterior în viață.

Unii copii, atât fete, cât și băieți, sunt vulnerabili din cauza apartenenței etnice sau statutului socio-economic. Un nivel mai ridicat de vulnerabilitate se regăsește adesea în rândul copiilor cu dizabilități, din institutii, cu parinti plecati să lucreze în strainatate, precum și în rândul mamelor minore și al adolescenților. Vulnerabilitatea este influențată și de vârstă; copiii mici prezintă un risc mai mare de expunere la anumite tipuri de violență, riscurile fiind diferite la vârste diferite.

Actele de violență, exploatare și abuz sunt deseori comise de persoane cunoscute copilului, inclusiv de părinți, alți membri ai familiei, îngrijitori, profesori, patroni, organele de impunere a legii, și alți copii. Doar o mică parte din actele de violență, exploatare și abuz sunt raportate și investigate și prin urmare mulți dintre cei ce le comit rămân nepedepsiți. Este esențial ca aceste cazuri să fie raportate. Prevenirea și răspunsul în situații de violență, exploatare și abuz vizează copilul pe parcursul întregii vieți.

Trairi într-un mediu violent afectează copiii, atât fizic cât și emoțional. Gravitatea consecințelor asupra lor depinde de vârsta copiilor și durata perioadei în care au fost expuși la violență. Poate fi greu pentru copii să facă față tensiunilor de acasă, pe măsură ce situația continuă. Copiii de multe ori trăiesc într-o stare constantă de anticipare, așteptând ca abuzul să se întâmple oricând.

Efectele asupra copiilor pot include sentimente de teamă, neîncredere, rușine, furie, neputință, stimă de sine scăzută și depresie. Copiii ar putea indica semne de stres, cum ar fi dureri de cap, dureri de stomac, probleme de somn, coșmaruri și enurezis (boală care se manifestă prin pierderea necontrolată a urinei).

Copiii în aceste situații ar putea începe să creadă că violența domestică este normală și că singura modalitate de a obține ceea ce își doresc este să o folosească. Ei pot ajunge să creadă că nu e nimic greșit în a fi abuziv sau abuzat.

Alte efecte asupra copiilor: chiulul de la școală și a petrece mai mult timp cu părintele rănit; fuga de la domiciliu; utilizarea de droguri și alcool; limbaj și comportament agresiv; performanță slabă la școală; lipsa prietenilor; retragerea din activitățile de familie.

Copiii au nevoie de: protecție împotriva abuzului fizic, emoțional și verbal; să știe că intimidarea, abuzul și violența nu sunt acceptabile; încurajare pentru a vorbi despre sentimentele și grijile lor; sprijin suplimentar de la un adult de încredere; sprijin la școală; ajutor profesionist în cazul în care prezintă semne de probleme comportamentale sau emoționale; să fie asigurați că nu este vina lor; să fie asigurați că sunt iubiți; să știe unde să apeleze și de unde pot primi ajutor în caz de urgență.

Bibliografie:

Valentina Rujoiu, Octavian Rujoiu - Violenta în familie. Între percepție socială și asumare individuală, Editura ASE, 2012

www.unicef.ro

www.provitabucuresti.ro

Profesor Roxana Pristăvița

Școala Gimnazială „Gh. I. Brătianu” – Iași

Conflictele reprezintă o parte firească a vieții școlare. Elevii, profesorii, părinții și întregul personal educațional interacționează zilnic, iar diferențele de opinii, valori sau comportamente pot genera tensiuni. Gestionarea constructivă a conflictelor nu numai că previne escaladarea situațiilor neplăcute, dar contribuie și la construirea unui climat educațional pozitiv, bazat pe respect, dialog și colaborare. Acest referat își propune să analizeze resursele necesare pentru rezolvarea conflictelor, impactul pe care acestea îl au asupra comunității școlare și câteva idei practice pentru transformarea tensiunilor în oportunități de învățare.

Ce este conflictul în mediul școlar?

În școală, conflictul poate apărea între:

- elevi (certuri, tachinări, competiție),
- elevi și profesori (neînțelegeri legate de reguli, comunicare sau stilul didactic),
- profesori între ei (diferențe de viziune pedagogică sau resurse),
- școală și părinți (așteptări diferite privind educația).

Conflictul nu este întotdeauna negativ; poate fi un prilej pentru:

- dezvoltarea competențelor socio-emoționale,
- promovarea empatiei,
- consolidarea responsabilității și maturității,
- îmbunătățirea comunicării.

Resurse pentru gestionarea conflictelor în școală

Gestionarea eficientă a conflictelor se bazează pe existența unor resurse importante:

Resurse umane

- **Profesorii**, care pot învăța tehnici de comunicare non-violentă și mediere.
- **Consilierii școlari**, specializați în intervenție psihologică și facilitarea dialogului.
- **Elevii lideri**, implicați în programe de peer mediation (mediere între colegi).
- **Părinții**, care pot sprijini procesul de rezolvare a conflictelor acasă.

Resurse instituționale

- Programe educaționale de dezvoltare socio-emoțională.
- Regulamente școlare clare și adaptate.
- Proiecte și parteneriate cu ONG-uri specializate în managementul conflictelor.

- Ateliere de formare pentru profesori.

Resurse materiale

- Spații dedicate discuțiilor și medierii.
- Materiale didactice (postere, ghiduri, jocuri educative).
- Tehnologii care facilitează comunicarea transparentă (platforme online, grupuri de discuție).

Impactul conflictelor în școală

Impact negativ

- Stres și anxietate în rândul elevilor și profesorilor.
- Scăderea performanțelor școlare și a motivației pentru învățare.
- Climat tensionat, care poate duce la lipsă de respect și indisciplină.
- Creșterea absenteismului și a riscului de bullying.

Impact pozitiv (atunci când sunt gestionate corect)

- Dezvoltarea gândirii critice și a abilităților de negociere.
- Îmbunătățirea relațiilor dintre elevi și profesori.
- Consolidarea unui climat sigur, empatic și cooperant.
- Formarea unor atitudini responsabile în rândul tinerilor.

Idei practice pentru a transforma tensiunea în dialog

Comunicarea non-violentă (CNV)

Modelul propus de Marshall Rosenberg presupune:

1. Observarea situației fără a judeca,
2. Exprimarea sentimentelor,
3. Identificarea nevoilor,
4. Formularea unei cereri clare.

Exemplu:

„Când ridici tonul (observație), mă simt confuz și neliniștit (sentiment), pentru că am nevoie de respect și claritate (nevoie). Te rog să vorbim pe rând (cerere).”

Tehnica „pauzei active”

Înainte de a reacționa impulsiv, elevii și profesorii sunt încurajați să ia câteva secunde pentru a respira și a reflecta. Aceasta reduce tensiunea și previne escaladarea.

Medierea conflictelor

Un mediator (profesor, consilier sau elev instruit) ajută părțile să găsească o soluție reciproc avantajoasă. Medierea:

- oferă neutralitate,
- dezvoltă responsabilitatea,

- promovează ascultarea activă.

Activități de team-building

Jocuri cooperative și activități extracurriculare pot construi relații pozitive, prevenind apariția conflictelor.

Regulamentul de clasă creat împreună

Elevii sunt implicați în stabilirea regulilor. Astfel:

- înțeleg mai bine importanța disciplinelor,
- se simt respectați,
- devin mai motivați să le respecte.

„Ora de discuții”

O practică prin care, o dată pe săptămână, elevii discută problemele apărute, exprimă emoții și reflectează asupra modului în care pot îmbunătăți relațiile din clasă.

În concluzie conflictele în școală sunt inevitabile, dar modul în care sunt gestionate poate transforma tensiunea într-un instrument valoros de învățare și dezvoltare personală. Prin resurse adecvate, o abordare deschisă și strategii practice, mediul școlar poate deveni un spațiu al dialogului, al empatiei și al responsabilității. Investind în competențele de comunicare și gestionare a conflictelor, formăm nu doar elevi mai bine pregătiți academic, ci și viitori adulți capabili să construiască relații armonioase și durabile.

Bibliografie:

- **Rosenberg, Marshall B.** – *Comunicare nonviolentă. Un limbaj al vieții*, Editura Elena Francisc, Cluj-Napoca, 2015.
- **Nicola, Ioan.** – *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2000.
- **Cucoș, Constantin.** – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
- **Neacșu, Ioan.** – *Instruire și învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1990 (sau ediții ulterioare).
- **Păun, Emil; Potolea, Dan (coord.).** – *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*, Editura Polirom, Iași, 2002.
- **Stan, Liviu; Manea, Adrian.** – *Consiliere și orientare – Ghid practic pentru profesori și elevi*, Editura.

Tensiuni, voci, reconcilieri: o perspectivă pedagogică asupra conflictelor dintre elevi

Prof. OANA DINA

Colegiul Național „Constantin Brâncoveanu”, București

Cum poate crește un dialog autentic acolo unde primele cuvinte se nasc din defensivă și suspiciune? În comunitatea școlară, unde identitățile se ating și uneori se rănesc, conflictul este un semnal al nevoii de ascultare și de reconstrucție a legăturilor dintre elevi. În contextul actual, diversitatea culturală, ritmurile diferite de dezvoltare, mobilitatea socială și prezența unor sensibilități identitare multiple fac ca interacțiunile dintre elevi să fie adesea delicate, încărcate de emoții contradictorii. Din acest motiv, conflictul nu trebuie perceput ca o abatere de la normal, ci ca o parte firească a vieții comunitare, un simptom al unui mediu în care adolescenții își caută locul, vocea și legitimitatea. Școala este provocată să transforme aceste tensiuni în oportunități de învățare morală, reflecție și reconstrucție relațională.

Cum poate o comunitate școlară să rămână coerentă atunci când diferențele dintre elevi nasc tensiuni ce depășesc conținutul unei ore? În peisajul educațional actual, conflictul nu este doar episodic, ci expresia unor dinamici complexe pe care profesorul este chemat să le înțeleagă și să le transforme. În acest cadru fragil al interacțiunilor dintre adolescenți, un episod ivit într-o oră obișnuită de lucru în grup dezvăluie cât de ușor tensiunea poate fisura echilibrul clasei. Tema pare inițial una obișnuită: elevii trebuie să analizeze un text literar și să formuleze o prezentare comună. Însă împărțirea responsabilităților declanșează un conflict brusc între doi elevi, conflict care scapă rapid de sub control. Tonul se ridică, replicile se succed cu o intensitate neașteptată, iar gesturile trădează o încărcătură afectivă mult mai profundă decât ar fi justificat un simplu dezacord metodologic. În câteva clipe, întreaga clasă este cuprinsă de tăcere, ca în fața unei rupturi care planează amenințător asupra echilibrului colectiv. Profesorul intuiește că nu asistă doar la o dispută accidentală, ci la un moment în care diferențele - de temperament, de experiență, de sensibilitate - devin greu de gestionat fără o intervenție atentă.

În astfel de situații, intervenția nu poate fi coercitivă, deoarece ar acoperi conflictul, nu l-ar rezolva. Profesorul propune un *cerc de dialog* — o tehnică inspirată din practicile restaurative și din pedagogiile incluzive contemporane. Elevii sunt invitați să vorbească pe rând, fără a se întrerupe, despre ceea ce au simțit în momentul izbucnirii tensiunii. Discursul este modelat prin utilizarea mesajelor centrate pe „eu”, care mută accentul de pe acuzație pe trăirea personală: „Eu m-am simțit marginalizat când...”, „A fost dificil pentru mine să...”. Această schimbare de registru emoțional creează un spațiu sigur în care cei doi elevi își pot exprima vulnerabilitatea fără teamă, iar restul clasei

poate observa cum, dincolo de cuvintele tăioase, există nevoi neîmplinite, frici și dorințe legitime de recunoaștere.

Pentru a amplifica înțelegerea reciprocă, profesorul introduce apoi un exercițiu de perspectivizare: fiecare elev este invitat să descrie situația din punctul de vedere al colegului cu care a intrat în conflict. Este un moment dificil, pentru că cere nu doar imaginație empatică, ci și disponibilitatea de a renunța la propria interpretare. Însă rezultatul este revelator: ambii elevi ajung să înțeleagă că au atribuit intenții greșite, că au interpretat cuvintele celuilalt prin filtrul propriilor temeri sau frustrări. În acest moment, tensiunea se relativizează, iar dialogul începe să se reconstruiască pe baze reale, nu proiective. Ceilalți colegi intervin cu observații mature, reflectând asupra responsabilității emoționale în comunicare, asupra modului în care reflexele defensive afectează relațiile și asupra importanței ascultării active.

Pentru a asigura consolidarea acestei reconcilieri, profesorul reorganizează activitatea de grup folosind structurarea rolurilor: *moderator*, *raportor* și *observator*. Fiecare rol presupune responsabilități clare, ceea ce reduce riscul suprapunerii sarcinilor și al competiției inutile. Moderatorul reglează ritmul discuției, raportorul sintetizează ideile, iar observatorul reflectă asupra comportamentelor de comunicare, notând momentele de deschidere, dar și pe cele tensionate. Această arhitectură cooperativă transformă grupul într-un spațiu de exercițiu conștient al dialogului, în care elevii învață să se autoregleze și să negocieze sensuri.

Instrumentele digitale devin la rândul lor parte din proces: folosirea unui Padlet anonim pentru a colecta emoții, dificultăți și nevoi permite elevilor să își exprime gândurile pe care poate nu le-ar verbaliza în mod direct. Mapa vizuală rezultată funcționează ca un contract informal de conviețuire: fiecare elev vede, negru pe alb, că ceilalți împărtășesc insecurități, temeri, dorințe de respect și recunoaștere. Învățarea reflectivă este completată de jurnale personale, discuții ghidate și momente de autoevaluare, instrumente care îi ajută pe elevi să conștientizeze propriile reacții și să își planifice strategiile de auto-reglare emoțională.

Conflictul, reconfigurat în acest mod, devine o experiență formativă. Tensiunea se transformă în reflecție, iar ruptura — într-un prilej de reconstrucție relațională. Elevii învață că dialogul nu este un gest spontan, ci o competență care se exersează, că diferențele nu sunt bariere, ci surse de înțelegere profundă, iar responsabilitatea comunicării este un act de maturitate civică. Profesorul nu se poziționează ca arbitru, ci ca mediator, ca facilitator al unei învățări morale indispensabile într-o societate plurală. Clasa devine astfel un mic laborator democratic, în care elevii descoperă ce înseamnă să asculți, să negociezi, să reconstruiești relații și, mai ales, să rămâi deschis la celălalt.

În final, gestionarea conflictelor nu este doar o competență utilă, ci una definitorie pentru formarea personală. Școala care își asumă această misiune nu oferă doar cunoștințe, ci modelează caractere, transformă tensiunea în dialog și pregătește tinerii pentru viața într-o comunitate în care

conviețuirea armonioasă devine, zi de zi, un act de responsabilitate și de umanitate. Școala își dovedește adevărata valoare atunci când tensiunile nu mai sunt văzute ca obstacole, ci ca oportunități de dialog, reflecție și creștere colectivă. Prin cultivarea ascultării active, a empatiei și a responsabilității relaționale, conflictele devin lecții vii despre conviețuire și înțelegere reciprocă.

Bibliografie selectivă

1. Pânișoară Ion-Ovidiu, *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*, Editura Polirom, Iași, 2009;

Profesorul și rolul său de mediator

Profesor Dumitru Anca

Școala Gimnazială „Ion Heliade Rădulescu”, București

În prezent, motivația elevilor pentru învățarea școlară este o aspirație de bază a școlii deoarece simpla prezență la școală nu garantează dorința de a învăța. Întrucât învățământul modern este obligatoriu, profesorii nu pot presupune că elevii sunt motivați și trebuie să se asigure că aceștia sunt motivați. Ei trebuie să găsească modalități de a-i convinge pe elevi să dorească să învețe, respectând în același timp alegerile, dorințele, aptitudinile și atitudinile acestora.

Dinamica schimbărilor în sistemul educațional nu lasă timp sedimentărilor și lămuririlor detaliate ale fiecărei măsuri pe care un manager este nevoit să o ia, ceea ce duce adesea la reacții pro și contra din partea celor implicați în sistem dar și în afara lui. Doar analiza schimbărilor în raport cu reușite și eșecuri, aspecte financiare și motivație ,cu mentalități și comportamente poate duce la o reală acceptare a progresului .

Profesorul Ovidiu Pânișoară ținând cont de aceste provocări pentru școală și pentru cadrele didactice, spunea că pregătirea acestora trebuie să se facă « în acord cu profilul celui care învață, cu profilul elevului. Iar acesta din urmă se schimbă permanent, devine o nebuloasă și pune profesorul în situația de a gestiona din ce în ce mai greu situațiile „imposibile” care apar în clasă. »

Apariția conflictelor în mediul școlar, impune acordarea unei atenții sporite în gestionarea și rezolvarea lor. Totul trebuie organizat astfel încât în abordarea și soluționarea conflictelor profesorul trebuie să stăpânească abilități atât de comunicare cât și de mediere și negociere pentru toți factorii implicați în procesul educațional.

Medierea unui conflict în instituțiile de învățământ aduce de asemenea posibilitatea de rezolvare a disputei printr-un mediator. Rata mare de succes a acestui tip de mediere în conflicte aduce elevii și cadrele didactice într-o relație de dialog, cooperare, înțelegere și realizarea comunicării în timp ce petrecut la școală, totul în beneficiul procesului de învățământ.

De multe ori comunicarea este lateralizată, existând cadre didactice care monopolizează comunicarea, iar copilul rămâne doar un receptor pasiv. Comunicarea între copii în cadrul unor grupuri de lucru este destul de restrânsă, iar opiniile lor cu privire la viața clasei sunt prea puțin luate în considerare. Nevoia de expresie și de comunicare este nevoie fundamentală a oricărui individ, iar grupul școlar este un loc privilegiat de satisfacere a acestor nevoi. Nesatisfacerea lor antrenează inevitabil o frustrare ce se va reduce prin comportamente agresive.

Comportamentul de bullying se face simțit atunci când există diferențe de natură socială, economică, de etnie, de vârstă .Factorul socio-economic este în strânsă legătură cu acest fenomen în

sensul că acei tineri care provin din familii ai căror părinți au un nivel socio-economic redus sunt mai predispuși a fi victime ale bullying-ului.(Von Rueden,2006). În procesul de formare aproape fiecare copil experimentează tachinarea de către adulți sau de către cei mai mari.

Conflictul poate fi eliminat prin schimbarea mentalității, prin aplicarea de metode non-formale precum jocurile de rol prin care fiecare parte să fie în centrul acțiunii pentru a conștientiza efectele fenomenului. De asemenea, organizarea de seminarii și dezbateri la care să participe atât cadrele didactice, elevii dar și consilierii școlari. Elevii au nevoie să învețe să rezolve conflictele pe care le au într-un mod corect. De multe ori, copiii învață să agreseze pentru că văd comportamentul agresiv al adulților. Formele de bullying reprezintă un comportament învățat.

Derularea unor jocuri tematice, și anume „Alege corect”, în care participanți vor avea ca sarcină să învețe care sunt alegerile corecte pe care le pot face în situațiile în care pot fi agresați; „Adevărat sau Fals?”, unde participanții sunt invitați să înțeleagă cât de important este rolul spectatorilor în a interveni și opri cazurile de bullying; aplicarea metodei „Învăță să-ți transformi adversarii în prieteni”.

Complexitatea acestui fenomen necesită atenția și acțiunea tuturor adulților din contextele de viață ale copiilor, părinți, cadre didactice, personal didactic auxiliar, membrii ai comunității.

"Pentru oricine spune că problemele copiilor sunt neînsemnate, vă asigur că suferința provocată de bullying este devastatoare, indiferent de vârstă."spune Whitson(2017).

Pentru o informare mai bună în ceea ce privește conflictul în școală se pot derula mai multe acțiuni pentru toți factorii implicați: încurajarea cadrelor didactice pentru a participa la programe de formare continuă în vederea recunoașterii timpurii și gestionării adecvate a conflictului în context educațional; valorificarea bunelor practici derulate de diverse ONG-uri; dezvoltarea și pilotarea de programe de constituire a abilităților sociale și emoționale; dezvoltarea de materiale educaționale destinate direct părinților precum și profesioniștilor din domeniul educațional; dezvoltarea unor rețele de comunicare; dezvoltarea de programe specifice adresate copiilor cu risc din perspectiva apariției comportamentelor de bullying; implicarea elevilor în elaborarea de strategii și soluții pentru eliminarea comportamentelor de bullying, în acord specific cu nevoile reale ale școlii.

Este important ca în mediul școlar să dezvoltăm relații de cooperare, colaborare, colegialitate și respect, astfel încât personalitatea elevului să se dezvolte armonios pentru a se integra cu ușurință în societate.

Bibliografie:

Pânișoară, Ion, Ovidiu, în articolul „Profesorul-actor sau actorul-profesor? prioritățile formării cadrelor didactice pentru viitor”, revista Concept vol. 8/nr 1/2014, Revistă editată de Departamentul de Cercetare, UNATC, disponibil și în www.unatc.ro

- Owens,D.(2012)Cyberbullying:An overrelated phenomenon?*European Journal of Developmental Psychology*
- Von Rueden, C.(2006)Socioeconomic determinants of healthrelated quality of life in childhood and adolescence:results of European study.*Journal of epidemiology community health*
- Whitson,S.(2017).Fenomenul bullying,8 strategii pentru a-i pune capăt.Bucuresti:Ed.Herald.

Rezolvarea conflictelor prin dezvoltare personală și voluntariat

Prof. consilier școlar Mihaela-Laura Cazacu

CJRAE, Suceava

Dezvoltare personală și formarea unei atitudini socio-emoționale pozitive la adolescenți în vederea rezolvării conflictelor prin voluntariat

MOTTO :

„Suntem ceea ce facem în mod repetat, prin urmare excelența nu este un act singular, ci un obicei.”

– Aristotel

„Punctele forte de caracter care contează atât de mult pentru succesul tinerilor nu sunt înnăscute;

ele nu apar în noi prin magie, ca rezultat al norocului sau al unor gene bune. Și nu sunt doar o alegere. Ele sunt înrădăcinate în chimia creierului și sunt modelate, în mod măsurabil și previzibil, de mediul în care copiii cresc ” - Paul Tough

De ce VOLUNTARIAT ?

Voluntariatul este activitatea desfășurată din proprie inițiativă, de către o persoană care își dedică timpul, energia și talentul pentru a îi ajuta pe ceilalți, fără a primi în schimb o recompensă de natură financiară. Voluntariatul se poate desfășura în beneficiul unei comunități, pentru o cauză unde este nevoie de sprijin și de resurse umane și se derulează, în general, într-un cadru organizat, sub tutela unei organizații sau a unei fundații, în cadrul unui proiect. Activitățile prin care ne oferim resursele celor ce au nevoie sunt benefice și pentru voluntari, deoarece legăm prietenii și socializăm cu oameni având aceleași preocupări, ne dezvoltăm noi abilități care vor fi de ajutor în viitor, în cariera profesională, și ne ajută să ne simțim împliniți, datorită contribuției la binele comunității sau al unei persoane.

Atunci când te gândești la motivele pentru care să practici o activitate de voluntariat, e bine să știi că nu este vorba doar despre impactul pe care îl ai asupra vieții celorlalți și comunității, ci și asupra parcursului tău personal și profesional. Voluntariatul este o lume care îți poate aduce nenumărate motive de bucurie, atunci când te aștepți mai puțin.

Cel mai important motiv pentru practicarea voluntariatului este **ajutorul necondiționat** pe care îl oferi celor mai puțin norocoși. Poți deveni voluntar pentru o fundație care îi sprijină pe cei marginalizați din cauza statutului social sau financiar și, astfel, îi ajuți să nu mai resimtă diferențele și discriminarea și să își dea seama că fac parte dintr-o comunitate gata să îi sprijine. În plus, așa vei cunoaște oameni cu povești interesante, care au nevoie, poate, doar de un imbold, pentru a avea o viață mai bună. Un alt beneficiu este că vei aprecia mai mult ceea ce ai și lucrurile cărora nu le dai importanță decât atunci când vezi că alții sunt mai puțin norocoși.

Voluntariatul îți poate deschide numeroase **perspective** și te ajută să capeti **experiențe** de care doar așa poți beneficia. Indiferent că alegi să practici această activitate în cadrul comunității sau al unei organizații non-guvernamentale, vei cunoaște o mulțime de oameni noi, cu personalități și povești diferite de viață, și vei lega noi prietenii. Dacă alegi un program de voluntariat internațional, vei cunoaște noi culturi și vei călători în locuri pe care, altfel, ți-ar fi mai dificil să le vezi.

Voluntariatul este o modalitate la îndemână de a cunoaște persoane care au **aceeași viziune și aceleași interese**. În plus, într-o lume din ce în ce mai competitivă, experiența ca voluntar poate deveni un punct important de diferențiere, atunci când aplici pentru un job. Activitatea ca voluntar înseamnă că ai inițiativă și că îți dorești să te implici pentru a susține comunitatea din care faci parte. De asemenea, participând la acțiuni de voluntariat, vei avea o idee mai clară asupra carierei profesionale pe care vrei să o urmezi sau poate vei descoperi că, deși îți doreai să urmezi o anumită **carieră**, există și alte lucruri la care te pricepi la fel sau poate chiar mai bine.

Prin voluntariat, capeti mai multă **încredere în tine**, întrucât te scoate din zona de confort și te pune față în față cu problemele reale ale lumii în care trăim. Participând la diferite activități ca voluntar, vei căpăta mai multă dezinvoltură în interacțiunea cu oameni având personalități diferite, te vei descurca mai bine în anumite situații și îți vei da seama că diversitatea și incluziunea sunt realități ale lumii în care trăim, iar diferențele dintre oameni sunt, de fapt, cele care ne aduc împreună.

MESAJE CHEIE :

- Dezvoltarea abilităților de viață este un proces continuu, derulat pe parcursul întregii vieți.
- Este mai ușor să dezvolți abilitățile noncognitive în perioada de pre-adolescență și adolescență, decât în perioada adultă.
- Dezvoltarea abilităților noncognitive reprezintă un factor foarte important în evoluția adolescenților ca viitori adulți independenți.

Cele mai importante abilități de viață ale adolescenților dezvoltate prin voluntariat sunt:

- abilitatea de “a învăța să înveți”;
- abilități de autocunoaștere (fiind perioada adolescenței, au mare nevoie să se cunoască și să se înțeleagă atât ei înșiși, cât și unii pe alții în ceea ce privește modul de a gândi, de a-și exprima și controla emoțiile, de a face față stresului, de a gândi pozitiv, de a rezolva probleme, de autogestionare a resurselor, de a spune “NU” în diverse situații, asumarea conștientă a responsabilităților, încredere în sine, capacitate de a fi empatic etc.);
- abilități de comunicare;
- abilități de gestionare (organizare și planificare) a timpului;
- abilități sociale (de relaționare cu cei de aceeași vârstă, dar și cu adulții din jur, de adaptare, de a fi flexibil, de a-și face prieteni, de a respecta codul bunelor maniere, de adaptare la schimbări, de negociere, de a fi sociabil, de comunicare intergenerațională, de solidaritate etc.),

- abilități artistice (abilități muzicale, dans, etc);
- abilități practice (amenajarea locuinței, amenajarea grădinii, amenajarea spațiului de lucru);
- abilități antreprenoriale (managementul afacerii, marketing, cum să îmi întemeiez propria afacere, alegerea meseriei/profesiei, cum să administrez un buget);
- abilități TIC (cunoașterea mijloacelor moderne de comunicare);
- abilități de voluntariat (de a derula activități din proprie inițiativă în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială);
- abilități de luare a deciziilor;
- abilități de autogospodărire (mai ales pentru copiii din mediul rural și cei ai căror părinți sunt plecați în străinătate).

Caracterul este un mod de a fi/un complex de trăsături etice și mentale care determină un mod specific de a acționa.

La adolescenți, caracterul se formează prin modelul de a acționa și de a gândi pe care îl oferă persoanele din jur și atunci când sunt puși în situația de a se raporta și interacționa cu persoane vulnerabile, sprijinind și ajutând, așa cum impune voluntariatul. Acționând, ajutând, sprijinind, dezvoltând empatia, pacifismul, toleranța, se ajunge la dezvoltarea unui sistem propriu anticonflictual.

Bibliografie:

- Niculescu, Mariana (2000)-„Formarea formatorilor”, Editura ALL EDUCAȚIONAL, București;
- Mișu, Silvia; Seuche, R.; Șerbănescu, H. (2010) - „100 de idei de educație nonformală”, București.

Puterea cuvintelor

Profesor Olimpia Ioniță

Colegiul Economic „Viilor” București

Motto: *Comunicarea este ceea ce face ca un echipaj să meargă. Permite să rezolvăm disensiunile, să construim încredere și să creăm mediul pentru inovație. James Humes*

Se vorbește adesea despre conflictele din mediul școlar, manifestate de la clasele primare până la cele liceale. Cred că, deși școala este un spațiu al educației, al formării intelectuale, morale și sociale, în interiorul acesteia se ivesc uneori diverse tensiuni. Într-un asemenea cadru, conflictul este o realitate izvorâtă din diferențele de percepție, valori, interese și stiluri de comunicare. Este foarte important modul în care gestionează aceste conflicte, deoarece determină atât climatul educațional, cât și calitatea procesului de învățare. A vorbi despre „trecerea de la tensiune la dialog” înseamnă a înțelege conflictul nu ca o ruptură, ci ca o oportunitate de dezvoltare, o șansă de a exercita empatia, gândirea critică și cooperarea.

Conflictele din mediul școlar pot apărea la multiple niveluri: între elevi, între elevi și profesori, între cadrele didactice sau între părinți și școală. În lucrarea de față, mă voi opri asupra conflictelor manifestate între elevii din aceeași clasă sau din clase diferite, pentru că este cel mai frecvent tip de conflict întâlnit în mediul școlar. Tensiunile între elevi apar adesea din motive de competiție, neînțelegeri legate de statutul în grup, diferențe de personalitate sau chiar din influența mediului digital (de exemplu, cyberbullying). În adolescență, nevoia de afirmare și sensibilitatea emoțională cresc riscul de tensiuni. Astfel, conflictul în școală nu este o excepție, ci o consecință a diversității umane. Important nu este să îl evităm, ci să învățăm cum să îl transformăm.

Un prim pas spre rezolvarea tensiunilor constă în capacitatea de a asculta. De multe ori, conflictele se amplifică pentru că părțile implicate vorbesc, dar nu se ascultă. Profesorul care practică ascultarea activă, adică reformularea mesajului elevului, validarea emoțiilor și evitarea judecății premature, creează un cadru sigur pentru exprimare. De exemplu, într-o clasă de liceu, un elev refuză constant să participe la ore. În loc să fie sancționat, profesorul invită elevul la o discuție individuală și descoperă că, de fapt, se simțea marginalizat de colegi din cauza unei glume repetate. Prin simplul fapt că a fost ascultat, elevul a început să coopereze. Profesorul poate facilita apoi o discuție de grup despre respectul reciproc, transformând conflictul într-un exercițiu de învățare socio-emoțională.

O altă metodă de rezolvare a conflictelor în mediul școlar este *Comunicarea Nonverbală* (CNV). Modelul este propus de Marshall Rosenberg și oferă un cadru extrem de util în educație. CNV se bazează, de fapt, pe patru pași: observarea faptelor fără judecată, exprimarea emoțiilor, identificarea nevoilor și formularea unei cereri clare. Aplicată în școală, această abordare înlocuiește etichetele („Ești obraznic!”) cu observații neutre („Ai vorbit în timp ce altcineva prezenta”) și favorizează dialogul bazat pe nevoi („Am nevoie să pot explica în liniște ca toată clasa să înțeleagă”). Astfel, limbajul devine un instrument de mediere, nu de confruntare.

Școlile moderne integrează tot mai des programe de mediere, fie prin consilieri școlari, fie prin formarea unor „elevi mediatori”. Medierea presupune intervenția unei terțe persoane neutre care facilitează comunicarea și identificarea unei soluții comune. De exemplu, doi elevi de liceu au de pregătit un proiect comun pentru ora de literatură. Cei doi elevi s-au certat și s-au acuzat reciproc pentru lipsă de implicare. Fiecare consideră că s-a implicat mai mult decât celălalt în realizarea proiectului. În loc să aplice sancțiuni, profesorul coordonator a apelat la mediatorul școlar. În urma sesiunilor de mediere, elevii au convenit asupra unei noi împărțiri a sarcinilor și au finalizat proiectul cu succes. Rezultatul a fost dublu: rezolvarea imediată a problemei, astfel încât să nu se depășească termenul de prezentare a proiectului, și dezvoltarea competențelor de colaborare.

În școala noastră, în ultimii trei ani școlari, au fost implementate activitățile Programului „Împreună prindem curaj!”, inițiat de Ministerul Educației și Cercetării. Pe baza analizei de nevoi, s-au desfășurat activități care să atingă scopul proiectului: de informare, prevenire a faptelor de violență și de conștientizare a importanței menținerii stării de bine în școală. Au fost implicați reprezentanți ai Poliției și Jandarmeriei, avocați, juriști, actori de teatru-forum, care au contribuit la creșterea gradului de sensibilizare a elevilor cu privire la adoptarea ideii de toleranță zero la violență. Așadar, gestionarea conflictului nu se rezumă doar la tehnici punctuale, ci presupune formarea unei culturi a dialogului.

O comunicare asertivă este susținută prin activități regulate de dezvoltare socio-emoțională: ore de dirigiență, activități extrașcolare tematice, cercuri de reflecție, jocuri de rol sau ateliere despre empatie. Profesorul nu este doar un transmițător de cunoștințe, ci un manager al relațiilor dintre elevi. El are datoria de a modela comportamente, nu prin autoritate rigidă, ci prin crearea unor reguli clare, dar negociate împreună cu elevii, prin încurajarea feedbackului și a reflecției după fiecare episod tensionat, printr-o cooperare cu părinții într-o manieră deschisă, nu ofensivă, dar nici defensivă. Tensiunea nu trebuie suprimată, ci înțeleasă și transformată în dialog.

Bibliografie:

1. Rosenberg Marshall B., *Comunicarea nonviolentă - Un limbaj al vieții*, Editura Elena Francisc, 2008;
2. Goleman Daniel, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, 2009;
3. Cristea Sorin, *Management educațional*, Editura Didactică și Pedagogică, 2018.

Imaginea a fost creată cu AI pe contul personal al aplicației Gamma.

Puterea împăcării:

Pași simpli pentru a transforma conflictul în ocazie de creștere

Profesor Constantin Cuțic

Colegiul Tehnic Energetic Remus Răduleț – Școala Gimnazială nr. 31 Brașov

Conflictul este o realitate inevitabilă în viața școlii. Dincolo de manuale, lecții și evaluări, spațiul clasei este locul în care elevii învață să relaționeze, să își exprime emoțiile, să își gestioneze dezacordurile și să își construiască identitatea socială. Ca profesor de Religie Ortodoxă, am privit mereu tensiunile apărute între elevi nu doar ca dificultăți disciplinare, ci ca prilejuri pedagogice prețioase. Dincolo de perturbarea aparentă a orei, conflictele pot deveni momente de luminare interioară, de consolidare a caracterului și de învățare a responsabilității. În fond, Biblia ne spune „fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Matei 5, 9), iar această chemare răsună într-un mod special în mediul educațional.

Conflictul ca oportunitate de formare morală

În școală, conflictul apare adesea ca rezultat al diferențelor: de personalitate, de ritm de învățare, de maturitate emoțională sau de valori preluate din familie. Elevii trăiesc intens, reacționează spontan, iar uneori cuvintele lor rănesc fără intenție. A privi aceste reacții în mod exclusiv sancționator nu ajută. O abordare educativă, centrată pe înțelegerea persoanei, oferă elevilor un cadru sigur pentru a-și recunoaște emoțiile și pentru a se exprima într-un mod matur.

Tradiția creștină, pe care o predau la clasă, ne oferă un model profund pentru această abordare: fiecare elev este o persoană creată după chipul lui Dumnezeu, purtătoare de demnitate, indiferent de comportamentul momentului. Atunci când un elev greșește, nu negăm valoarea lui, ci îl ajutăm să o descopere. „Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale, scoate cele bune” (Luca 6, 45). Sarcina profesorului, alături de cea a părintelui este să cultive această vistierie din care ulterior elevul să scoată lucruri bune.

Astfel, conflictul devine o șansă pentru elevi de a conștientiza cum acțiunile lor îi afectează pe ceilalți și de a învăța mecanisme constructive de relaționare.

În experiența de la catedră, am observat că majoritatea situațiilor tensionate se prelungesc pentru că nimeni nu ascultă cu adevărat. Uneori elevii ridică vocea pentru că nu se simt văzuți, iar profesorul ridică vocea pentru a restabili ordinea. Astfel, emoțiile se amplifică.

Modelul biblic al ascultării ne amintește de îndemnul Sfântului Apostol Iacov care spune: „orice om să fie grabnic la ascultare, zăbavnic la vorbire, zăbavnic la mânie” (Iacov 1, 19). Această înțelepciune se traduce pedagogic în practica ascultării active: profesorul se oprește, privește elevul

în ochi, îl lasă să termine ce are de spus și îi răspunde cu calm. Un astfel de gest aparent simplu produce o schimbare vizibilă: elevul se simte validat, tensiunea scade și devine mai receptiv la dialog.

Ascultarea activă înseamnă, de asemenea, renunțarea la etichete. Spunându-i unui elev „ești problematic”, îl îndepărtăm și îi fixăm un rol de care îi va fi greu să scape. În schimb, exprimări precum: „Comportamentul tău de acum ne-a creat dificultăți, hai să înțelegem ce s-a întâmplat” îl invită la reflecție și la responsabilitate.

Un alt element central în prevenirea conflictelor este climatul clasei. Într-o atmosferă de teamă sau de competiție rigidă, tensiunile se acumulează rapid. Într-o atmosferă de cooperare, de încurajare și de încredere reciprocă, conflictul este gestionat cu mai multă maturitate.

În orele de religie, obișnuiesc să încep fiecare săptămână cu un scurt exercițiu numit „Cuvântul care binecuvântează”: fiecare elev spune o calitate pe care o recunoaște la un coleg. Este uimitor cum un singur minut de recunoștință poate reseta atmosfera întregii clase. Aprecierea cultivă empatia, iar empatia este fundamentul unui dialog autentic.

Totodată, este important ca elevii să aibă un rol activ în rezolvarea tensiunilor. „Mesele rotunde ale împăcării”, în care cei implicați stau față în față și își exprimă pe rând perspectiva, sunt extrem de eficiente. De multe ori elevii nu au nevoie de explicații teoretice despre morală; ei au nevoie să fie puși în contextul în care să își asume cuvintele și consecințele lor.

Pe parcursul anilor, am constatat că anumite instrumente simple pot transforma radical modul în care elevii gestionează tensiunile:

1. Limbajul orientat spre trăiri.

În locul acuzațiilor („Tu mereu mă provoci!”), îi învățăm pe elevi să folosească formulări centrate pe trăiri și pe nevoi: „Am simțit că nu mă respecti când mi-ai răspuns așa.” Acest tip de comunicare reduce rezistența și încurajează empatia.

2. Momentul de liniștire

O scurtă pauză de respirație profundă sau, uneori, un minut de rugăciune tăcută ajută elevii să își regleze emoțiile. Biblia spune: „Opriți-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu” (Psalmul 45, 10). Această oprire interioară le oferă elevilor spațiul necesar pentru a-și recăpăta controlul.

3. Clarificarea rolurilor și a așteptărilor

Elevii au nevoie să știe care este cadrul: ce este permis, ce nu, și de ce. Când regulile sunt clare și explicate prin prisma valorilor (respect, responsabilitate, bunătate), copii le urmează mai ușor.

4. Promovarea iertării

Iertarea nu este slăbiciune, ci forță. Iertarea oferă eliberare emoțională celor implicați și deschide drumul vindecării. Într-o lume în care elevii sunt bombardați de modele conflictuale, actul de a ierta devine un exercițiu de libertate interioară. „Iertați și vi se va ierta” (Luca 6, 37) are o valabilitate profundă în relațiile dintre copii.

Impactul unei abordări bazate pe valori spiritual

Când relațiile din clasă se construiesc pe fundamente spirituale precum bunătatea, răbdarea și iertarea, efectele devin vizibile nu doar în comportamentele elevilor, ci și în performanța lor școlară. Un elev care se simte în siguranță emoțional este mai atent, mai cooperant și mai dispus să învețe. Educația religioasă contribuie în mod decisiv la formarea culturii dialogului, punând în centru omul și nevoile lui profunde.

În cele din urmă, rolul profesorului nu este doar de a transmite cunoștințe, ci de a forma caractere. Gestionarea conflictelor devine astfel o dimensiune fundamentală a misiunii noastre, pentru că prin modul în care intervenim, elevii învață cum să se raporteze la ceilalți în viața lor de zi cu zi.

Bibliografie:

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Ediția Sinodală, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București.

De la tensiune la dialog – cum gestionăm conflictele în școală

Prof.Ed.Timpurie Cloșca Domnica

Școala Gimnazială Dărmănești Nr.2, Dârmanești, județul Bacău

Introducere

Școala reprezintă nu doar un spațiu al învățării formale, ci și un mediu social complex, în care elevii, profesorii și părinții interacționează zilnic. Această diversitate de personalități, valori și așteptări generează inevitabil situații de tensiune. Conflictul, deși deseori perceput negativ, este un fenomen firesc în viața socială și poate deveni o sursă de dezvoltare personală și relațională, dacă este gestionat corect.

Trecerea de la tensiune la dialog presupune dezvoltarea competențelor de comunicare, empatie și negociere, indispensabile unei comunități școlare armonioase.

1. Definirea și natura conflictului

Conflictul poate fi definit ca o coliziune între nevoi, scopuri, interese sau valori diferite. În mediul școlar, acesta poate lua forme variate: între elevi, între elev și profesor sau între cadre didactice și părinți.

Nu existența conflictului este problema, ci modul în care acesta este abordat. Atunci când este recunoscut și gestionat prin dialog, conflictul poate avea un rol constructiv, conducând la dezvoltarea gândirii critice, toleranței și responsabilității.

2. Cauzele principale ale conflictelor în mediul școlar

Conflictele apar adesea din următoarele motive:

- Comunicarea inefficientă – limbaj agresiv, interpretări greșite, lipsa ascultării active.
- Diferențele de personalitate și valori – unii elevi sunt mai impulsivi, alții mai sensibili.
- Competiția școlară – presiunea notelor și comparațiile între elevi pot genera tensiuni.
- Influențele externe – problemele familiale, cercul de prieteni sau rețelele sociale.
- Lipsa empatiei și a competențelor socio-emoționale – incapacitatea de a înțelege perspectivele celorlalți.

Recunoașterea acestor cauze reprezintă primul pas spre prevenirea și rezolvarea conflictelor.

3. Modalități de gestionare a conflictelor

Gestionarea conflictelor presupune o abordare conștientă și echilibrată, orientată spre cooperare și dialog:

1. Identificarea și recunoașterea problemei – acceptarea existenței unei neînțelegeri.
2. Controlul emoțiilor – evitarea reacțiilor impulsive și a limbajului ofensator.
3. Ascultarea activă și empatică – fiecare parte trebuie să se simtă ascultată.

4. Dialogul constructiv – exprimarea clară a punctului de vedere, fără acuzații.
5. Negocierea și găsirea soluțiilor comune – accent pe cooperare și compromis rezonabil.
6. Medierea – intervenția unui profesor, diriginte sau consilier pentru a facilita comunicarea.

Prin aceste etape, conflictul devine un proces educativ, nu doar un obstacol.

4. Rolul profesorului în gestionarea conflictelor

Profesorul este un model de comportament social și un facilitator al dialogului. El contribuie la prevenirea și rezolvarea conflictelor prin:

- Crearea unui climat pozitiv – bazat pe respect și cooperare.
- Promovarea dialogului deschis – elevii trebuie să se simtă liberi să-și exprime opiniile.
- Identificarea timpurie a tensiunilor – prevenind escaladarea conflictelor.
- Medierea conflictelor – abordare neutră și echilibrată pentru toate părțile.
- Educația socio-emoțională – dezvoltarea empatiei, comunicării non-violente și responsabilității.

Profesorul devine astfel un exemplu de calm și respect reciproc, contribuind la formarea unor tineri capabili să gestioneze constructiv conflictele.

5. Rolul consilierului școlar și al comunității educaționale

Consilierul școlar ajută la prevenirea și medierea conflictelor prin consiliere individuală sau de grup. El dezvoltă la elevi abilități de comunicare și înțelegerea emoțiilor.

Implicarea părinților și a întregii comunități educaționale consolidează încrederea și parteneriatul educațional, contribuind la crearea unui mediu armonios în școală.

6. De la tensiune la dialog – o cultură a comunicării

Trecerea de la tensiune la dialog presupune cultivarea unei culturi a comunicării bazate pe respect, toleranță și empatie.

Aceasta se poate realiza prin activități constante:

- Ateliere de educație emoțională
- Ore de dirigenție tematice
- Proiecte de echipă
- Campanii anti-bullying

Scopul este ca elevii să rezolve neînțelegerile prin dialog și rațiune, nu prin agresivitate.

Concluzii

Conflictele fac parte din viața școlară și pot avea consecințe negative, dar și un potențial formativ deosebit, dacă sunt gestionate corect.

Prin empatie, ascultare și comunicare non-violentă, școala devine un spațiu sigur, în care elevii învață cunoștințe, valori morale și sociale.

Trecerea de la tensiune la dialog reprezintă un proces de maturizare personală și colectivă, esențial pentru dezvoltarea armonioasă a comunității școlare

Bibliografie:

1. Goleman, Daniel – *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2018.
2. Johnson, David W. & Johnson, Roger T. – *Conflict Resolution and Peer Mediation in Schools*, Ed. Interaction Book Company, 2005.
3. Cristea, Sorin – *Dicționar de Pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2020.
4. „Comunicare și relaționare în mediul școlar”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2019.
5. Manuale de consiliere și dezvoltare personală, clasele VII–XII, Ministerul Educației, 2022.

Rezolvarea conflictelor în mediul școlar

Profesor Eugen Constantinescu

Liceul Teoretic de Informatică „Alexandru Marghiloman” Buzău

În cadrul unei comunități educaționale, conflictele sunt o componentă firească a interacțiunilor umane. Prezența unor perspective, trăsături de personalitate și sisteme de valori diferite generează, în mod inevitabil, situații de tensiune. Școala, ca mediu în care se formează nu doar cunoștințe, ci și caractere, oferă contextul ideal pentru învățarea și practicarea abilităților de rezolvare a conflictelor.

Profesorul, în această ecuație, nu este doar un agent al instruirii, ci și un lider de opinie, un mediator, un model de comportament și un facilitator al armoniei în clasă. Rolul său este esențial în identificarea, prevenirea și soluționarea conflictelor, astfel încât acestea să nu devină obstacole, ci experiențe formative pentru elevi.

Comunitatea școlară este construită pe interacțiuni constante între indivizi cu profiluri psihologice și sociale diverse. Într-o clasă, elevii aduc cu ei nu doar cunoștințe și abilități, ci și emoții, valori, traume, obiceiuri, interese și moduri diferite de raportare la autoritate. Această diversitate este fertilă pentru dezvoltare, dar poate genera și tensiuni.

Este important ca școala să recunoască natura firească a conflictului și să nu îl asocieze automat cu eșecul. Într-o cultură educațională sănătoasă, conflictul devine o oportunitate de învățare, un context pentru clarificare, empatie și consolidarea relațiilor interumane.

Profesorul este figura centrală în dinamica clasei. Pe lângă atribuțiile sale pedagogice, el are un rol esențial în menținerea echilibrului emoțional și relațional al grupului de elevi. Este responsabil nu doar de transmiterea cunoștințelor, ci și de modelarea comportamentelor, reglarea emoțiilor și sprijinirea dezvoltării personale.

Un profesor eficient va încuraja o cultură a comunicării deschise, va anticipa situațiile cu potențial conflictual și va crea un mediu în care elevii se simt în siguranță să își exprime opiniile. El acționează ca un lider care planifică, organizează, coordonează, mediază și evaluează. Prin ascultare activă, atitudine echilibrată și empatie, profesorul devine un factor decisiv în rezolvarea pașnică și constructivă a conflictelor.

Conflictele pot avea la bază o multitudine de factori. Printre cei mai comuni, se numără:

- Diferențele de valori (culturale, morale, religioase)
- Prejudecățile și stereotipurile
- Problemele de comunicare sau comunicarea distorsionată
- Traumele personale, anxietatea, instabilitatea emoțională

- Lipsa stimei de sine, agresivitatea, comportamentele inadecvate
- Incompatibilitatea între personalități
- Interesele și opiniile divergente.

În lipsa unei intervenții adecvate, aceste conflicte pot escalada și pot afecta negativ atât performanțele școlare ale elevilor, cât și climatul general al clasei.

Strategii și metode de rezolvare a conflictelor

Pentru a gestiona eficient conflictele, profesorul trebuie să adopte o serie de strategii care implică echilibru emoțional, raționament pedagogic și abilități de comunicare. Printre cele mai importante se numără:

- Ascultarea activă și asertivă a tuturor părților implicate
- Comunicarea clară, directă, lipsită de judecăți
- Evitarea învinuirii și asumarea unei poziții neutre
- Încurajarea exprimării libere și oneste, fără frica de represalii
- Evaluarea obiectivă a comportamentelor, nu a persoanelor
- Căutarea de soluții prin dialog, nu prin impunerea autorității
- Cererea constantă de feedback, pentru clarificarea percepțiilor.

De asemenea, este important ca profesorul să valideze emoțiile elevilor, să le arate că punctele lor de vedere sunt importante, chiar dacă nu sunt împărtășite de toată lumea, și să contribuie la formarea unor mecanisme de autoreglare emoțională și comportamentală.

Un aspect esențial al managementului eficient al conflictelor este recunoașterea și acceptarea existenței acestora. Ignorarea sau reprimarea conflictelor nu face decât să adâncească tensiunile și să îngreuneze comunicarea. Conflictele nerezolvate afectează motivația pentru învățare, stima de sine și încrederea în cadrul didactic.

În schimb, un conflict recunoscut devine o șansă pentru dialog, reflecție și schimbare. Elevii învață că nu este greșit să gândești diferit sau să te confrunți cu o dificultate relațională, atâta timp cât știi să gestionezi situația cu maturitate, sprijinit de un cadru educativ adecvat.

Conflictul nu este un eșec, ci o parte naturală a vieții în comunitate. În mediul școlar, conflictele pot deveni experiențe educative autentice, dacă sunt gestionate corect. Profesorul, prin atitudinea sa, poate transforma o situație tensionată într-un moment de creștere personală pentru elevi.

Prin urmare, rezolvarea conflictelor presupune deschidere, echilibru, empatie și o comunicare autentică. Atunci când este abordat cu responsabilitate, conflictul devine o resursă valoroasă în procesul de învățare și formare a elevilor ca viitori cetățeni activi și responsabili.

Bibliografie:

- Iucu, R. (2006). Managementul clasei de elevi. București: Editura Polirom.
- Gordon, T. (2001). Profesorul eficient. București: Editura Curtea Veche.
- Goleman, D. (1997). Inteligența emoțională. București: Editura Curtea Veche.

Rezolvarea conflictelor

Prof. psihopedagog Nuța Tivdă

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Rudolf Steiner” Hunedoara

Conflictele între copii apar de la cele mai mici vârste, spre îngrijorarea părinților. De la neînțelegerile din parc până la certurile cu cel mai bun prieten, aceste situații fac parte din viața de zi cu zi a copiilor și evoluează odată cu personalitatea lor. Deși pot părea probleme mărunte pentru adulți, pentru copii conflictele sunt intense și încărcate emoțional, reprezentând primele lor experiențe de gestionare a relațiilor cu ceilalți.

O situație de conflict poate apărea în numeroase contexte. De exemplu, atunci când doi copii doresc aceeași jucărie, când unul se simte exclus dintr-un joc sau când mai mulți copii lucrează în echipă la un proiect școlar și nu reușesc să își împartă sarcinile ori să ajungă la un acord asupra ideilor folosite. În astfel de momente, fiecare copil își apără punctul de vedere, fără a lua în considerare nevoile sau sentimentele celuilalt.

Primul pas în rezolvarea unui conflict este conștientizarea emoțiilor. Atunci când un copil își dă seama că este furios, este esențial să se oprească și să se calmeze. Furia poate duce la comportamente violente și reduce capacitatea de a gândi clar și de a găsi soluții. De aceea, o pauză este adesea cea mai bună soluție. Respirația profundă, îndepărtarea temporară de situație sau număratul până la zece pot ajuta copilul să își recapete controlul.

După ce emoțiile s-au liniștit, urmează exprimarea sentimentelor. Copiii trebuie încurajați să vorbească despre ceea ce simt, folosind propoziții simple și clare, fără a acuza. De exemplu: „M-am simțit furios și supărat pentru că nu mi-ai acceptat ideea.” Acest tip de comunicare îi ajută pe copii să se facă înțeleși și să dezvolte empatia față de ceilalți.

Următorul pas constă în găsirea unei soluții care să fie avantajoasă pentru ambele părți. Compromisul și cooperarea sunt abilități care se învață în timp. În cazul unui proiect de grup, o posibilă soluție ar fi ca fiecare copil să vină cu mai multe idei, urmând ca împreună să aleagă câte una de la fiecare. Astfel, toți se simt implicați și respectați.

Ultimul pas este luarea unei decizii concrete care să pună capăt conflictului. Aceasta poate însemna alegerea finală a ideilor, împărțirea clară a sarcinilor sau colaborarea pentru îmbunătățirea propunerilor fiecăruia. Important este ca soluția aleasă să fie acceptată de toți cei implicați și să ducă la reluarea relației într-un mod pozitiv.

Rolul adulților este extrem de important în acest proces. Părinții și educatorii ar trebui să le permită copiilor să încerce să își rezolve singuri conflictele, intervenind doar atunci când apar

comportamente violente sau când copiii nu reușesc să găsească o soluție. Prin ghidare și exemplu personal, adulții pot inspira copiii să comunice eficient și să gestioneze conflictele într-un mod matur.

În concluzie, conflictele între copii nu sunt doar inevitabile, ci și necesare pentru dezvoltarea lor emoțională și socială. Învățând să se calmeze, să își exprime emoțiile și să caute soluții echitabile, copiii își dezvoltă abilități esențiale pentru viața de adult. Astfel, conflictele devin oportunități de creștere și învățare, nu doar surse de tensiune.

Activitate didactică: „Cum rezolvăm conflictele?”

Scopul:

Dezvoltarea abilităților de gestionare a conflictelor și încurajarea comunicării eficiente între copii, în scopul de a învăța cum să își exprime emoțiile și să găsească soluții în situații conflictuale.

Vârsta recomandată: 7-10 ani

Durata activității: 45-60 minute

Obiective specifice:

1. Cognitive:

- Înțelegerea conceptului de conflict și a importanței rezolvării acestora într-un mod pașnic.
- Identificarea pașilor corecți în rezolvarea unui conflict.

2. Afecționale:

- Creșterea empatiei și a înțelegerii față de ceilalți.
- Încurajarea auto-reflecției privind propriile sentimente în situații de conflict.

3. Comportamentale:

- Dezvoltarea abilității de a comunica calm și eficient în momente de tensiune.
- Crearea unor soluții de compromis în cadrul grupului.

Materiale necesare:

- Flipchart sau tablă albă
- Markere colorate
- Foi de hârtie și creioane pentru fiecare copil
- Cartonase cu exemple de conflicte (pregătite din timp de profesor)

Desfășurarea activității:

1. Introducere - 10 minute

- Profesorul începe prin a discuta cu copiii despre ce este un conflict. Poate folosi întrebări precum:
 - „Ce înseamnă un conflict pentru voi?”
 - „Puteți să-mi dați un exemplu de conflict pe care l-ați avut cu un prieten?”
 - „Cum v-ați simțit atunci când ați avut un conflict?”

- Se subliniază faptul că conflictele sunt o parte naturală a vieții și că este important să învățăm cum să le rezolvăm corect.

2. Citirea și analiza textului - 15 minute

- Profesorul citește cu voce tare fragmentul oferit mai sus, referitor la conflictele între copii și pașii pentru rezolvarea acestora.
- După ce textul este citit, profesorul întreabă elevii:
 - „Care sunt pașii pentru rezolvarea unui conflict?”
 - „De ce este important să ne calmăm înainte de a vorbi despre ce ne supără?”
 - „Cum putem găsi soluții care să fie bune pentru toată lumea?”
- Se notează pe tablă pașii discutați:

1. Calmarea
2. Exprimarea emoțiilor
3. Găsirea unei soluții
4. Luarea unei decizii

3. Activitate practică - 20 minute

Elevii sunt împărțiți în perechi și primesc cartonașe cu scenarii de conflicte (exemplu: „Doi copii vor să joace același joc pe calculator și se ceartă”, „Un copil nu vrea să împartă o jucărie cu altul”, „Unul dintre copii nu este de acord cu ideea colegului pentru proiectul de grup”).

Fiecare pereche va discuta cum ar putea rezolva conflictul respectiv folosind pașii de mai sus. Fiecare copil va trebui să aplice strategia de calmare, să exprime cum se simte și să propună o soluție de compromis.

După ce fiecare pereche lucrează, vor prezenta grupului cum au rezolvat conflictul, discutând despre fiecare pas al procesului.

4. Împărtășirea experiențelor - 10 minute

- După activitatea practică, fiecare pereche va împărtăși soluțiile găsite și va discuta despre ce au învățat din exercițiu.
- Profesorul va încuraja copiii să observe asemănările și diferențele dintre soluțiile propuse de colegii lor și să discute despre ce metode au fost cele mai eficiente.

5. Concluzii și reflecție - 5 minute

- Profesorul va încheia activitatea printr-o discuție despre importanța comunicării calme și a găsirii unor soluții de compromis în viața de zi cu zi. Se va încuraja auto-reflecția asupra modului în care fiecare copil își poate gestiona conflictele.
- De asemenea, profesorul poate pune întrebarea: „Ce credeți că se întâmplă dacă nu rezolvăm conflictele corect?” (se poate discuta despre efectele pe termen lung ale conflictelor nerezolvate).

Evaluare:

Evaluarea poate fi realizată prin observarea modului în care copiii participă la activități, prin discuțiile de grup și prin observațiile făcute în timpul exercițiilor practice. De asemenea, o modalitate de evaluare poate fi observarea dacă fiecare copil a aplicat pașii în mod corect și eficient în rezolvarea unui conflict.

Extensii:

- **Pentru acasă:** Profesorul poate încuraja copiii să practice rezolvarea conflictelor acasă, în familie, și să discute la școală despre ce au învățat.
- **Pictura emoțiilor:** Copiii pot desena „fața furioasă” și „fața calmă” pentru a vizualiza diferențele de comportament între furie și calm și a învăța să recunoască propriile emoții.

Concluzie:

Această activitate ajută copiii să înțeleagă cum să abordeze conflictele într-un mod constructiv, învățându-i să își gestioneze emoțiile și să comunice eficient pentru a ajunge la soluții benefice pentru toată lumea.

Rolul cadrului didactic în prevenirea și soluționarea conflictelor din mediul educațional

Prof. Stratulat Elena

Prof. Gheorghe Ana-Maria

Conflictele fac parte din viața de zi cu zi, iar mediul școlar nu este o excepție. Fie că apar între elevi, între elevi și profesori sau chiar între cadrele didactice, conflictele pot afecta atmosfera din școală și procesul educațional. De aceea, este esențial să învățăm cum să le gestionăm eficient, transformându-le în oportunități de creștere și învățare.

Tipuri de conflicte în școală

- Conflicte între elevi: cel mai adesea, acestea apar din motive precum neînțelegeri, rivalități, glume nepotrivite sau diferențe de opinie.
- Conflicte între elevi și profesori: acestea pot avea la bază reguli neclare, percepția nedreptății sau lipsa de comunicare eficientă.
- Conflicte între profesori: diferențele de stil pedagogic, de valori sau competiție profesională pot genera tensiuni.

Cauze frecvente ale conflictelor

Înțelepciunea populară spune: „Unde-s mulți, puterea crește, dar și părerile se înmulțesc.”

Conflictele izvorăsc adesea din diferențe de personalitate, lipsa de comunicare, presiunea rezultatelor școlare sau chiar dificultăți personale aduse din afara școlii.

Strategii eficiente de gestionare a conflictelor

1. Promovarea comunicării deschise
2. Ascultarea activă
3. Medierea conflictelor
4. Reguli clare și consecvente
5. Educația pentru empatie și respect
6. Implicarea părinților

Rolul profesorului și al consilierului școlar

Profesorul nu este doar un transmițător de cunoștințe, ci și un model de comportament. El trebuie să demonstreze calm, echilibru și imparțialitate în soluționarea disputelor. Consilierul școlar are un rol de sprijin, oferind instrumente elevilor pentru a-și gestiona emoțiile și a construi relații sănătoase.

Exemplu de conflict

Imaginați-vă o situație obișnuită într-o clasă de gimnaziu, unde doi elevi intră într-o dispută din cauza unei neînțelegeri legate de împărțirea sarcinilor într-un proiect de grup. Unul dintre ei se simte neglijat și consideră că munca nu este distribuită echitabil, iar celălalt interpretează reacția colegului ca pe o lipsă de implicare.

Profesorul observă tensiunea și propune o discuție deschisă, ghidată prin întrebări care încurajează ascultarea reciprocă și exprimarea clară a sentimentelor. Cu tact și răbdare, fiecare elev își prezintă perspectiva, iar consilierul școlar facilitează procesul de identificare a soluțiilor comune.

Astfel, conflictul devine o oportunitate de învățare despre responsabilitate, cooperare și exprimarea asertivă, consolidând relațiile și climatul pozitiv în clasă.

Concluzie

Rolul cadrului didactic în prevenirea și soluționarea conflictelor este esențial pentru crearea unui mediu educațional armonios și eficient. Profesorul acționează simultan ca model comportamental, mediator, facilitator și coordonator al grupului. Gestionarea adecvată a conflictului presupune:

- prevenție prin educație socio-emoțională,
- intervenție echilibrată și profesionistă,
- colaborare continuă cu elevii, părinții și specialiștii din școală.

Când profesorul abordează conflictul ca ocazie de învățare și dezvoltare, elevii dobândesc competențe importante pentru viață: empatie, responsabilitate, reziliență și capacitatea de a comunica eficient.

Bibliografie:

- Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1995). "Reducing School Violence through Conflict Resolution." Association for Supervision and Curriculum Development.
- Deutsch, Morton. "The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes." Yale University Press.
- Colegiul Psihologilor din România – Ghiduri de consiliere și psihopedagogie.
- Materiale și articole publicate de Ministerul Educației privind managementul conflictului în mediul școlar.
- Metode și tehnici de mediere: Resurse educaționale și traininguri pentru profesori și consilieri școlari.

Rolul comunicării în prevenirea și rezolvarea conflictelor

Profesor învățământ primar Iulia – Elena Popescu

Școala Gimnazială Nr. 3 Doicești, județul Dâmbovița

Conflictele fac parte în mod natural din relațiile dintre oameni și apar frecvent și în mediul școlar, unde interacționează persoane cu nevoi, valori și niveluri diferite de dezvoltare. În acest context, comunicarea are un rol fundamental atât în prevenirea, cât și în soluționarea situațiilor conflictuale, deoarece facilitează înțelegerea reciprocă, sprijină gestionarea emoțiilor și contribuie la crearea unui climat bazat pe respect și colaborare. Numeroase studii evidențiază faptul că competențele de comunicare reprezintă un element esențial în gestionarea constructivă a conflictelor. (Deutsch, 1973; Johnson & Johnson, 1995).

Comunicarea ca instrument de prevenire a conflictelor

Unul dintre rolurile principale ale comunicării este prevenirea conflictelor prin diminuarea ambiguității și prin clarificarea așteptărilor. Atunci când regulile, responsabilitățile sau criteriile de evaluare nu sunt transmise clar, pot apărea frustrări și percepții de nedreptate, care favorizează apariția tensiunilor (Johnson & Johnson, 1995). O comunicare coerentă, organizată și consecventă contribuie la crearea unui mediu predictibil, în care elevii se simt în siguranță și înțeleg mai bine limitele comportamentale.

În plus, comunicarea cu rol preventiv este esențială în construirea unor relații bazate pe încredere. Relația dintre profesor și elev, fundamentată pe deschidere, empatie și respect, diminuează riscul escaladării situațiilor conflictuale. Un climat educațional favorabil, susținut prin feedback constant și atitudini de sprijin, îi încurajează pe elevi să recurgă la dialog, nu la confruntare (Goleman, 1995). În acest fel, comunicarea devine un instrument de educație socială implicită, prin care elevii dobândesc modele de relaționare echilibrate și sănătoase.

Comunicarea în procesul de rezolvare a conflictelor

Atunci când conflictul a apărut, comunicarea devine principalul instrument de intervenție. Un element esențial este separarea persoanei de problemă, principiu central al negocierii constructive (Fisher, Ury, & Patton, 2011). Formulările acuzatoare determină reacții defensive, în timp ce mesajele descriptive („mesaje-eu”) reduc tensiunea și favorizează cooperarea. Rosenberg (2003) subliniază importanța comunicării nonviolente, care presupune exprimarea sinceră a sentimentelor și nevoilor, fără etichetare sau judecată.

Ascultarea activă reprezintă o altă competență esențială în rezolvarea conflictelor. Prin parafrizare, clarificări și validarea emoțiilor interlocutorului, se construiește un cadru sigur pentru exprimare, reducând riscul interpretărilor greșite. Conform lui Deutsch (1973), multe conflicte

escaladează din cauza percepțiilor distorsionate și a lipsei de empatie, aspecte care pot fi corectate prin tehnici eficiente de comunicare.

Relația dintre comunicare și inteligența emoțională

Un aspect fundamental al comunicării eficiente în situații conflictuale este reglarea emoțională. Emoțiile intense pot bloca raționalitatea și capacitatea de negociere, favorizând reacțiile impulsive. Goleman (1995) evidențiază rolul inteligenței emoționale în gestionarea relațiilor interpersonale, arătând că recunoașterea și controlul emoțiilor proprii sunt condiții necesare pentru comunicarea constructivă.

În școală, profesorul joacă un rol central în dezvoltarea acestor competențe, prin modelarea comportamentului și prin învățarea explicită a strategiilor de gestionare a emoțiilor. Atunci când elevii sunt încurajați să își identifice și să își exprime emoțiile într-un mod adecvat, conflictele devin mai ușor de soluționat prin dialog, nu prin confruntare.

Mediere și negociere prin comunicare

Medierea oferă un cadru structurat de comunicare, în cadrul căruia persoanele implicate într-un conflict sunt sprijinite să ajungă la soluții acceptabile pentru ambele părți. Potrivit lui Fisher et al. (2011), o negociere eficientă presupune orientarea către interesele reale ale părților, și nu către poziții rigide, fapt care favorizează colaborarea și asumarea responsabilității comune. În contextul școlar, practicile de mediere între elevi nu contribuie doar la rezolvarea unor situații punctuale, ci și la formarea competențelor sociale necesare pe termen lung.

Jocurile de rol, simulările și discuțiile dirijate reprezintă strategii eficiente prin care elevii sunt ghidați în utilizarea comunicării constructive. Prin aceste activități, conflictul este transformat într-o oportunitate de învățare și dezvoltare personală, fiind consolidate abilitățile de empatie și cooperare (Johnson & Johnson, 1995).

Rolul profesorului și al familiei în susținerea comunicării

Profesorul are un rol esențial ca model de comunicare. Atitudinea sa față de conflict, modul de adresare și capacitatea de a recunoaște propriile erori transmit mesaje puternice elevilor. Un profesor care manifestă deschidere și respect creează un cadru în care dialogul este valorizat. În același timp, colaborarea cu familia, prin comunicare constantă între școală și părinți, contribuie la menținerea coerenței educaționale și la prevenirea tensiunilor (Deutsch, 1973).

Concluzie

Comunicarea constituie elementul central în prevenirea și gestionarea conflictelor din mediul școlar. Claritatea mesajelor transmise, calitatea relațiilor dintre persoane, practica ascultării active, capacitatea de reglare a emoțiilor și aplicarea tehnicilor de mediere reprezintă piloni esențiali ai unui management eficient al situațiilor conflictuale. Prin dezvoltarea competențelor de comunicare la

nivelul întregii comunități școlare, conflictele pot fi transformate din surse de tensiune în reale oportunități de învățare și dezvoltare (Rosenberg, 2003; Johnson & Johnson, 1995).

Bibliografie:

Deutsch, M. (1973). *The resolution of conflict: Constructive and destructive processes*. Yale University Press.

Fisher, R., Ury, W., & Patton, B. (2011). *Getting to yes: Negotiating agreement without giving in* (3rd ed.). Penguin Books.

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1995). *Creative controversy: Intellectual challenge in the classroom* (3rd ed.). Interaction Book Company.

Rosenberg, M. B. (2003). *Nonviolent communication: A language of life* (2nd ed.). PuddleDancer Press.

Rolul inteligenței emoționale în gestionarea conflictelor la elevii din ciclul primar

Profesor pentru învățământul primar Marina Magdalena Săraru

Școala Gimnazială „Regele Ferdinand“, Sibiu

Thorndike a subliniat importanța înțelegerii relațiilor interpersonale, a empatiei și a abilităților de comunicare în cadrul societății. Prin aceasta, a sugerat că inteligența umană nu trebuie redusă la abilitățile cognitive, ci ar trebui să includă și aspectele sociale și emoționale. Deși termenul specific „inteligență emoțională“ nu a fost utilizat de Thorndike, ideile sale au influențat substanțial dezvoltarea conceptului în deceniile care au urmat, contribuind la înțelegerea noastră modernă a inteligenței emoționale. Practicarea tehnicilor de diminuare a stresului, de relaxare sau de eliberare a surplusului de energie pot diminua numărul și intensitatea conflictelor dintre copii. Exersarea consecventă a modalităților de reglare socio-emoțională și comportamentală va conduce la internalizarea acestora, la transformarea lor în abilități ce vor servi copilului și în viața de adult, în interacțiunile sociale din alte sfere decât cea școlară.

Psihologul Peter Salovey și colegul său, John Mayer, au dezvoltat un model inițial al inteligenței emoționale, pe care au definit-o ca fiind capacitatea de a recunoaște, de a înțelege și de a gestiona emoțiile. Conceptul de inteligență emoțională a continuat să fie dezvoltat și aplicat în diverse domenii. Inteligența emoțională este recunoscută ca fiind un aspect important al inteligenței umane și este considerată esențială pentru succesul în viață, atât în plan personal, cât și profesional. Ea include capacități precum auto-conștientizarea, auto-reglarea, motivația, empatia și abilitățile sociale, toate fiind esențiale pentru dezvoltarea relațiilor armonioase.

Se prezintă în continuare câteva modalități de creștere a inteligenței emoționale cu care elevii se familiarizează în cadrul orelor de Dezvoltare personală sau Educație civică și care pot fi aplicate apoi la orice disciplină. Discutarea cu elevii pe marginea următoarelor recomandări, identificarea momentelor potrivite pentru a le reaminti și a exersa aceste tehnici în cadrul unor jocuri de rol sunt doar câteva modalități de a le introduce în cotidianul activităților didactice:

1. „Așteaptă-te la succes, nu la perfecțiune!“ De multe ori, elevii se supără dacă nu reușesc din prima să rezolve totul corect, se simt inferiori sau neputincioși. Ei asociază greșeala cu eșecul. Însă, succesul nu apare, în majoritatea activităților, din prima încercare. Succesul este, de cele mai multe ori, rezultatul efortului depus în mai multe etape, ca urmare a muncii în mod consecvent și a depășirii unor obstacole. Aprecierea efortului depus și a perseverenței elevului de către cadrul didactic va duce, treptat, la schimbări în comportament, în sensul că elevii nu se vor speria de greșeli. Dacă și părinții continuă acasă aceste practici de a aprecia efortul, dorința de a încerca din nou și de a privi

greșeala ca un indiciu spre alegerea metodei potrivite în construirea rezultatului final, atunci elevii vor beneficia pe deplin de creșterea emoțională. (Shapiro, 2012)

2). „Ascultă și observă!“ Ascultatul altei persoane presupune concentrare, iar aceasta nu e simplă. „Se poate exersa următoarea strategie: când cineva îți vorbește, oprește-te din ceea ce faci și ascultă atent, până când cealaltă persoană termină de vorbit. Închide telefonul sau televizorul și fii prezent în conversație. Încearcă să surprinzi semnalele din postura și mimica interlocutorului, pentru a auzi cu adevărat ceea ce spune. Tonul, viteza și volumul vocii transmit și ele mesaje despre starea de spirit a vorbitorului.“ (Bradberry & Greaves, 2016) Ascultarea activă previne neînțelegerile, conflictele ce rezultă din cauza interpretării greșite a mesajelor celor din jur.

3). „Pune-te în pielea lor!“ Pentru a-i înțelege profund pe ceilalți și a ne îmbunătăți modul de comunicare cu ei, este nevoie să ne întrebăm cum am face noi, cum am reacționa dacă am fi în locul lor. Astfel, suntem dispuși ulterior să facem ceva pentru a-i ajuta. Copiii „care au puternice calități empatice tind să fie mai puțin agresivi și să manifeste mai multe gesturi prosociale, cum ar fi ajutorarea și împărtășirea. Deloc surprinzător, copiii empatici vor avea la vârsta adultă o capacitate mai mare de cunoaștere profundă în relațiile cu partenerii lor de viață, cu prietenii și cu copiii pe care îi vor avea la rândul lor.“ (Shapiro, 2012, p. 72) Vârsta de 6 ani marchează începutul etapei empatiei cognitive – capacitatea de a vedea lucrurile din perspectiva altcuiva și de a acționa în consecință. Abilitățile de a privi din alt punct de vedere îi permit copilului să știe când să își consoleze prietenul supărat și când să-l lase în pace. Între 10 și 12 ani (etapa empatiei abstracte) copiii își extind empatia dincolo de cei cunoscuți sau observați direct, incluzând oameni pe care nu i-au întâlnit niciodată. Actele caritabile și altruiste dovedesc dezvoltarea completă a abilității empatiei. (Shapiro, 2012) Chiar dacă impulsul firesc al copiilor este acela de a fi grijulii și săritori, „ceea ce îi influențează cu adevărat pe copii este modul în care părinții aplică în viața de zi cu zi“ valorile morale. Părinții care își răsfășă copiii și nu le stabilesc responsabilități, având așteptări reduse de la ei, nu le oferă șansa de a deveni preocupați de cei din jur și responsabili. Stabilirea unor reguli clare și ridicarea ștachetei așteptărilor sunt primele măsuri luate. Existența unui jurnal al bunătații în care să fie notate faptele bune făcute de fiecare elev (pot fi gesturi simple, de exemplu, a deschide ușa pentru cineva) va ajuta ca amabilitatea să devină o obișnuință.

4). „Respiră corect!“ Majoritatea oamenilor respiră incorect, scurt și superficial. Astfel, organismul nu primește întreaga cantitate de oxigen de care are nevoie. Creierul dedică oxigen în primul rând funcțiilor de bază, care asigură supraviețuirea, restul de oxigen folosindu-l pentru funcții complexe, cum sunt cele care mențin calmul și concentrarea. „Respirația superficială lipsește creierul de oxigen, ceea ce poate duce la slabă concentrare, memorie deficitară, schimbări de dispoziție, agitație, gânduri depresive și anxioase și lipsă de energie.“ (Bradberry & Greaves, 2016, p. 86) „Când te vei afla într-o situație stresantă, concentrează-te să respiri adânc și rar, inspirând pe nas până când

stomacul se dilată și se întărește, apoi expirând ușor și complet pe gură.“ (Bradberry & Greaves, 2016, p. 86) Efectele vor fi observate imediat, senzația fiind asemănătoare cu intrarea într-o stare mai relaxată. Respirația corectă este o tehnică simplă, dar puternică, de gestionare a emoțiilor.

5). Abilitățile de imaginare sunt foarte importante pentru copii atunci când se confruntă cu probleme sau conflicte. „Numeroase studii arată că, atunci când oamenii percep că dețin un anumit control asupra stresului, acesta îi deranjează mult mai puțin.“ (Shapiro, 2012, p. 153) Deși pare prea simplă ca să funcționeze, tehnica vizualizării are un puternic impact. „Creierului îi vine greu să facă distincția între ceea ce vezi cu propriii ochi și ceea ce vizualizezi în mintea ta.“ (Bradberry & Greaves, 2016, p. 99) Copiii pot învăța să construiască imagini mentale care să îi ajute să facă față unei largi varietăți de situații. „Dacă simte un ghem în stomac pentru că trebuie să citească o poezie în fața clasei, își poate imagina că aerul este plin de steluțe ale puterii, fermecate și invizibile, pe care le poate înghiți, ca să aibă încredere în sine și să își relaxeze stomacul.“ (Shapiro, 2012, p. 152)

Pentru momentele de tranziție, când unii copii manifestă anxietate sau agitație înaintea începerii rezolvării unei sarcini, fiind vorba despre copiii ce se angajează greu în sarcină, vizualizarea unui loc liniștitor îi poate calma. Unii își imaginează o câmpie verde cu floricele colorate, alții o plajă cu nisip fin, fiecare alegând un loc ce îi aduce liniște și o stare de bucurie interioară. Ascultarea unei melodii adecvate poate fi de ajutor când se exersează relaxarea cu toată clasa.

6). Dezvoltarea abilităților conversaționale poate preveni izolarea socială ce predispune la manifestarea comportamentelor negative, agresive și egocentriste. Copiii cu abilități conversaționale insuficient dezvoltate inițiază interacțiuni prin comportamente turbulente, neplăcute sau egocentrice (de exemplu, spun „Eu știu deja cum se joacă jocul ăsta!“). Câteva activități prin intermediul cărora copiii pot deprinde abilități conversaționale sunt:

- exprimarea clară a nevoilor și dorințelor personale;
- prezentarea lucrurilor importante pentru sine;
- adaptarea reacțiilor la mesajele celorlalți;
- adresarea de întrebări celorlalte persoane;
- oferirea ajutorului, formularea invitațiilor;
- exprimarea afecțiunii și aprecierii față de interlocutor;
- demonstrarea însușirii de a fi un bun ascultător (cererea de lămuriri, contact vizual);
- manifestarea înțelegerii celor spuse de vorbitor prin reflectarea sentimentelor sale;
- menținerea contactului vizual și a interesului față de cealaltă persoană. (Shapiro, 2012, pg.

200-201)

7). Umorul le oferă copiilor nenumărate moduri în care pot face față stresului și anxietății. Îi poate ajuta să își gestioneze furia, anxietatea sau să nu se facă de rușine într-o situație jenantă. Toți copiii au capacitatea înăscută de a aprecia umorul. Astfel, pot fi încurajați să găsească partea

amuzantă chiar și în situațiile dificile. „Cele mai importante roluri psihologice ale umorului sunt: reduce stresul, îi apropie pe oameni, ajută la rezolvarea unor situații dificile și la înfruntarea unor temeri, probleme și conflicte.“ (Shapiro, 2012, p. 214) Istorisirea unei întâmplări comice, compunerea unei poezii amuzante sau schițarea unui desen amuzant sunt câteva idei de destindere a atmosferei din clasă și, în același timp, modalități de exersare a simțului umorului. Pot fi sugerate părinților activități precum organizarea unei ore vesele în care întreaga familie spune glume și ghicitori sau rutine care includ citirea, împreună cu copiii, a unor cărți amuzante.

Utilizarea umorului ca pe o metodă de a face față stresului trebuie diferențiată de recurgerea la umor în moduri nepoliticoase. Glumele ce ridiculizează nu trebuie încurajate. Greșelile trebuie transformate în oportunități de a discuta pe marginea tendinței de a găsi un vinovat și despre respectarea sentimentelor celorlalți. „Ajutând copiii să diferențieze umorul ce exprimă ostilitatea de cel inofensiv, îi învățați ce înseamnă toleranța și respectul față de ceilalți.“ (Shapiro, 2012, p. 215)

De-a lungul vieții, umorul poate contribui la buna înțelegere cu ceilalți și la depășirea unor probleme. Simțul umorului este o abilitate socială importantă.

„Copiii și tinerii spun adesea că părinții vor doar să le vorbească, dar nu ascultă punctul lor de vedere.“ (Coleman & Hayman, 2017, p. 201) Realizarea unor ședințe cu părinții spre a propune exersarea ascultării active și în afara școlii, precum și pentru a prezenta modalitățile de reglaj emoțional folosite la clasă este oportună. Explicarea acestora și exemplificarea pot încuraja părinții să le practice nu numai cu copiii.

Stabilitatea de acasă este unul dintre cei mai importanți factori de predicție a succesului copilului la școală și în viață. Un sistem educațional în care primii elevi să fie părinții, iar planul de învățământ „Cum să creăm o viață stabilă de familie?“ ar constitui o bază solidă pe care s-ar construi educația tinerelor generații. Părinții ar învăța de la educatori și cercetători neurologi cum să asigure dezvoltarea copilului într-un mediu stabil din punct de vedere emoțional. (Medina, 2017)

Parcursul școlar al unui copil este optimizat de acțiunile convergente ale părinților și ale școlii. Cadrele didactice vor familiariza părinții cu aceste modalități de dezvoltare socio-emoțională și îi vor încuraja să le aplice și acasă, pentru a asigura continuitate și a acorda astfel o reală șansă educației.

Rolul muzicii în prevenirea și medierea conflictelor interpersonale

prof. Alexandra Georgiana Gurgu

Liceul de Arte „Hariclea Darclee” Brăila

Muzica, fenomen universal, transcende barierele lingvistice și culturale, exercitând o influență profundă asupra cogniției, afectivității și comportamentului uman. În contextul actual, marcat de o complexitate crescută a interacțiunilor sociale, cu o incidență notabilă a conflictelor în mediul școlar, se impune o analiză riguroasă a mecanismelor prin care muzica poate funcționa ca un catalizator al coeziunii sociale și un instrument eficient de prevenire și mediere a disputelor. Dimensiunea terapeutică și pedagogică a muzicii, bazată pe studii neuroștiințifice și psihologice, atestă rolul său esențial în dezvoltarea inteligenței emoționale, a empatiei și în reglarea comportamentului prosocial.

Impactul muzicii asupra psihicului uman este fundamentat pe activarea unor circuite neuronale complexe, în special la nivelul sistemului limbic și al cortexului prefrontal. Studii de neuroimagică funcțională (fMRI, PET) au demonstrat că ascultarea și interpretarea muzicii activează arii cerebrale asociate cu recompensa (nucleul accumbens), emoțiile (amigdala) și procesarea socială (cortexul prefrontal medial)¹.

Activarea acestor circuite duce la eliberarea de neurotransmițători precum dopamina, asociată cu plăcerea și motivația, și oxitocina, denumită și „hormonul legăturii sociale” sau al atașamentului. Prin inducerea unei stări de bine și de conectare, muzica acționează ca un regulator al homeostaziei emoționale, diminuând nivelul de cortizol (hormonul stresului) și reducând stimularea fiziologică asociat cu furia sau anxietatea². O stare psihofiziologică echilibrată reprezintă o condiție esențială pentru gândirea rațională și pentru adoptarea unor strategii de coping³ constructive în fața unui conflict potențial. Astfel, prin influența sa asupra chimiei cerebrale, muzica predispune indivizii la o receptivitate crescută la dialog și la o atenuare a reacțiilor impulsive, care adesea escaladează o simplă divergență într-un conflict deschis.

Inteligența emoțională, adică acea capacitate de a recunoaște, înțelege și gestiona propriile emoții, precum și de a le percepe pe cele ale celorlalți, este un factor critic în prevenirea conflictelor⁴. Cercetările ample din domeniul Psihologiei muzicii sugerează o corelație pozitivă între implicarea în

¹ Koelsch, Stefan, *Brain mechanisms of music-induced emotion: a critical cross-sectional review*. *Brain and Behavior*, vol. 15, Macmillan Publishers Limited, 2014, p. 170-178, accesat din https://stefan-koelsch.de/papers/koelsch_2014_brain_music_emotion.pdf, în data de 1.12. 2025

² Thaut, Michael H., & Hömberg, Volker, *Handbook of Neurologic Music Therapy*, Oxford University Press, 2014

³ Termen introdus de psihologi, care descrie totalitatea eforturilor cognitive și comportamentale ale unui individ, realizate pentru a rezolva o situație care îl depășește la un moment dat și care reprezintă un factor generator de stres. Definiție preluată din https://www.sfatulmedicului.ro/dictionar-medical/coping_6782, accesat în data de 1.12.2025

⁴ Goleman, Daniel, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2018

activități muzicale și dezvoltarea componentelor inteligenței emoționale. Muzica oferă un cadru bine structurat pentru explorarea și etichetarea emoțiilor. Indiferent de gen, structura melodică și armonică a unei piese poate evoca nuanțe afective complexe. Prin discuții mediate despre modul în care o anumită compoziție „sună” (minor/major, lent/rapid, disonant/consonant) și cum este percepută emoțional, indivizii (în special copiii și adolescenții) își antrenează capacitatea de a face distincții fine între stările afective, diminuând ambiguitatea emoțională care adesea declanșează reacții defensive.

Actul de a cânta sau de a asculta muzică într-un cadru de grup (cor, orchestră, sesiune de audiție comună) necesită o sincronizare interpersonală fină, un „acordaj” afectiv cu ceilalți participanți. Această simultaneitate se traduce la nivel neurobiologic prin activarea neuronilor oglindă, facilitând înțelegerea empatică a stării celuilalt⁵. Într-un context de conflict, capacitatea de a prelua perspectiva celuilalt, de a simți (sau măcar de a recunoaște) disconfortul celuilalt, este fundamentală pentru descaladare și pentru căutarea unei soluții win-win.

Muzica servește și ca o strategie de autoreglare emoțională. Adolescenții, de exemplu, apelează frecvent la muzică pentru a gestiona stresul și anxietatea⁶. Oferind un canal de eliberare a tensiunilor interne (prin ascultare activă, cântat, bătut de ritm), muzica reduce acumularea de frustrare care, netratată, se poate manifesta exploziv în relațiile interpersonale.

În mediul școlar, repetițiile de cor sau orchestră pot fi privite nu numai din perspectivă artistică, ci și ca niște laboratoare de colaborare și disciplină socială. Atingerea unei performanțe în acest context depinde de contribuția individuală și de subordonarea eului la binele comun al ansamblului. Participanții învață toleranța la eroare și comunicarea non-verbală eficientă (prin priviri, gesturi, ascultare reciprocă). Aceste abilități de interdependență pozitivă pot fi transferate direct în situațiile de conflict, unde părțile trebuie să lucreze împreună pentru a „rezolva” disonanța.

În cazurile de conflicte structurale sau comportament agresiv recurent, muzicoterapia receptivă sau activă poate fi utilizată pentru a accesa și procesa emoțiile refulate. De exemplu, improvizația instrumentală permite exprimarea cathartică a furiei într-un cadru controlat, urmată de o analiză ghidată a procesului⁷. Terapeutul poate ghida participanții să creeze o „piesă a conflictului” și apoi o „piesă a rezolvării”, simbolizând trecerea de la disonanță la armonie.

Astfel, muzica se dovedește a fi mult mai mult decât o formă de expresie artistică. Ea funcționează ca un veritabil mediator al relațiilor umane, capabil să tempereze tensiuni, să cultive empatie și să consolideze comportamente prosociale. Prin influența sa directă asupra mecanismelor

⁵ Leman, Mark & Maes, Pieter-Jan, *The Role of Embodiment in the Perception of Music*, Empirical Musicology Review, Vol. 9, Nr. 3-4, 2014

⁶ Miranda, David & Claes, Michel, *Music listening, coping, peer affiliation and depression in adolescence*, Psychology of Music, 37(2):215-233, 2009

⁷ Wheeler, Barbara L. (Ed.), *Music Therapy Handbook*, Guilford Press, 2015

neurobiologice ale emoției și motivației, prin rolul său educativ în dezvoltarea inteligenței emoționale și prin potențialul său terapeutic în gestionarea conflictelor, muzica devine un instrument esențial în crearea unui climat social armonios. Integrarea ei în mediul școlar și în strategiile de intervenție asupra dinamicilor conflictuale reprezintă o opțiune inovatoare, dar, în același timp, o necesitate justificată științific, capabilă să contribuie la formarea unor comunități mai empatică, echilibrate și cooperante.

Bibliografie:

1. **Goleman**, Daniel, *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2018
2. **Koelsch**, Stefan, *Brain mechanisms of music-induced emotion: a critical cross-sectional review*. *Brain and Behavior*, vol. 15, Macmillan Publishers Limited, 2014, p. 170-178
3. **Leman**, Mark & **Maes**, Pieter-Jan, *The Role of Embodiment in the Perception of Music*, *Empirical Musicology Review*, Vol. 9, Nr. 3-4, 2014
4. **Miranda**, David & **Claes**, Michel, *Music listening, coping, peer affiliation and depression in adolescence*, *Psychology of Music*, 37(2):215-233, 2009
5. **Thaut**, Michael H., & **Hömborg**, Volker, *Handbook of Neurologic Music Therapy*, Oxford University Press, 2014
6. **Wheeler**, Barbara L. (Ed.), *Music Therapy Handbook*, Guilford Press, 2015

Resurse on-line:

1. https://stefan-koelsch.de/papers/koelsch_2014_brain_music_emotion.pdf,
2. https://www.sfatulmedicului.ro/dictionar-medical/coping_6782

Importanța testelor sociometrice în identificarea surselor de conflict din grupul-clasă

Prof. Săvescu Tamara-Irina

Colegiul Național „M. Eminescu”, Botoșani

Cunoaștem că, din punct de vedere pedagogic, o definiție corectă a clasei de elevi presupune atât o raportare la cadrul psihosocial al desfășurării activității educative, cât și asocierea grupului-clasă cu un important mediu de comunicare și de socializare. De aici, importanța cunoașterii grupului de către cadrul didactic cu rol de diriginte care trebuie să fie preocupat de identificarea trăsăturilor individuale ale elevilor care alcătuiesc grupul, dar și de caracteristicile sau manifestările de ansamblu ale colectivului. Scopul urmărit este de a putea interveni cu scopul de a preveni și/sau a corecta aspectele negative precum apariția conflictelor și a altor situații de criză a comunicării.

Pentru o mai bună investigare și cercetare a clasei de elevi, cadrul didactic poate urma un demers transversal și/sau unul longitudinal, identificând – în funcție de specificitatea fiecărui grup – caracteristici precum: grup eterogen sau omogen, manifestarea autonomiei versus dependență, conformism versus nonconformism, stabilitate versus instabilitate de grup, coeziunea grupului, sintonicitatea.

În studiul de caz pe care dorim să-l prezentăm, ne vom opri atenția asupra unei metode de identificare a sintonicității. Termenul de *sintonicitate* (engl. *syntality*) desemnează „personalitatea grupului-clasă” privit ca ansamblu dinamic sub raport structural, relațional, interacțional, de climat, de sistem comun de valori. Literatura de specialitate teoretizează o gamă de metode prin care cadrul didactic poate verifica sintonicitatea grupului-clasă pentru a identifica nivelul de risc al apariției unor situații conflictuale: activități practice de autocunoaștere, observația psihosocială, tehnicile sociometrice, chestionarele, scara de opinii și atitudini, demersuri metodologice care pot fi aplicate succesiv sau concomitent.

Etapele activității de gestionare a situației de criză:

1. **Identificarea situației:** situație de criză „microeducatională” caracterizată prin două tipuri de manifestări: reticență în a interacționa versus rivalitate declarată.
2. **Etiologia situației de criză.** Caracteristicile grupului-clasă: compoziție omogenă, relații de competiție bazată pe rivalitatea partenerilor, ostilitate generală (din 27 de membri, 3 au avut în ultimii ani școlari media generală 10, 21 au medii între 9 și 9,50, iar 3 dintre ei, medii între 8,50 și 9; 5 elevi sunt olimpici naționali la disciplinele: matematică, fizică, chimie, geografie), criza comunicării alimentând riscul acutizării relațiilor de rivalitate – declarată sau tacită.

3. **Intervenția:** în vederea cercetării grupurilor școlare de 25-30 de membri, un loc aparte între metodele de măsurare a relațiilor afectiv-simpatetice îl ocupă tehnicile sociometrice.

I. Etapa aplicării testului sociometric

Testul care conține doar două întrebări (1. Cu cine ți-ar plăcea să fii prieten?; 2. Cu cine nu ți-ar plăcea să fii prieten?) a fost aplicat tuturor elevilor clasei, asigurându-se anonimatul și, implicit, sinceritatea răspunsurilor. Se atrage atenția că aria preferențială se referă la interiorul grupului, că răspunsurile trebuie nominalizate și motivate. Profesorul-diriginte le explică elevilor importanța aplicării testului și anunță o activitate de analiză a rezultatelor.

II. Etapa prelucrării informațiilor

- a. Întocmirea sociomatricii;
- b. Se construiește un tabel cu dublă intrare, în care relațiile preferențiale au fost notate cu (+), iar cele de respingere cu (-). Sociomatricea se citește, aflând pe orizontală pe cine preferă și pe cine respinge fiecare dintre elevi, iar pe verticală de către cine este preferat, respectiv respins. (ANEXA 1);
- c. Calcularea indicilor sociometrici

Indicele sociometric (Is) se calculează aplicând formula $A-R/N-R$, unde: A – numărul de preferințe primite, R – numărul de respingeri primite, N – numărul elevilor din clasă. S-a constatat că există totuși doi elevi „populari”, cinci respinși și opt cu statut „zero”.

- d. Întocmirea sociogramei colective (ANEXA 2)

Sociograma colectivă a redat tipul și sensul relațiilor manifestate între membrii grupului clasă, ca și prezența următoarelor fenomene psihosociale: tendința de scindarea în mai multe subgrupuri, existența unor relații declarate de respingere, dar și a trei relații de referință reciprocă (formarea unor diade).

- e. Calcularea indicelui de coeziune a grupului

Conform formulei $C.gr. = Ar. X 2/N (N-1)$, unde Ar – alegeri reciproce, a rezultat un indice extrem de mic de coeziune a grupului, respectiv 0, 14.

Prin analiza acestor rezultate regăsim trăsăturile unei clase competitive așa cum au fost teoretizate în literatura de specialitate, ceea ce a determinat din partea profesorului-diriginte să inițieze o serie de activități ce necesită cooperarea. Cadrele didactice care au acceptat să se implice predau, la aceeași clasă, discipline din arii curriculare diferite (limba și literatură română, psihologie, educație plastică, educație antreprenorială), astfel încât specificul lor permite inițierea unor **activități de cunoaștere și de cooperare** precum:

- proiecte de grup pe diverse teme; interviuri în perechi despre ce aduce fiecare elev grupului-clasă (*Sunt bun la..., dar TU ești bun la...*); dezbateri; acrostihul conflictului;

- propunerea unor forme neconvenționale de auto-evaluare a grupului-clasă: activitate de tipul „Meteorologie de grup: Eu-Tu-El/Ea; Eu/Noi și ceilalți”; realizarea unui proiect pentru o „afacere” comună; realizarea unui spot publicitar de prezentare a colectivului; portretul puzzle al clasei; colajul valorilor noastre;
- încurajarea participării și la alte activități competitive decât concursurile și olimpiadele școlare.

Repetarea testului la un interval de câteva luni a generat ca rezultat un indice la fel de mic de coeziune a grupului, respectiv 0, 21. S-a constatat însă creșterea numărului elevilor „populari” de la 2 la 5, dar și a celor respinși (de la 2 la 4). Rezultatele finale dovedesc dinamica transformărilor interioare ce se produc continuu atât în comportamentul fiecărui elev, cât și în manifestările colectivului. Un aspect important îl reprezintă însă identificarea de către elevii înșiși ca element negativ ce caracterizează grupul-clasă perceperea greșită a ideii de competiție.

În concluzie, situația de criză descrisă nu a fost depășită în totalitate, deoarece rezolvarea de adâncime presupune un proces de durată care solicită din partea cadrului didactic o atenție sporită în vederea eficientizării intervențiilor și diversificarea activităților practice pentru a-i ajuta pe elevi să-și dezvolte abilitățile de comunicare și de relaționare în interiorul grupului-clasă.

Bibliografie:

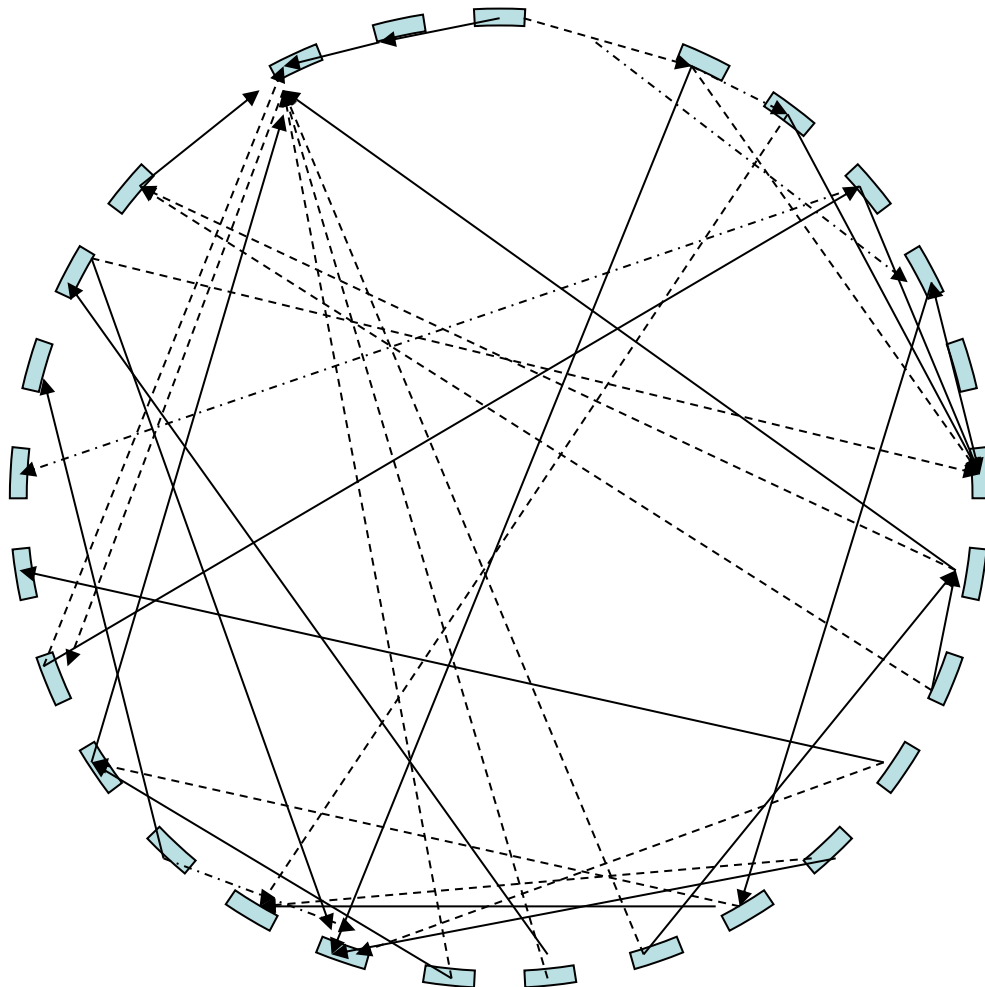
Baban, Adriana (coord.), *Consiliere educațională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și de consiliere*, Asociația de Științe Cognitive din România, 2021.

Benito, Yolanda, *Copiii supradotați. Educație, dezvoltare emoțională și adaptare socială*, Polirom, Iași, 2003.

Iucu, Romiță B., *Managementul clasei de elevi: aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională*, Polirom, Iași, 2006.

ANEXA 1 - SOCIOMATRICE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
1			+																								
2						+										-											
3				+				-																			
4								-									+										
5								-												+							
6												+				-											
7																	+										-
8						-															+						
9																								+			-
10									+																		-
11																-						+					
12																-	+										
13																	+		-								
14									+																		-
15																							+				-
16																			+								-
17																								+			-
18												+				-											
19												-										+					
20																-						+					
21						+																					-
22					+		-																				
23																			+								-
24																	-						+				

Școala ca spațiu al cooperării – rolul dialogului în depășirea tensiunilor

Profesor Pescaru Elena-Irina

Liceul Tehnologic Crâmpoia, Crâmpoia, Olt

Școala este mai mult decât un loc de transmitere a cunoștințelor; ea reprezintă un spațiu social complex, în care elevii învață să trăiască împreună, să colaboreze și să gestioneze diferențele dintre ei. Într-un astfel de mediu, tensiunile sunt inevitabile. Fie că apar din competiție, neînțelegeri, diferențe de temperamente sau dificultăți de comunicare, conflictele fac parte din procesul de dezvoltare personală și socială. Totuși, ceea ce diferențiază o școală modernă și eficientă este modul în care reușește să transforme aceste tensiuni în oportunități de învățare. Iar cheia acestei transformări este dialogul, înțeles ca instrument pedagogic, dar și ca valoare fundamentală în educație.

Într-o comunitate școlară sănătoasă, dialogul creează punți între elevi, profesori și părinți. El permite clarificarea nevoilor, înțelegerea perspectivelor diferite și căutarea unor soluții acceptate de toate părțile. Spre deosebire de impunerea autoritară a regulilor, dialogul stimulează responsabilitatea, cooperarea și respectul reciproc.

Elevii care se simt ascultați și valorizați sunt mult mai dispuși să respecte reguli, să își explice comportamentele și să caute rezolvări pașnice. Astfel, tensiunea se diminuează, iar conflictul se transformă într-o ocazie reală de dezvoltare socio-emoțională.

Rolul profesorului este esențial în facilitarea acestui proces. Un cadru didactic care practică o comunicare empatică, deschisă și echilibrată devine un model de comportament pentru elevi. Profesorul nu doar informează, ci formează, arătând prin propriul exemplu că neînțelegerile pot fi rezolvate prin calm, respect și cooperare. În acest sens, dialogul devine o abilitate pe care elevii o învață în mod implicit, zi de zi, observând modul în care profesorul gestionează situațiile tensionate sau negociază reguli. Astfel, școala devine un laborator în care elevii își antrenează competențe esențiale pentru viața de adult.

Un domeniu în care dialogul își demonstrează eficiența este medierea conflictelor. Tot mai multe școli introduc programe de mediere, în care consilierii, profesorii sau chiar elevii cu pregătire specială intervin pentru a facilita comunicarea între părțile aflate în dispută.

Medierea îi ajută pe elevi să-și exprime emoțiile într-un mod constructiv, să identifice cauzele reale ale conflictului și să propună soluții negociate. Această abordare nu doar rezolvă tensiunile imediate, ci îi învață pe elevi să gestioneze singuri conflictele viitoare, cultivând autonomia și maturitatea emoțională.

Literatura de specialitate subliniază că conflictul este un fenomen natural, care apare în orice grup de învățare. Conflictul poate fi generat de diferențe de personalitate, competiție, lipsa abilităților

de comunicare, factori emoționali sau probleme de adaptare. Conform teoriei dezvoltării socio-emoționale, conflictele pot deveni oportunități formative importante dacă sunt gestionate corect. Ele dezvoltă abilități precum: rezolvarea problemelor, negocierea, comunicarea asertivă, empatia, autoreglarea emoțională. Prin urmare, conflictul nu trebuie privit ca un eșec educațional, ci ca un prilej de învățare matură.

Pe lângă intervențiile propriu-zise, un rol important în prevenirea tensiunilor îl are crearea unui climat școlar bazat pe cooperare. Reguli clare, negociate, activități de dezvoltare personală, proiecte comune, învățarea prin colaborare și activitățile extracurriculare contribuie la formarea unui mediu în care elevii se simt acceptați și încurajați să se exprime. Când clima relațională este pozitivă, tensiunile se diminuează, iar conflictele nu mai escaladează.

Dialogul devine astfel parte firească din cultura școlii: un instrument, dar și un mod de a trăi împreună. Dialogul este definit în pedagogie ca un proces de comunicare bazat pe ascultare activă, empatie, claritate și respect reciproc. În contextul școlar, dialogul are următoarele funcții:

Funcția de clarificare: exprimarea emoțiilor și nevoilor reduce tensiunea.

Funcția de negociere: elevii discută și ajung la soluții comune.

Funcția de reglare emoțională: exprimarea verbală reduce comportamentele impulsive.

Funcția de restabilire a relațiilor: părțile înțeleg perspective diferite.

Funcția formativă: elevii învață comportamente civice și sociale. Dialogul devine astfel fundamentul unui climat școlar democratic, deschis și incluziv. Profesorul are un rol central în gestionarea conflictelor. Literatura educațională evidențiază trei direcții principale de acțiune:

Comunicarea empatică (să asculte activ, să reformuleze, să valideze emoții, să evite etichetările, să favorizeze exprimarea responsabilă). Această abordare reduce semnificativ tensiunile.

Medierea conflictelor (medierea este o metodă eficientă prin care profesorul, consilierul sau un elev mediator facilitează dialogul dintre părțile aflate în conflict. Etapele medierii includ: expunerea faptelor, identificarea nevoilor, negocierea soluțiilor, asumarea responsabilităților. Medierea contribuie la formarea unor competențe de viață.

Modelul comportamental elevii învață prin imitație. Profesorul devine model prin: tonul folosit, modul în care își gestionează emoțiile, modul în care rezolvă un dezacord. Un profesor calm și echilibrat creează o clasă calmă și echilibrată.

De asemenea, cooperarea dintre școală și familie joacă un rol semnificativ în menținerea echilibrului. Comunicarea constantă între profesori și părinți previne escaladarea tensiunilor și crește eficiența intervențiilor.

Atunci când părinții și profesorii comunică deschis, transmit elevilor mesaje coerente și construiesc împreună strategii de sprijin, tensiunile din viața elevului sunt gestionate mult mai ușor. Elevul simte că face parte dintr-o comunitate unită, în care adulții colaborează pentru binele său.

Această coerență reduce frustrările, conflictele de autoritate și situațiile tensionate, consolidând sentimentul de siguranță emoțională.

În concluzie, școala are potențialul de a deveni un spațiu al cooperării, în care dialogul este nu doar o metodă de comunicare, ci o valoare centrală a comunității educaționale. Prin comunicare empatică, medierea conflictelor, activități colaborative și o relație solidă între elevi, profesori și părinți, tensiunile pot fi depășite într-un mod constructiv. Dialogul cultivă responsabilitate, empatie și respect – competențe esențiale într-o societate democratică. O școală care pune accent pe dialog nu rezolvă doar conflictul de azi, ci formează adulți capabili să creeze o lume mai echilibrată și mai cooperantă.

Bibliografie:

Păun, Emil (1999). Școala – o instituție socială. Editura Polirom.

Iucu, Romiță (2006). Managementul clasei de elevi. Editura Polirom.

Cojocariu, V. M. (2006). Comunicare educațională. Editura Polirom.

Școala fără conflicte și iluzia realității

Profesor Ioana Vidrighin

Colegiul Agricol "Daniil Popovici Barcianu", Sibiu

„Vorba dulce mult aduce” – par cuvinte desprinse din alte timpuri... Împlinesc curând un sfert de secol de când sunt profesor într-un liceu tehnologic sibian și de când intru aproape zilnic în contact cu elevi care poartă cu ei tensiuni sociale, economice și emoționale, aflați la intersecția dintre vulnerabilitate socială și cerințe educaționale ridicate. Mulți dintre ei provin din medii defavorizate, alții din familii aparent stabile, dar marcate de lipsa comunicării și a sprijinului real, cu zâmbete care maschează adeseori lacrimi amare și deziluzii continue.

În discursul educațional actual se vorbește frecvent despre idealul unei școli fără conflicte, în ciuda faptului că suntem bombardați aproape zilnic de știri negative, în care copii, tineri sau adolescenți au eșuat lamentabil în fața comunicării asertive, pozitive, calme. Din perspectiva mea, acest ideal rămâne o iluzie care ignoră realitatea concretă a școlii, deși, pe hârtii și în conferințe, pare atât de frumos să crezi în „starea de bine” atât de mult amintită pe buzele celor ce educă ierarhic și nu numai.

Experiența didactică desfășurată în aproape 25 de ani îmi confirmă zilnic ideea că, acolo unde familia nu mai este un sprijin în comunicarea directă cu un educabil, inevitabil conflictele vor deveni parte din cotidianul obișnuit al unei generații care dialoghează doar pe social-media, într-o lume virtuală.

În spațiul pedagogic contemporan se promovează frecvent idealul unui climat școlar lipsit de tensiuni și bazat pe disciplină și conformare. Din perspectiva practicii la clasă, însă, afirm cu tărie că viața de profesor într-un liceu tehnologic îmi oferă o perspectivă directă asupra discrepantei dintre discursul oficial despre o școală fără conflicte și realitatea cotidiană a mediului educațional, deoarece școala aceasta nu funcționează într-un vid social, ci reflectă fidel problemele comunității din care elevii fac parte, în special elevi proveniți din medii defavorizate.

Violența școlară se manifestă așa cum bine știm și vedem cu toții, dacă suntem onești, sub multiple forme, nu doar prin agresiune fizică, ci și prin limbaj ofensator, amenințări, intimidare, excludere socială și retragere afectivă. În liceul tehnologic în care predau, aceste comportamente sunt frecvente, fiindcă elevii ajung la școală cu un bagaj emoțional deja marcat de lipsuri materiale, instabilitate familială și experiențe repetate de eșec, dar și afectați de lipsa de dialog autentic cu părinții, mereu ocupați sau plecați la muncă în străinătate.

Un număr semnificativ de elevi, mai ales din învățământul profesional, provin din familii destrămate sau din contexte socio-economice precare. Mulți sunt crescuți de bunici sau au părinți

plecați la muncă în străinătate sau mame separate sau divorțate, în relații de concubinaj multiplu. Există și elevi care nu beneficiază de un program regulat de masă sau de un spațiu adecvat pentru studiu, iar toate aceste condiții influențează direct comportamentul și capacitatea de adaptare școlară.

Conflictul nu apare spontan, ci reprezintă rezultatul unui cumul de factori, obiectivi și subiectivi, iar eșecul școlar repetat conduce adeseori la scăderea stimei de sine. Compararea constantă cu alți elevi accentuează sentimentul de inferioritate, iar lipsa unei perspective profesionale clare generează anxietate și frustrare. În acest context, comportamentul agresiv devine un mecanism de apărare și o formă de comunicare disfuncțională.

Politicile educaționale pun accent predominant pe respectarea regulamentelor și pe controlul comportamental și mereu elevul violent este sancționat rapid, dar analiza atentă a cauzelor profunde ale comportamentului său rămâne adesea superficială. Din păcate, școala urmărește reducerea conflictului la nivel vizibil, nu gestionarea lui în profunzime.

Violența verbală reprezintă forma cea mai răspândită de manifestare agresivă în liceele tehnologice. Limbajul dur devine o strategie de autoprotecție. Insulta și ironia funcționează ca instrumente de afirmare într-un mediu perceput ca ostil, iar profesorul este frecvent perceput ca reprezentant al autorității și devine, implicit, ținta frustrărilor acumulate.

Violența fizică apare mai rar, dar produce efecte majore asupra climatului educațional. Un incident violent afectează sentimentul de siguranță al întregii comunități școlare. Elevii reacționează prin teamă sau polarizare, iar cadrele didactice sunt puse în situația de a gestiona crize pentru care nu au întotdeauna formare specifică.

Pe lângă formele vizibile de agresivitate, există violența simbolică și relațională. Etichetarea, marginalizarea și excluderea socială afectează profund elevii vulnerabili. În liceele tehnologice, aceste fenomene contribuie la consolidarea convingerii că școala nu reprezintă un spațiu al valorizării personale.

Conceptul de școală fără conflicte presupune o separare artificială între mediul educațional și realitatea socială. În fapt, școala funcționează ca un microcosmos al societății. Probleme precum sărăcia, violența domestică, consumul de alcool sau lipsa modelelor pozitive se regăsesc inevitabil în comportamentul elevilor.

Rolul profesorului nu este acela de a elimina conflictul, ci de a îl gestiona educativ. Ascultarea activă, stabilirea unor limite clare și explicarea consecințelor contribuie la reducerea tensiunilor. Relația profesor-elev devine un factor esențial în prevenirea escaladării violenței.

Experiența didactică demonstrează că schimbarea comportamentală este posibilă. Elevii cu manifestări agresive pot evolua pozitiv atunci când beneficiază de consecvență, dialog și interes autentic. Pedepsele severe, aplicate izolat, nu produc transformări durabile.

Școala fără conflicte rămâne un construct teoretic. Conflictul este parte integrantă a procesului educațional. Diferența este dată de modul în care acesta este abordat. O școală matură pedagogic nu ascunde conflictele, ci le transformă în oportunități de învățare și dezvoltare.

Liceul tehnologic are nevoie de servicii de consiliere psihopedagogică funcționale, de parteneriate reale cu familia și comunitatea și de programe de formare continuă pentru cadrele didactice. Fără aceste resurse, violența școlară va continua să se manifeste sub diverse forme.

Renunțarea la iluzia unei școli fără conflicte permite construirea unui demers educațional realist. Sper, însă, că școala va putea deveni cândva un spațiu al reconstrucției personale, în care conflictul să fie cu adevărat recunoscut, înțeles și valorificat educativ.

Combaterea violenței și facilitarea dialogului în rândul elevilor

Profesor Seceleanu Oana-Alexandra

Școala Gimnazială numărul 38 “Dimitrie Cantemir” Constanța

Definirea violenței ca fenomen social, precum și a violenței școlare ca formă a acesteia, reprezintă un proces aflat în permanentă evoluție. Acest proces este influențat atât de modul în care înțelegem violența, cât și de rezultatele cercetărilor realizate după ce fenomenul a început să fie analizat în mod sistematic de specialiști și adus în atenția publicului.

Violența în școală cuprinde orice comportament nepotrivit sau agresiv, precum limbaj jignitor ori inadecvat – de tipul poreclirii, tachinării, ironizării, imitării, amenințării sau hărțuirii. Ea include și acțiuni fizice, cum ar fi bruscări, împingere, lovire sau rănire, precum și fapte care intră sub incidența legii. Tot violență este considerată și lipsa de respect față de statutul sau autoritatea profesorului, alături de comportamente școlare necorespunzătoare, cum ar fi întârzierea la ore, părăsirea clasei în timpul orei, folosirea limbajului injurios în spațiul școlar sau orice altă conduită care încalcă în mod evident regulamentul școlii.

Una dintre primele dificultăți în evaluarea violenței școlare este chiar definirea ei și stabilirea comportamentelor care pot fi incluse în această categorie. Problema este cu atât mai complicată cu cât literatura de specialitate oferă numeroase definiții și tipologii ale violenței. De exemplu, unii autori clasifică violența în funcție de gravitatea manifestărilor, distingând între forme extreme și forme „obișnuite”, precum provocările, conflictele sau insultele.

Printre cauzele care pot duce la apariția comportamentului violent în rândul elevilor se numără și experiențele din primii ani de viață. Unii copii sunt expuși încă de la vârsta preșcolară unor forme de tensiune sau conflict în familie. Fiind într-o etapă în care învață prin imitare, pot prelua fără intenție aceste modele de comportament și le pot reproduce în relațiile cu colegii de la grădiniță, cu prietenii sau la școală, considerând că sunt normale. De asemenea, dorința de a fi acceptați, de a obține lucruri pe care nu le primesc acasă sau frustrarea generată de comparația cu colegi mai performanți îi poate determina pe unii elevi să adopte atitudini neadecvate sau intimidante.

Un alt factor de risc care poate influența comportamentul copilului spre manifestări violente îl reprezintă mass-media. Prin modul în care prezintă anumite situații ca fiind obișnuite, indiferent de gravitatea lor, și prin lipsa accentului pus pe consecințele acestor acte, mass-media poate transmite mesaje ambigue. Copiii sunt expuși la scene de violență atât în programele destinate lor, cât și în filme sau în știri, iar adesea aceste acte nu sunt clar dezaprobatate sau prezentate ca fiind nepotrivite, ceea ce poate diminua percepția asupra caracterului lor imoral.

Un rol important în formarea comportamentului copilului îl are familia, iar lipsa de ghidare poate favoriza influențele negative. Atunci când copiii sunt expuși la programe TV fără explicații despre ceea ce este potrivit sau nepotrivit, etic sau neetic, pot avea dificultăți în a distinge între comportamente acceptate social și cele care reprezintă abateri. Neimplicarea familiei în dezvoltarea capacității copilului de a face astfel de diferențe poate duce la adoptarea unor comportamente neadecvate vârstei. Ulterior, ca adulți, aceștia pot repeta, fără intenție, același tipar întâlnit în propria copilărie.

La apariția fenomenului violenței școlare contribuie mai mulți factori, precum un management deficitar al clasei, dificultăți de comunicare între profesori și elevi sau folosirea unor metode educaționale care nu țin pasul cu schimbările din rândul populației școlare. Astfel de comportamente se manifestă adesea în mediul școlar, unde grupurile sunt mari, elevii au vârste apropiate, iar mulți dintre ei își doresc să fie în centrul atenției.

Prevenirea și combaterea violenței necesită aplicarea unor strategii bine structurate. Un prim pas este ca profesorii să observe atent comportamentul elevilor. În această etapă, rolul învățătorului este de a crea un colectiv unit și de a-i încuraja pe copii să își respecte colegii și profesorii. La nivelul clasei este utilă stabilirea unui regulament intern, cunoscut și acceptat de toți.

Atunci când situațiile de violență nu pot fi gestionate doar prin intervenția directă a cadrului didactic, este necesară formarea unei echipe interdisciplinare, din care să facă parte profesori, psihologul școlii, medicul, dar și reprezentanți ai poliției, pompierilor sau ai primăriei.

La nivelul școlii pot fi create grupuri de discuții coordonate de psihologul școlar, în cadrul cărora să fie abordate dificultățile legate de formarea comportamentului prosocial al elevilor. De asemenea, unitatea de învățământ poate derula proiecte dedicate acestei tematici, cu implicarea părinților și a elevilor, oferind un spațiu în care pot fi identificate, analizate și discutate situațiile de violență școlară.

Școala are un rol esențial în prevenirea violenței, atât atunci când aceasta își are originea în mediul școlar, cât și atunci când factorii declanșatori provin din afara instituției.

De la tensiune la dialog – cum gestionăm conflictele în școală

Prof. înv. primar Căvescu Ioana-Adina

Liceul Vocațional de Arte Plastice „Hans Mattis-Teutsch”, Brașov

Conflictul este o parte naturală a oricărui mediu social, iar școala nu face excepție. Într-un spațiu în care interacționează zilnic elevi, profesori și părinți, cu personalități, valori și interese diferite, tensiunile pot apărea cu ușurință. Modul în care aceste conflicte sunt gestionate influențează atât climatul educațional, cât și dezvoltarea emoțională și socială a elevilor. Transformarea tensiunilor în dialog reprezintă o competență esențială pentru o școală modernă, orientată spre colaborare și respect reciproc.

Conflictul în școală poate lua forme variate: neînțelegeri între elevi, dificultăți în comunicarea elev-profesor, presiuni generate de evaluare sau competiție, dar și situații mai complexe precum bullying-ul. Deși este perceput adesea ca fiind ceva negativ, conflictul poate deveni o oportunitate de învățare dacă este abordat corect.

În învățământul primar, conform literaturii pedagogice, elevul se află într-o etapă de formare socio-emoțională intensă, în care învață treptat să își gestioneze emoțiile, să relaționeze cu cei din jur și să răspundă constructiv situațiilor conflictuale. De aceea, mediul școlar trebuie să fie structurat astfel încât să permită formarea competențelor necesare unei conviețuiri armonioase.

Violenta școlară este privită ca rezultat al unui ansamblu de factori individuali, sociali, emoționali și contextuali. Elevii, neavând încă dezvoltate mecanismele de autoreglare, pot reacționa impulsiv, ceea ce face ca rolul cadrului didactic să fie esențial în prevenirea escaladării comportamentelor agresive. Școala nu este doar un spațiu al instruirii, ci și unul al formării personalității, iar cadrul didactic devine un model comportamental.

Dialogul autentic este instrumentul central în transformarea unei tensiuni într-o soluție constructivă. Comunicarea deschisă permite clarificarea neînțelegerilor, exprimarea emoțiilor și găsirea unor soluții acceptate de toate părțile implicate. De asemenea, dialogul promovează empatia, toleranța și responsabilitatea – valori fundamentale în mediul educațional.

Gestionarea conflictelor în școală este un proces esențial pentru crearea unui mediu armonios, în care elevii să se simtă în siguranță și respectați. O primă modalitate prin care tensiunile pot fi reduse este medierea. Atunci când un profesor, un consilier sau chiar un elev pregătit special pentru acest rol intervine ca mediator, discuțiile devin mai clare, iar părțile implicate au ocazia să își exprime punctele de vedere în mod calm. De multe ori, doar faptul că cineva neutru ascultă și îndrumă dialogul ajută la găsirea unei soluții care să mulțumească pe toată lumea. Astfel de programe de mediere, cunoscute sub numele de *peer mediation*, îi învață pe elevi să fie responsabili și să își dezvolte abilitățile sociale.

Pe lângă mediere, este foarte important ca elevii să își dezvolte competențele socio-emoționale. În momentul în care un elev învață să-și controleze emoțiile, să fie empatic și să comunice fără agresivitate, conflictele scad considerabil ca frecvență și intensitate. Activitățile de acest tip pot fi integrate în orele de dirigiență sau în diverse proiecte ale școlii și contribuie la un climat mult mai liniștit și cooperant.

Un alt mod de a preveni sau de a liniști conflictele este comunicarea nonviolentă. Această formă de comunicare îi încurajează pe elevi să spună ce simt, de ce simt așa și ce ar avea nevoie pentru a se simți mai bine. În loc de reproșuri și acuzații, dialogul devine o căutare comună a înțelegerii. În timp, elevii învață să reacționeze mai puțin impulsiv și să fie mai atenți la emoțiile celor din jur.

Pentru ca toate aceste metode să funcționeze, regulile din școală trebuie să fie clare și respectate de toți. Atunci când elevii știu exact ce se așteaptă de la ei și când văd că regulile sunt aplicate în mod corect și consecvent, se simt mai protejați și mai motivați să se comporte adecvat. În schimb, neclaritățile sau nedreptatea în aplicarea regulilor pot genera frustrare și tensiuni.

Un sprijin important în gestionarea conflictelor vine și din partea consilierilor școlari. Aceștia au experiență în lucrul cu elevii aflați în dificultate și pot observa din timp semnele unor probleme. Prin discuții individuale sau prin activități de grup, consilierii pot ajuta elevii să își exprime emoțiile, să se înțeleagă pe ei înșiși și pe ceilalți și să evite situațiile conflictuale.

Nu în ultimul rând, familia are un rol major în comportamentul elevilor. Comunicarea constantă între școală și părinți este esențială pentru înțelegerea contextului din spatele anumitor comportamente. Atunci când părinții și profesorii colaborează, elevul simte că are un sprijin stabil și că toți lucrează pentru binele lui.

Merită menționat faptul că un conflict nu este doar o problemă care trebuie rezolvată, ci poate deveni o oportunitate de învățare. Elevii pot descoperi cum să își exprime opiniile cu încredere, cum să fie empatici și cum să găsească soluții creative. Ei învață să lucreze în echipă și să își asume responsabilitatea pentru propriile acțiuni. Astfel, conflictul nu mai este un obstacol, ci un pas important în dezvoltarea lor personală.

În concluzie, gestionarea conflictelor în școală necesită răbdare, empatie și un cadru clar în care dialogul este încurajat și valorificat. Trecerea de la tensiune la dialog este un proces care îi pregătește pe elevi pentru viață, dezvoltându-le abilități indispensabile într-o societate bazată pe cooperare. Școala devine astfel un spațiu mai sigur, mai armonios și mai eficient, în care fiecare voce poate fi ascultată, iar fiecare conflict poate fi transformat într-o lecție.

Strategie de gestionare a situațiilor conflictuale

Grupa mijlocie “Iepurașii”

An școlar 2025 – 2026

Profesor pentru educație timpurie Timoș Mariana

Profesor pentru educație timpurie Proteasa Loredana

Școala Gimnazială nr. 99, Sector 4, București

Conflictele între copii de la grupa sunt frecvente, având în vedere vârsta fragedă, stadiul de dezvoltare emoțională și socială și nevoia de învățare a regulilor de conviețuire. Gestionarea eficientă a acestor situații este esențială pentru formarea unui climat educațional pozitiv, sigur și incluziv.

OBIECTIVE

Dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor

Prevenirea escaladării conflictelor

Formarea comportamentelor pozitive și cooperante

Asigurarea unui climat de siguranță emoțională în grupă

Promovarea respectului și empatiei între copii

PRINCIPII DE INTERVENȚIE

Intervenție calmă, empatică și non-punitivă

Adaptarea intervenției la nivelul de dezvoltare al copilului

Medierea conflictului, nu pedepsirea comportamentului

Recunoașterea emoțiilor copilului și ghidarea în exprimarea lor

Consecvență și corectitudine în aplicarea regulilor

PAȘII DE GESTIONARE A UNUI CONFLICT ÎNTRE COPII

Etapa 1 – Observarea

Supraveghează constant jocul copiilor și identifică semnele de tensiune sau frustrare. Intervine preventiv, dacă este posibil, înainte ca situația să degenereze.

Etapa 2 – Intervenția calmă

Apropiere fizică și voce calmă: „Haideți să ne oprim un pic.” Separarea copiilor implicați dacă este necesar (fără etichetare sau stigmatizare).

Etapa 3 – Validarea emoțiilor

„Văd că ești supărat.” / „Te-ai enervat pentru că...” Numește emoțiile pe care copiii par să le simtă.

Etapa 4 – Clarificarea situației

Întreabă fiecare copil ce s-a întâmplat: „Povestește-mi ce s-a întâmplat.” Ascultă fără a judeca.

Etapa 5 – Găsirea soluției împreună

„Ce putem face ca să reparăm?” Propune alternative: „Putem împărți jucăria?”, „Vreți să o luați pe rând?”

Etapa 6 – Învățare și încurajare

Recapitulează: „Data viitoare, ce putem face diferit?” Laudă comportamentul pozitiv.

MĂSURI DE PREVENȚIE

Stabilirea și exersarea regulilor clasei într-un mod vizual (pictograme, afișe)

Activități regulate de dezvoltare socio-emoțională (povești, jocuri de rol, exerciții de recunoaștere a emoțiilor)

Rutine clare și un program previzibil

Crearea unui climat de încredere și sprijin reciproc

COLABORAREA CU FAMILIA

Informarea părinților despre incidente semnificative într-un mod calm și constructiv. Împărtășirea progresului copilului în gestionarea conflictelor. Solicitarea sprijinului părinților în formarea comportamentelor pozitive și în dezvoltarea vocabularului emoțional acasă.

ROLUL CADRULUI DIDACTIC

Model de comportament empatic și echilibrat

Facilitator al comunicării între copii

Mediator imparțial și ghid în rezolvarea pașnică a conflictelor

Sprijin emoțional constant pentru fiecare copil

Exemplu de activitate de educație împotriva violenței (anti bullying) cu tema : “Iepurașii prietenoși” la Grupa Mijlocie 1 “Iepurașii”,

În cadrul activității, preșcolarii au vizionat povestea “Micul răutăcios”(de Beth Bracken), au discutat despre comportamentele potrivite și nepotrivite în relațiile cu colegii, pornind de la poveste, și-au îmbrățișat colegii, apoi au realizat un poster prin amprentarea palmelor.

Activitatea a vizat următoarele obiective:

- Să înțeleagă importanța comportamentului prietenos și a respectului față de ceilalți.
- Să identifice comportamentele potrivite și nepotrivite în relațiile cu colegii, pornind de la povestea „Micul răutăcios” (de Beth Bracken),.
- Să manifeste empatie și afecțiune față de colegi, exprimându-și sentimentele pozitive prin îmbrățișări și cuvinte frumoase.
- Să colaboreze în realizarea unui poster comun, folosindu-și amprentele palmelor pentru a simboliza prietenia și unitatea grupului.
- Să participe activ la discuții și activități care promovează cooperarea, respectul și sprijinul reciproc.

Strategii de gestionare a conflictelor în clasă - „Teatrul Forum”

Profesor Pepelea Alexandra

Școala Gimnazială „Carmen Sylva”, Iași

Ca diriginți, ne confruntăm adeseori cu dificultatea de a rezolva conflictele apărute între elevii clasei pe care o gestionăm. Fie ni se pare că acestea sunt minore și se vor rezolva în timp, odată cu înaintarea în vârstă, fie nu știm cum să procedăm pentru a restabili echilibrul atât de necesar desfășurării activităților educative.

Copiii generațiilor actuale petrec foarte mult timp la școală, ceea ce înseamnă că mediul instituțional poate deveni model pentru ei, mai ales atunci când cel familial este unul conflictual. Apoi, alți factori precum pubertatea, apartenența la grup ca nevoie neîmplinită, dezvoltarea incompletă a reglării emoționale contribuie la modul în care elevii stabilesc o relaționare pozitivă, armonioasă la școală.

Conflictul în mediul școlar este inevitabil, dar, de multe ori, strategiile de gestionare a conflictelor din clasă îi ajută pe elevi să exerseze empatia, să înțeleagă perspective diferite și să găsească soluții la probleme. Metode precum stabilirea unor reguli clare de comunicare, tehnica ”time-out”, medierea între elevi, exercițiile de simulare și joc de rol, reflecția post-conflict creează oportunități de învățare și dezvoltare socio-emoțională. Scenariile se pot desfășura în timpul orelor de dirigenție sau de câte ori este nevoie să prevenim conflictele sau să intervenim în soluționarea lor. Augusto Boal a fost un regizor de teatru, dramaturg și activist politic brazilian, creatorul conceptului de „teatru al oprimaților” (Theatre of the Oppressed). Atât în libertate, cât și în exil, a dezvoltat și a popularizat metodele sale de teatrale, organizând festivaluri și fondând centre dedicate Teatrului Oprimaților.

Metoda Teatrul Forum transformă spectatorii în „spect – actori”, adică nu doar privitori, ci persoane care intervin activ în desfășurarea piesei, propunând soluții la problemele prezentate. Scopul este de a folosi teatrul ca instrument de schimbare socială și de a face auzită vocea membrilor unor comunități marginalizate.

Teatrul Forum este una dintre cele mai cunoscute tehnici ale lui Boal. O piesă scurtă prezintă o situație problematică, iar publicul este invitat să intervină, să propună și să joace alternative pentru rezolvarea conflictului. Un facilitator numit *Joker* mediază interacțiunea dintre actori și *spect – actori*. Această metodă este folosită pentru a explora soluții la problemele sociale, educaționale sau comunitare și pentru a încuraja reflecția colectivă ([Forum theatre - Wikipedia](#)).

Teatrul Forum poate fi aplicat cu succes pentru a ajuta elevii să gestioneze conflictele și să dezvolte abilități socio-emoționale. Situația conflictuală se va prezenta sub forma unei piese scurte,

în cadrul căreia elevii spectatori sunt invitați să intervină, să propună soluții și chiar să joace roluri pentru a încerca alternative de rezolvare a conflictului. Metoda poate fi folosită în cadrul orelor de dirigiență sau la activități extracurriculare, pentru a aborda teme precum bullyingul, etichetările, presiunea de grup, conflictele dintre colegi, relația dintre profesor și elevi.

Aplicată coerent, pentru ca elevii să-și înțeleagă rolurile și să revină, ulterior, la situațiile reale în care să discute despre ceea ce au jucat, metoda este eficientă în crearea unor contexte în care elevii pot experimenta, fără riscuri reale, anumite consecințe ale propriilor comportamente. Teatrul Forum este metoda care transformă situația conflictuală într-o experiență practică relevantă, atrăgând atenția asupra neînțelegerilor din grupul de elevi, dar și din viață în general.

Prezentăm un posibil scenariu pentru un conflict între profesor și elevi, în care s-a folosit metoda Teatrul Forum.

❖ Situația conflictuală:

Elevul se simte nedreptățit de nota pe care i-a acordat-o profesorul.

❖ Scenariul:

Profesorul: Am observat că nu ai predat tema la timp. Din acest motiv, vei primi o notă mai mică.

Elevul: Am avut o problemă personală și nu am reușit să o termin. Mi se pare nedrept.

❖ Intervenția *spect – actorilor*:

Aceștia propun explicarea situației în favoarea elevului (cererea unei concesi din partea profesorului), implicarea unui elev mediator sau găsirea unei soluții împreună cu profesorul.

❖ Reflecția post – conflict:

Discuție colectivă: ce soluții au fost eficiente, ce au simțit participanții, câți dintre ei au avut, la un moment dat, nemulțumiri asemănătoare etc.)

Pentru aplicarea acestei metode în situația prevenirii conflictelor în clasă și a stabilirii unui climat armonios între colegi este necesară cunoașterea grupului de elevi, manifestarea deschiderii și încrederii în relațiile de grup și încurajarea dialogului sincer dintre elevi și profesori.

Strategii de rezolvare a conflictelor în școală. Modele de bune practici

*Profesor gradul I Drăgoiu Corina -Viorica
Colegiul Național „Doamna Stanca” Făgăraș*

Rezolvarea conflictelor în școală implică un set de strategii, metode și proceduri menite să gestioneze eficient divergențele care apar între elevi, profesori, părinți sau personalul școlii. Abordarea modernă consideră conflictul ca fiind o componentă naturală a vieții, care, gestionată corect, poate contribui la dezvoltarea personală și la îmbunătățirea mediului educațional. Astfel, rezolvarea conflictelor implică o comunicare eficientă, ascultare activă și căutarea unor soluții amiabile, nu impunerea autorității. Metodele cheie includ crearea unui mediu sigur de exprimare, evitarea învinuirilor, asumarea unei poziții neutre și încurajarea dialogului constructiv. Abordarea conflictelor prin strategii de integrare, care caută un scop comun, poate duce la soluții benefice pentru toate părțile implicate.

Din această perspectivă, câteva principii de bază ar putea fi:

- *Comunicare deschisă:* Încurajarea părților implicate să-și exprime sentimentele și nevoile.
- *Empatie și ascultare activă:* Capacitatea de a înțelege perspectiva celuilalt, nu doar de a auzi cuvintele rostite.
- *Imparțialitate:* Adulții (profesori, consilieri) care mediază conflictul trebuie să rămână neutri.
- *Confidențialitate:* Păstrarea discuțiilor în cadrul privat pentru a construi încredere.

Mai mult decât teorie și bune intenții, rezolvarea conflictelor în școală implică un set de strategii, metode și proceduri menite să gestioneze eficient divergențele care apar între elevi, profesori, părinți sau personalul școlii. Abordarea modernă consideră conflictul ca fiind o componentă naturală a vieții, care, gestionată corect, poate contribui la dezvoltarea personală și la îmbunătățirea mediului educațional. În acest sens, enumerăm câteva strategii clasice de rezolvare și prevenire, la un anumit nivel, al conflictelor:

- *Introducerea:* Stabilirea regulilor de bază (respect reciproc, ascultare, confidențialitate).
- *Asigurați comunicarea deschisă:* Încurajați discuțiile deschise, cu ascultare activă și asertivă, pentru a înțelege toate perspectivele.
- *Adoptați o atitudine neutră:* Evitați să luați partea cuiva sau să învinuiți. Evaluarea obiectivă a comportamentelor, nu a persoanelor, este crucială.
- *Căutați soluții comune, propuneți soluții:* Concentrați-vă pe găsirea unor soluții prin dialog, nu prin impunerea voinței voastre. O strategie bună este integrarea, care urmărește un obiectiv comun pe care toți îl susțin. Generarea de soluții: Părțile propun soluții posibile.

- *Evitați discuțiile în absența cuiva:* Nu discutați despre conflict în spatele ușilor închise, pentru a nu distorsiona realitatea sau a crea alte probleme.
- *Folosiți metode practice de predare:* Pentru a-i învăța pe elevi cum să gestioneze conflictele, folosiți activități interactive precum jocuri de rol, discuții de grup și activități bazate pe empatie și rezolvare de probleme.
- *Acționați rapid:* Intervenți prompt pentru a rezolva conflictele. Amânarea discuțiilor poate agrava situația.
- *Verificați înțelegerea:* Cereți feedback pentru a vă asigura că toți participanții înțeleg situația corect.
- *Colaborarea școală-familie:* Implicarea părinților în procesul educațional și stabilirea unei comunicări eficiente între școală și familie sunt esențiale pentru gestionarea conflictelor, în special a celor care implică elevi și părinți.

În fiecare situație, în întregul proces educațional, rolul profesorului este bine definit, cu atribuții largi, dar totuși bine delimitate. Profesorul are un rol cheie de "pacificator", folosind conflictul în mod constructiv pentru a atinge finalitățile educaționale. Acesta trebuie să stăpânească abilitățile de prevenire și management al conflictelor, menținând o dispoziție de lucru profesională și lăsând emoțiile negative personale în afara clasei.

În încercarea de a oferi câteva modele de bune practici pentru rezolvarea conflictelor în școală, studiind literatură de specialitate am constatat că acestea se axează pe o abordare proactivă, care include prevenirea, educația pentru gestionarea emoțiilor și medierea. Aceste practici transformă conflictul dintr-o problemă disciplinară într-o oportunitate de învățare socială și emoțională.

Iată câteva modele de bune practici:

1. *Programe de Mediere Școlară (Peer Mediation).* Aceasta este una dintre cele mai eficiente bune practici, implicând formarea unui grup de elevi pentru a acționa ca mediatori în conflictele dintre colegii lor.

Cum funcționează: Elevii-mediatori sunt instruiți în tehnici de ascultare activă, imparțialitate, confidențialitate și ghidare a discuțiilor. Ei nu impun soluții, ci ajută părțile implicate să găsească singure o soluție reciproc acceptabilă.

Beneficii:

- ✓ Dezvoltă responsabilitatea și abilitățile de leadership la elevi.
- ✓ Reduce semnificativ numărul conflictelor care ajung la profesori sau conducere.
- ✓ Promovează un sentiment de apartenență și un climat școlar pozitiv.

2. *Integrarea Inteligenței Emoționale (IE) în Curriculum.* Bunele practici nu se limitează la soluționarea crizelor, ci se concentrează pe dezvoltarea competențelor emoționale ale elevilor.

Cum funcționează: Includerea în programa școlară sau în cadrul orelor de dirigenție a activităților care vizează:

- ✓ Identificarea și exprimarea emoțiilor (furie, frustrare, tristețe).
- ✓ Dezvoltarea empatiei prin exerciții și jocuri de rol.
- ✓ Învățarea tehnicilor de mindfulness sau de calmare în situații tensionate.

Beneficii: Elevii învață să-și gestioneze propriile reacții și să înțeleagă perspectivele celorlalți, reducând astfel probabilitatea apariției conflictelor.

3. *Abordarea Colaborativă "Whole-School Approach"*. Această practică implică o strategie la nivelul întregii școli, unde toți actorii – elevi, profesori, părinți și personal auxiliar – sunt implicați în crearea unui mediu sigur și incluziv.

Cum funcționează: Formarea cadrelor didactice: Profesorii primesc formare continuă în managementul conflictelor și comunicare non-violentă. Se stabilesc reguli clare și consecvente: reguli de comportament clare, cunoscute și aplicate consecvent de către toți și implică un strâns parteneriat cu părinții: Comunicare transparentă și implicarea familiilor în prevenirea și rezolvarea problemelor.

Beneficii: Creează o cultură școlară bazată pe respect reciproc și colaborare, prevenind nu doar conflictele, ci și fenomenul de bullying.

4. *Utilizarea "Celor 5 Pași" în Rezolvarea Conflictelor*. Un ghid practic și simplu care poate fi afișat în sălile de clasă și utilizat ca instrument de referință rapidă. Pașii includ, de obicei:

- ✓ Calmează-te: Ia o pauză, respiră adânc.
- ✓ Definește problema: Ce s-a întâmplat exact?
- ✓ Gândește-te la soluții: Brainstorming de opțiuni.
- ✓ Alege soluția: Decideți împreună cea mai bună cale de acțiune.
- ✓ Verifică rezultatul: Asigură-te că soluția funcționează pentru ambele părți.

Beneficii: Oferă o structură simplă și accesibilă, pe care elevii de toate vârstele o pot urma autonom.

Aceste bune practici demonstrează că rezolvarea eficientă a conflictelor necesită o abordare holistică, care combină intervenția punctuală (medierea) cu educația pe termen lung și implicarea întregii comunități școlare.

Strategii eficiente pentru gestionarea conflictelor și reducerea tensiunilor

Profesor învățământ primar Moldoveanu Ioana

Școala Gimnazială Nr. 30 Brașov

Gestionarea conflictelor reprezintă una dintre provocările majore ale mediului școlar contemporan. Într-o clasă în care copiii au ritmuri diferite de dezvoltare, stiluri de comunicare variate și nevoi emoționale distincte, pot apărea tensiuni care afectează climatul educațional. Totuși, aceste situații, dacă sunt abordate cu tact și strategie, devin oportunități valoroase de învățare socio-emoțională.

În multe colective școlare, există copii care își doresc în permanență să fie în centrul atenției. Ei intervin frecvent în discuții, se corectează între ei, reacționează puternic la orice conflict minor și, în momentele critice, adoptă rolul de „victimă”, ceea ce complică situațiile de comunicare. Această nevoie accentuată de validare poate genera tensiuni între colegi și poate crea un climat dificil pentru desfășurarea activităților. De aceea, intervenția cadrului didactic trebuie să fie una echilibrată, empatică și consecventă

O situație reală din clasă - Elevul care se simte mereu nedreptățit

Într-o clasă de ciclu primar, am întâlnit un elev care manifesta constant nevoia de a se evidenția. Indiferent de activitate, își dorea să fie primul care răspunde, primul care este remarcat și primul care primește aprobarea adulților. Atunci când colegii își exprimau propriile idei, elevul îi întrerupea, îi corecta sau încerca să preia controlul grupului.

Într-o activitate de lucru în echipă, colegii au încercat să lucreze împreună, însă el a devenit agitat când ideile lui nu au fost acceptate imediat. A ridicat vocea, a acuzat colegii că nu îl ascultă și, în final, s-a victimizat, afirmând că este marginalizat. În realitate, grupul încerca doar să colaboreze, iar reacția lui intensă a generat o tensiune generală.

Acest comportament repetitiv l-a făcut pe elev să fie evitat în activitățile de grup. Unii colegi îl priveau cu teamă, alții cu frustrare. Situația necesita intervenție calmă și structurată, nu reacții impulsive.

Strategii eficiente pentru gestionarea conflictelor

- Stabilirea regulilor de grup – clare, vizibile și discutate împreună cu elevii.
- Separarea comportamentului de persoană – copilul este valorizat, dar comportamentul este corectat.
- Introducerea unui spațiu de reglare emoțională – un colț liniștit pentru pauze scurte de autoreglare.

- Comunicarea nonviolentă – învățarea formulelor „Mă simt... când tu...” pentru exprimarea respectuoasă a emoțiilor.
- Oferirea de roluri care dezvoltă responsabilitatea – bibliotecar al clasei, ajutor pentru organizare etc.
- Discuții individuale – centrate pe soluții, nu pe reproșuri: „Cum ai putea reacționa diferit data viitoare?”
- Colaborarea cu familia – prezentarea calmă a comportamentelor și a pașilor de susținere.

În concluzie, gestionarea conflictelor nu înseamnă eliminarea lor, ci transformarea lor în oportunități de creștere. Copiii care provoacă tensiuni au, de cele mai multe ori, nevoi emoționale neexprimate. Cu structură, consecvență și empatie, cadrul didactic poate transforma dinamica clasei într-una bazată pe dialog, încredere și cooperare.

Bibliografie:

- Goleman, Daniel. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche Publishing, 2018.
- Siegel, Daniel J., Bryson, Tina Payne. *The Whole-Brain Child*. New York: Bantam Books, 2012.
- Faber, Adele, Mazlish, Elaine. *How to Talk So Kids Will Listen & Listen So Kids Will Talk*. New York: Charles Scribner's Sons, 1980.
- Rosenberg, Marshall. *Comunicarea Nonviolentă*. București: Pagina de Psihologie, 2015.
- Shanker, Stuart. *Self-Reg*. Toronto: Penguin Random House, 2016.

Teacher-Parent Communication Over Time

Profesor Alina Maria Mănduc

Colegiul Național Radu Negru Făgăraș

Authority, Discipline and Respect

In the communist era, the teacher was perceived by students' parents as an authority they dared not challenge. Most of the parents fundamentally believed that the teacher's mission was essential to their child's development and instilled this rule in them from the doorstep of the house. Communication between parents and teachers occurred relatively rarely, as communication means were limited, and interaction only took place in scheduled meetings.

Generally, parents attended the meetings periodically organized by the form teacher or came to school only when requested for special situations. It was perhaps the only time the parent was face-to-face with the teacher, and the meetings had an official character. Most often, the opinion expressed by the teacher became the rule, both for the parent and their child. If the student had problems with learning or discipline, the parent naturally and automatically assumed the teacher was right and that the responsibility lay with the child, which, we all know, was not entirely true. However, conflicts between parents and the school were rare.

The model transmitted by the family was one based on discipline and respect for the teacher. The child was taught to obey the rules and not to question school decisions. A certain distance was thus established. The non-existence of communication channels like those available today meant that information circulated slowly and interaction between the parent and teacher occurred only when necessary or not at all, without a very accessible way to provide feedback.

Current Communication and How the Parent-Teacher Relationship is Affected

Paradoxically, the freedom of movement and expression has deteriorated the relationship between parents and teachers. The development of technology has allowed children and parents alike access to all kinds of information from the wider world. Inevitable comparisons have emerged between educational systems, schools, countries, young people, and their ways of socializing. This leads to differences in opinion and approach that sometimes escalate in the public sphere, in the mass media, and in messages transmitted via social media, often relegating the conventional setting, the school, to a secondary role.

The place of parent-teacher meetings and the rigidity of the authoritarian space are brutally replaced by the "Facebook stage," mobile phones, email, WhatsApp groups, educational platforms, and even the websites of schools. Paradoxically, rapid and direct communication implicitly leads to the distortion of the parent-teacher relationship, sometimes without a positive impact on the student's

behavior and educational progress. It is not uncommon for some parents to resort to aggressive communication, addressing the general public and speaking to others about "realities" viewed from their own angle, without professional or pedagogical competency and communication easily slips into the unwanted territory of no civility.

Another dangerous level is that of the "herd mentality" provoked by social networking platforms or WhatsApp groups. On such groups, people easily transition from passive to aggressive communication. It is interesting that this type of communication is unidirectional because the teacher, the form teacher, or the educational institution will never react to enter into a deaf, non-academic, and unprincipled dialogue. Respect is sometimes replaced by a type of aggressive, selective, and prejudiced communication. Ultimately, situations arise where the dissatisfied parent contests the authority of the teacher or even the school, questioning their professional competence or teaching conduct.

Another negative aspect stems from the tendency of some mass media outlets to promote negative topics from schools, based on conflicts between students or abuses by some teachers. Over time, this type of manipulation creates a negative general perception of the educational system. By comparing the differences between the two historical periods, we find a deterioration of the relationship between the parent and the teacher as a result of the negative effect of social changes and the technological evolution so desired in the last century. Currently, aggressive communication is more pronounced than before. Parents have access to rapid means of communication (Facebook, WhatsApp, email, television), which favours spontaneous, uncontrolled, and unidirectional reactions. Society places more emphasis on expressing personal opinions and claiming student rights. In the past, communication was predominantly passive but also assertive. Parents communicated rarely with teachers, but there was respect for authority and the school, and the teacher's opinion was generally not contested.

We can appreciate that all three communication styles (passive, assertive, and aggressive) have always existed, as they are based on people's personality types. However, their manner of manifestation has changed, with the place of passive and assertive communication being gradually and brutally taken over by aggressive communication, with the help of technology and the multitude of communication means.

A Brighter Perspective

However, this advancement in technology comes with good aspects as well. Students and parents alike can easily, when objectively considering a conflict situation, determine if there is some abuse or bullying situation involved and the solutions are very handy. School counselor, authorities or representatives of the ministry can step into and regard a communication problem between parent-

teacher- student with objectivity and offer solutions. Sometimes it could be just a matter of miss-communication.

When we use new technology in a good way, it helps make school life better for everyone. Parents and teachers can be real partners to help students learn. We leave behind old times when talking was difficult and formal. Now, digital tools help us build open and transparent links. Getting quick news about how a child learns means we can help fast at home and school. Apps, emails, and video calls make it easy for parents who are busy to know what is happening. No matter where they are, they can be involved.

When everyone helps and talks all the time, we make a strong school community. Parents feel strong to help their children with their needs. If we use these chances and talk with respect and purpose, technology can close the distance between home and school. The student's well-being and growing up stays our most important goal.

Tehnici de gestionare a conflictelor din școală

Prof. Ghinea Angela

Colegiul Național „Ion Luca Caragiale” Ploiești

Mediul școlar este și un mediu social complex, unde interacțiunile dintre elevi, profesori și părinți pot genera, inevitabil, tensiuni și conflicte. Abordarea proactivă și constructivă a acestor situații este esențială pentru menținerea unui climat educațional pozitiv, sigur și propice dezvoltării.

Iată câteva strategii cheie pentru a gestiona eficient conflictele în școală, transformând tensiunea inițială într-un dialog constructiv:

★ Identificarea timpurie a conflictului

Cei implicați în activitatea școlară trebuie să observe micile semne de debut ale unui conflict și să le remedieze înainte ca acel conflict să escaladeze.

Acțiune: Profesorii, personalul auxiliar, părinții și chiar unii dintre elevi trebuie să fie observatori atenți ai dinamicii de grup. Aceștia trebuie să fie atenți la micile semne care conduc la ideea debutului unui conflict: bârfe, ironii, chiar glume pe rețelele sociale. Intervenția rapidă, înainte ca o mică dispută să escaladeze, crește semnificativ șansele de rezolvare pașnică.

★ Asigurarea comunicării și versiunea părților implicate

După identificarea unui conflict este bine ca toate părțile implicate în acesta să se poată exprima fără teama de consecințe asupra lor.

Acțiune: Stabiliți reguli clare pentru discuție: ascultare activă, respect reciproc și interzicerea întreruperilor. Rolul mediatorului (profesor, consilier școlar sau director) este de a se asigura că fiecare voce este auzită și validată.

★ Comunicarea nonviolentă pentru a determina cauza conflictului

Conflictele sunt adesea centrate pe poziții rigide ("Eu am dreptate, tu greșești") și pe acuzații ("Tu mereu faci asta"). O metodă eficientă este utilizarea principiilor comunicării nonviolente (CNV), care mută focusul de la cine a greșit la cauzele reale ale conflictului.

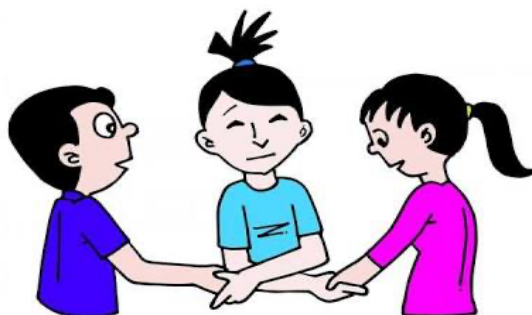
Acțiune: Ajutați părțile să reformuleze reproșurile. În loc de "Ești un mincinos!", ghidați dialogul către "Mă simt rănit când promisiunile nu sunt respectate, deoarece am nevoie de încredere pentru a colabora eficient."

★ Mediarea conflictului – soluția neutră și ghidată

Persoanele implicate în activitatea din școală trebuie să se gândească la soluții de mediere, la o cale pașnică de a rezolva conflictele înainte ca acestea să escaladeze și să cauzeze probleme reale în școală.

Acțiune: Se pot implementa programe de mediere școlară, unde consilierii sau chiar elevii mai mari, instruiți în tehnici de bază, pot ajuta la rezolvarea disputelor minore dintre colegi. Se pot organiza activități și webinare având ca tematică incluziunea școlară și tehnici anti bullying. Acestea sunt deja implementate în școala noastră.

★ Concentrarea pe soluții viitoare, nu pe greșeli trecute

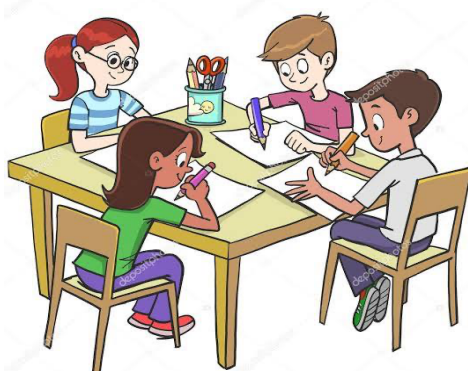
Scopul gestionării conflictelor în școală este stabilirea unui climat de pace, favorabil pentru dezvoltarea elevilor. De asemenea în școala noastră se cultivă prietenii și socializarea între elevi prin organizarea de ateliere de lucru, cluburi, baluri. Astfel elevii leagă prietenii, aparțin unui grup și nu mai simt nevoia să intre în conflict cu alți elevi.

Acțiune: După ce fiecare parte și-a exprimat sentimentele, direcționați conversația către "Ce putem face, începând de acum, pentru ca această situație să nu se mai repete?" și stabiliți un plan de acțiune concret. Printre planurile de acțiune pe termen lung pot fi și asigurarea apartenenței fiecărui elev la un club sau un grup de elevi cu care împărtășește aceleași preocupări și valori.

Concluzie

Conflictele în școală sunt inevitabile, însă unele pot fi prevenite iar altele pot fi aplanate din faza incipientă. Prin aplicarea unor strategii bazate pe empatie, comunicare deschisă și mediere, putem transforma fiecare moment de tensiune într-o oportunitate de învățare socială și emoțională. Astfel, școala devine nu doar un loc al cunoașterii academice, ci și un laborator al inteligenței sociale și al dialogului constructiv.

În școala noastră conflictele s-au redus simțitor deoarece au fost luate măsuri, au fost organizate programe anti bullying și de incluziune și de asemenea au fost organizate cluburi, ateliere și baluri astfel încât elevii să socializeze și să fie prieteni unii cu alții.

Bibliografie online:

<https://www.edumi.ro/eveniment/de-la-tensiune-la-dialog-cum-gestionam-conflictele-in-scoala/>

<https://eduform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-resurse-educationale-pentru-sustinerea-educatiei-incluzive-de-calitate/medierea-scolara-si-mediarea-conflictelor.htm>

„De la tensiune la dialog – Cum gestionăm conflictele în școală”

Prof. Înv. Primar Macovei Veronica

Școala Primară Nr. 1 Chiraftei

Introducere

Școala este un spațiu în care elevii interacționează, comunică și se formează ca persoane. Într-un mediu atât de divers, diferențele de gândire, emoții sau comportamente pot duce uneori la neînțelegeri și conflicte. Deși conflictul este un fenomen normal, modul în care este gestionat poate transforma o situație dificilă într-o lecție de responsabilitate și cooperare. Trecerea „de la dialog la tensiune” poate fi rapidă dacă nu știm să comunicăm eficient, însă la fel de rapid se poate reveni la calm prin tehnici potrivite de aplanare.

1. Cauzele conflictelor în școală

Conflictele apar dintr-o mulțime de motive. Printre cele mai frecvente se numără:

- **Neînțelegeri în comunicare** – ton nepotrivit, mesaj interpretat greșit, lipsa ascultării active.
- **Diferențe de personalitate** – unii elevi sunt mai impulsivi, alții mai sensibili.
- **Competiția** – dorința de a fi cel mai bun la învățătură, în sport sau în activități extracurriculare.
- **Presiunea socială** – dorința de apartenență la un grup poate duce la conflicte cu alți colegi.
- **Stresul** – teme multe, examene, lipsa somnului pot amplifica reacțiile emoționale.

2. Cum apare tensiunea: drumul de la dialog la conflict

De cele mai multe ori, conflictul nu apare brusc, ci se dezvoltă treptat:

1. **Dialog normal** – două persoane discută, dar nu neapărat găsesc un punct comun.
2. **Frustrare** – una dintre părți simte că nu este ascultată sau înțeleasă.
3. **Ridicarea tonului** – comunicarea devine agresivă, iar emoțiile preiau controlul.
4. **Tensiune** – se poate ajunge la jigniri, amenințări sau chiar agresivitate fizică.

În acest punct, conflictul nu mai poate fi ignorat și este nevoie de intervenție.

3. Rolul comunicării în prevenirea conflictelor

Comunicarea este cel mai important instrument pentru menținerea unui climat școlar armonios.

Printre elementele-cheie se află:

- **Ascultarea activă** – să înțelegem ce simte celălalt înainte de a răspunde.
- **Mesaje de tip „eu”** – „Eu mă simt...”, „Eu cred că...”, în loc de „Tu mereu...”, „Tu niciodată...”.
- **Respectarea diferențelor** – acceptarea faptului că nu toți gândim la fel.
- **Răbdarea** – a permite celuiilalt să își exprime punctul de vedere fără a-l întrerupe.

4. Modalități de gestionare a conflictelor în școală

Pentru ca un conflict să fie rezolvat constructiv, elevii și profesorii pot aplica următoarele tehnici:

a) Medierea

Un profesor, dirigintele sau un coleg imparțial ajută părțile implicate să discute calm și să ajungă la o înțelegere. Medierea este foarte eficientă în situațiile în care emoțiile sunt puternice.

b) Respectarea regulilor de comunicare

Școlile pot stabili reguli clare: fără întreruperi, fără jigniri, fără violență. Regulile ajută la menținerea unui cadru civilizat.

c) Empatia

Elevii sunt încurajați să se pună în locul celuilalt: „Cum m-aș simți eu dacă mi s-ar întâmpla asta?”.

Empatia reduce agresivitatea și crește colaborarea.

d) Controlul emoțiilor

Respirația profundă, numărarea până la 10 sau o pauză scurtă pot preveni reacțiile impulsive.

e) Colaborarea și negocierea

Părțile implicate pot căuta o soluție care să mulțumească pe toată lumea. De exemplu, împărțirea responsabilităților într-un proiect sau crearea unui compromis.

5. Rolul profesorilor și al școlii

Profesorii au un rol important în prevenirea escaladării conflictelor:

- observă semnele timpurii ale tensiunilor,
- încurajează comunicarea și colaborarea,
- intervin ferm în cazuri de violență,
- organizează activități de dezvoltare socio-emoțională.

Școala poate crea un mediu sigur prin proiecte anti-bullying, ore de dirigenție dedicate comunicării și reguli clare privind comportamentul elevilor.

Concluzie

Conflictele nu pot fi eliminate complet din școală, dar pot fi gestionate inteligent. Atunci când elevii învață să comunice eficient, să își exprime emoțiile și să își respecte colegii, tensiunile se transformă în oportunități de creștere personală. „De la dialog la tensiune” nu trebuie să fie un drum inevitabil – cu empatie, responsabilitate și comunicare, școala devine un spațiu sigur și armonios pentru toți.

ISBN: 978-630-95124-3-7